

Innehåll

1	Promemorians huvudsakliga innehåll.....	7
2	Författningsförslag.....	9
2.1	Förslag till lag om internationellt polisiärt samarbete.....	9
2.2	Förslag till lag om ändring i brottsbalken	26
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	29
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet	30
2.5	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	31
2.6	Förslag till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361).....	32
2.7	Förslag till lag om ändring i kustbevakningsdatalagen (2012:145).....	33
2.8	Förslag till lag om upphävande av lagen (2013:330) om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån.....	34
3	Bakgrund.....	35
4	Polisiärt samarbete inom EU och Norden.....	37
4.1	Schengensamarbetet.....	37
4.2	Samarbetet i Öresundsregionen.....	38
4.3	Avtalet om polisiärt samarbete i Norden	39

4.4	Nya möjligheter till operativt samarbete	40
4.4.1	Prümrådsbeslutet	40
4.4.2	Atlasrådsbeslutet	43
4.4.3	Utkastet till avtal om nordisk samtjänstgöring.....	44
5	Rättsliga utgångspunkter	45
5.1	Regeringsformen	45
5.2	Polislagen	45
5.2.1	Polisens uppgifter	45
5.2.2	Rätten att använda våld.....	46
5.2.3	Rätten att omhänderta, avvisa och avlägsna personer	47
5.2.4	Tvångsåtgärder	48
5.3	Rättegångsbalken.....	49
5.4	Lagen om internationellt polisiärt samarbete	50
6	Ett utökat polisiärt samarbete	53
6.1	Prüm- och Atlasrådsbeslutets bestämmelser om operativt samarbete ska genomföras i svensk rätt	53
6.2	Författningsregleringen	59
7	Samarbete enligt Prümrådsbeslutet	63
7.1	Prümrådsbeslutets samarbetsformer.....	63
7.2	Överenskommelser om samarbete	67
7.3	Deltagande utländska tjänstemän.....	69
7.4	Ledning.....	70
7.5	Utländska tjänstemäns befogenheter	71
7.6	Utländska tjänstemäns användning av vapen.....	77
8	Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet.....	81
8.1	Bistånd enligt Atlasrådsbeslutet	81
8.2	Överenskommelser om samarbete	85

8.3	Deltagande utländska tjänstemän	87
8.4	Ledning.....	88
8.5	Utländska tjänstemäns befogenheter	89
8.6	Utländska tjänstemäns användning av vapen	91
9	Gemensamma frågor	93
9.1	Skyldigheter.....	93
9.2	Straffrättsligt skydd och ansvar.....	94
9.3	Straffrättslig jurisdiktion	97
9.4	Skadestånd.....	99
9.5	Tillsyn	100
9.6	Utrustning m.m.	103
9.7	Arbetsrätt och arbetsmiljö	111
10	Svenska tjänstemäns deltagande i insatser utomlands.	115
10.1	Straffrättslig jurisdiktion	115
10.2	Skadestånd.....	118
10.3	Utrustning.....	119
10.4	Arbetsrätt och arbetsmiljö	124
11	Europolförordningen	129
11.1	Europol och dess verksamhet.....	129
11.2	Behovet av författningsändringar	132
12	Konsekvenser av förslagen.....	137
13	Ikraftträdande	141
14	Författningskommentar	143
14.1	Förslaget till lag om internationellt polisiärt samarbete.....	143

14.2	Förslaget till lag om ändring i brottsbalken.....	168
14.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.....	171
14.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	171
14.5	Förslaget till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361) ..	172
14.6	Förslaget till lag om ändring i kustbevakningsdatalagen (2012:145)	172
Bilaga 1	Prümrådsbeslutet.....	175
Bilaga 2	Atlasrådsbeslutet	185
Bilaga 3	Sammanfattning av SOU 2011:25	189
Bilaga 4	Författningsförslag i SOU 2011:25.....	197
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över SOU 2011:25.....	213
Bilaga 6	Europolförordningen	215

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater. Förslaget bygger på rådets beslut 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet, det s.k. Prümrådsbeslutet, och rådets beslut samma år om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper, det s.k. Atlasrådsbeslutet.

Enligt Prümrådsbeslutet får medlemsstaternas myndigheter genomföra gemensamma insatser där tjänstemän från en stat deltar i insatser på en annan stats territorium samt begära bistånd av varandra vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor. Enligt Atlasrådsbeslutet får en medlemsstat begära bistånd av en särskild insatsgrupp i en annan medlemsstat för att hantera en kris-situation. Det senare biståndet kan bl.a. bestå av genomförande av operationer.

Promemorians förslag innebär att regeringen och Polismyndigheten ska få ta initiativ till gemensamma insatser enligt Prümrådsbeslutet och begära bistånd enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

Ett samarbete enligt Prümrådsbeslutet ska för att få genomföras behövas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet ska för att få genomföras behövas för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Samarbete enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet ska kunna ske med stater som tillämpar respektive rådsbeslut. Innan ett samarbete

påbörjas ska en överenskommelse om vilket samarbete som ska ske träffas med en behörig myndighet i samarbetsstaten.

För att utländska tjänstemän ska få delta i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet i Sverige ska tjänstemännen vara lämpliga för uppgiften och anställda vid en samverkande myndighet respektive ingå i en samverkande insatsgrupp. Tjänstemännen ska stå under Polismyndighetens ledning.

Utländska tjänstemän ska enligt förslaget kunna ges polisiära befogenheter vid gemensamma insatser enligt Prümrådsbeslutet och operationer med särskilda insatsgrupper enligt Atlasrådsbeslutet. Som villkor ska gälla att tjänstemännen betraktas som polismän respektive har polisiära befogenheter i sina hemstater. De befogenheter som ska kunna överlätas är svenska polismäns befogenheter enligt polislagen (1984:387) och, i viss utsträckning, rättegångsbalken. Utländska tjänstemän som getts polisiära befogenheter ska ha samma rätt att använda tjänstevapen och annan liknande utrustning som svenska polismän. Andra utländska tjänstemän ska få använda vapen och liknande utrustning bara i nödvärnsituationer.

I promemorian behandlas även vad som ska gälla för utländska tjänstemän beträffande t.ex. straff och skadestånd och vid in- och utförelse av vapen. Dessutom övervägs frågor som aktualiseras av svenska tjänstemäns deltagande i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet utomlands.

Promemorians förslag innebär omfattande förändringar i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete. Därför föreslås en ny lag för det internationella polisiära samarbetet.

Europols verksamhet regleras i ett rådsbeslut från 2009. Under våren 2016 är det tänkt att rådsbeslutet ska ersättas av en förordning. Promemorian innehåller de förslag till lagändringar som krävs med anledning av att förordningen träder i kraft.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om internationellt polisiärt samarbete

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag tillämpas på polisiärt samarbete mellan Sverige och andra stater i den utsträckning Sverige i en internationell överenskommelse har gjort sådana åtaganden som avses i lagen.

2 § I lagen finns bestämmelser om operativt samarbete i 2–5 kap. och om uppgiftsutbyte i 6–10 kap.

Uttryck i lagen

3 § I lagen avses med

– *Schengensamarbetet*: samarbetet enligt avdelning III i Schengenkonventionen,

– *Schengenkonventionen*: konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985,

– *Öresundsförbindelsen*: den fasta förbindelsen över Öresund som den definieras i artikel 2 i avtalet av den 6 oktober 1999 mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Danmarks regering om polisiärt samarbete i Öresundsregionen,

– *Prümrådsbeslutet*: rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet,

– *Atlasrådsbeslutet*: rådets beslut 2008/617/RIF av den 23 juni 2008 om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper,

– *referensuppgifter*: registeruppgifter som inte röjer identiteten på en person, antingen i form av en sifferbeteckning och ett fingeravtryck eller en sifferbeteckning och en dna-profil från den icke-kodifierande delen av personens dna,

– *CBE-direktivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/413 av den 11 mars 2015 om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott, i den ursprungliga lydelsen,

– *VIS-rådsbeslutet*: rådets beslut 2008/633/RIF av den 23 juni 2008 om åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) för sökningar för medlemsstaternas utsedda myndigheter och för Europol i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott, och

– *avtalet med USA*: avtalet av den 16 december 2011 mellan Konungariket Sveriges regering och Amerikas förenta staters regering om ett förstärkt samarbete för att förebygga och bekämpa brottslighet.

2 kap. Schengensamarbetet

Gränsöverskridande övervakning

1 § Om det i en stat som deltar i Schengensamarbetet pågår en utredning om ett brott som kan föranleda överlämnande eller utlämning, får utländska tjänstemän fortsätta en i sin stat påbörjad övervakning av en misstänkt gärningsman in på svenskt territorium, om en behörig svensk myndighet samtycker till det.

Under de förutsättningar som anges i första stycket får en påbörjad övervakning fortsätta även beträffande någon annan än en misstänkt gärningsman, om det är nödvändigt för den pågående utredningen och det finns starka skäl att anta att åtgärden kan medverka till att identifiera eller spåra en misstänkt gärningsman.

2 § Övervakningen av en misstänkt gärningsman får fortsätta utan föregående samtycke, om saken är så brådskande att samtycke inte kan inhämtas i förväg och den utländska utredningen avser misstanke om sådana brott som sägs i artikel 40.7 i Schengenkonventionen, nämligen

– mord,

- dråp,
- grovt sexualbrott,
- mordbrand,
- penningförfalskning och förfalskning av betalningsmedel,
- grov stöld,
- grovt häleri,
- penningtvätt,
- grovt bedrägeri,
- utpressning,
- människorov och tagande av gisslan,
- olaglig människohandel,
- människosmuggling,
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,
- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen,
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen,
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall,
- olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen,
- sådan brottslighet som avses i rådets gemensamma åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott, och
- terroristbrott enligt rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism.

För att övervakningen ska få fortsätta utan föregående samtycke krävs också att överskridandet av gränsen i samband med övervakningen anmäls till en behörig svensk myndighet så snart det är möjligt och att den utländska myndigheten utan dröjsmål begär bistånd i utredningen.

3 § Övervakning enligt 1 eller 2 § ska genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det. Övervakning enligt 2 § ska även upphöra om samtycke inte har lämnats inom fem timmar från gränsöverskridandet.

Gränsöverskridande förföljande

4 § Om en person i en stat som deltar i Schengensamarbetet har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett brott som kan föranleda överlämnande eller utlämning, eller om någon

som är häktad eller som avtjänar frihetsstraff har rymt, får utländska tjänstemän fortsätta ett i sin stat påbörjat förföljande av personen över en landgräns in på svenskt territorium, om en behörig svensk myndighet samtycker till det.

5 § Förföljandet får fortsätta utan föregående samtycke om det på grund av sakens brådskande natur inte har varit möjligt att underrätta en behörig svensk myndighet i förväg, eller om svenska tjänstemän inte har kunnat ta över förföljandet i tid. De förföljande tjänstemännen ska anhålla om bistånd av en behörig svensk myndighet senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet.

6 § Förföljande enligt 4 eller 5 § ska genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det.

Behöriga tjänstemän

7 § Gränsöverskridande övervakning och förföljande får utföras av utländska polismän eller andra utländska tjänstemän som har anmälts vara behöriga att utföra sådant gränsöverskridande arbete som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen.

Befogenheter

8 § Om utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande förföljande begär det, ska svenska polismän omhänderta den flyende.

De utländska tjänstemännen får stoppa och omhänderta den flyende tills svenska polismän kan överta omhändertagandet eller identifiera den flyende.

9 § När en person omhändertas enligt 8 § andra stycket får utländska tjänstemän

1. kroppsvisitera den som har omhändertagits, om det sker av säkerhetsskäl eller för att söka efter föremål som anges i 2,

2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. 3 § 2 brottsbalken eller kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhånts någon genom brott, och

3. belägga den som har omhändertagits med handfängsel.

Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 ska så snart det kan ske överlämnas till en svensk polisman för prövning av fråga om beslag enligt 10 § andra stycket.

10 § En person som har omhändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om en sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta föremål i beslag som har omhändertagits enligt 9 § första stycket 2, enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

11 § Utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande övervakning eller förföljande får bara använda tjänstevapen i

nödvärnssituationer. De får inte bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är tillgängliga för allmänheten.

Föreskrifter

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om Schengensamarbetet.

3 kap. Samarbete i Öresundsregionen

Gränsöverskridande förföljande

1 § Danska polismän får fortsätta ett i Danmark påbörjat förföljande över en landgräns in på svenskt territorium om förföljandet avser en person som har upptäckts på bar gärning i färd med att begå en gärning som hör under allmänt åtal enligt svensk och dansk rätt. De får även fortsätta ett förföljande av en person som har avvikit från ett frihetsberövande på grund av brott eller från ett annat slags frihetsberövande, i den mån utlämning till Danmark kan komma i fråga enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling. Ett förföljande ska ske på de villkor som i övrigt framgår av 2 kap. 4–6 §§.

Danska polismän får på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen även inleda ett förföljande som avses i första stycket. De ska i ett sådant fall omedelbart anhålla om bistånd av Polismyndigheten.

Vid ett förföljande enligt denna paragraf har danska polismän de befogenheter och den rätt att använda tjänstevapen som framgår av 2 kap. 8, 9 och 11 §§.

Vissa ingripanden på Öresundsförbindelsen

2 § Danska polismän har på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen samma befogenheter att ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som en svensk polisman

har enligt lag eller annan författning. Vid ett sådant ingripande får de bara använda tjänstevapen i nödvärnssituationer.

Om en dansk polisman vidtar en åtgärd enligt första stycket, ska Polismyndigheten omedelbart underrättas. Åtgärden får pågå tills Polismyndigheten övertar genomförandet eller begär att den ska avbrytas.

Föreskrifter

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om samarbetet i Öresundsregionen.

4 kap. Operativt samarbete enligt Prömrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet

Samarbete enligt Prömrådsbeslutet

1 § Regeringen eller Polismyndigheten får från behöriga myndigheter i stater som tillämpar Prömrådsbeslutet begära stöd för att genomföra gemensamma insatser enligt artikel 17 i Prömrådsbeslutet.

Regeringen eller Polismyndigheten får från behöriga myndigheter i stater som tillämpar Prömrådsbeslutet även begära bistånd vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor enligt artikel 18 i Prömrådsbeslutet. Biståndet kan bestå av utrustning eller utsända tjänstemän.

2 § Samarbete enligt Prömrådsbeslutet ska behövas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Om ett samarbete innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige ska det genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum.

3 § Utländska tjänstemän får delta i samarbete enligt Prömrådsbeslutet om de är lämpliga för uppgiften och är anställda vid en samverkande myndighet. De ska stå under ledning av Polismyndigheten.

Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet

4 § Regeringen eller Polismyndigheten får från behöriga myndigheter i stater som tillämpar Atlasrådsbeslutet begära bistånd av en särskild insatsgrupp enligt artikel 3 i Atlasrådsbeslutet. Biståndet kan bestå av utrustning, expertis eller genomförande av operationer.

5 § Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet ska behövas för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Om ett samarbete innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige ska det genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum.

6 § Utländska tjänstemän får delta i samarbete enligt Atlasrådsbeslutet om de är lämpliga för uppgiften och ingår i en samverkande särskild insatsgrupp. De ska stå under ledning av Polismyndigheten.

Överenskommelser om samarbete

7 § Innan ett samarbete enligt Prömrådsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet påbörjas ska regeringen eller Polismyndigheten ingå en skriftlig överenskommelse om samarbetet med en behörig myndighet i den andra staten.

Om samarbetet innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige ska överenskommelsen ange

1. det särskilda syftet med samarbetet,
2. på vilken tid och plats samarbetet ska genomföras,
3. vilket stöd eller bistånd den utländska myndigheten ska ge,
4. hur ledning ska utövas,
5. vilka utländska tjänstemän som ska delta,
6. vilka befogenheter utländska tjänstemän ska ha, och
7. vilka vapen och vilken annan liknande utrustning utländska tjänstemän ska få inneha.

Befogenheter

8 § Genom en överenskommelse enligt 7 § får utländska polismän som deltar i gemensamma insatser samt utländska tjänstemän som deltar i operationer med särskilda insatsgrupper och har polisiära befogenheter i sina hemstater ges de befogenheter som en svensk polisman har enligt polislagen (1984:387).

Tjänstemännen får även ges de befogenheter som en svensk polisman har att

1. gripa någon enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,
2. ta föremål i beslag enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken,
3. förbjuda tillträde till ett visst område eller vidta andra åtgärder enligt 27 kap. 15 § rättegångsbalken, och
4. besluta om kroppsvisitation enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken.

Användning av vapen

9 § Utländska tjänstemän som getts befogenheter enligt 8 § har samma rätt att använda tjänstevapen och annan liknande utrustning som en svensk polisman har enligt lag eller annan författning. Andra utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet får bara använda tjänstevapen och annan liknande utrustning i nödvärnsituationer. Tjänstevapnen och utrustningen ska motsvara vad svenska polismän använder.

Föreskrifter

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om operativt samarbete enligt Prömrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet.

5 kap. Gemensamma bestämmelser för operativt samarbete

Skyldigheter

1 § Utländska tjänstemän ska, när de utövar befogenheter enligt denna lag, följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av den behöriga svenska myndigheten. De ska alltid kunna styrka sin behörighet och identitet.

Straffrättsligt ansvar och skydd

2 § Utländska tjänstemän som utövar myndighet i Sverige enligt denna lag ska vara skyddade enligt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Utländska tjänstemän som utför uppgifter i Sverige enligt denna lag ska vara ansvariga för olaga diskriminering enligt 16 kap. 9 § brottsbalken på motsvarande sätt som den som är anställd i svensk allmän tjänst. Innefattar uppgifterna myndighetsutövning ska tjänstemännen även vara ansvariga för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Skadestånd

3 § Om utländska tjänstemän utför uppgifter i Sverige enligt denna lag, ska svenska staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband med utförandet av uppgiften och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. Svenska staten ska dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

4 § Bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar ska inte vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med gränsöverskridande förföljande eller övervakning. Detsamma ska gälla när skadorna vållas i samband med samarbete i Öresundsregionen

eller i samband med samarbete enligt Prömrådsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet.

6 kap. Allmänna bestämmelser om uppgiftsutbyte

Förhållandet till andra bestämmelser om personuppgiftsbehandling

1 § Polisdatalagen (2010:361) gäller för polisens behandling av personuppgifter vid internationellt polisiärt samarbete, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till denna.

Lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet gäller för Tullverkets behandling av personuppgifter vid internationellt polisiärt samarbete, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till denna.

Kustbevakningsdatalagen (2012:145) gäller för Kustbevakningens behandling av personuppgifter vid internationellt polisiärt samarbete, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till denna.

2 § I lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen, och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som inom ramen för polissamarbete eller straffrättsligt samarbete har överförts från eller gjorts tillgängliga av

1. en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU),
2. Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein,
3. ett EU-organ, eller
4. ett EU-informationssystem.

Om det i de författningar som anges i första stycket finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till lagen. Detta gäller dock inte vid behandling av personuppgifter som utbyts eller har utbytts med stöd av Prömrådsbeslutet, CBE-direktivet eller VIS-rådsbeslutet.

Villkor om användningsbegränsningar

3 § Om en svensk myndighet har fått uppgifter eller bevisning från en annan stat för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, för att utreda brott eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, ska svenska myndigheter följa villkor som begränsar möjligheten att använda uppgifterna eller bevisningen, om villkoren gäller på grund av en överenskommelse med den andra staten eller en mellanfolklig organisation.

Första stycket ska gälla oavsett vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

4 § En svensk brottsbekämpande myndighet får i enskilda fall ställa upp villkor som begränsar möjligheten att använda uppgifter eller bevisning som lämnas till en annan stat eller en mellanfolklig organisation, om det krävs med hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt. Sådana villkor får inte strida mot en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Rättelse och skadestånd

5 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

7 kap. Uppgiftsutbyte enligt Prömrådsbeslutet

Utbyte av dna-profiler

1 § Vid samarbete enligt Prömrådsbeslutet får ett utländskt kontaktställe medges direktåtkomst till referensuppgifter i de svenska registren över dna-profiler.

Efter överenskommelse mellan Sverige och en annan stat får kontaktstället i den andra staten göra en automatisk jämförelse mellan sina oidentifierade dna-profiler och referensuppgifter i de svenska registren över dna-profiler.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller endast de register över dna-profiler som regleras i polisdatalagen (2010:361).

2 § Vid en förundersökning eller annan utredning som handläggs enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats dna-register. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i de svenska registren över dna-profiler.

Efter överenskommelse mellan Sverige och en annan stat får det svenska kontaktstället, i syfte att utreda brott, göra en automatisk jämförelse mellan dna-profiler i spårregistret och referensuppgifter i den andra statens dna-register.

Utbyte av fingeravtryck

3 § Vid samarbete enligt Prövrådsbeslutet får ett utländskt kontaktställe medges direktåtkomst till referensuppgifter i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

4 § I syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller att utreda brott får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats fingeravtrycksregister. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

Det svenska kontaktstället ansvarar för att kontrollera om det mottagna fingeravtrycket stämmer överens med det fingeravtryck sökningen avsåg.

Utbyte av fordonsuppgifter

5 § I lagen (2001:558) om vägtrafikregister finns bestämmelser om möjlighet att medge ett utländskt kontaktställe direktåtkomst enligt Prövrådsbeslutet till uppgifter i vägtrafikregistret.

6 § I syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller att utreda brott eller för att upprätthålla allmän säkerhet får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats fordonsregister. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i det svenska vägtrafikregistret. Vid sökning får endast ett fordons fullständiga chassinummer eller fullständiga registreringsnummer användas som sökbegrepp.

Föreskrifter

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om behandling av personuppgifter vid uppgiftsutbyte enligt Prövrådsbeslutet.

8 kap. Uppgiftsutbyte enligt CBE-direktivet

1 § I lagen (2001:558) om vägtrafikregister finns bestämmelser om möjlighet att medge ett utländskt kontaktställe direktåtkomst enligt CBE-direktivet till uppgifter i vägtrafikregistret.

2 § I syfte att utreda ett sådant trafiksäkerhetsrelaterat brott som omfattas av artikel 2 i CBE-direktivet får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats fordonsregister. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i det svenska vägtrafikregistret. Vid sökning får endast ett fordons fullständiga registreringsnummer användas som sökbegrepp.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om uppgiftsutbyte enligt CBE-direktivet.

9 kap. Tillgång till uppgifter enligt VIS-rådsbeslutet

1 § På begäran av behöriga myndigheter får den centrala åtkomstpunkten genom direktåtkomst söka uppgifter i informationssystemet för viseringar (VIS), om det i enskilda fall finns skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att utreda ett sådant terroristbrott eller annat grovt brott som omfattas av definitionerna i artikel 2.1 i VIS-rådsbeslutet.

Detsamma gäller om det i enskilda fall finns skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott som anges i första stycket.

2 § Vid sökning i VIS får endast följande uppgifter användas som sökbegrepp:

1. nuvarande och tidigare efternamn, förnamn, kön, födelse-datum, födelseort och födelseland,
2. nuvarande medborgarskap och medborgarskap vid föd-seln,
3. resehandlingens typ och nummer, utfärdande myndighet, dag för utfärdande och sista giltighetsdag,
4. huvuddestination och den planerade vistelsens varaktig-het,
5. syftet med resan,
6. planerad ankomst- och avresedag,
7. planerad gränsövergång för första inresa eller transite-ringsväg,
8. bostad,
9. fingeravtryck,
10. typ av visering och viseringsmärkets nummer, och
11. den person som bjudit in eller åtagit sig att stå för sökan-dens levnadskostnader under vistelsen.

3 § Personuppgifter som har hämtats från VIS får behandlas för det ändamål som uppgifterna hämtades för. De får också behandlas för att utreda eller beivra brott i det enskilda fall som sökningen avsåg.

4 § Det är förbjudet att till tredjeland eller en internationell organisation överföra eller göra tillgängliga sådana personupp-

gifter som har hämtats från VIS och som har lagts in i systemet av en annan stat.

Detta är dock tillåtet i brådskande fall om

1. de villkor för sökning som anges i 1 § andra stycket är uppfyllda,

2. det är förenligt med svenska intressen att uppgifterna lämnas ut,

3. den stat som har lagt in uppgifterna i systemet samtycker till det, och

4. förutsättningarna i 33 och 34 §§ personuppgiftslagen (1998:204) är uppfyllda.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om tillgång till uppgifter enligt VIS-rådsbeslutet.

10 kap. Uppgiftsutbyte enligt avtalet med USA

1 § Vid samarbete enligt avtalet med USA får ett amerikanskt kontaktställe trots 33 § personuppgiftslagen (1998:204) medges direktåtkomst till referensuppgifter i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

2 § På begäran av behöriga myndigheter får ett svenskt kontaktställe i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i amerikanska fingeravtrycksregister i syfte att utreda ett brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Detsamma gäller om sökningen görs i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar ett sådant brott.

Uppgifter får behandlas endast om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

Det svenska kontaktstället ansvarar för att kontrollera om det mottagna fingeravtrycket stämmer överens med det fingeravtryck sökningen avsåg.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om samarbete enligt avtalet med USA.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete.

2.2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

För brott som begåtts utom riket döms även i annat fall än som avses i 2 § efter svensk lag och vid svensk domstol,

1. om brottet förövats på svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på sådant fartyg,

2. om brottet begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig eller om det begåtts av någon annan på ett sådant område och avdelningen befann sig där för annat ändamål än övning,

3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför *gränsöverskridande* arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

4. om brottet förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning,

5. om brottet begåtts inom område som inte tillhör någon

1. om brottet förövats på ett svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på ett sådant fartyg,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför arbetsuppgifter *i en annan stat* enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

4. om brottet förövats mot Sverige, *en* svensk kommun eller annan menighet eller *en* svensk allmän inrättning,

5. om brottet begåtts inom *ett* område som inte tillhör

¹ Senaste lydelse 2014:407.

stat och förövats mot svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot utlänning med hemvist i Sverige,

någon stat och förövats mot *en* svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot *en* utlänning med hemvist i Sverige,

6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatsabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, olovlig befattning med kemiska vapen, olovlig befattning med minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, försök till sådant brott, brott som avses i 5 § samma lag, brott enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, uppvigling som bestått i en omedelbar och offentlig uppmaning att begå folkmord eller om brottet riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning, eller

7. om det lindrigaste straff som i svensk lag är stadgat för brottet är fängelse i fyra år eller däröver.

5 §²

Åtal för brott, som inom riket begåtts *å* utländskt fartyg eller luftfartyg av utlänning som var befälhavare eller tillhörde besättningen *å* fartyget eller *eljest* medföljde det samma mot sådan utlänning eller mot utländskt intresse, *må ej* väckas utan att *förordnande därom meddelas av regeringen eller den regeringen bemyndigat därtill.*

Åtal för brott, som inom riket begåtts *på ett* utländskt fartyg eller luftfartyg av *en* utlänning som var befälhavare eller tillhörde besättningen *på* fartyget eller av *någon annan anledning* medföljde det samma mot *en* sådan utlänning eller mot *ett* utländskt intresse, *får inte* väckas utan att *regeringen, eller den myndighet som regeringen har bemyndigat, har meddelat förordnande om det.*

Åtal för brott, som förövats utom riket, får väckas endast efter förordnande enligt första stycket. Åtal får dock väckas utan ett sådant förordnande, om brottet är osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol eller om brottet begåtts

² Senaste lydelse 2010:636.

1. <i>å</i> svenskt fartyg eller luftfartyg eller i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen <i>å</i> sådant fartyg,	1. <i>på ett</i> svenskt fartyg eller luftfartyg eller i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen <i>på ett</i> sådant fartyg,
2. av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig,	
3. vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,	
4. i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen som utför <i>gränsöverskridande</i> arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,	4. i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen som utför arbetsuppgifter <i>i en annan stat</i> enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,
5. i Danmark, Finland, Island eller Norge eller på fartyg eller luftfartyg i reguljär trafik mellan orter belägna i Sverige eller någon av nämnda stater, eller	5. i Danmark, Finland, Island eller Norge eller på <i>ett</i> fartyg eller luftfartyg i reguljär trafik mellan orter belägna i Sverige eller någon av nämnda stater, eller
6. av svensk, dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare mot svenskt intresse.	6. av <i>en</i> svensk, dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare mot <i>ett</i> svenskt intresse.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande		Tillämplig internationell överenskommelse
Internationella organ	Fysiska personer	
52. <i>Europol</i>	<i>Europols direktör, biträdande direktörer och personal</i>	<i>Rådets beslut av den 6 april 2009 om inrättande av Europeiska polisbyrån (Europol)</i>

Föreslagen lydelse

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande		Tillämplig internationell överenskommelse
Internationella organ	Fysiska personer	
52. –	–	–

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2015:340.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 a § lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §¹

I lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser om polisiärt samarbete.

I lagen (2017:000) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser om polisiärt samarbete.

I lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen, och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som inom ramen för polissamarbete eller straffrättsligt samarbete har överförts från eller gjorts tillgängliga av

1. en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU),
2. Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein,
3. ett EU-organ, eller
4. ett EU-informationssystem.

Om det i de författningar som anges i första och andra styckena finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

¹ Senaste lydelse 2013:338.

2.5 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 §¹

Bestämmelser som begränsar möjligheten att använda vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i

1. lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden,

2. lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete, 2. lagen (2017:000) om internationellt polisiärt samarbete,

3. lagen (2000:344) om Schengens informationssystem,

4. lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,

5. lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete,

6. lagen (2003:1174) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar,

7. lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen,

8. lagen (1998:620) om belastningsregister,

9. lagen (2012:843) om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning,

10. lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen,

11. lagen (2015:63) om utbyte av upplysningar med anledning av FATCA-avtalet, och

12. lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

¹ Senaste lydelse 2015:917.

2.6 Förslag till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § polisdatalagen (2010:361) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §¹

I lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser. Om det i dessa författningar finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

I lagen (2017:000) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser. Om det i dessa författningar finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

¹ Senaste lydelse 2014:597.

2.7 Förslag till lag om ändring i kustbevakningsdatalagen (2012:145)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § kustbevakningsdatalagen (2012:145) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Kustbevakningens operativa verksamhet som rör:

1. brottsbekämpning,
2. övrig sjöövervakning,
3. räddningstjänst,
4. samordning av civila behov av sjöövervakning och förmedling av civil sjöinformation, och
5. internationellt samarbete.

Lagen gäller emellertid endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

I lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser. Om det i dessa författningar finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

I lagen (2017:000) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser. Om det i dessa författningar finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

2.8 Förslag till lag om upphävande av lagen (2013:330) om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån

Härigenom föreskrivs att lagen (2013:330) om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån ska upphöra att gälla vid utgången av april 2017.

3 Bakgrund

I juni 2007 träffades en politisk överenskommelse om ett utkast till ett rådsbeslut (det s.k. Prümrådsbeslutet) för att stärka det gränsöverskridande polisiära samarbetet och utveckla informationsutbytet inom Europeiska unionen (EU). I propositionen Godkännande av Prümrådsbeslutet föreslog regeringen att riksdagen skulle godkänna utkastet (prop. 2007/08:83). Några lagförslag presenterades inte. Däremot lämnades en beskrivning av på vilka sätt beslutet bedömdes kräva lagändringar. Utkastet har godkänts av riksdagen (bet. 2007/08:JuU20, rskr. 2007/08:197).

Rådet antog Prümrådsbeslutet i juni 2008 (rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet). Samtidigt antogs rådets beslut 2008/616/RIF av den 23 juni 2008 om genomförande av beslut 2008/615/RIF om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet (genomförandebeslutet). Prümrådsbeslutet i dess lydelse på svenska finns i *bilaga 1*.

Efter terroristattentaten den 11 september 2001 bildades det s.k. Atlasnätverket för att främja det internationella samarbetet i kris-situationer. Nätverket består av särskilda insatsgrupper i EU-medlemsstaterna och Norge. Det övergripande syftet med nätverket är att genom kontinuerlig samverkan, informationsutbyte och gemensam utveckling öka och likställa förmågan att bekämpa terroristattentat och grov organiserad brottslighet i deltagande stater.

För att reglera hur de särskilda insatsgrupperna ska bistå varandra vid en krissituation och hur ansvaret ska fördelas mellan dem antog rådet i juni 2008 det s.k. Atlasrådsbeslutet (rådets beslut 2008/617/RIF av den 23 juni 2008 om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstater

särskilda insatsgrupper). Atlasrådsbeslutet i dess lydelse på svenska finns i *bilaga 2*.

I april 2009 tillkallade den dåvarande regeringen en särskild utredare med uppdrag att överväga dels på vilket sätt svensk polis bör kunna ta emot hjälp från utländska brottsbekämpande myndigheter med insatser som kan innebära myndighetsutövning mot enskilda, dels vad som bör gälla när svenska tjänstemän deltar i insatser av motsvarande slag utomlands (dir. 2009:36). Utredningen skulle ta sin utgångspunkt i de möjligheter till samarbete som ges i Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Dessutom skulle bestämmelserna i ett förslag till avtal om nordisk polisiär samtjänstgöring beaktas.

I april 2011 överlämnade utredningen betänkandet Utökad polis-samarbete i Norden och EU (SOU 2011:25). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 3*. Utredningens författningsförslag finns i *bilaga 4*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2011/2876/L4).

En majoritet av remissinstanserna tillstyrkte eller hade inga in-vändningar mot utredningens förslag att utöka det polisiära sam-arbetet med andra stater. Flera remissinstanser efterlyste dock en närmare analys av olika delar av förslaget. Under beredningen har det framkommit att förslaget behöver ändras och kompletteras i en sådan utsträckning att ett nytt underlag måste tas fram och remit-teras. Inom Justitiedepartementet har därför denna promemoria ut-arbetats.

Regleringen av Europols verksamhet finns i ett rådsbeslut från 2009. Våren 2013 presenterade kommissionen ett förslag till en ny reglering för Europol. I december 2015 nåddes en politisk överens-kommelse om regleringen. Europaparlamentets och rådets förord-ning (EU) 2016/xxx av den xxx om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (Europolförord-ningen) är tänkt att beslutas och träda i kraft under våren 2016. Förordningen kommer att börja tillämpas våren 2017. När Euro-polförordningen börjar tillämpas kommer Europolorådsbeslutet att upphävas. Den senaste versionen av förordningen finns i *bilaga 6*

4 Polisiärt samarbete inom EU och Norden

Inom EU och Norden finns ett etablerat och väl fungerande polisiärt samarbete. I takt med den ökade rörligheten över gränserna, avskaffandet av gränskontroller och den allmänna internationaliseringen växer dock ständigt behovet av att finna nya samarbetsformer. En viktig drivkraft för att utveckla det polisiära samarbetet är det ökade behovet av skydd mot terroristattentat och annan grov brottslighet. Attentaten i USA 2001, Madrid 2004 och London 2005 har haft stor betydelse för att framför allt informationsutbytet mellan brottsbekämpande myndigheter har ökat. Utvecklingen under 2014 och 2015 med ett stort antal personer som reser till konfliktområden för att delta i terroristträning eller våldshandlingar samt terroristattentaten i Köpenhamn och Paris 2015 och i Bryssel 2016 har ytterligare stärkt behovet av ett utvecklat polisiärt samarbete.

4.1 Schengensamarbetet

Den fria rörligheten för personer, varor, tjänster och kapital är grundstenen i EU:s regelverk för den inre marknaden. I syfte att påskynda förverkligandet av den fria rörligheten för personer ingick Belgien, Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna 1985 ett avtal om att successivt avveckla personkontrollerna vid de gemensamma gränserna och att utveckla det polisiära och rättsliga samarbetet mellan staterna. Avtalet, som var ett separat mellanstatligt avtal utanför EU, ingicks i Schengen i Luxemburg och kallas därför Schengenavtalet.

Schengenavtalet kompletteras av en tillämpningskonvention, kallad Schengenkonventionen, som trädde i kraft i mars 1995.

Konventionen innehåller bestämmelser om praktiska åtgärder för att fullt ut uppnå avtalets syfte. De gäller bl.a. kontroll vid yttre gränser, en gemensam viseringspolitik och ett utvecklat polisiärt och rättsligt samarbete.

I samband med att Amsterdamfördraget trädde i kraft i maj 1999 införlivades Schengenregelverket i EU-samarbetet. Schengenstaterna har därefter fortsatt sitt samarbete inom EU:s institutionella och rättsliga ramar. Det har skett i enlighet med bestämmelserna i det s.k. Schengenprotokollet som finns fogat till Amsterdamfördraget.

Att Schengensamarbetet numera utgör en del av EU-regelverket innebär att alla stater som ansluter sig till EU samtidigt ansluter sig till Schengensamarbetet. Schengenregelverket är dock uppdelat i två kategorier – en som innehåller bestämmelser som nya medlemsstater måste tillämpa direkt vid anslutningen och en som omfattar bestämmelser som de nya medlemsstaterna får börja tillämpa först vid en senare tidpunkt som rådet beslutar om. För närvarande deltar 22 av EU:s 28 medlemsstater fullt ut i samarbetet. Norge, Island, Liechtenstein och Schweiz, som inte är medlemmar i EU, har genom associationsavtal anslutit sig till samarbetet och deltar fullt ut i detta.

Det polisiära samarbetet är en del av de kompensatoriska åtgärder som ska motverka negativa konsekvenser av att rutinmässiga personkontroller vid de inre gränserna inte får förekomma mellan Schengenstaterna. Samarbetet omfattar bistånd och informationsutbyte mellan staternas polismyndigheter i syfte att förhindra och upptäcka brottsliga handlingar. Även andra former av samverkan mellan ländernas brottsbekämpande myndigheter regleras, t.ex. gränsöverskridande övervakning och förföljande. Det finns också bestämmelser om ansvar och rättslig status för de tjänstemän som deltar i sådan samverkan. Det polisiära samarbetet regleras för svensk del i huvudsak i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete (se avsnitt 5.4).

4.2 Samarbetet i Öresundsregionen

Den svenska och danska polisen har sedan länge ett omfattande samarbete. När Öresundsförbindelsen öppnades för trafik 2000

ökade behovet av samarbete även på operativ nivå. Avtalet av den 6 oktober 1999 mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Danmarks regering om polisiärt samarbete i Öresundsregionen kompletterar Schengenkonventionen och syftar till att stärka samarbetet mellan myndigheter som har polisiära uppgifter och att därigenom avvärja hot mot den allmänna ordningen och säkerheten samt att förebygga och beivra brott. Regleringen innebär bl.a. att danska polismän har mer vidsträckta befogenheter att genomföra gränsöverskridande förföljande på Öresundsförbindelsen än enligt Schengenkonventionen. Även samarbetet i Öresundsregionen regleras i lagen om internationellt polisiärt samarbete (se avsnitt 5.4).

4.3 Avtalet om polisiärt samarbete i Norden

I september 2002 ingick de nordiska ländernas polismyndigheter ett avtal om polisiärt samarbete. Syftet med avtalet är att främja samarbetet och förenkla rutinerna mellan polismyndigheterna. Det är ett komplement till internationella och bilaterala överenskommelser om polisiärt samarbete. Samarbetet sker i enlighet med nationell lagstiftning. Avtalet ersattes i oktober 2012 av ett nytt avtal.

I avtalet regleras förfarandet vid framställningar om en åtgärd i ett annat nordiskt land. Särskilda regler finns beträffande framställningar om polisförhör och framställningar om kriminalregisterutdrag och delgivning av eller meddelande om stämningar och kallelser. Avtalet reglerar också efterlysning, överlämnande, utbyte av information, gemensamma utredningsgrupper, lån av materiel, transitering, Disaster Victim Identification-samarbete och samordning av samarbete i tredje land.

4.4 Nya möjligheter till operativt samarbete

4.4.1 Prömrådsbeslutet

De obligatoriska delarna av rådsbeslutet

Prömrådsbeslutet innehåller både bestämmelser som är obligatoriska att genomföra och bestämmelser som är frivilliga att genomföra. De obligatoriska delarna av Prömrådsbeslutet har genomförts i två steg i svensk rätt. Den del som gäller informationsutbyte vid större evenemang, skyldigheten att lämna bistånd vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor samt allmänt dataskydd (artiklarna 13–15, delar av artikel 18 samt artiklarna 24–32) har behandlats i propositionen Genomförande av delar av Prömrådsbeslutet (prop. 2009/10:177). Regleringen finns i lagen om internationellt polisiärt samarbete och i förordningen (2010:705) om internationellt polisiärt samarbete. Den del som gäller automatiserat utbyte av dna-, fingeravtrycks- och fordonsuppgifter (artiklarna 2–12) har behandlats i propositionen Genomförande av Prömrådsbeslutet – automatiserat uppgiftsutbyte (prop. 2010/11:129). Regleringen finns huvudsakligen i lagen om internationellt polisiärt samarbete och i polisdatalagen (2010:361).

De frivilliga delarna av rådsbeslutet

Denna promemoria behandlar de delar av rådsbeslutet som är frivilliga att genomföra, dvs. bestämmelserna om gemensamma patruller och andra gemensamma insatser i artikel 17 och möjligheten att ta emot bistånd från andra medlemsstater vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor i artikel 18.

Enligt artikel 17.1 kan medlemsstaternas behöriga myndigheter inrätta gemensamma patruller och genomföra andra gemensamma insatser där tjänstemän från andra medlemsstater deltar i insatser på en annan medlemsstats territorium. Den stat där de gemensamma insatserna äger rum (värdstaten) får, i enlighet med sin lagstiftning och med den utsändande statens medgivande, ge andra medlemsstaters tjänstemän rätt att utöva verkställande befogenheter. Befogenheterna får endast utövas under överinsyn av och i regel i närvaro av värdstatens tjänstemän. De utländska tjänstemännen ska

lyda under lagstiftningen i värdstaten, som ska ansvara för deras handlingar (artikel 17.2). Tjänstemännen ska iaktta de anvisningar som meddelas av värdstatens behöriga myndighet (artikel 17.3).

Initiativ till gemensamma insatser får tas av de myndigheter som pekats ut som behöriga i respektive medlemsstat. En eller flera kontaktpunkter, som andra medlemsstater kan vända sig till, ska utses av varje stat (artikel 17 i genomförandebeslutet).

Enligt artikel 18 är medlemsstaterna skyldiga att bistå varandra vid större evenemang och liknande händelser, katastrofer och allvarliga olyckor. En form av bistånd är att så tidigt som möjligt informera andra medlemsstater om situationer med gränsöverskridande verkningar samt förmedla väsentliga uppgifter om dem (artikel 18 a). Medlemsstaterna är vidare skyldiga att i situationer med gränsöverskridande verkningar genomföra och samordna nödvändiga polisiära åtgärder på sitt territorium (artikel 18 b). I den mån det är möjligt ska också tjänstemän, specialister och rådgivare samt nödvändig utrustning ställas till förfogande (artikel 18 c). Artikel 18 innehåller inga bestämmelser om verkställande befogenheter av det slag som finns i artikel 17.2.

I artikel 19.1 regleras vilken utrustning som får medföras av tjänstemän som deltar i insatser på en annan medlemsstats territorium i enlighet med artiklarna 17 och 18. Tjänstemännen får använda sin nationella tjänsteuniform. De får också inneha tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning i enlighet med sitt eget lands nationella lagstiftning. Värdstaten kan emellertid förbjuda de utländska tjänstemännen att medföra vissa tjänstevapen, viss ammunition eller viss annan utrustning.

Enligt artikel 19.2 ska medlemsstaterna i förklaringar ange de tjänstevapen, den ammunition och den utrustning som får användas endast i nödvärn för att skydda sig själv eller andra. Tjänstemän som leder insatsen för värdstatens räkning får, i enskilda fall och i enlighet med den nationella lagstiftningen, medge användning även i andra fall. Vid all användning av tjänstevapen, ammunition och övrig utrustning ska värdstatens lagstiftning iakttas. Myndigheterna i respektive medlemsstat ska underrätta varandra om vilken utrustning som är tillåten och vilka villkor som gäller för användning av den.

Samma trafikregler som gäller för värdstatens tjänstemän ska gälla för utländska tjänstemän som använder motorfordon på en

annan medlemsstats territorium i samband med åtgärder enligt rådetsbeslutet (artikel 19.3).

Enligt artikel 19.4 ska medlemsstaterna i förklaringar fastställa de praktiska aspekterna i samband med användningen av utrustning.

Enligt artikel 20 är värdstaten skyldig att skydda och bistå tjänstemän från andra medlemsstater på samma sätt som sina egna.

I artikel 21 regleras hur skadeståndsansvaret fördelas mellan värdstaten och tjänstemannens hemstat, om det uppstår skador i samband med en insats. Regleringen skiljer sig åt beroende på om tjänstemannen deltar i en gemensam insats enligt artikel 17 eller i en biståndsinsats enligt artikel 18. När utländska tjänstemän verkar i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17 ska deras hemstat ansvara för de eventuella skador som de orsakar under insatsen, i enlighet med lagstiftningen i värdstaten (artikel 21.1). Värdstaten ska dock, gentemot den skadelidande, träda in i hemstatens ställe och ersätta skadelidanden enligt de villkor som gäller för skador som förorsakats av dess egna tjänstemän (artikel 21.2). Om ersättningen avser skador på någon person, ska hemstaten fullt ut ersätta värdstaten för utbetald ersättning. Förutom denna möjlighet att återkräva utbetald ersättning finns ingen regressrätt för värdstaten i förhållande till hemstaten (artikel 21.3 och 21.6). Vid insatser enligt artikel 18 är värdstaten ansvarig för eventuella skador orsakade av utländska tjänstemän (artikel 21.4). Om skadan vållats av grov oaktsamhet eller avsiktlig försummelse får värdstaten återkräva utbetald ersättning av hemstaten (artikel 21.5).

Tjänstemän som verkar på en annan medlemsstats territorium ska i straffrättsligt hänseende jämföras med värdstatens egna tjänstemän (artikel 22). Detta gäller såväl i fråga om brott som tjänstemännen själva begår som brott som begås mot dem.

Tjänstemän som verkar på annan stats territorium ska i tjänsterättsligt hänseende omfattas av den tillämpliga lagstiftningen i sin hemstat. Detta gäller särskilt beträffande disciplinära bestämmelser (artikel 23).

Huvudregeln är att varje stat ska svara för sina egna driftskostnader vid tillämpningen av Prümrådetsbeslutet (artikel 34). I särskilda fall får de berörda staterna komma överens om en annan fördelning av kostnaderna.

4.4.2 Atlasrådsbeslutet

Atlasrådsbeslutet är inte obligatoriskt för medlemsstaterna att genomföra. Det kompletterar Prömrådsbeslutet och har ett tillämpningsområde som avgränsas genom definitionen av krissituation i artikel 2. Med krissituation avses en situation där det finns rimlig anledning att förmoda att det föreligger ett brott som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur eller institutioner. För att hantera en sådan krissituation kan en medlemsstat begära bistånd av en särskild insatsgrupp från en annan medlemsstat. Biståndet kan bestå av tillhandahållande av utrustning eller expertis eller av genomförande av operationer (artikel 3). En särskild insatsgrupp definieras som en brottsbekämpande enhet i en medlemsstat som har hantering av krissituation som en specialuppgift (artikel 2). Atlasrådsbeslutet bygger på frivillighet och det finns ingen skyldighet att vare sig begära eller tillhandahålla bistånd.

Vid operationer på en annan medlemsstats territorium ska tjänstemännen i en bistående insatsgrupp bemyndigas att agera i en stödfunktion och vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att lämna det begärda biståndet. Tjänstemännen ska verka på den ansökande statens ansvar och under dess bemyndigande och ledning. De ska agera både i enlighet med den ansökande statens lagstiftning och inom ramen för sina befogenheter enligt sitt lands nationella lagstiftning (artikel 3.3). De berörda medlemsstaterna ska enas om de närmare formerna för samarbetet (artikel 1).

Enligt artikel 4 ska artiklarna 21.4, 21.5 och 22 i Prömrådsbeslutet om civilrättsligt och straffrättsligt ansvar tillämpas på tjänstemän som opererar i en annan medlemsstat enligt Atlasrådsbeslutet.

Medlemsstaterna ska se till att deras särskilda insatsgrupper möts och att det vid behov anordnas gemensamma utbildningar och övningar för att utbyta erfarenheter, expertis och information om bistånd i krissituationer (artikel 5).

Den ansökande medlemsstaten ska ansvara för de driftskostnader som den anmodade medlemsstatens särskilda insatsgrupper ådrar sig i samband med tillämpningen av artikel 3, om inte de berörda medlemsstaterna kommit överens om något annat (artikel 6).

4.4.3 Utkastet till avtal om nordisk samtjänstgöring

I september 2004 lämnade en arbetsgrupp under ledning av de nordiska rikspolischeferna ett uttalande och förslag till avtal om samtjänstgöring mellan polismyndigheterna i de nordiska länderna. Med utgångspunkt i förslaget tillsatte Nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftnings-samarbete i april 2008 en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga ländernas behov och intresse av samt förutsättningar för polisiär samtjänstgöring. Uppdraget redovisades i december 2008 i en rapport med ett utkast till avtal om nordisk samtjänstgöring (Ju2008/4161/PO). Rapporten har remissbehandlats i de nordiska länderna. Något avtal om samtjänstgöring har dock inte ingåtts.

5 Rättsliga utgångspunkter

5.1 Regeringsformen

Den offentliga makten utövas under lagarna (1 kap. 1 § tredje stycket regeringsformen). Det innebär att alla offentliga organ är bundna av och underordnade gällande författningar i sin verksamhet. Enligt objektivitetsprincipen och likhetsprincipen ska myndigheterna i sin verksamhet även beakta allas likhet inför lagen och iaktta saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 § regeringsformen).

Regeringsformen bygger på förutsättningen att rättskipnings- och förvaltningsuppgifter sköts av svenska myndigheter. Riksdagen kan dock enligt 10 kap. 8 § regeringsformen besluta att överlåta rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter till bl.a. en annan stat. Riksdagen får vidare bemyndiga regeringen eller någon annan myndighet att i särskilda fall besluta om en sådan överlåtelse. Innefattar uppgiften myndighetsutövning kräver ett beslut om överlåtelse eller bemyndigande att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för det eller att beslutet fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

5.2 Polislagen

5.2.1 Polisens uppgifter

Av 1 § polislagen (1984:387) framgår att polisens arbete ska syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. Polisverksamhet bedrivs av Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Till Polismyndighetens uppgifter hör enligt 2 § att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten. Polismyndigheten ska

också övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och ingripa när störningar har inträffat. Till myndighetens uppgifter hör vidare att utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal och att lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, när sådant bistånd lämpligen kan ges av myndigheten. Slutligen ska Polismyndigheten fullgöra den verksamhet som ankommer på myndigheten enligt särskilda bestämmelser.

Till Säkerhetspolisens uppgifter hör enligt 3 § att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott mot rikets säkerhet eller terrorbrott och att utreda och beivra bl.a. sådana brott. Säkerhetspolisen ska också fullgöra uppgifter i samband med personskydd av den centrala statsledningen och andra som regeringen eller Säkerhetspolisen bestämmer och fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627). Slutligen ska Säkerhetspolisen leda annan polisverksamhet om regeringen föreskriver det och i övrigt bedriva sådan verksamhet som framgår av lag eller förordning eller som regeringen uppdragit åt myndigheten att i särskilda hänseenden ansvara för.

Enligt 6 § ska Polismyndigheten och Säkerhetspolisen samarbeta med varandra och med åklagarmyndigheterna. Samarbeta ska också äga rum med andra myndigheter och organisationer vilkas verksamhet berör polisverksamheten.

5.2.2 Rätten att använda våld

En polismans våldsbefogenheter regleras främst i 10 § polislagen. Bestämmelsen innebär att en polisman i vissa situationer får använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, men det gäller endast i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt. Det gäller om polismannen möts med våld eller hot om våld, om någon som med laga stöd ska berövas friheten försöker undkomma eller polismannen möts av motstånd när han ska verkställa ett sådant frihetsberövande eller om det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön. Det gäller vidare om polismannen med laga stöd ska avvisa eller avlägsna någon från ett visst område eller utrymme eller verkställa eller biträda vid vissa tvångsåtgärder, med laga stöd ska

stoppa ett transportmedel eller kontrollera ett fordon eller dess last eller om polismannen annars med laga stöd ska bereda sig tillträde till, spärra av, stänga till eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning. En polisman får också använda våld vid en tjänsteåtgärd om den i annat fall är oundgängligen nödvändig för den allmänna ordningens eller säkerhetens upprätthållande och det är uppenbart att den inte kan genomföras utan våld.

5.2.3 Rätten att omhänderta, avvisa och avlägsna personer

En polismanns rätt att omhänderta, avvisa och avlägsna personer regleras i 11–14 och 18 §§ polislagen.

Av 11 § framgår att om Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen enligt en särskild föreskrift har befogenhet att besluta att någon ska omhändertas får en polisman omhänderta honom eller henne i avvaktan på myndighetens beslut, om polismannen finner att föreskrivna förutsättningar för beslut om omhändertagande föreligger och att dröjsmål med omhändertagandet innebär fara för liv eller hälsa eller någon annan fara. Enligt 12 § får en polisman ta om hand någon som kan antas vara under arton år, om han eller hon anträffas under förhållanden som uppenbarligen innebär överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes hälsa eller utveckling. Den unge ska skyndsamt överlämnas till sina föräldrar eller någon annan vårdnadshavare eller till socialnämnden.

Om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna får en polisman enligt 13 § avvisa eller avlägsna honom eller henne från ett visst område eller utrymme när det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avvärras. Personen får tillfälligt omhändertas om åtgärden är otillräcklig för att det avsedda resultatet ska uppnås. Enligt 13 c § får deltagare i en folksamling, som inte är en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning enligt ordningslagen (1993:1617), avvisas eller avlägsnas från det område eller utrymme där de befinner sig, om folksamlingen genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar

fara för denna och åtgärden är nödvändig för att ordningen ska kunna upprätthållas.

5.2.4 Tvångsåtgärder

Enligt 19 § polislagen får en polisman, som med laga stöd griper eller annars omhändertar eller avlägsnar någon, i anslutning till ingripandet kroppsvisitera honom eller henne av säkerhetsskäl för att vapen eller andra farliga föremål ska kunna tas om hand eller för att personens identitet ska kunna fastställas. Kroppsvisitation får också utföras för att söka efter farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa eller som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom, om det kan antas att föremålet kan förklaras förverkat.

En polisman får enligt 20 § bl.a. bereda sig tillträde till vissa utrymmen för att söka efter en person som med laga stöd ska omhändertas. Enligt 20 a § får en polisman också genomsöka ett fordon i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och förklaras förverkat. En polisman får vidare enligt 22 § stoppa ett fordon eller annat transportmedel bl.a. om det finns anledning att anta att någon som färdas i fordonet har gjort sig skyldig till brott eller om det behövs för att med laga stöd genomföra husrannsakan i fordonet.

Om det av särskilda skäl kan anses finnas en risk att något brott, som innebär allvarlig fara för liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom, kommer att förövas på en viss plats, får en polisman enligt 23 § i syfte att avvärja brottet eller bereda skydd mot detta, i anslutning till platsen bl.a. bereda sig tillträde till vissa utrymmen för att söka efter sprängmedel, vapen eller något annat farligt föremål och stänga av, utrymma eller förbjuda tillträde till vissa utrymmen.

I 24 § anges att Polismyndigheten i samband med allvarliga störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten får förbjuda tillträde till ett visst område eller utrymme eller anvisa deltagare i en folksamling att följa en viss väg, om det är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. Detsamma

gäller om det finns risk för sådana störningar. En polisman får meddela sådana förbud eller anvisningar i avvaktan på myndighetens beslut om detta inte kan avvaktas.

5.3 Rättegångsbalken

I 24–28 kap. rättegångsbalken regleras de viktigaste straffprocessuella tvångsmedlen. Som huvudregel är det en förutsättning för att använda tvångsmedel att förundersökning har inletts. Om förundersökning inte har inletts anses ett beslut av en behörig myndighet om tvångsmedel innebära ett faktiskt inledande av förundersökning (se SOU 1995:47 s. 155 f. och JO 2001/02 s. 95). Det finns några undantag från förundersökningskravet. I detta sammanhang finns det dock endast skäl att nämna en polismanns rätt enligt 23 kap. 8 § att i omedelbar anslutning till ett brott medta en person till förhör, trots att man inte har hunnit ta ställning till om förundersökning ska inledas.

Om det finns skäl att anhålla någon, får en polisman enligt 24 kap. 7 § i brådskande fall gripa honom eller henne även utan anhållningsbeslut. En särskild typ av gripande är var och ens rätt att gripa dels den som har begått ett brott på vilket fängelse kan följa och som påträffas på bar gärning eller flyende fot, dels den som är efterlyst för brott. Den gripne ska i ett sådant fall överlämnas till närmaste polisman. Om någon har gripits, ska han eller hon enligt 24 kap. 8 § så snart som möjligt förhöras av en polisman eller en åklagare. Åklagaren ska därefter besluta om den misstänkte ska anhållas. Beslutas inte om anhållande ska gripandet omedelbart hävas.

Enligt 27 kap. 4 § första stycket får den som med laga stöd griper någon ta föremål som då påträffas i beslag. Vid fara i dröjsmål får en polisman enligt andra stycket även ta föremål som i annat fall påträffas i beslag i avvaktan på beslut av undersökningsledaren eller åklagaren.

En polisman får vid fara i dröjsmål även spärra av en brottsplats (27 kap. 15 §), företa husrannsakan utan förordnande (28 kap. 5 §) och besluta om kroppsvisitation och kroppsbesiktning (28 kap. 13 § första stycket).

5.4 Lagen om internationellt polisiärt samarbete

I lagen om internationellt polisiärt samarbete regleras bl.a. gränsöverskridande övervakning och förföljande enligt Schengenregelverket. Gränsöverskridande övervakning regleras i 4 § och ger utländska tjänstemän rätt att fortsätta en pågående övervakning in i Sverige över alla typer av territorialgränser. Det krävs att det i den andra staten pågår en utredning om ett brott som kan föranleda överlämnande eller utlämning och att en behörig svensk myndighet samtycker till gränsöverskridandet. I brådskande fall får dock övervakningen fortsätta utan föregående samtycke, om den utländska utredningen avser misstanke om vissa allvarliga brott. I ett sådant fall ska gränsöverskridandet anmälas till en behörig svensk myndighet så snart det kan ske och ska den utländska myndigheten utan dröjsmål begära bistånd i utredningen. Gränsöverskridande övervakning ska upphöra om en behörig svensk myndighet begär det eller, om det rör sig om övervakning utan föregående samtycke, om samtycke inte har lämnats inom fem timmar från gränsöverskridandet.

Gränsöverskridande förföljande regleras i 5 § och innebär att utländska tjänstemän får förfölja en flyende gärningsman in i Sverige över en landgräns. Det krävs att den flyende har tagits på bar gärning i färd med att begå ett brott som kan föranleda överlämnande eller utlämning eller att han eller hon har rymt från häkte eller fängelse. Som huvudregel krävs samtycke från en behörig svensk myndighet innan gränsen passeras. Förföljande får ske utan föregående samtycke i brådskande fall eller om svenska tjänstemän inte kunnat ta över förföljandet i tid. De utländska tjänstemännen ska i ett sådant fall anhålla om bistånd från en behörig svensk myndighet senast när gränsen passeras. Gränsöverskridande förföljande ska upphöra om en behörig svensk myndighet begär det.

Vid gränsöverskridande förföljande får utländska tjänstemän stoppa och omhänderta den flyende tills svenska polismän kan överta omhändertagandet eller identifiera den flyende (6 § andra stycket). Utländska tjänstemän får också kroppsvisitera den omhändertagne av säkerhetsskäl eller för att söka efter vissa föremål samt omhänderta samma slags föremål och belägga den omhändertagne med handfängsel (7 §).

I lagen om internationellt polisiärt samarbete regleras också det polisiära samarbetet i Öresundsregionen. Danska polismän får fortsätta ett i Danmark påbörjat förföljande av en person in i Sverige för varje gärning som hör under allmänt åtal enligt svensk eller dansk rätt. Till skillnad från vad som gäller enligt Schengenregelverket krävs alltså inte att brottet kan föranleda överlämnande eller utlämning. Förföljande får också ske bl.a. av en person som avvikit från varje form av frihetsberövande på grund av brott (10 §). En annan skillnad i förhållande till Schengenregelverket är att danska polismän får inleda ett förföljande även på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen. Dessutom har danska polismän där samma befogenheter att ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som svenska polismän har enligt lag eller annan författning (9 § första stycket).

Av 11 § följer att utländska tjänstemän som utövar befogenheter enligt lagen är skyldiga att följa svensk lag och annan författning samt de instruktioner som meddelas av behöriga svenska myndigheter. I bestämmelsen anges vidare bl.a. att tjänstevapen bara får användas i nödvärnssituationer samt att utländska tjänstemän alltid ska kunna styrka sin behörighet och identitet.

6 Ett utökat polisiärt samarbete

6.1 Prüm- och Atlasrådsbeslutets bestämmelser om operativt samarbete ska genomföras i svensk rätt

Promemorians bedömning: Polismyndigheten har ett behov av att kunna begära stöd från utländska myndigheter med uppgifter som kan innefatta myndighetsutövning. Det saknas hinder mot att införa möjligheter för Polismyndigheten att begära sådant stöd. Prüm- och Atlasrådsbeslutets bestämmelser om operativt samarbete bör därför genomföras i svensk rätt.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot utredningens bedömning. *Rikspolisstyrelsen* anför att ett utökat samarbete kan stärka den svenska polisens uthållighet i särskilt krävande situationer och ge polisen bättre tillgång till särskild kompetens. Enligt myndigheten kan ett mer frekvent och fortlöpande nordiskt samarbete också ge förutsättningar för att stärka den polisiära närvaron i glesbefolkade områden. *Ekobrottsmyndigheten* menar att ett utökat samarbete särskilt inom Norden utgör en naturlig följd av det samarbete som förekommer redan i dag men framhåller vikten av att det tydligt framgår för den enskilde bl.a. vilka befogenheter de utländska tjänstemännen har. Enligt *Brottsförebyggande rådet* har utredningen inte kartlagt Polismyndighetens behov av stöd i tillräcklig utsträckning och inte heller analyserat om behovet kan tillgodoses utan att myndighetsutövning överlämnas till utländska tjänstemän. Rådet saknar vidare en analys utifrån språklagen, av samordningsproblem och av hur utländska tjänstemän ska ges tillräckliga kunskaper om svenska polisiära befogenheter. *Polisförbundet* anser att det saknas tillräck-

liga skäl för ett samarbete som innebär att utländska tjänstemän får utöva myndighet mot enskilda. Förbundet anser att ett sådant samarbete skulle kräva ett likformande av polisverksamheten och lagstiftningen i de samarbetande staterna. Förbundet menar också att språkliga och kulturella skillnader kan försvåra polisarbetet.

Skälen för promemorians bedömning

Den ökade rörligheten över gränserna, avskaffandet av gränskontroller och den allmänna internationaliseringen ställer allt större krav på internationell samverkan. Utgångspunkten måste dock alltid vara att de svenska brottsbekämpande myndigheterna ska klara av sina respektive uppdrag på egen hand. Polisorganisationen ska därmed vara dimensionerad och polismännen utrustade och tränade för att i alla delar av landet klara av alla de uppgifter som polisen ansvarar för. Trots detta är det inte rimligt att dimensionera Polismyndighetens verksamhet utifrån att varje tänkbar situation ska kunna hanteras, eftersom det skulle kräva en betydande överkapacitet. I stället bör ett utökat samarbete med utländska myndigheter övervägas.

Samarbete vid vissa större händelser

Vid vissa större händelser kan Polismyndigheten utföra sitt uppdrag på ett bättre sätt genom att samarbeta med utländska myndigheter. Så kan vara fallet exempelvis vid större fotbollsmatcher. Inom Europeiska unionen finns ett särskilt nätverk för polissamarbete om fotbollsfrågor. Inom ramen för detta samarbete utbyter medlemsstaterna information om risksupportrar och hotbilder inför internationella matcher. Utländska polismän kan även bjudas in att biträda den inhemska polisen, och har då till uppgift att peka ut kända risksupportrar från sina hemstater.

Polismyndigheten kan behöva samarbeta med utländska myndigheter även vid internationella möten som exempelvis EU-toppmötet i Göteborg 2001. För att kunna förbereda sådana möten krävs ett väl utvecklat internationellt samarbete. Inom ramen för det nordiska polis- och tullsamarbetet, Östersjösamarbetet,

Schengen, Europol och Interpol utbyttes information inför och under toppmötet i Göteborg.

I anslutning till toppmötet i Göteborg uppstod kravaller, där flera demonstranter, polismän och utomstående skadades och omfattande materiella skador uppstod. Kravallerna illustrerar den risk för oroligheter och våld som kan finnas vid t.ex. större demonstrationer. Det kan vara av stort värde för Polismyndigheten att kunna samarbeta med utländska brottsbekämpande myndigheter vid sådana demonstrationer, inte minst om en stor andel demonstranter kommer från andra länder.

Ytterligare ett exempel på när Polismyndigheten kan behöva samarbeta med utländska myndigheter är vid andra tillställningar med en stor andel utländska besökare, t.ex. den årligen återkommande traditionen i Strömstad på skärtorsdagen. Denna dag besöker ungefär 10 000 personer Strömstad, något som kräver stora polisiära insatser för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Redan i dag tar polisen i Strömstad hjälp från norsk polis i Halden. Den norska polisen hjälper bl.a. till med kontakter med norska medborgare.

Även vid vissa katastrofer, olyckor och andra samhällspåfrestningar kan Polismyndigheten behöva samarbeta med utländska myndigheter.

Samarbete i gränsnära områden

Gränsen mellan Sverige, Norge och Finland sträcker sig över stora geografiska områden. Människor i dessa trakter rör sig lätt och regelbundet över gränsen. Ett problem i dessa områden är att det ofta tar lång tid för polisen att ta sig till platser utanför länens centralorter, t.ex. för att ingripa mot pågående brott. I gleset befolkade områden är det inte ovanligt att endast någon enstaka polispatrull är i tjänst. För att resurserna ska kunna användas på ett bättre sätt vore det värdefullt om en polispatrull från ett annat nordiskt land t.ex. kunde korsa den svenska gränsen och ingripa mot ett pågående brott i väntan på att en svensk patrull kan komma till platsen.

Samarbete i händelse av terroristattentat

Om ett terroristattentat inträffar, är det av avgörande betydelse att så snart som möjligt få kvalificerade polisiära resurser på plats för att avbryta attentatet eller i vart fall störa eventuella gärningsmän så att de inte kan genomföra sin plan fullt ut. Polismyndigheten utvecklar nu ett nationellt förstärkningssystem bestående av insatsresurser i landets samtliga polisregioner. Avsikten är att insatsresurserna ska kunna förstärka såväl de övriga delarna av myndigheten som varandra vid allvarliga händelser. Förutom resurser från polisregionerna ingår den nationella insatsstyrkan i förstärkningssystemet. Nationella insatsstyrkan vid Polismyndigheten är Sveriges yttersta polisiära resurs som ska hantera situationer som är så allvarliga, ovanliga eller riskabla att de inte går att hantera inom den vanliga polisverksamheten. Styrkans huvuduppgift är att ingripa vid terroristattentat eller om ett sådant befaras. Vid insatser till sjöss samverkar insatsstyrkan vid behov med Kustbevakningen.

Om flera terroristattentat skulle inträffa samtidigt eller om ett terroristattentat har gränsöverskridande karaktär eller skulle pågå under längre tid, kan det finnas behov av ytterligare resursförstärkingar. Polismyndigheten har i händelse av terroristattentat möjlighet att under vissa förutsättningar begära stöd från Försvarmakten enligt lagen (2006:343) om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. För närvarande pågår ett arbete för att vidare utveckla möjligheterna för Försvarmakten att ge sådant stöd till polisen. Som angetts i avsnitt 3 samarbetar dessutom de nationella insatsgrupperna i EU:s medlemsstater och Norge i Atlasnätverket för att öka och likställa förmågan att bekämpa bl.a. terroristattentat i de deltagande staterna.

Stöd med uppgifter som kan innefatta myndighetsutövning

Polismyndigheten har alltså ett behov av att kunna samarbeta med utländska myndigheter i vissa situationer. Det handlar framför allt om att förstärka myndighetens kapacitet och uthållighet vid större eller utdragna händelser eller vid händelser som inträffar samtidigt på olika platser i landet. Det finns dock också ett mer generellt behov av att öka den polisiära närvaron i glesbefolkade gränsområden.

Som framgått förekommer det redan i dag att utländska tjänstemän biträder Polismyndigheten vid insatser på svenskt territorium, t.ex. genom att identifiera våldsbenägna personer från andra stater. Tjänstemännen får då inte vidta några åtgärder som innefattar myndighetsutövning. *Brottsförebyggande rådet* har efterlyst en analys av om Polismyndighetens behov av stöd kan tillgodoses redan inom ramen för ett sådant samarbete.

Om utländska tjänstemän tilläts utföra uppgifter som innefattar myndighetsutövning, skulle de kunna förstärka den svenska polisens förmåga på ett helt annat sätt än i dag. Genom en sådan utökning av det polisiära samarbetet skulle den brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamheten kunna effektiviseras. Ett samarbete som stärkte den polisiära närvaron i gränsområdena skulle öka tryggheten för invånarna där och därmed tillgodose regionala och lokala behov.

Utan polisiära befogenheter kan utländska tjänstemän i många av de situationer där samarbete är angeläget inte vara något egentligt stöd för svensk polis. I stället kan tjänstemännen bli en belastning eftersom de varken kan ingripa eller på ett önskvärt sätt skydda sig själva i de utsatta situationer det kan bli fråga om. Om utländska tjänstemän ska kunna agera utan direkt närvaro av svensk polis, är det nödvändigt att de ges polisiära befogenheter. Detta är tydligt inte minst vid terroristattentat, då Sverige bör kunna ta hjälp av utländska insatsstyrkor. Mot denna bakgrund är det angeläget att Polismyndigheten tilläts begära stöd från utländska myndigheter även med uppgifter som kan innebära myndighetsutövning mot enskilda.

Prüm- och Atlasrådsbeslutets bestämmelser om operativt samarbete bör genomföras i svensk rätt

Regeringsformen bygger på förutsättningen att rättsskipnings- och förvaltningsuppgifter sköts av svenska myndigheter. Den konstitutionella utgångspunkten när det gäller polisverksamhet är därmed att endast svenska polismän har befogenhet att på svenskt territorium utöva t.ex. våld eller tvång mot enskilda eller att i andra former utöva myndighet. Riksdagen kan dock enligt 10 kap. 8 § regeringsformen under vissa förutsättningar besluta om undantag från denna princip, vilket har skett t.ex. genom bestämmelserna om

gränsöverskridande övervakning och förföljande i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete.

Några konstitutionella hinder mot att låta Polismyndigheten ta emot stöd från utländska myndigheter med uppgifter som kan innefatta myndighetsutövning finns alltså inte. Frågan är då om det finns andra skäl som talar emot ett utökat samarbete. *Brottsförebyggande rådet* och *Polisförbundet* har t.ex. i sina remissvar kommit in på frågor som rör möjligheterna att samarbeta med utländska myndigheter på ett rättssäkert och effektivt sätt.

En viktig utgångspunkt när en utökning av det polisiära samarbetet övervägs är, som tidigare nämnts, att Polismyndigheten ska klara av sitt uppdrag på egen hand. Ett fördjupat samarbete ska inte påverka Polismyndighetens uppdrag. Utökade samarbetsmöjligheter bör därför vara ett komplement för vissa situationer där myndighetens uppdrag kan utföras på ett bättre sätt genom internationellt samarbete.

En annan viktig utgångspunkt är att rättssäkerhet och kvalitet inte ska försämrats om samarbetet utökas. Nya samarbetsmöjligheter måste utformas så att grundläggande principer om rättssäkerhet och den enskildes rättigheter i övrigt kan upprätthållas. Det framstår därför som självklart att insatser som genomförs inom ramen för ett utökat samarbete måste stå under Polismyndighetens ledning och att utländska tjänstemäns användning av tvång eller våld måste ske inom ramen för de regler som gäller för den svenska polisen.

Som *Brottsförebyggande rådet* har uppmärksammat kommer utländska tjänstemän i princip inte kunna använda svenska i sina kontakter med allmänheten. Tjänstemännen måste i stället få använda engelska eller, om det är lämpligt, sitt eget språk. Det kan dock noteras att en sådan ordning inte strider mot bestämmelserna i språklagen (2009:600), som inte träffar utländska myndigheter, och gäller redan i dag t.ex. när danska polismän ingriper mot hot mot allmän ordning och säkerhet på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen enligt 9 § lagen om internationellt polisiärt samarbete.

Det kan i detta sammanhang framhållas att ett utökat samarbete skulle utgöra en utveckling av ett redan förekommande och väl fungerande samarbete av mer begränsad karaktär. En utvidgning av samarbetet förutsätter noggranna förberedelser. Svenska och utländska myndigheter måste ha en dialog om samarbetets närmare

utformning och skapa rutiner för detta. Vidare måste tjänstemän som ska delta i samarbetet ha sådana språkkunskaper och ges en sådan utbildning i den andra statens regelverk och arbetsmetoder att de kan anses lämpliga för uppdraget.

Om ett utökat samarbete utformas i enlighet med de utgångspunkter som angetts ovan och föregås av nödvändiga förberedelser finns det inte några avgörande invändningar mot det.

Som framgår av avsnitt 4 gör Prüm- och Atlasrådsbeslutet det möjligt att på svenskt territorium genomföra insatser där utländska tjänstemän deltar och tilldelas uppgifter som enligt svenskt synsätt kan innefatta myndighetsutövning. För att tillgodose Polismyndighetens behov av stöd med sådana uppgifter bör rådsbeslutets bestämmelser om operativt samarbete genomföras i svensk rätt.

6.2 Författningsregleringen

Promemorians förslag: Det utökade samarbetet ska regleras i en ny lag som ersätter den nu gällande lagen om internationellt polisiärt samarbete.

Utredningens förslag överensstämmer inte med promemorians utan innebär att det utökade samarbete ska regleras i den nu gällande lagen om internationellt polisiärt samarbete.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för promemorians förslag

Samarbetet måste regleras i lag

Som har angetts i avsnitt 6.1 är den konstitutionella utgångspunkten när det gäller polisverksamhet att endast svenska polismän har befogenhet att på svenskt territorium utöva t.ex. våld eller tvång mot enskilda eller att i andra former utöva myndighet. Riksdagen kan dock enligt 10 kap. 8 § regeringsformen under vissa förutsättningar besluta om undantag från denna princip.

Enbart det förhållandet att utländska tjänstemän t.ex. närvarar när svenska polismän vidtar åtgärder som innefattar myndighetsutövning innebär inte att de utländska tjänstemännen utövar myn-

dighet här. Inom ramen för ett utökat samarbete bör dock, som har redovisats i avsnitt 6.1, utländska tjänstemän ges polisiära befogenheter. Eftersom tjänstemännen ska tillåtas vidta åtgärder som är att anse som myndighetsutövning behöver det utökade samarbetet regleras i lag. En reglering i lag krävs också för att tjänstemännen ska kunna jämföras med svenska tjänstemän när det gäller t.ex. straffrättsligt skydd och ansvar samt skadestånd.

Lagen om internationellt polisiärt samarbete bör ersättas av en ny lag

I svensk rätt regleras internationellt polissamarbete till stor del i lagen om internationellt polisiärt samarbete. I samband med lagens tillkomst uttalade regeringen att det var lämpligt att i så stor utsträckning som möjligt samla regler om internationellt polissamarbete i lagen. Lagen gjordes därför tillämplig dels på stater som deltar i Schengensamarbetet och medlemsstater i EU som ansluter sig till detta samarbete, dels på annat konventionsbaserat internationellt polissamarbete (prop. 1999/2000:64 s. 84).

Från början innehöll lagen endast bestämmelser om operativt samarbete inom Schengen och i Öresundsregionen. Därefter har det i lagen införts bestämmelser som genomför olika EU-rättsakter. Det gäller bestämmelser om uppgiftsutbyte enligt Prümrådsbeslutet (prop. 2010/11:129) och CBE-direktivet (prop. 2013/14:65 och 2015/16:24) samt tillgång till uppgifter enligt VIS-rådsbeslutet (prop. 2014/2015:82). Det finns även ett förslag om att ett avtal med USA om informationsutbyte ska genomföras genom bestämmelser i lagen (se prop. 2015/16:96).

Som utredningen har funnit bör det utökade samarbetet regleras i samma författningar som det operativa samarbete som kan ske i dag. I betänkandet föreslås att vissa bestämmelser om operativt samarbete enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet ska införas i lagen om internationellt polisiärt samarbete under en gemensam rubrik, medan överenskommelser om samarbete, utländska tjänstemäns skyldigheter och användning av vapen, deras straffrättsliga ansvar och skydd samt frågor om skadestånd ska regleras under rubriken Gemensamma bestämmelser tillsammans med motsvarande bestämmelser för Schengensamarbetet och samarbetet i Öresundsregionen.

Om utredningens förslag genomfördes i den nu gällande lagen om internationellt polisiärt samarbete skulle resultatet bli en reglering som framstår som otydlig och svåröverskådlig. Det finns därför skäl att se över lagens struktur. För att göra lagen mer överskådlig och lättare att tillämpa bör den delas in i kapitel där operativt samarbete respektive informationsutbyte regleras var för sig. Bestämmelser om de olika samarbetena bör samlas i separata kapitel med tydliga underrubriker. Eftersom det är fråga om omfattande förändringar av lagens struktur bör lagen om internationellt polisiärt samarbete ersättas av en ny lag med samma namn.

Vissa ändringar i förhållande till den nu gällande lagen

Bestämmelserna i den nu gällande lagen om internationellt polisiärt samarbete kan i huvudsak föras över till den nya lagen utan att ändras på annat sätt än att förenklas, moderniseras språkligt eller anpassas till den nya lagens struktur. Några bestämmelser bör dock ändras även på annat sätt.

Enligt 1 § tillämpas den nu gällande lagen på polisiärt samarbete mellan Sverige och andra medlemsstater i Europeiska unionen samt Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein, i den utsträckning Sverige i en internationell överenskommelse har gjort sådana åtaganden som avses i lagen. I paragrafen anmärks dock att lagens föreskrifter om användningsbegränsningar gäller även i förhållande till andra än de angivna staterna.

Alla stater som den nu gällande lagen tillämpas på deltar inte i samtliga samarbeten som regleras i lagen. Bestämmelserna om användningsbegränsningar är vidare generellt tillämpliga. Det kan, som det ovan berörda avtalet om informationsutbyte med USA visar, också förekomma att Sverige ingår överenskommelser om polisiärt samarbete med andra än EU:s medlemsstater. Mot denna bakgrund bör tillämpningsområdet inte anges på samma sätt i den nya lagen. I den nya lagens 1 § bör det anges endast att lagen tillämpas på polisiärt samarbete mellan Sverige och andra stater i den utsträckning Sverige i en internationell överenskommelse har gjort sådana åtaganden som avses i lagen. Vilka stater de olika samarbetena gäller för får anges antingen uttryckligen i respektive kapitel

eller genom en hänvisning till den rättsakt som utgör grunden för samarbetet.

Med den föreslagna utformningen av lagens inledande bestämmelse är det nödvändigt att på ett nytt sätt ange tillämplighetsområdet för bestämmelserna om gränsöverskridande övervakning och förföljande inom ramen för Schengensamarbetet. Detta bör ske genom att det införs en definition av Schengensamarbetet.

Begreppsanvändningen i den nu gällande lagen är inte helt enhetlig. I bestämmelserna om sökningar i andra staters fingeravtrycks- respektive fordonsregister (19 och 21 §§) används uttrycket förebygga brottslig verksamhet. I bestämmelsen om sökningar i informationssystemet för viseringar (24 §) används i stället uttrycket förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Eftersom det senare uttryckssättet motsvarar hur polisens uppgift att förebygga brott numera beskrivs, t.ex. i 2 § polislagen (1984:387), bör det användas genomgående i lagen.

Bestämmelsen om användningsbegränsningar i 3 § avser enligt sin lydelse uppgifter eller bevisning som tagits emot för att användas i underrättelseverksamhet om brott, vid utredning av brott eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. För att bättre överensstämma med utformningen av t.ex. bestämmelserna om sökningar i andra staters fingeravtrycks- respektive fordonsregister eller i informationssystemet för viseringar, bör bestämmelsen i den nya lagen ges en justerad lydelse enligt vilken den ska avse uppgifter eller bevisning som tagits emot för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, för att utreda brott eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

7 Samarbete enligt Prümrådsbeslutet

7.1 Prümrådsbeslutets samarbetsformer

Promemorians förslag: Polismyndigheten ska kunna samarbeta med utländska myndigheter enligt artiklarna 17 och 18 i Prümrådsbeslutet.

Ett samarbete enligt Prümrådsbeslutet ska behövas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Om utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige, ska samarbetet genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum.

Regeringen eller Polismyndigheten ska få ta initiativ till ett samarbete enligt Prümrådsbeslutet genom en begäran till en behörig myndighet i en stat som tillämpar rådsbeslutet.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians men bestämmelserna är annorlunda utformade.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens ombudsmän* konstaterar att förutsättningarna för samarbete är allmänt angivna och ifrågasätter om utredningens förslag är tillräckligt avvägt och preciserat för att läggas till grund för lagstiftning. Även *Ekobrottsmyndigheten* anser att en tydligare reglering vore önskvärd. *Rikspolisstyrelsen* anser att den närmare gränsen för vilket samarbete som ska få ske inte är helt klar och att de nordiska länderna bör kunna samarbeta när det gäller spaning och utredning av brott.

Skälen för promemorians förslag

Gemensamma insatser

Artikel 17 i Prömrådsbeslutet gör det möjligt att samarbeta med utländska myndigheter inom ramen för gemensamma patruller och andra gemensamma insatser där utländska tjänstemän deltar. Polismyndigheten bör, i enlighet med bedömningen i avsnitt 6.1, ges möjlighet att samarbeta med utländska myndigheter inom ramen för sådana insatser. Den svenska regleringen av samarbetet bör utgå endast från begreppet gemensamma insatser. Detta eftersom gemensamma patruller är en form av gemensamma insatser och regleringen inte bör tyngas i onödan.

Bistånd vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor

Artikel 18 i Prömrådsbeslutet gör det möjligt att samarbeta med utländska myndigheter inom ramen för insatser vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor. Utländska myndigheter är i de aktuella situationerna bl.a. skyldiga att på begäran och i den mån det är möjligt lämna Sverige bistånd genom att sända tjänstemän, specialister och rådgivare samt genom att ställa nödvändig utrustning till förfogande. Tillämpningsområdet för artiklarna 17 och 18 i Prömrådsbeslutet överlappar varandra. Eftersom andra stater är skyldiga att lämna Sverige bistånd bara enligt den senare artikeln bör dock Polismyndigheten kunna samarbeta med utländska myndigheter även enligt den.

Samarbetenas syften

Enligt artikel 17.1 i Prömrådsbeslutet får gemensamma insatser genomföras för förebyggande av brott och upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Enligt artikel 18 ska bistånd vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor ha samma syfte.

Det bör framgå direkt av den svenska regleringen i vilka syften samarbete ska få ske. Polisens uppgift att förebygga brott beskrivs numera, t.ex. i 2 § polislagen (1984:387), som en uppgift att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Det uttrycks-

sättet bör därför användas i stället för uttrycket förebygga brott. I lagen om internationellt polisiärt samarbete ska därmed anges att ett samarbete enligt Prömrådsbeslutet ska syfta till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Begreppet allmän ordning och säkerhet är vittomfattande och svårdefinierat. Att upprätthålla allmän ordning och säkerhet ska i det här sammanhanget ges samma innebörd som i Prömrådsbeslutet. Uttrycket innefattar att övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och att ingripa när störningar, t.ex. brott, har inträffat (prop. 2009/10:177 s. 18). Som framgår av artikel 18 i Prömrådsbeslutet omfattar begreppet även åtgärder vid olyckshändelser och katastrofer som enligt 1 § polislagen annars är lagtekniskt frikopplade från upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. En jämförelse med rådsbeslutets bestämmelser om uppgiftsutbyte visar däremot att begreppet inte omfattar utredning av brott. Detta kan dock inte anses utgöra något hinder mot att utländska tjänstemän ges befogenheter vid gemensamma insatser som gör att de effektivt kan ingripa mot brott och säkerställa att brott kan utredas av svensk polis (se avsnitt 7.5).

Både gemensamma insatser och vissa former av bistånd enligt artikel 18 i Prömrådsbeslutet kommer att innebära att utländska tjänstemän utför uppgifter i Sverige. Samarbetena som har en sådan innebörd bör vara klart avgränsade. Samarbetena ska därför genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsade i tid och rum. Upprätthållandet av dessa krav kan säkerställas genom den överenskommelse som ska föregå ett samarbete (se avsnitt 7.2).

Initiativ till samarbete

Enligt Prömrådsbeslutet får initiativ till samarbete tas på myndighetsnivå. Polismyndigheten har bäst förutsättningar att bedöma det egna behovet av stöd och bör därför ges en rätt att ta initiativ till samarbete. Det kan inte uteslutas att regeringen kan ha ett intresse av att initiera samarbete i vissa situationer. Även regeringen bör därför kunna ta initiativ till samarbete.

För att regeringen eller Polismyndigheten ska få ta initiativ till ett samarbete ska samarbetet syfta till att förebygga, förhindra eller

upptäcka brottslig verksamhet eller till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Det är dock inte tillräckligt att detta krav är uppfyllt. Frågan om ett samarbete ska initieras måste även avgöras utifrån utgångspunkten att samarbete enligt Prömrådsbeslutet är avsett som ett komplement för vissa situationer där Polismyndighetens uppdrag kan utföras på ett bättre sätt genom samverkan med utländska myndigheter. Vidare måste nationella behov och resurser och vad utländska myndigheter skulle kunna bidra med beaktas.

Det är inte möjligt att i författning precisera de skiftande situationer där samarbete bör initieras. Även om en mer detaljerad reglering skulle ha fördelar när det gäller förutsebarhet riskerar en sådan reglering att bli alltför snäv och att förhindra eller försvåra samarbete. Trots vad *Riksdagens ombudsmän* och *Ekobrottsmyndigheten* har anfört får det anses tillräckligt att det i författningstexten anges att ett samarbete ska behövas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Samarbetsstater

De stater som samarbete ska kunna ske med bör anges genom en hänvisning till Prömrådsbeslutet, utan att det anges vilka stater beslutet gäller för. På så sätt begränsas behovet av författningsändringar om ytterligare stater ansluter sig till samarbetet. Detta överensstämmer också med utformningen av regleringen av uppgifts-utbyte enligt Prömrådsbeslutet (prop. 2010/11:129 s. 52).

7.2 Överenskommelser om samarbete

Promemorians förslag: Innan ett samarbete enligt Prömrådsbeslutet påbörjas ska en skriftlig överenskommelse om samarbetet ingås med en behörig myndighet i den andra staten. Överenskommelsen ska ingås av regeringen eller Polismyndigheten. Om utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige, ska överenskommelsen ange samarbetets särskilda syfte, på vilken tid och plats samarbetet ska genomföras, vilket stöd eller bistånd den utländska myndigheten ska ge, hur ledning ska utövas, vilka utländska tjänstemän som ska delta, vilka befogenheter tjänstemännen ska ha och vilka vapen och vilken annan liknande utrustning de ska få inneha.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians men bestämmelserna är annorlunda utformade.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot utredningens förslag. *Ekobrottsmyndigheten* noterar att det inte framgår hur en överenskommelse om samarbete ska dokumenteras.

Skälen för promemorians förslag: Ett samarbete enligt Prömrådsbeslutet måste föregås av en överenskommelse med den andra staten om vilket samarbete som ska ske. Internationella överenskommelser ingås av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av förvaltningsmyndigheter (10 kap. 1 och 2 §§ regeringsformen). Vissa villkor kan gälla för att en överenskommelse ska få ingås. Varken regeringen eller någon annan myndighet kan t.ex. besluta om en överlåtelse av rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter till en annan stat utan ett bemyndigande från riksdagen i lag (10 kap. 8 § regeringsformen).

På samma sätt som regeringen och Polismyndigheten bör ges rätt att ta initiativ till samarbeten enligt Prömrådsbeslutet bör myndigheterna få ingå överenskommelser om sådana samarbeten. Den myndighet som har tagit initiativ till ett samarbete bör också ingå överenskommelsen om detta. Det ligger i sakens natur att regeringen inte kan avtala om annat än huvuddragen i ett samarbete. Om regeringen tagit initiativ till och avtalat om ett samarbete måste alltså överenskommelsen kompletteras genom en överenskommelse som ingås av Polismyndigheten.

Genom en överenskommelse om samarbete ska förvaltningsuppgifter kunna överlåtas till en annan stat. För att överenskommelserna ska kunna ingås krävs därför ett bemyndigande från riksdagen i lag. Ett sådant bemyndigande bör därför tas in i lagen om internationellt polisiärt samarbete.

Ekobrottsmyndigheten har uppmärksammat att utredningen inte behandlat hur en överenskommelse om samarbete ska dokumenteras. Överenskommelserna är av en sådan betydelse att de bör vara skriftliga. Skriftlighetskravet gör bl.a. att det i efterhand går att kontrollera vad som avtalats.

Både gemensamma insatser och vissa former av bistånd enligt artikel 18 i Prövrådsbeslutet kommer att innebära att utländska tjänstemän utför uppgifter i Sverige. Samarbeten med en sådan innebörd bör vara klart avgränsade. För att detta ska uppnås bör vissa krav ställas på en överenskommelse om sådant samarbete. Överenskommelsen bör till att börja med ange samarbetets särskilda syfte. Det är inte tillräckligt att överenskommelsen anger att samarbetet ska genomföras för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet. I stället ska ett mer preciserat syfte anges, t.ex. att förhindra ordningsstörningar i samband med en viss tillställning. Överenskommelsen bör vidare ange tiden och platsen för samarbetet. När det gäller tidsangivelsen ska dock framhållas att det även bör vara möjligt att ingå överenskommelser om mer löpande samarbete. Detta framstår som lämpligt t.ex. när det gäller ett samarbete som syftar till att stärka den polisiära närvaron i ett gränsnära område. Överenskommelsen bör vidare ange vilket stöd eller vilket bistånd den utländska myndigheten ska ge, hur ledning ska utövas, vilka utländska tjänstemän som ska delta, vilka befogenheter tjänstemännen ska ha och vilka vapen och vilken annan utrustning de ska få inneha (se avsnitt 7.3–7.6).

Polismyndighetens behov av stöd kan uppkomma plötsligt. Det är därför viktigt att de frågor som måste regleras har diskuterats med myndigheterna i de stater som det kan bli aktuellt att samarbeta med, så att överenskommelser om samarbete kan ingås snabbt.

7.3 Deltagande utländska tjänstemän

Promemorians förslag: En utländsk tjänsteman ska få delta i ett samarbete enligt Prömrådsbeslutet om han eller hon är lämplig för uppgiften och anställd vid en samverkande myndighet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians. Enligt utredningens förslag ska utländska polismän få delta i samarbetet. Vidare ska även andra utländska tjänstemän som är verksamma vid utländska brottsbekämpande myndigheter få delta om de har polisiära befogenheter eller särskilda funktioner och kompetenser.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för promemorians förslag: Även om Polismyndigheten i första hand kommer att samarbeta med utländska polismyndigheter, bör samarbete enligt Prömrådsbeslutet, som utredningen funnit, också kunna ske med andra utländska brottsbekämpande myndigheter. Flera personalkategorier vid utländska myndigheter är aktuella för deltagande i samarbetet. Förutom polismän kan det t.ex. röra sig om analytiker, bombtekniker, dykare, båtförare, helikopterförare och andra tjänstemän som är ansvariga för att sköta viss utrustning.

Det saknas skäl att helt utesluta någon personalkategori från deltagande i samarbetet. För att en tjänsteman ska få delta bör dock gälla att han eller hon är lämplig för uppgiften. Frågan om kravet är uppfyllt får avgöras utifrån tjänstemannens utbildning och erfarenhet, innefattande hans eller hennes uppgifter i hemstaten, och vilka uppgifter han eller hon skulle ges vid samarbetet.

Vid gemensamma insatser ska utländska polismän kunna tilldelas polisiära befogenheter och samma rätt som svenska polismän att använda vapen (se avsnitt 7.5 och 7.6). För polismän som ska ges sådana befogenheter och sådan rätt måste lämplighetskravet sättas högre än för andra tjänstemän. För att kunna betraktas som lämpliga för deltagande i samarbetet måste polismännen, som angetts i avsnitt 6.1, ha vissa språkkunskaper och ha kunskap om de regler som gäller för och de arbetsmetoder som tillämpas av svensk polis.

Utländska tjänstemän som inte ska tilldelas polisiära befogenheter kommer att ha en mer understödande roll i samarbetet. Om de har rätt att inneha tjänstevapen kommer de att få använda vap-

nen bara i nödvärnssituationer (se avsnitt 7.6). Tjänstemännen torde därför oftast få bedömas som lämpliga för deltagande i ett samarbete.

Vilka utländska tjänstemän som ska delta i ett samarbete får avgöras efter samråd med den samverkande myndigheten och bör anges i överenskommelsen om samarbetet. Polismyndigheten är ansvarig för att tjänstemännen uppfyller lämplighetskravet.

7.4 Ledning

Promemorians förslag: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet ska stå under ledning av Polismyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för promemorians förslag: Ledningen av en svensk polisinsats utövas vanligen på flera olika nivåer. Den operativa ledningen utövas av en polischef, som ansvarar för och utövar den högsta operativa ledningen över verksamheten inom sitt område. Ledningsansvaret omfattar även den nationella insatsstyrkan när den får ett uppdrag. Polischefen kan delegera det operativa ansvaret, i första hand till det vakthavande befälet. Vid en s.k. särskild händelse leds insatsen på övergripande operativ nivå normalt av en kommenderingschef och på lägre operativ nivå av en polisinsatschef. Vid större händelser, t.ex. demonstrationer eller händelser som är utspridda geografiskt, kan flera polisinsatschefer vara utsedda. Under polisinsatscheferna kan också ett antal avdelningschefer och insatsledare förekomma, som i sin tur leder gruppchefer. Gruppchefer kan ges ett ledningsansvar över ett antal enskilda patruller eller grupper vid en mindre händelse. I vissa fall utses även platschefer som leder flera patruller.

Ett utökat samarbete med utländska brottsbekämpande myndigheter måste, som har angetts i avsnitt 6.1, stå under Polismyndighetens ledning. Denna ordning överensstämmer med artikel 17.3 i Prömrådsbeslutet, enligt vilken utländska tjänstemän som deltar i gemensamma insatser ska iakttä de anvisningar som meddelas av värdstatens behöriga myndigheter.

Polismyndigheten måste kunna utöva sin ledning på olika sätt vid olika typer av samarbeten. Ledningen måste kunna utövas både på plats och på distans. Om utländska tjänstemän åtföljs av ett eget befäl, är det vidare i många fall naturligt att de står under ledning av det befälet, som i sin tur mer direkt underställs svenska tjänstemän.

Vid alla typer av samarbeten gäller dock att Polismyndigheten måste kunna följa och lämna instruktioner för de utländska tjänstemännens agerande. Ett utländskt befäl som leder en grupp tjänstemän måste därför stå i kontinuerlig förbindelse med Polismyndigheten för att stämma av och rapportera åtgärder. Samma krav gäller för en utländsk polispatrull som, t.ex. inom ramen för samarbete i ett gränsnära område, får i uppdrag att självständigt ingripa mot ett brott. När en pågående åtgärd, t.ex. ett gripande, rapporteras till Polismyndigheten måste myndigheten ta ställning till åtgärden.

Som utredningen har föreslagit bör Polismyndighetens ledningsansvar uttryckligen framgå av lagen om internationellt polisiärt samarbete. Eftersom ledningen behöver kunna gestalta sig på olika sätt vid olika typer av samarbeten kan de närmare formerna för den inte anges i författningstexten. Hur ledningen ska utövas vid ett enskilt samarbete bör dock komma till uttryck i den överenskommelse som ska föregå samarbetet.

7.5 Utländska tjänstemäns befogenheter

Promemorians förslag: Utländska polismän som deltar i gemensamma insatser ska få ges de befogenheter som svenska polismän har enligt polislagen. De ska vidare få ges de befogenheter som svenska polismän har att

1. gripa någon enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,
2. ta föremål i beslag enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken,
3. förbjuda tillträde till ett visst område eller vidta andra åtgärder enligt 27 kap. 15 § rättegångsbalken, och
4. besluta om kroppsvisitation enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken.

Promemorians bedömning: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet men inte getts befogenhet att gripa någon enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken har utan ytterligare lagstöd den befogenhet som var och en har att gripa någon enligt samma lagrums andra stycke.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorian. Utredningen föreslår att utländska tjänstemän som har polisiära befogenheter i sina hemstater ska kunna ges samma befogenheter att initialt ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Utredningen föreslår vidare att utländska tjänstemän som saknar polisiära befogenheter ska ha samma befogenhet att gripa någon som var och en har enligt 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens ombudsmän* och *Hovrätten för Övre Norrland* anser att uttrycket ”att initialt ingripa” är otydligt och att det är svårt att avgöra hur långt de utländska tjänstemännens befogenheter sträcker sig. Riksdagens ombudsmän ifrågasätter om förslaget är tillräckligt avvägt och preciserat för att läggas till grund för lagstiftning. *Rikspolisstyrelsen* anser att det är otydligt bl.a. om utländska tjänstemän ska kunna ges befogenheter enligt rättegångsbalken. *Tullverket* noterar att förslaget innebär att tjänstemän vid utländska tull- och gränsövervakningsmyndigheter ska kunna ges mer omfattande befogenheter än vad svenska tulltjänstemän har.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Befogenheter ska bara kunna överlätas vid gemensamma insatser och till utländska polismän

Enligt artikel 17.2 i Prömrådsbeslutet får utländska tjänstemän med sina hemstaters medgivande ges rätt att utöva verkställande befogenheter i samband med gemensamma insatser. Någon motsvarande bestämmelse finns inte när det gäller bistånd vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga

olyckor. Utländska tjänstemän bör därför kunna ges polisiära befogenheter bara vid gemensamma insatser.

Samarbeten enligt Prömrådsbeslutet kommer i första hand att genomföras med utländska polismyndigheter, men ska även kunna ske med andra utländska brottsbekämpande myndigheter. Vid myndigheterna kan det finnas tjänstemän som har polisiära befogenheter trots att de inte är polismän. Man kan inte utgå från att dessa tjänstemän t.ex. har en utbildning som motsvarar den som svenska polismän har. Behovet av att kunna ge tjänstemännen polisiära befogenheter i Sverige är sannolikt inte heller särskilt starkt. Mot denna bakgrund bör polisiära befogenheter bara kunna överlåtas till utländska polismän.

Vilka befogenheter som ska kunna överlåtas

Utredningen föreslår att utländska tjänstemän ska kunna ges samma befogenheter att initialt ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Befogenheterna är enligt förslaget tänkta att utövas endast under en inledande, begränsad tidsrymd tills svensk polis får full kontroll över situationen och kan ta över. Åtgärder som gripande, omhändertagande och beslag ska lämnas över till svensk polis så fort som möjligt. Frågan om möjligheten att överlåta befogenheter ska utnyttjas får enligt utredningen avgöras utifrån insatsens karaktär.

Några remissinstanser har efterlyst en tydligare avgränsning av de utländska tjänstemännens befogenheter. Som *Riksdagens ombudsmän* har anfört är det viktigt att det är tydligt hur omfattande befogenheterna är. Ju mer preciserad regleringen görs, desto större blir dock risken för en ofullständig reglering och för att befogenheterna ska visa sig vara otillräckliga.

Utländska tjänstemän som deltar i gemensamma insatser måste kunna ges befogenheter som är anpassade till det samarbete som ska ske. Tjänstemännen måste kunna vidta de åtgärder som samarbetet kräver och ha samma möjligheter som svenska polismän att skydda sig själva och sina kollegor i de utsatta situationer som kan uppstå. Som utredningen konstaterat kan de utländska tjänstemännen annars närmast bli en belastning för svensk polis.

Mot denna bakgrund bör utländska polismän till att börja med kunna ges befogenheter enligt polislagen. Det skulle kunna hävdas att vissa befogenheter enligt lagen sällan eller aldrig kommer att behövas. Intresset av en fullständig och okomplicerad reglering talar dock för att möjligheten att överlåta befogenheter ska ges en generell utformning och att vissa befogenheter inte ska uteslutas.

Frågan om utländska polismän ska tilldelas befogenheter enligt polislagen får avgöras inför varje enskild insats. Det samarbete som ska kunna ske inom ramen för gemensamma insatser är sådant att tjänstemännen typiskt sett bör ges befogenheter enligt lagen. Vilka befogenheter som det kan finnas ett behov av varierar. Vid en insats som i första hand syftar till att ingripa mot brott är t.ex. behovet av våldsbefogenheter större än vid en insats som mer allmänt syftar till att upprätthålla ordningen. Som har angetts ovan är det dock viktigt att befogenheterna är tillräckliga och att regleringen är okomplicerad. Om utländska polismän bedöms behöva befogenheter enligt polislagen, bör de därför typiskt sett tilldelas samtliga befogenheter enligt lagen.

Behovs- och proportionalitetsprinciperna i 8 § polislagen kommer, som utredningen har framhållit, att gälla för utländska polismän som har getts befogenheter enligt lagen.

Utländska polismän bör även kunna ges befogenheter enligt rättegångsbalken. Eftersom det är fråga om ett polisiärt och inte ett rättsligt samarbete, bör denna möjlighet dock inte ges en generell utformning. De befogenheter som bör kunna överlåtas är sådana som behövs för att utländska tjänstemän effektivt ska kunna ingripa mot brott och säkerställa att brott kan utredas av svensk polis. Med denna utgångspunkt bör utländska polismän få ges befogenheter enligt rättegångsbalken att gripa en person som är misstänkt för brott, ta föremål i beslag och förbjuda tillträde till ett visst område eller vidta andra liknande åtgärder.

Med en befogenhet att gripa följer en rätt att kroppsvisitera enligt 19 § polislagen. Eftersom den bestämmelsen inte ger en möjlighet att t.ex. söka efter föremål som kan antas ha betydelse för utredning av brott, bör dock utländska polismän även kunna ges befogenhet enligt rättegångsbalken att besluta om kroppsvisitation.

Även frågan om utländska polismän ska tilldelas befogenheter enligt rättegångsbalken får avgöras inför varje enskild insats. Vid många insatser torde det vara svårt att utesluta ett behov för ut-

ländska polismän att kunna gripa personer som är misstänkta för brott. Övriga befogenheter enligt rättegångsbalken kommer dock behövas endast i undantagsfall, och främst vid sådana insatser där utländska tjänstemän mer självständigt ska kunna ingripa mot brott, t.ex. inom ramen för samarbete i gränsområdena.

Innan en förundersökning hunnit inledas kan svenska polismän enligt 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken hålla förhör och vidta andra s.k. primärutredningsåtgärder. Eftersom gemensamma insatser inte ska genomföras för att utreda brott, bör dock utländska tjänstemän inte få genomföra sådana åtgärder.

Vid de flesta gemensamma insatser saknas det sannolikt ett särskilt starkt behov av att kunna ge utländska polismän befogenheter enligt andra författningar än polislagen och rättegångsbalken. Det är i stället tillräckligt att åtgärder enligt sådana författningar kan genomföras av svenska polismän som befinner sig på platsen. Det kan ifrågasättas om läget är annorlunda vid insatser i gränsområdena. Vid sådana insatser bör utländska tjänstemän mer regelmässigt kunna agera utan närvaro av svenska polismän (se avsnittet nedan), som alltså inte kommer att ha möjlighet att vidta åtgärder på platsen. För att de utländska tjänstemännens befogenheter ska ges en tydlig avgränsning, bör tjänstemännen dock inte heller i dessa situationer kunna tilldelas befogenheter enligt andra författningar än polislagen och rättegångsbalken. När det gäller lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. kan tilläggas, som utredningen gjort, att även lagens karaktär av social skyddslagstiftning och specialreglering talar emot att utländska tjänstemän ska kunna ges befogenheter enligt lagen. Som utredningen har angett finns det inte något hinder mot att utländska polismän ingriper enligt polislagen och att det ingripandet senare övergår i ett ingripande av svenska polismän enligt någon annan författning, t.ex. lagen om omhändertagande av berusade personer m.m.

Sammanfattningsvis bör alltså utländska polismän kunna ges befogenheter som svenska polismän har enligt polislagen och, i begränsad utsträckning, enligt rättegångsbalken. Vilka befogenheter som ska tillkomma tjänstemännen ska anges i den överenskommelse som ska föregå insatsen.

Svenska tjänstemäns överinseende och närvaro

Enligt artikel 17.2 i Prömrådsbeslutet får utländska tjänstemän utöva verkställande befogenheter bara under ”överinsyn” – med vilket sannolikt avses överinseende – och i regel i närvaro av värdstatens tjänstemän.

Utländska tjänstemän ska stå under Polismyndighetens ledning. Som framgår av avsnitt 7.4 innebär detta att Polismyndigheten ska kunna följa och lämna instruktioner för tjänstemännens agerande, t.ex. för deras befogenhetsanvändning, och att åtgärder ska stämmas av med och rapporteras till myndigheten. Denna ordning innebär att utländska polismän kommer att utöva sina befogenheter under svenska tjänstemäns överinseende.

Om utländska polismän behöver använda våld eller tvång kommer svenska polismän ofta att befinna sig på platsen. De utländska polismännen utövar då sina befogenheter i svenska tjänstemäns närvaro. Bara vid vissa insatser i gränsområdena, där utländska tjänstemän på svensk begäran självständigt bör kunna t.ex. ingripa mot brott (se avsnitt 6.1), behöver utländska polismän mer regelmässigt kunna utöva sina befogenheter utan närvaro av svenska tjänstemän. Att i dessa fall tillåta ett mer självständigt utövande av polisiära befogenheter bör vara möjligt och kan inte anses oförenligt med Prömrådsbeslutet.

Envarsgripanden

Utredningen föreslår en bestämmelse om att utländska tjänstemän som inte har polisiära befogenheter ska ha samma befogenhet att gripa någon som var och en har enligt 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken, d.v.s. en befogenhet att gripa dels den som har begått ett brott på vilket fängelse kan följa och som påträffas på bar gärning eller flyende fot, dels den som är efterlyst för brott.

Befogenheten att gripa någon enligt 24 kap. 7 § andra stycket tillkommer ”envar”. En svensk polisman torde inte kunna åberopa regeln. Detta beror främst på att en polisman alltid anses ha till uppgift att ingripa mot brott och att denna skyldighet gäller även utanför tjänsten. Andra tjänstemän kan dock åberopa bestämmelsen (se t.ex. prop. 1999/2000:124 s. 163 beträffande tjänstemän vid

Tullverket och Kustbevakningen och prop. 2005/06:111 s.13 angående personal från Försvarsmakten).

Utländska tjänstemän som deltar i ett samarbete enligt Prömrådsbeslutet kommer inte att ha samma befogenhet som svenska polismän att gripa någon, om de inte getts befogenheten i den överenskommelse som ska föregå insatsen. Tjänstemän som inte getts befogenheten har alltså varken rätt eller skyldighet att ingripa i myndighetsutövning. Även utan särskild reglering får bestämmelsen om envarsgripanden därför anses gälla för tjänstemännen. En sådan bestämmelse som utredningen föreslår behövs därför inte.

7.6 Utländska tjänstemäns användning av vapen

Promemorians förslag: Utländska polismän som getts polisiära befogenheter ska ha samma rätt att använda tjänstevapen och liknande utrustning som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Andra utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet ska få använda tjänstevapen och liknande utrustning endast i nödvärnssituationer. För att få användas ska tjänstevapen och utrustning motsvara vad svensk polis använder.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians. Utredningen föreslår att samtliga utländska tjänstemän ska ha samma rätt att använda vapen och annan utrustning som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Utredningen föreslår inte att begränsningen till vapen och utrustning som motsvarar vad som används av svenska polismän ska komma till uttryck i lagtext.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Ekobrottsmyndigheten* anser att rätten att använda skjutvapen bör begränsas till grupper som insatsstyrkor.

Skälen för promemorians förslag: Inom den svenska polisen får endast polismän tilldelas skjutvapen. Polismän i yttre tjänst är i regel utrustade med pistol men också med expanderbar batong, fångsel och pepparspray. När det finns behov av det kan polismän-

nen också ges tillgång till förstärkningsvapen, tårgas och distraktionsgranater.

Bestämmelser om polismäns rätt att använda skjutvapen i sin tjänsteutövning finns i kungörelsen (1969:84) om polisens användning av skjutvapen. Skjutvapen får i första hand användas om det finns rätt till nödvärn eller vid ett omedelbart ingripande mot någon som är misstänkt för vissa allvarliga brott och ska frihetsberövas eller mot någon som är misstänkt eller dömd för ett sådant brott och har rymt från häkte eller fängelse. Vid skottlossning mot person ska eftersträvas att endast för tillfället oskadliggöra den som skottet riktas mot. Polismyndigheten får meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av kungörelsen. Det innebär bl.a. att Polismyndigheten får föreskriva vilka typer av vapen och ammunition som får användas. Polismyndigheten får meddela föreskrifter även när det gäller annan utrustning än skjutvapen.

Enligt artikel 19.1 i Prömrådsbeslutet ska utländska tjänstemän ha rätt att inneha tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning i enlighet med lagstiftningen i sina hemstater. Världstaten får dock förbjuda medförandet av vissa vapen eller viss ammunition eller utrustning.

Som utredningen konstaterar är det angeläget att allmänheten har en rimlig möjlighet att förutse vilken utrustning som kan komma att användas i den svenska polisverksamheten. Från arbetsmiljö- och säkerhetssynpunkt är det vidare olämpligt om utrustning som är obekant för svensk polis används vid insatser här. Utländska tjänstemän bör därför, med stöd av artikel 19.1 i Prömrådsbeslutet, förbjudas att medföra vapen eller liknande utrustning som inte motsvarar vad svensk polis använder.

Syftet med att förbjuda medförandet av vissa vapen och viss annan utrustning är att vapnen och utrustningen inte ska användas i Sverige. Det är därför lämpligt att i lag ange att vapen och utrustning för att få användas ska motsvara vad svensk polis använder. Vilka vapen och vilken utrustning som på grund av kravet inte ska få medföras till Sverige kan, som utredningen föreslår, regleras på lägre författningsnivå. Regleringen kan då lätt anpassas till utvecklingen på området.

Enligt artikel 19.2 i Prömrådsbeslutet ska medlemsstaterna lämna förklaringar där de anger de tjänstevapen och den ammunition och utrustning som endast får användas i nödvärnssituationer.

Den tjänsteman från värdstaten som leder en insats kan i enskilda fall i enlighet med den nationella lagstiftningen godkänna användning i andra fall. Vid användningen av vapen, ammunition och utrustning ska värdstatens lagstiftning iakttas.

Frågan om användning av vapen är nära kopplad till frågan om befogenheter. Enligt förslaget i avsnitt 7.5 ska utländska polismän som deltar i gemensamma insatser kunna ges befogenheter enligt polislagen och rättegångsbalken. Beträffande polismän som getts sådana befogenheter bör möjligheten att enligt artikel 19.2 i Prömrådsbeslutet begränsa rätten att använda vapen inte utnyttjas. För att polismännen ska kunna utöva sina befogenheter bör de i stället ha samma rätt att använda vapen och liknande utrustning som svenska polismän.

Utländska tjänstemän som inte getts polisiära befogenheter har inte samma behov av att kunna använda vapen. Tjänstemännen bör därför få använda vapen och liknande utrustning endast i nödvärnsituationer. Att på detta sätt göra skillnad mellan utländska tjänstemän kan inte anses oförenligt med Prömrådsbeslutet.

8 Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet

8.1 Bistånd enligt Atlasrådsbeslutet

Promemorians förslag: Polismyndigheten ska kunna samarbeta med utländska särskilda insatsgrupper enligt artikel 3 i Atlasrådsbeslutet.

Ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet ska behövas för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen om straff för terroristbrott. Om utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige, ska samarbetet genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum.

Regeringen eller Polismyndigheten ska få ta initiativ till ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet genom en begäran till en behörig myndighet i en stat som tillämpar rådsbeslutet.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians men förslaget bestämmer är annorlunda utformade.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanser tillstyrker eller har inga invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens ombudsmän* konstaterar att förutsättningarna för samarbete är allmänt angivna och ifrågasätter om utredningens förslag är tillräckligt avvägt och preciserat för att läggas till grund för lagstiftning. Även *Ekobrottsmyndigheten* anser att en tydligare reglering vore önskvärd.

Skälen för promemorians förslag

Bistånd enligt artikel 3 i Atlasrådsbeslutet

Artikel 3 i Atlasrådsbeslutet gör det möjligt att begära bistånd av en utländsk särskild insatsgrupp för att hantera en krissituation. Biståndet kan bestå av tillhandahållande av utrustning eller expertis eller av genomförande av operationer. Vid operationer med särskilda insatsgrupper ska utländska tjänstemän agera i en stödfunktion och, under vissa förutsättningar, vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att lämna det begärda biståndet. Polismyndigheten bör, i enlighet med bedömningen i avsnitt 6.1, ges möjlighet att samarbeta med utländska insatsgrupper enligt artikel 3 i Atlasrådsbeslutet.

Samarbetets syfte

Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet får, som angetts ovan, ske för att hantera en krissituation. Med krissituation avses enligt artikel 2 b i rådsbeslutet varje situation i en medlemsstat där de behöriga myndigheterna har rimlig anledning att förmoda att det föreligger ett brott som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur eller institutioner i den medlemsstaten, särskilt sådana situationer som avses i artikel 1.1 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism (terrorismrambeslutet).

Atlasrådsbeslutet möjliggör alltså samarbete inte bara i situationer där det kan föreligga ett terroristbrott. Eftersom det inte har framkommit att Polismyndigheten har något behov av att samarbeta med utländska insatsgrupper i andra situationer, bör dock den svenska regleringen tillåta samarbete endast för att bekämpa terroristbrott.

Terrorismrambeslutet har genomförts i svensk rätt genom bl.a. lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. För terroristbrott döms enligt 2 § den som begår vissa i 3 § uppräknade gärningar, om gärningen allvarligt kan skada en stat eller en mellanstatlig organisation och det finns en viss avsikt med gärningen, t.ex. att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp. För försök, förberedelse eller stämpling till samt underlåtenhet att av-

slöja terroristbrott döms enligt 4 § till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Polismyndigheten får enligt lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning begära stöd från Försvarsmakten i form av insatser som kan innebära användning av våld eller tvång mot enskilda. Ett grundkrav för att stöd ska få begäras är att stödet behövs för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen om straff för terroristbrott (1 § första stycket 1). Enligt förarbetena kan stöd begäras bl.a. för att avvärja ett överhängande angrepp eller för att begränsa skadeverkningarna vid en pågående attack. Eftersom det som krävs är att den aktuella handlingen *kan* utgöra brott enligt lagen om straff för terroristbrott omfattas även situationer där det är oklart om en handling utförs med det särskilda uppsåt som krävs för att det ska vara fråga om ett sådant brott (prop. 2005/06:111 s. 44).

Polismyndighetens möjlighet att samarbeta med utländska särskilda insatsgrupper kan lämpligen avgränsas i enlighet med grundkravet i lagen om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Samarbete med utländska särskilda insatsgrupper bör alltså få ske om det behövs för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen om straff för terroristbrott.

Operationer med särskilda insatsgrupper och visst annat bistånd enligt Atlasrådsbeslutet kommer att innebära att utländska tjänstemän utför uppgifter i Sverige. Samarbeten som har en sådan innebörd bör vara klart avgränsade. Samarbetena ska därför genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsade i tid och rum. Upprätthållandet av dessa krav kan säkerställas genom den överenskommelse som ska föregå ett samarbete (se avsnitt 8.2).

Initiativ till samarbete

Enligt Atlasrådsbeslutet får initiativ till samarbete tas på myndighetsnivå. Polismyndigheten har bäst förutsättningar att bedöma det egna behovet av stöd och bör därför ges rätt att ta initiativ till samarbete. Det kan inte uteslutas att regeringen kan ha ett intresse av

att initiera samarbete i vissa situationer. Även regeringen bör därför kunna ta initiativ till samarbete.

För att regeringen eller Polismyndigheten ska få ta initiativ till ett samarbete ska det behövas för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen om straff för terroristbrott. I kravet på att samarbetet ska behövas ligger i det här sammanhanget att frågan om samarbete ska ske måste avgöras utifrån utgångspunkten att samarbete är avsett som ett komplement för vissa situationer där polisverksamheten kan utföras på ett bättre sätt genom samverkan med utländska myndigheter. Vid prövningen måste nationella behov och resurser och vad utländska myndigheter kan bidra med beaktas.

Det saknas skäl att ytterligare begränsa möjligheten att samarbeta med utländska särskilda insatsgrupper. Som en följd kommer möjligheten till samarbete enligt Atlasrådsbeslutet att komplettera möjligheten att begära stöd från Försvarmakten, som enligt lagen om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning endast föreligger om ett ingripande kräver resurser av särskilt slag som varken Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har tillgång till (1 § andra stycket 2).

Det kan övervägas om regeringens medverkan bör krävas när Polismyndigheten tar initiativ till samarbete. För att Polismyndigheten ska få begära stöd enligt lagen om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning krävs t.ex. – förutom i vissa brådskande situationer – att regeringen har lämnat sitt medgivande (1 § första stycket 3). Enligt förarbetena har kravet sin bakgrund i att det är en extraordinär åtgärd att ge personal från Försvarmakten möjlighet att utöva våld eller tvång mot civila i fredstid (prop. 2005/06:111 s. 41). Nu är det i stället fråga om att bl.a. låta utländska särskilda insatsgrupper agera på svenskt territorium inom ramen för ett polisiärt samarbete. Detta bedöms inte vara en åtgärd som bör kunna komma ifråga endast efter regeringens medgivande. Som utredningen föreslagit, och ingen remissinstans invänt emot, bör regeringens medverkan därför inte krävas.

Samarbetsstater

De stater som stöd ska kunna begäras från bör anges genom en hänvisning till Atlasrådsbeslutet, utan att det anges vilka stater som beslutet gäller för. På så sätt begränsas behovet av författningsändringar om ytterligare stater skulle ansluta sig till samarbetet. Detta överensstämmer med utformningen av regleringen när det gäller uppgiftsutbyte enligt Prömrådsbeslutet (prop. 2010/11:129 s. 52).

8.2 Överenskommelser om samarbete

Promemorians förslag: Innan ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet påbörjas ska en skriftlig överenskommelse om samarbetet ingås med en behörig myndighet i den andra staten. Överenskommelsen ska ingås av regeringen eller Polismyndigheten. Om utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige, ska överenskommelsen ange samarbetets särskilda syfte, på vilken tid och plats samarbetet ska genomföras, vilket bistånd den utländska myndigheten ska ge, hur ledning ska utövas, vilka utländska tjänstemän som ska delta, vilka befogenheter tjänstemännen ska ha och vilka vapen och annan liknande utrustning de ska få inneha.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians men bestämmelserna är annorlunda utformade.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot utredningens förslag. *Ekobrottsmyndigheten* noterar att det inte framgår hur en överenskommelse om samarbete ska dokumenteras.

Skälen för promemorians förslag: Ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet måste föregås av en överenskommelse med den andra staten om vilket samarbete som ska ske. På samma sätt som regeringen och Polismyndigheten bör ges rätt att ta initiativ till samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet bör myndigheterna få ingå överenskommelser om sådana samarbeten. Den myndighet som har tagit initiativ till ett samarbete bör också ingå överenskommelsen om detta. Det ligger i sakens natur att regeringen inte kan avtala om annat än huvuddragen i ett samarbete. Om regeringen tagit initiativ till och avtalat om ett samarbete måste alltså överenskom-

melsen kompletteras genom en överenskommelse som ingås av Polismyndigheten.

Som framgår av avsnitt 7.2 krävs ett bemyndigande från riksdagen i lag för att överenskommelserna ska kunna ingås. Ett sådant bemyndigande bör därför tas in i lagen om internationellt polisiärt samarbete.

Ekobrottsmyndigheten har uppmärksammat att utredningen inte behandlat hur en överenskommelse om samarbete ska dokumenteras. Överenskommelserna är av en sådan betydelse att de bör vara skriftliga. Skriftlighetskravet gör bl.a. att det i efterhand går att kontrollera vad som överenskommit.

Vissa former av bistånd enligt Atlasrådsbeslutet kommer att innebära att utländska tjänstemän utför uppgifter i Sverige. Samarbeten med en sådan innebörd bör vara klart avgränsade. För att detta ska uppnås bör vissa krav ställas på en överenskommelse om sådant samarbete. Överenskommelsen bör till att börja med ange samarbetets särskilda syfte. Det är inte tillräckligt att överenskommelsen anger att samarbetet ska genomföras för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen om straff för terroristbrott. I stället ska ett mer preciserat syfte anges, t.ex. att ingripa mot en viss handling. Överenskommelsen bör vidare ange tiden och platsen för samarbetet, vilket bistånd den utländska myndigheten ska ge, hur ledning ska utövas, vilka utländska tjänstemän som ska delta, vilka befogenheter tjänstemännen ska ha och vilka vapen och vilken annan utrustning de ska få inneha (se avsnitt 8.3–8.6).

Ett eventuellt behov av stöd från utländska insatsgrupper kan uppkomma akut. Det är därför viktigt att de frågor som måste regleras har diskuterats med myndigheterna i de stater som det kan bli aktuellt att samarbeta med, så att överenskommelser om samarbete kan ingås snabbt.

8.3 Deltagande utländska tjänstemän

Promemorians förslag: En utländsk tjänsteman ska få delta i ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet om han eller hon är lämplig för uppgiften och ingår i en särskild insatsgrupp.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians. Enligt utredningens förslag ska utländska polismän få delta i samarbetet. Vidare ska även andra utländska tjänstemän som är verksamma vid utländska brottsbekämpande myndigheter få delta om de har polisiära befogenheter eller särskilda funktioner och kompetenser.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för promemorians förslag: Atlasrådsbeslutet gäller samarbete mellan särskilda insatsgrupper. En första begränsning som bör gälla för vilka utländska tjänstemän som ska få delta i ett samarbete enligt rådsbeslutet är därför att tjänstemännen ingår i en sådan grupp. Beroende på hur den andra staten har organiserat sin polisverksamhet kan gruppen sortera antingen under en polismyndighet eller under en myndighet av annat slag.

Flera typer av tjänstemän kan ingå i särskilda insatsgrupper och är aktuella för deltagande i samarbetet. Förutom tjänstemän med polisiära befogenheter kan det, liksom vid samarbete enligt Prüm-rådsbeslutet, t.ex. röra sig om analytiker, bombtekniker, dykare, båtförare, helikopterförare och andra tjänstemän som är ansvariga för att sköta viss utrustning.

Det saknas skäl att helt utesluta någon kategori från deltagande i samarbetet. För att en tjänsteman ska få delta bör dock gälla att han eller hon är lämplig för uppgiften. Frågan om kravet är uppfyllt får avgöras utifrån tjänstemannens utbildning och erfarenhet, innefattande hans eller hennes uppgifter i hemstaten, och vilka uppgifter han eller hon skulle ges vid operationen.

Vid operationer med särskilda insatsgrupper ska utländska tjänstemän som har polisiära befogenheter i sina hemstater kunna ges svenska polisiära befogenheter och samma rätt som svenska polismän att använda vapen (se avsnitt 8.5 och 8.6). För tjänstemän som ska tilldelas sådana befogenheter och sådan rätt måste lämplighetskravet sättas högre än för andra tjänstemän. För att kunna betraktas som lämpliga för deltagande i samarbetet måste tjänstemännen,

som angetts i avsnitt 6.1, ha vissa språkkunskaper och ha kunskap om de regler som gäller för och de arbetsmetoder som tillämpas av svensk polis.

Utländska tjänstemän som inte ska tilldelas polisiära befogenheter kommer att ha en mer understödande roll i samarbetet. Om de har rätt att inneha tjänstevapen kommer de att få använda vapnen bara i nödvärnssituationer (se avsnitt 8.6). Tjänstemännen torde därför oftast få bedömas som lämpliga för deltagande i ett samarbete.

Vilka utländska tjänstemän som ska delta i ett samarbete får avgöras efter samråd med den samverkande myndigheten och bör anges i överenskommelsen om samarbetet. Polismyndigheten är ansvarig för att tjänstemännen uppfyller lämplighetskravet.

8.4 Ledning

Promemorians förslag: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet ska stå under ledning av Polismyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för promemorians förslag: Ledningen vid svenska polisinsatser har beskrivits i avsnitt 7.4.

Ett utökat samarbete med utländska brottsbekämpande myndigheter måste, som har angetts i avsnitt 6.1, stå under Polismyndighetens ledning. Denna ordning överensstämmer med artikel 3.3 a i Atlasrådsbeslutet, enligt vilken utländska tjänstemän som deltar i operationer med särskilda insatsgrupper ska agera under den an sökande statens ledning.

Ledningsfrågan är aktuell särskilt vid operationer med särskilda insatsgrupper. Ledning måste vid sådana operationer kunna utövas både på plats och på distans. För att kunna bidra vid operationer i Sverige måste vidare utländska insatsgrupper – som är samtränade enheter som bör hållas ihop – få tillämpa sina interna beslutssystem. Insatsgrupperna bör därför typiskt sett ledas av egna befäl och tilldelas uppdrag med vissa ramar och begränsningar. Insatsgrupperna får sedan inom ramen för uppdraget och med sina kun-

skaper och arbetsmetoder avgöra på vilket sätt uppdraget bäst ska genomföras. Eftersom Polismyndigheten ska kunna följa och lämna instruktioner för hur insatsgruppernas medlemmar agerar, måste dock befälet för en sådan grupp stå i kontinuerlig förbindelse med Polismyndigheten för att stämna av och rapportera åtgärder. När en pågående åtgärd, t.ex. ett gripande, rapporteras till Polismyndigheten måste myndigheten ta ställning till åtgärden.

Som utredningen har föreslagit bör Polismyndighetens ledningsansvar uttryckligen framgå av lagen. Eftersom ledningen behöver kunna gestalta sig på olika sätt kan de närmare formerna för den inte anges i författningstexten. Hur ledningen ska utövas vid ett enskilt samarbete bör dock komma till uttryck i den överenskommelse som ska föregå samarbetet.

8.5 Utländska tjänstemäns befogenheter

Promemorians förslag: Utländska tjänstemän som deltar i operationer med särskilda insatsgrupper och har polisiära befogenheter i sina hemstater ska få ges de befogenheter som svenska polismän har enligt polislagen. De ska vidare få ges de befogenheter som svenska polismän har att

1. gripa någon enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,
2. ta föremål i beslag enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken,
3. förbjuda tillträde till ett visst område eller vidta andra åtgärder enligt 27 kap. 15 § rättegångsbalken, och
4. besluta om kroppsvisitation enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken.

Promemorians bedömning: Utländska tjänstemän som inte getts befogenhet att gripa någon enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken har utan ytterligare lagstöd den befogenhet som var och en har att gripa någon enligt samma lagrumms andra stycke.

Utredningens förslag motsvarar förslaget om befogenheter för tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prümrådsbeslutet och överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att utländska tjänstemän som har polisiära befogenheter i

sina hemstater ska kunna ges samma befogenheter att initialt ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Enligt förslaget ska vidare utländska tjänstemän som saknar polisiära befogenheter ha samma befogenhet att gripa någon som var och en har enligt 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Remissinstanserna lämnar samma synpunkter som angående förslaget om befogenheter för utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prümrådsbeslutet. En majoritet av remissinstanserna tillstyrker alltså eller invänder inte mot förslaget. *Riksdagens ombudsmän* och *Hovrätten för Övre Norrland* anser att uttrycket ”att initialt ingripa” är otydligt och att det är svårt att avgöra hur långt de utländska tjänstemännens befogenheter sträcker sig. Riksdagens ombudsmän ifrågasätter om förslaget är tillräckligt avvägt och preciserat för att läggas till grund för lagstiftning. *Rikspolisstyrelsen* anser att det är otydligt bl.a. om utländska tjänstemän ska kunna ges befogenheter enligt rättegångsbalken.

Skälen för promemorians förslag: Enligt artikel 3.3 i Atlasrådsbeslutet ska utländska tjänstemän vid operationer med särskilda insatsgrupper vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att lämna det bistånd som begärts, förutsatt bl.a. att tjänstemännen agerar i enlighet med den ansökande statens lagstiftning och inom ramen för sina befogenheter enligt sitt lands nationella lagstiftning. När det gäller andra former av bistånd enligt Atlasrådsbeslutet innehåller rådsbeslutet inte någon bestämmelse om befogenheter. Utländska tjänstemän bör därför kunna ges polisiära befogenheter bara vid operationer med särskilda insatsgrupper.

Flera typer av tjänstemän kan ingå i en utländsk särskild insatsgrupp. Av artikel 3.3 i Atlasrådsbeslutet följer att polisiära befogenheter endast kan ges till utländska tjänstemän som har sådana befogenheter i sina hemstater. Det kommer i de flesta fall att röra sig om utländska polismän. Eftersom en insatsgrupp kan sortera under ett annan slags myndighet än en polismyndighet kan det dock även vara fråga om andra tjänstemän. Mot denna bakgrund bör polisiära befogenheter kunna ges inte bara till utländska polismän utan också till andra utländska tjänstemän i en särskild insatsgrupp om tjänstemännen har polisiära befogenheter i sina hemstater.

Frågan vilka polisiära befogenheter som ska kunna överlåtas aktualiserar samma överväganden som motsvarande fråga när det

gäller samarbetet inom ramen för gemensamma insatser. Av skäl som motsvarar dem som redovisats i avsnitt 7.5, bör utländska tjänstemän som deltar i operationer med särskilda insatsgrupper och har polisiära befogenheter i sina hemstater kunna ges befogenheter som svenska polismän har enligt polislagen och, i begränsad utsträckning, rättegångsbalken. Vilka befogenheter som ska tillkomma tjänstemännen ska anges i den överenskommelse som ska föregå operationen.

Utländska tjänstemän som deltar i ett samarbete enligt Atlasrådsbeslutet kommer inte att ha samma befogenhet som svenska polismän att gripa någon, om de inte getts befogenheten i den överenskommelse som ska föregå insatsen. Av skäl som motsvarar dem som angetts i avsnitt 7.5 får bestämmelsen om envarsgripanden i 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken anses gälla för tjänstemännen. En sådan särskild bestämmelse om rätt till envarsgripanden som utredningen föreslår behövs därför inte.

8.6 Utländska tjänstemäns användning av vapen

Promemorians förslag: Utländska tjänstemän som getts polisiära befogenheter ska ha samma rätt att använda tjänstevapen och liknande utrustning som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Andra utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet ska få använda tjänstevapen och liknande utrustning endast i nödvärnssituationer. För att få användas ska tjänstevapen och utrustning motsvara vad svensk polis använder.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians. Utredningen föreslår att samtliga utländska tjänstemän ska ha samma rätt att använda vapen och annan utrustning som svenska polismän har enligt lag eller annan författning. Utredningen föreslår inte att begränsningen till vapen och utrustning som motsvarar vad som används av svenska polismän ska komma till uttryck i lagtext.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för promemorians förslag: En redogörelse för svenska polismäns beväpning och för regleringen av deras användning av skjutvapen i tjänsten finns i avsnitt 7.6.

Enligt artikel 3.2 i Atlasrådsbeslutet får utländska tjänstemän, om det krävs, använda vapen vid operationer med särskilda insatsgrupper. Rådsbeslutet innehåller inte några andra bestämmelser om vapen.

I likhet med utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet bör utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet inte få medföra eller använda vapen eller liknande utrustning som inte motsvarar vad svensk polis använder. Kravet på att vapen och liknande utrustning ska motsvara vad svensk polis använder bör framgå av lag. Vilka vapen och vilken utrustning som inte ska få medföras till eller användas i Sverige kan dock regleras på lägre författningsnivå.

Som har angetts i avsnitt 7.6 är frågan om vapen användning nära kopplad till frågan om befogenheter. Enligt promemorians förslag ska utländska tjänstemän som deltar i operationer med särskilda insatsgrupper och har polisiära befogenheter i sina hemstater kunna ges befogenheter enligt polislagen och rättegångsbalken. Tjänstemän som getts sådana befogenheter bör, för att kunna utöva sina befogenheter, ha samma rätt att använda tjänstevapen och liknande utrustning som svenska polismän. Andra utländska tjänstemän bör dock få använda vapen och liknande utrustning endast i nödvärnsituationer.

9 Gemensamma frågor

I den nu gällande lagen om internationellt polisiärt samarbete finns bestämmelser om skyldigheter, straffrättsligt skydd och ansvar samt skadestånd (11–14 §§) som gäller för Schengensamarbetet och samarbetet i Öresundsregionen och som ska föras över till den nya lagen i enlighet med vad som anges i avsnitt 6.2. I detta avsnitt övervägs motsvarande och vissa andra frågor när det gäller samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

9.1 Skyldigheter

Promemorians förslag: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet ska följa svensk rätt och instruktioner från den behöriga svenska myndigheten och ska kunna styrka sin behörighet och identitet.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för promemorians förslag: Enligt 11 § lagen om internationellt polisiärt samarbete ska utländska tjänstemän, när de utövar befogenheter enligt lagen, följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av den behöriga svenska myndigheten. Vidare ska de utländska tjänstemännen alltid kunna styrka sin behörighet och identitet. Det har inte ansetts nödvändigt att ange att tjänstemännen är skyldiga att följa svensk rätt även när de inte utför uppgifter enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete, liksom under vistelsen i Sverige i övrigt.

Enligt artiklarna 17.2 och 17.3 i Prümrådsbeslutet ska utländska tjänstemän lyda under värdstatens lagstiftning och iaktta anvis-

ningar från värdstatens behöriga myndighet. Artikel 3.3 i Atlasrådsbeslutet har motsvarande innehåll.

Med hänsyn till regleringen i Prüm- och Atlasrådsbeslutet bör utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt rådsbeslutet omfattas av de krav som i dag gäller enligt 11 § lagen om internationellt polisärt samarbete och innebär att utländska tjänstemän, när de utövar befogenheter enligt lagen, ska följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som har meddelats av den behöriga svenska myndigheten. Även om det inte följer av rådsbeslutet bör tjänstemännen också, för att det ska vara möjligt att kontrollera deras behörighet att agera på svenskt territorium, omfattas av kravet på styrkande av behörighet och identitet.

9.2 Straffrättsligt skydd och ansvar

Promemorians förslag: Brottsbalkens regler om tjänstemäns särskilda straffrättsliga skydd och ansvar ska vara tillämpliga på utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Vidare ska brottsbalkens förbud mot olaga diskriminering vara tillämpligt på utländska tjänstemän som tjänstgör i Sverige enligt lagen om internationellt polisärt samarbete.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians. Utredningen föreslår en särskild bestämmelse om att stadgandet om försök eller förberedelse till våld eller hot mot tjänsteman ska tillämpas beträffande gärningar som riktar sig mot utländska tjänstemän. Utredningen bedömer vidare att förbudet mot olaga diskriminering inte bör gälla för tjänstemännen.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Diskrimineringsombudsmannen* ifrågasätter bedömningen när det gäller förbudet mot olaga diskriminering.

Skälen för promemorians förslag: Polismän har ett särskilt straffrättsligt skydd enligt bestämmelserna om våld eller hot mot tjänsteman, förgripelse mot tjänsteman och våldsamt motstånd samt ett särskilt straffrättsligt ansvar enligt bestämmelsen om tjänstefel (17 kap. 1, 2 och 4 §§ samt 20 kap. 1 § brottsbalken).

Skyddet och ansvaret gäller endast i respektive vid svensk myndighetsutövning. Polismän omfattas vidare av bestämmelserna om tagande av muta, olaga diskriminering och brott mot tystnadsplikt (10 kap. 5 a §, 16 kap. 9 § och 20 kap. 3 § brottsbalken).

Enligt 12 § lagen om internationellt polisiärt samarbete ska utländska tjänstemän som utövar myndighet i Sverige enligt samma lag vara skyddade enligt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken och ansvariga enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning. Tjänstemännen är ansvariga för tagande av muta och brott mot tystnadsplikt utan särskild hänvisning men omfattas inte av bestämmelsen om olaga diskriminering.

Enligt artikel 22 i Prövrådsbeslutet och artikel 4 i Atlasrådsbeslutet ska utländska tjänstemän vara likställda med svenska tjänstemän om de utsätts för eller begår brott. Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt rådsbeslutet bör därför, på samma sätt som andra utländska tjänstemän som utövar myndighet i Sverige enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete, omfattas av brottsbalkens regler om tjänstemäns särskilda straffrättsliga skydd och ansvar. För att detta ska uppnås bör tjänstemännen omfattas av den bestämmelse som nu finns i 12 § lagen om internationellt polisiärt samarbete.

En av de bestämmelser om straffrättsligt skydd som gäller i dag för utländska tjänstemän som utövar myndighet i Sverige enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete är bestämmelsen i 17 kap. 1 § brottsbalken om våld eller hot mot tjänsteman. Som har angetts ovan bör även tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prövråds- och Atlasrådsbeslutet skyddas av bestämmelsen. Skyddet bör omfatta även försök eller förberedelse till brott.

Eftersom gärningar som riktar sig mot utländska tjänstemän kan bedömas som våld eller hot mot tjänsteman, omfattas sådana gärningar av ordalydelsen av bestämmelsen i 17 kap. 16 § brottsbalken om försök eller förberedelse till brott. Till skillnad från i betänkandet bedöms därför att det – liksom i stadgandet om bl.a. den som enligt särskild föreskrift ska ha samma skydd som är förenat med myndighetsutövning (17 kap. 5 § brottsbalken) – inte behöver anges särskilt att bestämmelsen om försök eller förberedelse till brott ska vara tillämplig. Som utredningen noterar har en hänvisning till 17 kap. 16 § tagits in i stadgandet om skydd för tjänstemän

vid Internationella brottmålsdomstolen (17 kap. 6 § brottsbalken). Detta utgör dock inte ett tillräckligt skäl för att utforma motsvarande bestämmelse i lagen om internationellt polisiärt samarbete på samma sätt.

Som har angetts ovan omfattas inte utländska tjänstemän som tjänstgör i Sverige enligt den nuvarande lagen om internationellt polisiärt samarbete av bestämmelsen i 16 kap. 9 § brottsbalken om olaga diskriminering. Enligt bestämmelsen gör sig den som är anställd i allmän tjänst skyldig till olaga diskriminering om han eller hon diskriminerar en person på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse genom att inte gå personen till handa på de villkor som han eller hon tillämpar i förhållande till andra. För att bestämmelsen ska vara tillämplig krävs att gärningsmannen går enskilda till handa på ett sätt som är jämförligt med vad som sker i näringsverksamhet (se prop. 1970:87 s. 130 och prop. 1985/86:98 s. 316). Enligt förarbetena till lagen om internationellt polisiärt samarbete var det inte motiverat att göra bestämmelsen tillämplig på utländska tjänstemän som tjänstgör i Sverige enligt lagen, eftersom de inte kan anses ha att tillhandagå personer ur allmänheten på det sätt som avses i 16 kap. 9 § brottsbalken (se prop. 1999/2000:64 s. 110 f.).

Utredningen bedömer att bestämmelsen om olaga diskriminering inte heller bör gälla för utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Som skäl anför utredningen att tjänstemännen inte kommer att gå enskilda till handa på det sätt som krävs enligt 16 kap. 9 § brottsbalken, och att det därför är svårt att se en situation där det skulle fylla någon reell funktion att låta tjänstemännen omfattas av diskrimineringsförbudet. Bedömningen har ifrågasatts av *Diskrimineringsombudsmannen*, som dock inte har utvecklat varför.

Utländska tjänstemän kan utföra betydligt mer omfattande arbetsuppgifter vid samarbete enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet än enligt den nuvarande lagen om internationellt polisiärt samarbete. Gemensamma insatser enligt Prümrådsbeslutet kan bl.a. avse hjälp på gator och polisstationer till turister (se Handbok om gränsöverskridande insatser, 10505/4/09 ENFOPOL 157, COMIX 465, s. 26). Vid utförandet av sådana arbetsuppgifter kan utländska tjänstemän befinna sig i situationer där de går enskilda till handa på det sätt som avses i 16 kap. 9 § brottsbalken. Mot denna bakgrund,

och då utländska tjänstemän ska jämföras med svenska tjänstemän i straffrättsligt hänseende, bör bestämmelsen om olaga diskriminering göras tillämplig på tjänstemännen. Med hänsyn till intresset av en enhetlig och okomplicerad reglering, bör bestämmelsen göras tillämplig även på utländska tjänstemän som utför arbetsuppgifter enligt andra samarbetsformer i lagen om internationellt polisiärt samarbete.

9.3 Straffrättslig jurisdiktion

Promemorians bedömning: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet bör omfattas av bestämmelsen om åtalsförordnande i 2 kap. 7 a § brottsbalken. Detta kräver inga författningsändringar.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna kommenterar inte frågan. *Åklagarmyndigheten* anför att utredningen inte har belyst hur lagföringen av utländska tjänstemän ska gå till. Myndigheten anser att frågor som var lagföring ska ske och hur vittnesbevisning ska tas upp måste lösas.

Skälen för promemorians förslag: Bestämmelser om svensk straffrättslig jurisdiktion finns bl.a. i 2 kap. brottsbalken. När det gäller brott som begåtts i Sverige framgår av 2 kap. 1 § brottsbalken att lagföring ska ske vid svensk domstol. Enligt 2 kap. 7 § brottsbalken kan dock den svenska domsrätten begränsas av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser eller av överenskommelser med främmande makt. Vidare kan domsrätten begränsas i praktiken av att åtal i vissa fall endast får väckas efter förordnande av regeringen eller den som regeringen bestämt.

Krav på åtalsförordnande ska ses mot bakgrund av den obligatoriska åtalsplikten och att det i vissa situationer kan finnas skäl att låta bli att utöva svensk domsrätt. Frågan om åtalsförordnande avgörs genom en lämplighetsprövning i det enskilda fallet. Någon reglering som styr vilka omständigheter som ska beaktas vid prövningen finns inte.

För brott som begåtts i Sverige gäller krav på åtalsförordnande enligt bl.a. 2 kap. 7 a och b §§ brottsbalken.

Enligt 2 kap. 7 a § brottsbalken krävs åtalsförordnande från regeringen för brott som en utlänning har begått i utövningen av tjänst eller uppdrag som har innefattat allmän ställning hos annan stat eller mellanfolklig organisation. Regeln ska omfatta fall där en utlänning har begått brott i en funktion som är av officiell karaktär och typiskt sett ett uttryck för statlig maktutövning. Brottet ska ha begåtts som ett led i själva utövningen av tjänsten (se prop. 1984/85:156 s. 11 ff.). Kravet på åtalsförordnande gäller inte om gärningsmannen genom vilseledande uppgifter, förklädnad eller på något annat sätt har försökt dölja i vilken egenskap han har handlat.

Enligt 2 kap. 7 b § brottsbalken krävs åtalsförordnande från regeringen när en utlänning som saknar hemvist i Sverige, men som befinner sig här inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, misstänks för brott som begåtts under vistelsen här. Detta gäller även för en svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige som tjänstgör i en främmande stats militära styrka.

Frågan om åtalsförordnande berördes inte vid införandet av lagen om internationellt polisiärt samarbete. En utländsk tjänsteman som tjänstgör i Sverige enligt lagen utövar dock tjänst som innefattar allmän ställning hos en annan stat. För brott som tjänstemannen begått i utövningen av tjänsten krävs därför enligt 2 kap. 7 a § brottsbalken som huvudregel åtalsförordnande från regeringen.

Enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet ska utländska tjänstemän jämställas med svenska tjänstemän när det gäller straffrättsligt ansvar. Besluten hindrar inte att tjänstemännens hemstater gör anspråk på jurisdiktion över tjänstemännens gärningar här och innehåller inte heller någon reglering av vad som ska gälla vid konkurrerande jurisdiktion.

Frågan om åtalsförordnande bör regleras på ett enhetligt sätt för de utländska tjänstemän som tjänstgör i Sverige enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete. Tjänstemännens gärningar kan aktualisera överväganden av utrikespolitisk art och vara föremål för anspråk på jurisdiktion från tjänstemännens hemstater. Mot denna bakgrund bedöms att även utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet bör omfattas av bestämmelsen om åtalsförordnande i 2 kap. 7 a § brottsbalken.

Tjänstemännen träffas av bestämmelsens nuvarande lydelse. Några författningsändringar krävs därför inte.

Vid utövandet av svensk domsrätt bör i övrigt inga avvikande regler gälla i fråga om förfarandet. Vid behov får befintliga regler om internationell rättslig hjälp användas.

9.4 Skadestånd

Promemorians förslag: Den svenska staten ska ersätta skador som utländska tjänstemän orsakar vid samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Ersättning ska utgå i den utsträckning som skadan skulle ha ersatts om den vållats av en svensk polisman.

Justitiekanslern ska handlägga anspråk i anledning av samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet, om anspråket grundas på ett felaktigt beslut eller en underlåtenhet att meddela beslut.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för promemorians förslag: Enligt den grundläggande regeln om det allmännas skadeståndsansvar i 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) ska staten ersätta skada som vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten svarar. Det s.k. principalansvaret enligt 3 kap. 1 § skadeståndslagen innebär vidare att staten under vissa förutsättningar är ersättningsskyldig för skada som vållats i tjänsten av en statlig arbetstagare. Den allmänna regleringen i skadeståndslagen kompletteras på vissa områden med särskilda regler. Sådana regler finns bl.a. i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder.

Om utländska tjänstemän utför uppgifter enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete gäller enligt 13 § samma lag att den svenska staten ska ersätta skador som uppkommer i samband med förföljandet, övervakningen eller ingripandet i övrigt och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. Den svenska

staten ska dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

Justitiekanslern (JK) handlägger anspråk på ersättning med stöd av lagen om internationellt polisiärt samarbete, om anspråket grundas på ett felaktigt beslut eller en underlåtenhet att meddela beslut (3 § förordningen [1995:1301] om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten).

Av artikel 21 i Prümrådsbeslutet och artikel 4 i Atlasrådsbeslutet följer att den svenska staten ska ersätta skador som utländska tjänstemän orsakar under samarbeten här. Under vissa förutsättningar kan det finnas en rätt att återkräva ett utbetalt belopp från tjänstemännens hemstat.

Med hänsyn till regleringen i Prüm- och Atlasrådsbeslutet bör den svenska staten, på samma sätt som i dag gäller då skador orsakas av utländska tjänstemän som tjänstgör enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete, ersätta skador som uppkommer i samband med tjänstgöringen och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. På samma sätt som i dag bör ersättningsskyldigheten inte gälla skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen. Detta bör anges i en ny bestämmelse om skadestånd som motsvarar den nuvarande regeln i lagen om internationellt polisiärt samarbete och endast justeras språkligt.

Liksom är fallet beträffande anspråk i anledning av nuvarande samarbetsformer, bör JK handlägga anspråk i anledning av samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet, om anspråket grundas på ett felaktigt beslut eller en underlåtenhet att meddela beslut.

9.5 Tillsyn

Promemorians bedömning: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet bör inte stå under tillsyn av Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot bedömningen. *Riksdagens ombudsmän (JO)* framhåller att de utländska tjänstemännens agerande alltid sker under svenskt befäl och att JO, inom ramen för en granskning av den svenska insatsen också är oförhindrad att utreda och bedöma ingripanden som gjorts av utländska tjänstemän. *Brottsförebyggande rådet* anför att det skulle framstå som märkligt för enskilda att inte kunna vända sig till JO eller JK samt att rådet inte är övertygat om att en annan ordning skulle strida mot Prövrådsbeslutet. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget och framhåller att krav på rättssäkerhet och kvalitet inte får förändras av att uppgifter utförs av utländska tjänstemän samt att JO och JK har avgörande funktioner för att upprätthålla sådana krav. Enligt samfundet är det inte tillräckligt att utländska tjänstemän likställs med svenska tjänstemän i straffrättsligt hänseende.

Skälen för promemorians bedömning: JO har till huvuduppgift att ta tillvara enskildas intresse av en lagenlig och korrekt behandling från myndigheternas sida. JO har tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina skyldigheter, får uttala sig om huruvida åtgärd av myndighet eller befattningshavare strider mot lag eller annan författning eller annars är felaktig eller olämplig, får som särskild åklagare väcka åtal mot befattningshavare som genom att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten eller uppdraget har begått annan brottslig gärning än tryckfrihetsbrott eller yttrandefrihetsbrott samt har en partsliknande roll vid arbetsrättsliga ingripanden (1 § andra stycket, 6 § och 7 § lagen [1986:765] med instruktion för Riksdagens ombudsmän).

JK har bl.a. till uppgift att upptäcka systematiska fel i den offentliga verksamheten. JK har i likhet med JO tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina skyldigheter (1 § lagen [1975:1339] om justitiekanslerns tillsyn). Tillsynen motsvarar i huvudsak den som JO utövar.

Utländska tjänstemän som tjänstgör i Sverige enligt lagen om internationellt polisärt samarbete står inte under tillsyn av JO eller JK utan av myndigheterna i sina hemländer (prop. 1999/2000:64 s. 113).

Enligt artikel 23 i Prüm-rådsbeslutet, som saknar motsvarighet i Atlasrådsbeslutet, ska utländska tjänstemän i tjänsterättsligt hänseende, särskilt vad gäller disciplinära bestämmelser, omfattas av den tillämpliga lagstiftningen i sin egen medlemsstat.

En ordning där utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet ställdes under JO:s och JK:s tillsyn skulle, som utredningen bedömt, vara svår att förena med artikel 23 i Prüm-rådsbeslutet. En sådan ordning skulle även framstå som tveksam utifrån allmänna folkrättsliga principer om t.ex. statssoveränitet. Det är mot denna bakgrund svårt att ge svenska myndigheter direkta befogenheter att granska och utöva tillsyn över utländska tjänstemän.

Som *Brottsförebyggande rådet* och *Sveriges advokatsamfund* har anfört är det angeläget att ett utökat samarbete inte försvagar rätts säkerheten. I enlighet med vad utredningen har redogjort för och JO har instämt i kommer dock samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet inte som sådana att vara undantagna från JO:s och JK:s tillsyn. Eftersom insatserna ska stå under ledning av Polismyndigheten omfattas de av tillsynen, vilket ger JO och JK möjlighet att, inom ramen för en granskning av en insats, utreda och bedöma även utländska tjänstemäns agerande. De nya samarbetsformerna får därför anses omgärdade av tillräckliga rättssäkerhetsgarantier även om de utländska tjänstemännen inte ställs direkt under JO:s och JK:s tillsyn.

9.6 Utrustning m.m.

Promemorians förslag: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet ska inte omfattas av

1. bestämmelserna om skjutvapen och ammunition i vapenlagen,
2. kravet på utförseltillstånd i lagen om krigsmateriel,
3. anmälningsskyldigheten till Tullverket enligt förordningen om krigsmateriel,
4. kravet på införseltillstånd i förordningen om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål, eller
5. kravet på tillstånd för hantering och överföring av explosiva varor enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Undantagen från kravet på utförseltillstånd, anmälningsskyldigheten till Tullverket och kravet på införseltillstånd ska även gälla för utländska tjänstemän som tillfälligt tjänstgör i Sverige enligt nuvarande bestämmelser i lagen om internationellt polisiärt samarbete eller enligt lagen om internationellt tullsamarbete, det operativa samarbetet vid EU:s medlemsstaters yttre gränser eller samarbetet i s.k. snabba gränsinsatser.

Trafikförordningens särskilda trafikbestämmelser avseende polismän och utryckningsfordon ska även gälla för utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

Andra utländska statsfartyg eller statsluftfartyg än örlogsfartyg och militära stridsflygplan ska inte behöva tillstånd enligt tillträdesförordningen för tillträde till svenskt territorium om de används av utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Innan Polismyndigheten ingår en överenskommelse med en behörig utländsk myndighet som innebär att utländska statsfartyg eller statsluftfartyg ska användas på svenskt territorium ska Polismyndigheten ha en skyldighet att samråda med Försvarmakten.

Utredningens förslag överensstämmer i stora delar med promemorians. Utredningens förslag till undantag från kravet på tillstånd

för utförelse av krigsmateriel och från kravet på tillstånd till införelse av vissa farliga föremål skiljer sig något från promemorians förslag. Utredningen berör inte anmälningsskyldigheten enligt förordningen om krigsmateriel. Beträffande explosiva varor föreslår utredningen endast ett undantag från kravet på tillstånd för hantering av sådana varor. Utredningen lämnar inte något förslag beträffande tillträdesförordningen eller förordningen om internationellt polisiärt samarbete, men bedömer att författningarna bör ses över och ändras.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Inspektionen för strategiska produkter* anför att ett undantag från tillståndskravet för utförelse av krigsmateriel numera kan föreskrivas av regeringen genom förordning.

Skälen för promemorians förslag

Regleringen i Prüm- och Atlasrådsbeslutet

Enligt artikel 19.1 i Prümrådsbeslutet har utländska tjänstemän rätt att använda sina nationella tjänsteuniformer samt inneha tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning i enlighet med lagstiftningen i sina hemstater. Världstaten får dock förbjuda medförandet och användandet av vissa vapen och viss ammunition eller utrustning. Beträffande sådana begränsningar har i avsnitten 7.6 och 8.6 föreslagits att utländska tjänstemän endast ska få använda vapen och annan liknande utrustning som motsvarar den som används av svensk polis. Vidare har i avsnitt 7.2 och 8.2 föreslagits att det av den överenskommelse som föregår en insats ska framgå vilka vapen och vilken annan liknande utrustning som ska få innehas vid insatsen.

Enligt artikel 19.3 i Prümrådsbeslutet ska utländska tjänstemän som använder motorfordon på en annan stats territorium jämföras med världstatens tjänstemän vad gäller trafikbestämmelser.

De ovan nämnda artiklarna saknar motsvarighet i Atlasrådsbeslutet. Samma ordning bör dock gälla vid samarbete enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

Behovet av författningsändringar

Rätten för utländska tjänstemän att använda sina nationella tjänsteuniformer torde som utredningen konstaterar inte kräva någon författningsreglering. Rätten för tjänstemännen att använda vapen, ammunition och utrustning som motsvarar sådan utrustning som används av svensk polis medför dock ett behov av ett antal författningsändringar. I den här delen finns det, som utredningen uppmärksammat och som utvecklas närmare nedan, anledning att överväga författningsändringar också när det gäller vissa andra utländska tjänstemän som kan ha rätt att använda vapen när de tjänstgör i Sverige och som har undantagits från vissa regler redan enligt den ordning som gäller i dag (se nedan angående 4 kap. 4 § vapenförordningen [1996:70]).

Utländska tjänstemän kommer att behöva använda motorfordon på svenskt territorium. Tjänstemännen bör därför i trafikrättsligt hänseende likställas med svenska polismän. I vissa fall kan utländska tjänstemän även behöva använda fartyg och luftfartyg på svenskt territorium. Frågan regleras inte i Prüm- eller Atlasrådsbeslutet, men även i den här delen finns det ett behov av författningsändringar.

Tillstånd till införsel av skjutvapen, ammunition, tårgas och pepparspray

Enligt vapenlagen (1996:67) krävs i regel tillstånd för att föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige (2 kap. 1 § första stycket d). Tillståndskravet gäller inte skjutvapen eller ammunition som innehas av staten (1 kap. 8 §). Vidare är varken tillståndskravet eller vapenlagens övriga bestämmelser om skjutvapen och ammunition tillämpliga på företrädare för en annan stats myndighet som tillfälligt tjänstgör i Sverige enligt nuvarande bestämmelser i lagen om internationellt polisiärt samarbete eller enligt lagen om internationellt tullsamarbete, det operativa samarbetet vid EU:s medlemsstaters yttre gränser eller samarbetet i s.k. snabba gränsinsatsenheter (4 kap. 4 § vapenförordningen).

Som utredningen har anfört skulle ett krav på tillstånd för införsel inte fylla någon funktion beträffande utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Ett till-

ståndskrav skulle vidare kunna fördröja eller hindra angelägna insatser och operationer. Tjänstemännen bör därför omfattas av undantagsbestämmelsen i 4 kap. 4 § vapenförordningen.

Vad som sägs i vapenlagen om skjutvapen gäller också tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar, t.ex. pepparspray (1 kap. 3 § e). Förslaget att vapenlagens bestämmelser om skjutvapen inte ska gälla för utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet kommer alltså även att träffa tårgas- och pepparsprayanordningar.

Tillstånd till införsel av batonger samt innehav av sådana föremål

Enligt förordningen (1990:415) om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål får bl.a. batonger inte föras in till Sverige utan särskilt tillstånd (1 §). Tillståndskravet gäller inte batonger som innehas av staten (4 §). När det gäller utländska tjänstemän som tillfälligt tjänstgör i Sverige finns det dock, till skillnad från vad som alltså gäller beträffande vapenlagen, inte något undantag från förordningens tillämplighet.

Av samma skäl som anförs ovan beträffande skjutvapen och ammunition bör, som utredningen föreslår, ett undantag införas från tillståndskravet när det gäller införsel av batonger av utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Undantaget bör rimligen gälla även de utländska tjänstemän som i dag omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 4 § vapenförordningen. Av dessa tjänstemän träffas inte tjänstemän som tillfälligt tjänstgör i Sverige enligt det operativa samarbetet vid EU:s medlemsstaters yttre gränser eller samarbetet i snabba gränsinsatser av utredningens förslag. Även dessa tjänstemän kan dock vara beväpnade med batonger och bör därför omfattas av undantaget.

Batonger får inte innehas bl.a. på allmän plats eller i fordon på allmän plats. Förbudet gäller inte om batongen enligt särskilda föreskrifter ingår i utrustning för viss tjänst eller visst uppdrag eller om innehavet annars med hänsyn till föremålets art, innehavarens behov och övriga omständigheter är att anse som befogat (1 § första och andra stycket lagen [1988:254] om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål). De utländska tjänstemän som föreslås undantas från kravet på införseltillstånd för bl.a. batonger

måste anses omfattas av undantaget från förbudet att inneha batong. Någon författningsreglering krävs alltså inte i denna del.

Tillstånd till utförsel av krigsmateriel

Enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel får krigsmateriel – bl.a. skjutvapen och ammunition – som huvudregel inte föras ut ur landet utan tillstånd. Tillstånd får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik (1 och 6 §§). Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet bl.a. när det gäller utförsel ur landet till ett annat land inom EES om den som för ut krigsmaterielen eller mottagaren är en del av ett statligt organ eller en del av försvarsmakten (6 § andra stycket 2).

Som utredningen konstaterar är alltså utgångspunkten i lagen om krigsmateriel att all utförsel av krigsmateriel är förbjuden. Det generella förbudet har sin bakgrund i en önskan att stå utanför andra länders konflikter och i arbetet för rustningskontroll (se prop. 1991/92:172 s. 71). Förbudet är framför allt motiverat när det gäller andra utförselar än det är fråga om här, t.ex. utförselar till en kund eller slutanvändare inom ramen för handel med krigsmateriel. Med hänsyn härtill och av praktiska skäl bör utförsel av krigsmateriel som förts in till landet för att användas vid samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet, som utredningen föreslagit och ingen remissinstans invänt emot, undantas från kravet på tillstånd. Av samma skäl bör även utförsel av krigsmateriel som förts in till landet för att användas vid de samarbeten som i dag omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 4 § vapenförordningen undantas från kravet på tillstånd.

Utredningen har föreslagit att ett undantag från kravet på utförseltillstånd tas in i lagen om krigsmateriel. *Inspektionen för strategiska produkter* har invänt att undantaget i stället kan meddelas i förordning med stöd av det bemyndigande som numera finns i 6 § andra stycket 2 i lagen. Bemyndigandet avser endast utförsel till ett annat land inom EES. Nästan samtliga av de stater som samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet ska kunna genomföras med och som deltar i de samarbeten som i dag omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 4 § vapenförordningen ingår dock i EES. Även om

ett sådant undantag inte kommer att omfatta alla samarbeten som är teoretiskt möjliga, får därför ett undantag som meddelas i förordning med stöd av det befintliga bemyndigandet i lagen om krigsmateriel anses tillräckligt. Beträffande utförsel till ett land utom EES kommer kravet på utförseltillstånd att gälla även fortsättningsvis.

Anmälningsskyldighet vid in- och utförsel av krigsmateriel, skjutvapen och ammunition

Vid in- och utförsel av krigsmateriel, skjutvapen och ammunition över Sveriges gräns mot ett annat land inom EU gäller en anmälningsskyldighet till Tullverket enligt 3 § 1 och 3 samt 4 § andra stycket lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). Sker in- eller utförseln över Sveriges gräns mot ett land som inte är medlem i EU gäller i stället en deklarationsskyldighet till Tullverket enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (unionstullkodexen). Vid utförsel av krigsmateriel gäller dessutom en fristående anmälningsskyldighet till Tullverket enligt 15 § förordningen (1992:1303) om krigsmateriel.

Anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen och deklarationsskyldigheten enligt unionstullkodexen underlättar upprätthållandet av förbud mot och villkor för in- och utförsel samt bidrar till kontrollen över vissa föremål över lag. Skäl skulle kunna anföras för att göra undantag från bestämmelserna vid internationellt polisiärt samarbete. Det torde dock inte vara möjligt att helt göra undantag från den deklarationsskyldighet som gäller enligt EU-rätten. Med hänsyn härtill bedöms, liksom i betänkandet, att anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen och deklarationsskyldigheten enligt unionstullkodexen bör gälla även fortsättningsvis.

Anmälningsskyldigheten enligt 15 § förordningen om krigsmateriel omfattar inte vissa utförslar som är undantagna från kravet på utförseltillstånd i lagen om krigsmateriel. Undantaget från anmälningsskyldigheten bör utvidgas till att avse även sådan utförsel som nu föreslås undantas från kravet på utförseltillstånd, d.v.s. utförsel till ett annat land inom EES av krigsmateriel som förts in till landet för att användas vid samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet

eller vid sådant samarbete som i dag omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 4 § vapenförordningen.

Som utredningen noterar kan Tullverket besluta om förenklade rutiner vid gränspassage för utländska tjänstemän som deltar i samarbeten i Sverige. Sådana rutiner innebär vissa lättnader avseende anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen och deklARATIONSSKYLDIGHETEN enligt unionstullkodexen men påverkar inte anmälningsskyldigheten enligt förordningen om krigsmateriel (se 15 § tredje stycket förordningen om krigsmateriel, som inte ger utrymme för beslut om förenklade rutiner). Eftersom det inte föreslås något undantag från anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen eller deklARATIONSSKYLDIGHETEN enligt unionstullkodexen kommer förenklade rutiner vid gränspassage att fylla en funktion även i framtiden. För att det internationella samarbetet ska underlättas bör det finnas förenklade rutiner som är anpassade till det samarbete som kan ske.

Tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor

Enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor krävs tillstånd för bl.a. hantering och överföring av explosiva varor (16 §). Tillståndskravet för hantering gäller inte Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen (13 § förordningen [2010:1075] om brandfarliga och explosiva varor) och tillståndskravet för överföring gäller inte vid överföring av explosiva varor som är avsedda för användning av polisen (3.2.1 Sprängämnesinspektionens föreskrifter om import och om överföring av explosiva varor [SÄIFS 1997:5]).

Den svenska polisen använder vissa explosiva varor. Nationella insatsstyrkan är t.ex. utrustad med distraktionsgranater, en typ av handgranater som verkar genom en kombination av höga ljudknallar och starka ljuseffekter, och med olika sorters sprängladdningar som används vid forcering av dörrar och liknande. Även piketpolisen i Stockholm, Göteborg och Malmö är utrustad med distraktionsgranater. Vidare använder bombtekniker sprängladdningar för träningsändamål och för att oskadliggöra misstänkt farliga föremål.

Behovet för utländska tjänstemän att hantera explosiva varor inom ramen för samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet i Sverige är sannolikt begränsat till ganska ovanliga situationer. I

dessa fall är det dock av stor vikt att hjälpmedlen får användas och att insatsen inte fördröjs av ett tillståndsförfarande. På samma sätt som för den svenska polisen är det befogat att göra ett undantag från de tillståndskrav som gäller. Som utredningen föreslagit bör därför ett undantag göras från tillståndskravet för hantering. Dessutom bör ett undantag göras från tillståndskravet för överföring. Undantagen kan tas in i förordningen om brandfarliga och explosiva varor.

Trafikregler

Som har angetts ovan ska utländska tjänstemän jämföras med svenska polismän även när det gäller trafikregler. Enligt 11 kap. trafikförordningen (1998:1276) gäller vissa särskilda bestämmelser för fordon som används av polismän. Bestämmelserna avser bl.a. var och med vilken hastighet fordon får föras samt stannande och parkering. I 2 och 11 kap. trafikförordningen finns också särskilda bestämmelser om utryckningsfordon. Bestämmelserna, som bl.a. avser fri väg och var fordon får föras, gäller även fordon som används vid gränsöverskridande förföljanden eller vid ingripanden på Öresundsförbindelsen enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete (1 kap. 6 §).

Med hänsyn till vad som gäller enligt Prümrådsbeslutet bör, som utredningen har föreslagit, trafikförordningens regler ändras på så sätt att de regler som gäller för polis- och utryckningsfordon också träffar utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

Tillträde till svenskt territorium för vissa fartyg

Enligt tillträdesförordningen (1992:118) krävs som huvudregel tillstånd för utländska statsfartygs och statsluftfartygs tillträde till svenskt territorium (4 § första stycket). Undantag gäller bl.a. vid gränsöverskridande övervakning och förföljande enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete (4 § tredje stycket). Till undantaget är kopplat en skyldighet att samråda med eller underrätta Försvarsmakten (2 kap. 1 § förordningen [2010:705] om internationellt polisiärt samarbete).

Varken Prüm- eller Atlasrådsbeslutet innehåller någon reglering för fartyg eller luftfartyg. Det är dock rimligt att anta att ett samarbete i vissa fall kan underlättas av att en utländsk myndighet kan använda t.ex. ett eget fartyg eller en egen helikopter. Tillträdesförordningens undantag bör därför ändras så att det även omfattar fartyg och luftfartyg som används av utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt rådsbeslutet. I linje med vad som gäller i dag bör Polismyndigheten vara skyldig att samråda med Försvarsmakten innan myndigheten ingår en överenskommelse med en behörig utländsk myndighet som innebär att utländska statsfartyg och statsluftsfartyg ska användas på svenskt territorium.

9.7 Arbetsrätt och arbetsmiljö

Promemorians bedömning: Utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet kommer utan särskild reglering att omfattas av sina hemstaters lagstiftning, såvitt avser avtalsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstaggare.

Det bör inte införas en bestämmelse som upplyser om att arbetsmiljölagen gäller arbete som utförs enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete.

Polismyndigheten bör inte åläggas ett ansvar enligt arbetsmiljölagen för utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet.

Utredningens bedömning och förslag skiljer sig delvis från promemorians bedömning. Utredningen föreslår en bestämmelse om att arbetsmiljölagen gäller för utländska tjänstemän som utför arbete i Sverige med stöd av lagen om internationellt polisiärt samarbete och en bestämmelse om arbetsmiljöansvar för Polismyndigheten när det gäller utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot bedömningen och förslaget.

Skälen för promemorians bedömning: Enligt artikel 23 i Prümrådsbeslutet, som saknar motsvarighet i Atlasrådsbeslutet, ska tjänstemän som verkar på en annan stats territorium i tjänsterätts-

ligt hänseende, särskilt vad gäller disciplinära bestämmelser, omfattas av lagstiftningen i sin hemstat. Artikeln får anses avse regleringen av avtalsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Frågan om tillämplig lag beträffande avtalsförpliktelser styrs i första hand av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen). Enligt Rom I-förordningen gäller bl.a. att ett individuellt anställningsavtal ska vara underkastat lagen i det land där eller från vilket den anställde utför sitt arbete, även om han tillfälligt utför sitt arbete i ett annat land (artikel 8.2).

Rom I-förordningen gäller endast anställningsavtal som ingåtts efter den 17 december 2009 (artikel 28). För avtal som ingåtts dessförinnan men tidigast den 1 juli 1998 gäller enligt allmänna principer den upphävda lagen (1998:167) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (se prop. 2013/14:243 s. 56). Av lagen följer att bl.a. artikel 6.2 i konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser ska tillämpas. Enligt artikeln ska ett individuellt anställningsavtal vara underkastat lagen i det land där den anställde vanligtvis utför sitt arbete, även om han tillfälligt är sysselsatt i ett annat land. För avtal som ingåtts före den 1 juli 1998 gäller oskrivna lagvalsregler, enligt vilka den rättsordning som har starkast och mest relevant anknytning till ett anställningsavtal ska tillämpas (se t.ex. AD 2000 nr 45, AD 2001 nr 110 och AD 2004 nr 45).

Trots att ett anställningsavtal lyder under ett annat lands lag enligt de ovan återgivna lagvalsreglerna, kan s.k. internationellt tvingande regler tillämpas under vissa förhållanden.

Med en tillämpning av nu gällande lagvalsregler kommer utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet att omfattas av sina hemstaters lagstiftning såvitt avser förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, förutom i vissa undantagssituationer som följer av den internationella privaträtten. Som utredningen har bedömt krävs det därför inte någon särskild reglering i denna del. Detsamma gäller utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet.

Varken Pröm- eller Atlasrådsbeslutet innehåller några bestämmelser om arbetsmiljö.

Utredningen föreslår en bestämmelse om att arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller för utländska tjänstemän som utför arbete i Sve-

rige med stöd av lagen om internationellt polisiärt samarbete. Arbetsmiljölagen gäller alla arbetstagare inom Sveriges territorium, inbegripet utländska arbetstagare som endast tillfälligt befinner sig här. Någon bestämmelse som upplyser om att lagen gäller arbete som utförs enligt lagen om internationellt polisiärt samarbete behövs inte. Om arbetsmiljölagen kan hävdas i förhållande till de myndigheter där de utländska tjänstemännen är anställda och om det är möjligt att t.ex. besluta förelägganden eller förbud mot myndigheterna är en fråga för rättstillämpningen.

Beträffande samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet föreslår utredningen att ansvaret för de utländska tjänstemännens arbetsmiljö ska fördelas mellan tjänstemännens anställningsmyndigheter och Polismyndigheten, varvid Polismyndigheten ska ha motsvarande ansvar som den som anlitar inhyrd arbetskraft har enligt 3 kap. 12 § andra stycket arbetsmiljölagen, d.v.s. ett ansvar för att vidta skyddsåtgärder som behövs i arbetet.

Det är angeläget att utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet har en god arbetsmiljö. Detta är viktigt även för att garantera svenska tjänstemäns säkerhet. En god arbetsmiljö kan till stor del uppnås om de utländska tjänstemännens anställningsmyndigheter genom utbildning och andra förberedande åtgärder förser sin personal med goda förutsättningar att utföra uppdraget samt genomför uppföljande åtgärder efter avslutade insatser. Polismyndighetens arbetsmiljööverväganden avseende svenska tjänstemän är också av betydelse, eftersom övervägandena i stor utsträckning i praktiken kommer att gälla även för utländska tjänstemän.

Arbetsmiljölagens utgångspunkt är att arbetsmiljöansvaret ligger på arbetsgivaren. Som utredningen har anfört kommer de utländska tjänstemännens anställningsmyndigheter i stor utsträckning att sakna rådighet över omständigheterna i Sverige. Det kan därför, trots att inget sådant krav ställs Prüm- eller Atlasrådsbeslutet, vara rimligt att Polismyndigheten tar ett visst ansvar för de utländska tjänstemännens arbetsmiljö i Sverige. Det bedöms dock inte lämpligt att ålägga Polismyndigheten ett sådant ansvar enligt arbetsmiljölagen. Arbetsmiljöfrågan får i stället bli en av de frågor som Polismyndigheten måste diskutera med samarbetsmyndigheterna och lösa på lämpligt sätt.

10 Svenska tjänstemäns deltagande i insatser utomlands

Utländska myndigheter kan hos Polismyndigheten komma att begära att svenska tjänstemän ska delta i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet utomlands. Polismyndigheten måste inte tillmötesgå en sådan begäran. För svenska tjänstemäns deltagande krävs i stället att Polismyndigheten träffar en överenskommelse med den utländska myndigheten. Om en sådan överenskommelse har ingåtts, regleras de svenska tjänstemännens befogenheter av den främmande statens lagstiftning. Som utredningen har konstaterat krävs därför inte någon svensk reglering av tjänstemännens befogenheter att utöva myndighet i andra stater. Tjänstemännens medverkan i insatser utomlands aktualiserar dock vissa andra frågor som övervägs särskilt nedan.

10.1 Straffrättslig jurisdiktion

Promemorians förslag: Svensk domstol ska vara obegränsat behörig att pröva åtal för brott som begåtts i tjänsten utom riket av svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Detta bör gälla även andra brott som begåtts i tjänsten utom riket av svenska polismän, tulltjänstemän eller tjänstemän vid Kustbevakningen som utför uppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt. Åtal för brotten ska kunna väckas utan krav på åtalsförordnande.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Åklagarmyndigheten* efterfrågar en närmare analys av vad som bör gälla när svenska tjänstemän blir misstänka för brott utomlands. Myndigheten anser att det kan förutsättas att andra stater vill ta hand om lagföringen av gärningar som begåtts på deras territorier och att det därför inte är självklart att sådana gärningar ska kunna åtalas i Sverige utan krav på åtalsförordnande.

Skälen för promemorians förslag: Bestämmelser om svensk straffrättslig jurisdiktion finns i 2 kap. brottsbalken. Beträffande brott som begåtts utomlands anges i 2 kap. 2 § att lagföring ska ske vid svensk domstol bl.a. om brottet begåtts av en svensk medborgare. Som huvudregel gäller då att gärningen ska vara straffbar även på gärningssorten och att en strängare påföljd inte får dömas ut än vad som följer av lagen där. Genom 2 kap. 3 § utsträcks domsrätten till vissa fall. Enligt 2 kap. 3 § 3 a ska lagföring ske vid svensk domstol om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt.

Bestämmelsen i 2 kap. 3 § 3 a infördes i samband med genomförandet av Schengenkonventionens regler om polisiärt samarbete och avtalet mellan Sverige och Danmark om polisiärt samarbete i Öresundsregionen. Sverige hade inte åtagit sig att oinskränkt kunna åtala och döma sina egna tjänstemän för gärningar som de begick i samband med att de utförde uppgifter i en annan stat. Mot bakgrund av att Sverige i princip inte lämnade ut egna medborgare och att den europeiska konventionen den 15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål (lagföringskonventionen) endast kunde tillämpas i förhållande till ett fåtal andra Schengenstater ansågs det dock nödvändigt att genomföra en sådan anpassning (se prop. 1999/2000:64 s. 119 f.).

För att åtal ska få väckas för brott som begåtts utomlands krävs enligt 2 kap. 5 § andra stycket brottsbalken åtalsförordnande från regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt. Enligt 2 kap. 5 § andra stycket 4 är dock brott som omfattas av 2 kap. 3 § 3 a undantagna från detta krav.

Varken Prüm- eller Atlasrådsbeslutet innebär något åtagande att oinskränkt kunna åtala och döma sina egna tjänstemän för gärningar som de begår i samband med att de utför uppgifter i en annan stat, men rådsbesluten innehåller inte heller några hinder mot att införa sådana bestämmelser i svensk rätt.

Frågan om straffrättslig jurisdiktion bör regleras på ett enhetligt sätt för polismän som utför arbetsuppgifter i en annan stat enligt internationella överenskommelser som Sverige tillträtt. Sedan införandet av 2 kap. 3 § 3 a har lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder tillkommit. Lagarna möjliggör överlämnade av svenska medborgare men innehåller begränsningar som kan innebära att det inte är möjligt att överlämna en svensk tjänsteman som misstänks för brott. Vidare kan lagföringskonventionen fortfarande bara tillämpas i förhållande till ett fåtal andra Schengenstater. Mot denna bakgrund bör svensk domstol vara oinskränkt behörig att pröva även åtal för brott som begåtts i tjänsten utomlands av svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

Bestämmelsen i 2 kap. 3 § 3 a gäller vissa tjänstemän som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter. Vad som avses med begreppet gränsöverskridande förklaras inte i förarbetena till bestämmelsen. Som utredningen anför skulle det kunna hävdas att alla de arbetsuppgifter som kan komma ifråga vid samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet inte är gränsöverskridande i snäv mening. Samma sak skulle i och för sig kunna sägas om vissa uppgifter som kan utföras enligt avtalet mellan Sverige och Danmark om polisiärt samarbete i Öresundsregionen. För att det klart ska framgå att tjänstemän som deltar i samarbeten enligt rådsbesluten omfattas av bestämmelsen föreslås dock att bestämmelsen ändras på så sätt att ordet gränsöverskridande tas bort. Den utvidgning av domsrätten som detta skulle kunna anses medföra för de tjänstemän som omfattas av bestämmelsen i dag får anses befogad.

Samma skäl som talar för att svensk domstol ska vara oinskränkt behörig talar för att åtal ska kunna väckas utan krav på åtalsförordnande. Trots vad *Åklagarmyndigheten* har anfört om att andra stater kan vilja ta hand om lagföringen av gärningar som begåtts på deras territorier bör något krav på åtalsförordnande därför inte gälla för

brott som begåtts i tjänsten utom riket av svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Detta kan uppnås genom att 2 kap. 5 § andra stycket 4 ändras på motsvarande sätt som 2 kap. 3 § 3 a. Även denna ändring skulle kunna anses leda till ett något vidgat tillämpningsområde när det gäller de tjänstemän som omfattas av bestämmelsen i dag, vilket dock får anses motiverat.

10.2 Skadestånd

Promemorians förslag: Den svenska staten ska inte ersätta skador som vållats av svenska tjänstemän vid samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet utomlands.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för promemorians förslag: Enligt den grundläggande regeln om det allmännas skadeståndsansvar i 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) ska staten ersätta skada som vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten svarar. Det s.k. principalansvaret enligt 3 kap. 1 § innebär vidare att staten under vissa förutsättningar är ersättningskyldig för skada som vållats i tjänsten av en statlig arbetstagare. Den allmänna regleringen i skadeståndslagen kompletteras på vissa områden med särskilda regler. Sådana regler finns bl.a. i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder.

De bestämmelser som reglerar den svenska statens skadeståndskyldighet är i och för sig inte begränsade till att gälla myndighetsutövning i Sverige. Av 14 § lagen om internationellt polisiärt samarbete följer dock att bestämmelserna inte är tillämpliga när det gäller skador som en svensk tjänsteman vållat i en annan stat i samband med gränsöverskridande förföljande eller övervakning. Bestämmelsen infördes för att en skadelidande inte ska kunna rikta anspråk mot både svenska staten och den stat där skadan vållats. Schengenkonventionen och avtalet mellan Sverige och Danmark om polisiärt samarbete i Öresundsregionen innebär nämligen att

den senare staten åtagit sig att ersätta den skadelidande som om skadan orsakats av dess egna tjänstemän. En ordning där en skadelidande kan ersättas av båda de inblandade staterna ansågs kunna leda till tillämpningssvårigheter, eftersom förutsättningarna för skadeståndsansvar liksom ersättningsnivåer kan variera kraftigt, samt till höga administrationskostnader och missbruk (se prop. 1999/2000:64 s. 114).

Av artiklarna 21.2 och 21.4 i Prömrådsbeslutet och artikel 4 i Atlasrådsbeslutet följer att skador som vållats av svenska tjänstemän vid insatser utomlands ska ersättas av den stat där insatsen sker. Av de skäl som anfördes vid införandet av 14 § lagen om internationellt polisiärt samarbete bör en skadelidande därför inte kunna rikta anspråk mot den svenska staten. Den bestämmelsen som nu finns i 14 § bör alltså utvidgas till att gälla även vid samarbeten enligt Pröm- och Atlasrådsbeslutet utomlands.

Enligt den aktuella skadeståndsbestämmelsens nuvarande lydelse omfattar den bara skador som vållats i samband med gränsöverskridande förföljande och övervakning. Samtidigt som bestämmelsen utvidgas bör dess lydelse därför justeras så att det framgår att bestämmelsen även omfattar skador som vållats i samband med andra arbetsuppgifter enligt avtalet mellan Sverige och Danmark om polisiärt samarbete i Öresundsregionen.

10.3 Utrustning

Promemorians förslag: Svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Pröm- och Atlasrådsbeslutet utomlands ska inte omfattas av

- kravet på utförseltillstånd i lagen om krigsmateriel, eller
- anmälningsskyldigheten till Tullverket enligt förordningen om krigsmateriel.

Undantagen ska även omfatta polismän och kustbevakningstjänstemän som annars tjänstgör tillfälligt utomlands.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians. Utredningens förslag till undantag från kravet på tillstånd

för utförelse av krigsmateriel skiljer sig något från promemorians förslag. Utredningen berör inte anmälningsskyldigheten enligt förordningen om krigsmateriel.

Remissinsatserna: *Inspektionen för strategiska produkter* anför att ett undantag från kravet på tillstånd för utförelse av krigsmateriel numera kan föreskrivas av regeringen genom förordning. *Säkerhetspolisen* anser att det saknas behov av en anmälningsskyldighet till Tullverket för svenska polismän vid in- och utförelse av vapen och ammunition.

Skälen för promemorians förslag

Behovet av författningsändringar

Svenska tjänstemän som deltar i samarbete enligt Prümrådsbeslutet utomlands har enligt artikel 19.1 i rådsbeslutet rätt att medföra tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning. Bestämmelsen saknar motsvarighet i Atlasrådsbeslutet men även vid samarbete enligt det rådsbeslutet kommer svenska tjänstemän att behöva medföra tjänstevapen, ammunition och annan utrustning.

Som utredningen konstaterat kan svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet utomlands ha behov av att medföra bl.a. skjutvapen, tårgas, pepparspray, batonger och distraktionsgranater. För att underlätta in- och utförelsen av viss sådan utrustning krävs författningsändringar. I den här delen finns det, som utredningen uppmärksammat, anledning att överväga författningsändringar även när det gäller vissa andra situationer i vilka svenska tjänstemän kan ha behov av att medföra vapen vid tjänstgöring utomlands.

Tillstånd till införelse av skjutvapen, ammunition, tårgas, pepparspray och batonger

Enligt vapenlagen (1996:67) krävs i regel tillstånd för att föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige (2 kap. 1 § första stycket d). Vapenlagen gäller dock, såvitt här är av intresse, inte skjutvapen och ammunition som innehas av svenska staten (1 kap. 8 §). Svenska polismän behöver därför inte något tillstånd för att

återföra medhavda tjänstevapen eller ammunition efter en avslutad insats utomlands.

Regleringen av skjutvapen i vapenlagen gäller också för tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar, t.ex. pepparspray (1 kap. 3 § e). Svenska polismän behöver därför inte något tillstånd för att återföra medhavda tårgasanordningar och andra jämförbara anordningar efter en avslutad insats utomlands.

Batonger får inte föras in till Sverige utan särskilt tillstånd (1 § förordningen [1990:415] om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål). Batonger som innehas av svenska staten omfattas dock inte av regleringen (4 §). Det behövs därför inte något tillstånd för att återföra batonger som använts av svenska tjänstemän vid en insats utomlands.

Tillstånd till utförsel av krigsmateriel

Enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel får krigsmateriel – bl.a. skjutvapen och ammunition – som huvudregel inte föras ut ur landet utan tillstånd. Tillstånd får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. (1 och 6 §§.) Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet bl.a. när det gäller utförsel ur landet till ett annat land inom EES om den som för ut krigsmaterielen eller mottagaren är en del av ett statligt organ eller en del av försvarsmakten (6 § andra stycket 2).

Som redovisas i avsnitt 9.6 har det generella utförselförbudet i lagen om krigsmateriel sin bakgrund i en önskan att stå utanför andra länders konflikter och i arbetet för rustningskontroll. Mot denna bakgrund och av praktiska skäl är förbudet inte motiverat när svenska tjänstemän för ut krigsmateriel som ska användas vid samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet utomlands och därefter återförs till Sverige. Utförseln bör därför undantas från kravet på utförseltillstånd. Eftersom polismän och kustbevakningstjänstemän kan behöva föra ut bl.a. skjutvapen och ammunition även vid andra typer av tillfällig tjänstgöring bör undantaget omfatta även sådana utförselar.

Utredningen har föreslagit att ett undantag från kravet på utförseltillstånd tas in i lagen om krigsmateriel. *Inspektionen för strategiska produkter* har invänt att undantaget i stället kan meddelas i förordning med stöd av det bemyndigande som numera finns i 6 § andra stycket 2. Bemyndigandet avser endast utförsel till ett annat land inom EES. Även om ett sådant undantag inte kommer att omfatta alla samarbeten som är teoretiskt möjliga, får ett undantag som meddelas i förordning med stöd av det befintliga bemyndigandet i lagen om krigsmateriel anses tillräckligt. Beträffande utförsel till ett land utom EES kommer kravet på utförseltillstånd att gälla även fortsättningsvis.

Anmälningsskyldighet vid in- och utförsel av krigsmateriel, skjutvapen och ammunition

Vid in- och utförsel av krigsmateriel, skjutvapen och ammunition över Sveriges gräns mot ett annat land inom EU gäller, som redovisas i avsnitt 9.6, en anmälningsskyldighet till Tullverket enligt 3 § 1 och 3 samt 4 § andra stycket lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). Sker in- eller utförseln över Sveriges gräns mot ett land som inte är medlem i EU gäller i stället en deklarationsskyldighet till Tullverket enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (unionstullkodexen). Vid utförsel av krigsmateriel gäller dessutom en fristående anmälningsskyldighet till Tullverket enligt 15 § förordningen (1992:1303) om krigsmateriel.

Anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen och deklarationsskyldigheten enligt unionstullkodexen underlättar upprätthållandet av förbud mot och villkor för in- och utförsel samt bidrar till kontrollen över vissa föremål över lag. Skäl skulle kunna anföras för att göra undantag från bestämmelserna vid internationellt polisiärt samarbete. Det torde dock inte vara möjligt att helt göra undantag från den deklarationsskyldighet som gäller enligt EU-rätten. Med hänsyn härtill bedöms, liksom i betänkandet, att anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen och deklarationsskyldigheten enligt unionstullkodexen bör gälla även fortsättningsvis.

Anmälningsskyldigheten enligt 15 § förordningen om krigsmateriel omfattar inte vissa utförlar som är undantagna från kravet på utförseltillstånd i lagen om krigsmateriel. Undantaget från anmälningsskyldigheten bör utvidgas till att avse även sådan utförsel som nu föreslås undantas från kravet på utförseltillstånd, d.v.s. utförsel till ett annat land inom EES av krigsmateriel som ska användas vid tillfällig tjänstgöring utomlands av polismän eller kustbevakningstjänstemän.

Som utredningen noterar kan Tullverket besluta om förenklade rutiner vid gränspassage för svenska tjänstemän som deltar i samarbeten utomlands. Sådana rutiner innebär vissa lättnader avseende anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen och deklarationsskyldigheten enligt unionstullkodexen men påverkar inte anmälningsskyldigheten enligt förordningen om krigsmateriel (se 15 § tredje stycket förordningen om krigsmateriel, som inte ger utrymme för beslut om förenklade rutiner). Eftersom det inte föreslås något undantag från anmälningsskyldigheten enligt inregränslagen eller deklarationsskyldigheten enligt unionstullkodexen kommer förenklade rutiner vid gränspassage att fylla en funktion även i framtiden. För att det internationella samarbetet ska underlättas bör det finnas förenklade rutiner som är anpassade till det samarbete som kan ske.

Explosiva varor

Enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor krävs tillstånd för bl.a. hantering och överföring av explosiva varor (16 §). Tillståndskravet för hantering gäller dock inte Polismyndigheten (13 § förordningen [2010:1075] om brandfarliga och explosiva varor) och tillståndskravet för överföring gäller inte vid överföring av explosiva varor som är avsedda för användning av polisen (3.2.1 Sprängämnesinspektionens föreskrifter om import och om överföring av explosiva varor [SÄIFS 1997:5]). Detta innebär att det inte behövs något tillstånd för att återföra explosiva varor, t.ex. distraktionsgranater, som använts av svenska tjänstemän utomlands.

I avsnitt 9.6 har föreslagits att även de utländska myndigheter som samarbete sker med ska undantas från tillståndskravet för

hantering och överföring av explosiva varor. Detta ska åstadkommas genom en ändring i förordningen om brandfarliga och explosiva varor. Av tydlighetsskäl föreslås att det i samma förordning införs en bestämmelse om att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är undantagna från tillståndskravet för överföring, vilket alltså gäller redan i dag enligt Sprängämnesinspektionens föreskrifter om import och om överföring av explosiva varor.

10.4 Arbetsrätt och arbetsmiljö

Promemorians bedömning: Svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet utomlands kommer utan särskild reglering att omfattas av svensk lagstiftning, såvitt avser avtalsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Det bör inte införas en bestämmelse om att arbetsmiljölagen ska vara tillämplig vid samarbeten utomlands enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Arbetsgivarverket* anför att ramen för arbetsmiljöregleringen i EU:s medlemsstater visserligen är gemensam men att regeltillämpningen skiljer sig åt. Verket tar upp frågor om bl.a. skyddsutrustning, utbildning och rutiner och poängterar vikten av att utveckla och genomföra bedömningar för att minimera risker för ohälsa och olycksfall. *Rikspolisstyrelsen* menar att man bör kartlägga arbetsmiljölagstiftningen i andra stater och, om större skillnader visar sig, överväga att göra arbetsmiljölagen tillämplig vid samarbeten utomlands. Styrelsen anser vidare att frågan om tjänstgöringsskyldighet utomlands bör belysas ytterligare. *Polisförbundet* menar att förutsättningarna för en god arbetsmiljö skiljer sig åt inom EU och att stor hänsyn måste tas till detta. *Diskrimineringsombudsmannen* efterfrågar en analys av diskrimineringslagens tillämplighet och av räckvidden av ombudsmannens tillsyn.

Skälen för promemorians förslag: Enligt artikel 23 i Prümrådsbeslutet, som saknar motsvarighet i Atlasrådsbeslutet, ska tjänstemän som verkar på en annan stats territorium i tjänsterättsligt hänseende, särskilt vad gäller disciplinära bestämmelser, omfattas av lagstiftningen i sin hemstat. Som utredningen konstaterat får artikeln anses avse regleringen av avtalsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

I avsnitt 9.7 finns en redogörelse för svenska lagvalsregler när det gäller avtalsförpliktelser. Med en tillämpning av reglerna kommer svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prümrådsbeslutet utomlands att omfattas av svensk lagstiftning, såvitt avser förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det krävs alltså inte någon särskild reglering i denna del. Detsamma gäller svenska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet. Den aktuella ordningen innebär, som utredningen angett, att bl.a. bestämmelser om disciplinansvar för anställda hos staten är tillämpliga.

Varken Prüm- eller Atlasrådsbeslutet innehåller några bestämmelser om arbetsmiljö.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) är som huvudregel inte tillämplig utanför landets gränser. När svenska arbetstagare utför arbete utomlands för en svensk arbetsgivare kan arbetsgivaren dock ha vissa skyldigheter enligt lagen. Vid vissa internationella insatser gäller vidare särskilda regler.

Bestämmelser för försvarsmaksanställda finns i lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser. Enligt 5 § gäller i fråga om Försvarsmaktens arbetsmiljöansvar i internationella militära insatser att vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen ska tillämpas i ett insatsområde, om inte tjänstgöringsförhållandena förhindrar detta. Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med 2 § i den upphävda lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten, med den ändringen att tillämpningsområdet har begränsats till insatsområden.

Lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten infördes på grund av den specifika hotbild som tjänstgöring i utlandsstyrkan ansågs medföra. Vid lagens införande tjänstgjorde även polismän i styrkan. Polismännen övergick senare till Polisens utlandsstyrka. För att skyddet inte skulle försvagas tillkom 1 a §, enligt vilken bl.a. 2 § ska tillämpas även för den som tjänstgör utomlands i Polisens

utlandsstyrka, varvid arbetsmiljöansvaret dock ska ligga på Rikspolisstyrelsen (numera Polismyndigheten) i stället för Försvarsmakten. Detta gäller fortfarande, trots att lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten har upphävts (se punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser).

Med en tillämpning av nu gällande regler kommer arbetsmiljölagen i princip inte att gälla vid samarbeten utomlands enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Frågan är då om det finns skäl att införa en särreglering av det slag som gäller för Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och för Polisens utlandsstyrka.

I detta sammanhang ska till att börja med framhållas att Polismyndigheten – förutom i sådana situationer som omfattas av artikel 18 i Prümrådsbeslutet – inte är skyldig att tillmötesgå en begäran om svensk medverkan i samarbeten utomlands. Myndigheten bör inte heller ingå överenskommelser om samarbete med stater där det, trots eventuella särskilda åtaganden från den andra staten, framstår som tveksamt om en godtagbar arbetsmiljö kan garanteras. Om samarbete ska ske gäller vidare ett visst ansvar enligt arbetsmiljölagen även om den lagen i princip inte är tillämplig utanför landets gränser. Ansvaret måste anses innefatta en skyldighet att tillsammans med utländska myndigheter beakta arbetsmiljörisker när samarbeten planeras. Inför en insats finns vidare ett ansvar enligt lagen för att svenska tjänstemän är förberedda och lämpliga för arbetsuppgifterna, t.ex. genom att ha ändamålsenlig utbildning och utrustning, och efter en insats ett ansvar för t.ex. krisstöd, rehabilitering och företagshälsovård.

Det ska vidare beaktas att samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet kommer att pågå under kortare tid än de insatser som Försvarsmaktens personal och Polisens utlandsstyrka deltar i. Förhållandena vid samarbetena torde vidare normalt sett vara mindre riskfyllda än vid de senare insatstyperna. Svenska myndigheter skulle slutligen ha begränsade möjligheter att fullgöra ett eventuellt arbetsmiljöansvar, eftersom de i stor utsträckning kommer att sakna rådighet över de omständigheter som gäller.

Mot denna bakgrund bedöms, i likhet med i betänkandet, att det saknas tillräckliga skäl för att införa en särreglering av det slag som finns för Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och för Polisens utlandsstyrka.

Diskrimineringsombudsmannen har efterfrågat en analys av diskrimineringslagens (2008:567) tillämplighet och av räckvidden av ombudsmannens tillsyn över Polismyndigheten. Som ombudsmannen har lyft fram förbjuder diskrimineringslagen bl.a. arbetsgivare att diskriminera sina anställda samt vissa offentliganställda – däribland polismän – att diskriminera när de i anställningen har kontakter med allmänheten (2 kap. 1 och 17 §§ diskrimineringslagen). Diskrimineringsförbuden betraktas som civilrättsliga och deras tillämplighet vid samarbeten utomlands får därmed avgöras utifrån lagvalsregler för sådana regler. Beträffande tillsynsfrågan kan konstateras att Diskrimineringsombudsmannen inte har kompetens att ingripa utomlands. Det torde dock inte finnas något hinder t.ex. mot att ombudsmannen som part för en talan i svensk domstol angående en händelse som inträffat utomlands.

När det gäller JO:s och JK:s tillsyn omfattar den, som utredningen angett, även svenska tjänstemäns deltagande i insatser utomlands.

Rikspolisstyrelsen har tagit upp frågan om tjänstgöringsskyldighet utomlands. Här kan hänvisas till 15 § polisförordningen (2014:1104). Enligt bestämmelsen är en anställd vid bl.a. Polismyndigheten skyldig att arbeta i hela landet. Det ska framgå av anställningsbeviset om någon är skyldig att fullgöra annat arbete utomlands än resor i anställningen. Frågan om tjänstgöring utomlands är alltså en fråga som myndigheten och den anställde får diskutera och komma överens om, antingen i samband med anställningens ingående eller därefter.

11 Europolförordningen

11.1 Europol och dess verksamhet

Reglering och struktur

Europeiska unionens polisbyrå Europol har till uppgift att stödja och stärka medlemsstaternas polismyndigheter och andra brottsbekämpande organs insatser och deras samarbete för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet som rör två eller fler medlemsstater.

Europol inrättades genom Europolkonventionen 1995. Europolkonventionen antogs av Sverige 1997 (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98:JuU2, rskr. 1997/98:22). Europolkonventionen ersattes av rådets beslut 2009/371/RIF av den 6 april 2009 om inrättande av Europeiska polisbyrån (Europolrådsbeslutet), som sedan dess reglerar verksamheten. Europol arbetar till stor del med insamling, behandling och analys av underrättelser om allvarlig och gränsöverskridande brottslighet inom unionen och fungerar som en knutpunkt för utbyte av uppgifter mellan medlemsstaterna.

I varje medlemsstat finns det en nationell enhet som är kontaktpunkt och förbindelselänk mellan Europol och medlemsstaternas myndigheter. Chefen för den nationella enheten har också en formell roll i Europols interna verksamhet. I Sverige är Polismyndigheten nationell enhet.

Europols ledning utgörs dels av en styrelse bestående av representanter från alla medlemsstater och Europeiska kommissionen, dels en verkställande direktör som assisteras av tre biträdande verkställande direktörer. Europols huvudkontor ligger i Haag i Nederländerna. Vid huvudkontoret finns personal som är direkt anställd av Europol, t.ex. experter och analytiker inom olika områden. Där arbetar också särskilda sambandsmän som är utsända av medlemsstaterna. Sambandsmännen har till uppgift att praktiskt

genomföra informations- och underrättelseutbytet mellan Europol och de nationella enheterna samt att samverka med Europols anställda i bl.a. analysarbetet. Vid arbetet för Europol lyder de – till skillnad från Europols anställda – under sin medlemsstats nationella enhet och medlemsstatens nationella lagstiftning.

Från rådsbeslut till förordning

Enligt artikel 88 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska Europaparlamentet och rådet genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet reglera Europols struktur, arbetsätt, verksamhetsområde och uppgifter. Enligt samma artikel krävs även närmare bestämmelser om den kontroll av Europols verksamhet som Europaparlamentet utför under medverkan av de nationella parlamenten. Mot denna bakgrund har det ansetts nödvändigt att ersätta Europolrådsbeslutet med en förordning som bl.a. innehåller bestämmelser om parlamentarisk kontroll.

Våren 2013 presenterade kommissionen ett förslag till en ny reglering för Europol. Den 4 december 2015 nåddes en politisk överenskommelse om regleringen. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/xxx av den xxx om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (Europolförordningen) är tänkt att beslutas och träda i kraft under våren 2016. Förordningen kommer att börja tillämpas våren 2017. Vid den tidpunkt Europolförordningen börjar tillämpas kommer Europolrådsbeslutet att upphävas.

Förordningen innehåller det styrande regelverket för Europol. Europol kommer även fortsättningsvis ha som huvudsaklig uppgift att stödja och stärka insatser som utförs av de brottsbekämpande myndigheterna i medlemsstaterna samt deras ömsesidiga samarbete för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet som rör två eller fler medlemsstater, terrorism och sådana former av brottslighet som påverkar ett gemensamt intresse som omfattas av unionens politik. Vilken form av brottslighet som avses anges i bilaga 1 till Europolförordningen.

Genom Europolförordningen har Europols uppgifter och mandat utökats något. Europol har bl.a. fått i uppgift att samordna, organisera och initiera insatser tillsammans med medlemsstaterna. Medlemsstaternas skyldighet att förse Europol med den information som byrån behöver för att genomföra sitt uppdrag förtydligas i förordningen och Europols skyldighet att samarbeta med bl.a. Eurojust och den Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) förstärks också. En annan skillnad i förhållande till rådsbeslutet är att den procedur enligt vilken Europol kan ingå avtal med tredje land och villkoren för överförande av personuppgifter till tredje land regleras.

Europolförordningen innehåller även ett uppdaterat avsnitt med dataskyddsregler. Utöver en modernisering av regelverket, utpekas den Europeiska datatillsynsmannen (EDPS) som oberoende tillsynsmyndighet för dataskyddet. Den nuvarande konstruktionen med en Joint Supervisory Board (JSB) med representanter för medlemsstaternas dataskyddsmyndigheter avskaffas. För att säkerställa att de nationella datatillsynsmyndigheterna får fortsatt inflytande åläggs EDPS att samråda med de nationella myndigheterna i frågor kring tillsynen. Vidare finns bestämmelser om att de nationella tillsynsmyndigheterna ska ingå i en samarbetsnämnd.

En annan skillnad i förhållande till rådsbeslutet är att enskilda personer som lidit skada på grund av otillåten behandling av personuppgifter kan väcka talan, inte bara mot medlemsstaterna vid behörig nationell domstol, utan även mot Europol vid EU-domstolen.

Den parlamentariska kontrollen av Europols verksamhet förtydligas och stärks bl.a. genom införandet av en tydlig informationskyldighet gentemot Europaparlamentet och de nationella parlamenten.

11.2 Behovet av författningsändringar

Promemorians förslag: Punkten 52 i bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall och lagen (2013:330) om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån ska upphävas.

Promemorians bedömning: Inga ytterligare lagändringar krävs med anledning av Europolförordningen.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Eftersom Europolförordningen kommer att vara bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna ska bestämmelserna i förordningen inte genomföras i svensk lagstiftning. Europolförordningen bedöms inte heller medföra behov av några kompletterande bestämmelser i svensk rätt. Däremot föranleder förordningen ändringar i vissa befintliga författningar.

Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Lagen om immunitet och privilegier i vissa fall innehåller bestämmelser om vilka internationella organ och fysiska personer som åtnjuter immunitet och privilegier i olika former. Sverige har tillträtt en rad internationella överenskommelser som också innebär att immunitet och privilegier ska tillkomma vissa rättssubjekt. Överenskommelser rörande immunitet och privilegier kan avse bara organisationerna, men gäller i allmänhet också fysiska personer med anknytning till dessa. Genom lagen om immunitet och privilegier i vissa fall har dessa åtaganden om immunitet och privilegier införlivats i svensk rätt (jfr prop. 1975/76:205 s. 7). Bilagan till lagen innehåller en uppräkningslista av organ och personer som åtnjuter immunitet och/eller privilegier och innehåller även uppgifter om tillämplig internationell överenskommelse. I punkt 52 i bilagan anges att Europols direktör, biträdande direktörer och personal omfattas av immunitet och/eller privilegier enligt rådsbeslutet.

I artikel 63 i Europolförordningen anges att Europol och dess personal ska omfattas av protokoll nr 7 om Europeiska unionens immunitet och privilegier. Protokollet är fogat till EU:s fördrag. I

protokollet finns bestämmelser om immunitet och privilegier för tjänstemän och anställda i EU. Artikel 63 i Europolförordningen motsvarar i stort artikel 51 i Europolrådsbeslutet. En allmän bestämmelse om immunitet och privilegier finns vidare i artikel 343 i EUF-fördraget.

Bestämmelserna i protokoll nr 7 om Europeiska unionens immunitet och privilegier utgör en del av primärrätten och är direkt tillämpliga. Punkten 52 i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall bör därför upphävas.

Lagen (2013:330) om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån

Enligt lagen om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån får den som är eller har varit verksam vid Europol i egenskap av ledamot i styrelsen eller anställd, eller har ålagts tystnadsplikt med stöd av artikel 41.2 i rådsbeslutet, inte obehörigen röja uppgifter som han eller hon fått kännedom om på grund av verksamheten vid Europol. I fråga om den som fått del av sådana uppgifter inom ramen för anställning eller uppdrag hos en svensk myndighet ska i stället offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas.

Lagen infördes mot bakgrund av bestämmelsen i artikel 41.4 i Europolrådsbeslutet som innebär att varje medlemsstat ska behandla alla överträdelse av tystnadsplikten som överträdelse av skyldigheter i medlemsstaternas egen lagstiftning om tystnadsplikt eller skydd av sekretessbelagt material (prop. 2012/13:73 s. 122 f.). Bestämmelsen innebär att straffbestämmelsen om brott mot tystnadsplikten i 20 kap. 3 § brottsbalken ska kunna tillämpas när det gäller personal som är anställd av Europol. När det däremot gäller offentligt anställda i Sverige som har befattning med uppgifter från Europol, liksom beträffande de svenska Europolsambandsmännens befattning med sådana uppgifter, ansågs Sverige leva upp till de krav på tystnadsplikt som ställs i Europolrådsbeslutet utan någon särskild reglering (prop. 2008/09:14 s. 39).

Av artikel 67 i Europolförordningen framgår att Europol ska fastställa bestämmelser om diskretion och konfidentialitet. I artikel 53 anges även att tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i EU samt sådana verkställighetsbestämmelser som överenskommit mellan EU:s institutioner med anledning av tjänsteföreskrifterna, ska vara

tillämpliga för anställda vid Europol. Detta gäller dock inte personal som vid ikraftträdandet av förordningen har anställningskontrakt som regleras av Europolkonventionen.

De tjänsteföreskrifter som avses är förordning nr 31 (EEG), nr 11 (EKSG) om tjänsteföreskrifter för tjänstemän och anställningsvillkor för övriga anställda i Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen (tjänsteföreskrifterna). Tjänsteföreskrifterna är tillämpliga för anställda vid unionens institutioner och byråer. Bestämmelser om tystnadsplikt finns i artikel 17. Tystnadsplikten gäller även efter det att tjänstemannen lämnat tjänsten. Härutöver finns allmänna bestämmelser om tystnadsplikt i artikel 339 i EUF-fördraget.

Någon motsvarighet till bestämmelsen i artikel 41.4 i rådsbeslutet finns däremot inte i Europolförordningen. När Europolförordningen blir tillämplig, kommer det därför inte att finnas utrymme för medlemsstaterna att behandla överträdelse av tystnadsplikten som överträdelse av skyldigheter i medlemsstaternas egen lagstiftning om tystnadsplikt eller skydd av sekretessbelagd information. Mot denna bakgrund bör lagen om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån upphävas.

Hänvisningar måste ändras

Det framgår av bilagan till förordningen (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten att Polismyndigheten ska vara nationell enhet för Europol. Denna bestämmelse behöver inte ändras när förordningen träder i kraft. Enligt 18 § samma förordning har Polismyndigheten även till uppgift att ta emot och vidarebefordra framställningar från enskilda om tillgång till uppgifter om Europols personuppgiftsbehandling enligt rådsbeslutet. Dessa uppgifter ska Polismyndigheten även ha när Europolförordningen träder i kraft. Hänvisningen till rådsbeslutet i förordningen med instruktion för Polismyndigheten bör därför ersättas med en hänvisning till Europolförordningen. Även hänvisningen till rådsbeslutet i förordningen (2007:975) med instruktion för Datainspektionen bör ersättas med en hänvisning till Europolförordningen.

Rena hänvisningar till Europol i exempelvis vapenlagen (1996:67) och polisdatalagen (2010:361) behöver däremot inte ändras.

12 Konsekvenser av förslagen

Promemorians bedömning: De kostnader som förslagen kan ge upphov till kan finansieras inom ramen för befintliga anslag.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Rikspolisstyrelsen* anför att effektivitetsvinsterna med förslagen inte ska överdrivas. Den svenska polisen måste ha tillräckliga resurser för att kunna hantera i princip alla nationella angelägenheter själv, vilket innebär att resurserna även fortsättningsvis måste dimensioneras med en viss överkapacitet. Rikspolisstyrelsen anser att de utökade samarbetsmöjligheterna i stället bör ses som en möjlighet att skapa ett mervärde för verksamheten som kan utmynna i en mer effektiv verksamhet med minskad brottslighet och minskade samhällskostnader som följd.

Skälen för promemorians bedömning

Förslagen om utökat polisiärt samarbete

Vid samarbete i Sverige kommer det att uppstå driftskostnader för utländska tjänstemän, t.ex. löne-, transport-, inkvarterings-, mat- och materialkostnader. Kostnadsfördelningen är ytterst en förhandlingsfråga mellan de samarbetande myndigheterna, men det kan antas att den svenska polisen i många fall kommer att få bära huvuddelen av kostnaderna.

Det kommer även att uppstå vissa utbildningskostnader för Polismyndigheten. En del personal kommer att behöva utbildas i

förberedande syfte utan samband med någon viss insats. Dessutom kan det bli aktuellt med utbildning i samband med en insats. Det finns också ett behov av samövningar.

Polismyndigheten behöver upprätthålla strukturer och rutiner för kommunikation med utländska brottsbekämpande myndigheter. Sådan kommunikation bedöms dock kunna ske genom befintliga system för operativt informationsutbyte inom EU och Norden, dvs. Europol, Schengen eller Interpol. Denna typ av informationsutbyte hanteras vid Polismyndigheten av Nationella operativa avdelningen (NOA). Eftersom antalet ärenden förmodligen kommer att vara begränsat, bedöms förslagen dock inte innebära någon nämnvärd ökning av arbetsbelastningen för NOA.

De nya samarbetsformerna kommer för Polismyndighetens del även att innebära arbete med att omarbeta eller utfärda nya föreskrifter och allmänna råd.

De förväntade kostnadsökningarna för Polismyndigheten måste ställas i relation till de besparingar som förslagen möjliggör. Ett fördjupat samarbete innebär att Polismyndigheten ges möjlighet att effektivisera sin verksamhet och i viss mån hålla nere kostnaderna för denna. I stället för att dimensionera verksamheten så att den har förmåga att hantera varje tänkbar situation, kan Polismyndigheten och utländska brottsbekämpande myndigheter genom gemensamt resursutnyttjande rationalisera sina verksamheter. Även om effektivitetsvinster av förslaget, som *Rikspolisstyrelsen* anført, inte ska överdrivas, bedöms att de kostnader som förslagen kan ge upphov till kan finansieras inom ramen för Polismyndighetens befintliga anslag.

Förslagen berör endast indirekt andra statliga myndigheter än Polismyndigheten. Förslaget om att utöka svensk jurisdiktion för brott som begås av svenska tjänstemän utomlands kan visserligen medföra visst merarbete i form av utredning och lagföring hos åklagare respektive domstol. Det kan emellertid antas att antalet anmälda brott och lagföringar kommer att ligga på en mycket låg nivå. Arbetsbelastningen bedöms inte leda till några nämnvärda kostnadsökningar för berörda myndigheter. Inte heller i övrigt bedöms förslagen ha några beaktansvärda ekonomiska konsekvenser för andra statliga myndigheter än Polismyndigheten. Förslagen torde inte heller ha några ekonomiska konsekvenser för kommuner, landsting, företag eller andra enskilda.

Sammanfattningsvis bedöms att de kostnader som förslagen kan ge upphov till kan finansieras inom ramen för befintliga anslag. Förslagen kan dessutom förväntas leda till en minskad brottslighet och därmed minskade övergripande samhällskostnader. Förslagen bedöms i övrigt inte ha några konsekvenser som är relevanta att ta upp i detta sammanhang.

Förslagen om författningsanpassningar med anledning av Europolförordningen

Europolförordningen bedöms inte påverka medlemsstaternas befintliga arbete i någon större utsträckning. Förordningen förväntas inte innebära fler eller andra uppgifter för berörda myndigheter, framför allt Polismyndigheten och Datainspektionen, i förhållande till det nu gällande rådsbeslutet.

Den s.k. Joint Supervisory Board (JSB) med representanter för medlemsstaternas dataskyddsmyndigheter avskaffas genom Europolförordningen. Istället ska det införas en samarbetsnämnd där de nationella tillsynsmyndigheterna ska ingå. Vad det konkret innebär för Datainspektionens arbete är svårt att förutse innan samarbetsnämnderna inrättats och arbetet vid dem påbörjats. Det finns dock inte anledning att tro att detta innebär något merarbete för Datainspektionen i förhållande till vad som gäller i dag inom ramen för JSB.

Sammanfattningsvis bedöms Europolförordningen inte innebära några kostnadsökningar för det allmänna.

13 Ikraftträdande

Promemorians bedömning: Författningsändringarna bedöms kunna träda i kraft den 1 maj 2017. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians i sak.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för promemorians bedömning: Promemorians förslag förutsätter att vissa förvaltningsuppgifter överläts till andra stater. Eftersom uppgifterna innefattar myndighetsutövning, krävs antingen att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter förenar sig om beslutet eller att det fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag (10 kap. 6 och 8 §§ regeringsformen). Under förutsättning att riksdagen fattar beslut enligt den förstnämnda omröstningsregeln, bedöms samtliga författningsändringar kunna träda i kraft den 1 maj 2017. I annat fall kan de ändringar som förutsätter överlåtelse av förvaltningsuppgifter träda i kraft först under nästa valperiod.

Europolförordningen träder enligt artikel 77 i kraft den tjugonde dagen efter att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Detta förväntas ske under maj 2016. Europolförordningen ska enligt samma artikel tillämpas från och med den 1 maj 2017. Artiklarna 71, 72 och 73 ska dock tillämpas från och med den dag förordningen träder i kraft. Dessa artiklar omfattar bl.a. rättslig verkan av avtal som tidigare ingåtts samt övergångsbestämmelser för styrelsen, den verkställande direktören, de biträdande verkställande direktörerna och personalen. Den omständigheten att dessa artiklar ska tillämpas vid en tidigare tidpunkt hindrar dock

inte att de nu aktuella författningsändringarna kan träda ikraft i samband med att Europoförordningen i sin helhet ska börja tillämpas den 1 maj 2017.

Några övergångsbestämmelser behövs inte.

14 Författningskommentar

14.1 Förslaget till lag om internationellt polisiärt samarbete

Den nya lagen ersätter lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete. Frågan om en ny lag behandlas i avsnitt 6.2.

Hänvisningarna till den gamla lagen i författningskommentaren avser den tidigare lagens lydelse enligt förslaget i prop. 2015/16:96.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag tillämpas på polisiärt samarbete mellan Sverige och andra stater i den utsträckning Sverige i en internationell överenskommelse har gjort sådana åtaganden som avses i lagen.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Frågan behandlas i avsnitt 6.2.

Lagen är tillämplig på polisiärt samarbete mellan Sverige och andra stater. Den reglerar inte allt polisiärt samarbete som kan ske och gäller endast samarbete enligt internationella överenskommelser som Sverige har ingått.

Allt samarbete som regleras i lagen gäller inte för alla stater. Vilka stater de olika samarbetena gäller för anges antingen uttryckligen i respektive kapitel eller genom hänvisning till den rättsakt som utgör grunden för samarbetet.

2 § I lagen finns bestämmelser om operativt samarbete i 2–5 kap. och om uppgiftsutbyte i 6–10 kap.

Paragrafen anger hur lagen är uppbyggd.

Uttryck i lagen

3 § I lagen avses med

– Schengensamarbetet: samarbetet enligt avdelning III i Schengenkonventionen,

– Schengenkonventionen: konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985,

– Öresundsförbindelsen: den fasta förbindelsen över Öresund som den definieras i artikel 2 i avtalet av den 6 oktober 1999 mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Danmarks regering om polisiärt samarbete i Öresundsregionen,

– Prümrådsbeslutet: rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet,

– Atlasrådsbeslutet: rådets beslut 2008/617/RIF av den 23 juni 2008 om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper,

– referensuppgifter: registeruppgifter som inte röjer identiteten på en person, antingen i form av en sifferbeteckning och ett fingeravtryck eller en sifferbeteckning och en dna-profil från den icke-kodifierande delen av personens dna,

– CBE-direktivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 2015/413/EU av den 11 mars 2015 om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott, i den ursprungliga lydelsen,

– VIS-rådsbeslutet: rådets beslut 2008/633/RIF av den 23 juni 2008 om åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) för sökningar för medlemsstaternas utsedda myndigheter och för Europol i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott, och

– avtalet med USA: avtalet av den 16 december 2011 mellan Konungariket Sveriges regering och Amerikas förenta staters regering om ett förstärkt samarbete för att förebygga och bekämpa brottslighet.

I paragrafen definieras vissa begrepp som används i lagen. Som anges i kommentaren till 1 § anges det antingen uttryckligen i respektive kapitel eller genom hänvisning till den rättsakt som utgör

grunden för samarbetet vilka stater de olika bestämmelserna gäller för.

Definitionen av Schengensamarbetet är ny. Frågan behandlas i avsnitt 6.2. Av den nya definitionen framgår att bestämmelserna om Schengensamarbetet gäller i förhållande till de stater som deltar i det polisiära samarbetet enligt Schengenkonventionen.

Även definitionerna av Schengenkonventionen och Atlasrådsbeslutet är nya. Definitionen av Schengenkonventionen framgick dock av den definition av utländska tjänstemän som fanns i 2 § i den gamla lagen. Definitionen av Atlasrådsbeslutet är föranledd av de nya bestämmelserna om operativt samarbete enligt rådsbeslutet.

Definitionerna av Öresundsförbindelsen, Prümrådsbeslutet referensuppgifter, CBE-direktivet, VIS-rådsbeslutet och avtalet med USA motsvarar definitionerna i 2 § i den gamla lagen.

2 kap. Schengensamarbetet

Gränsöverskridande övervakning

1 § Om det i en stat som deltar i Schengensamarbetet pågår en utredning om ett brott som kan föranleda överlämnande eller utlämning, får utländska tjänstemän fortsätta en i sin stat påbörjad övervakning av en misstänkt gärningsman in på svenskt territorium, om en behörig svensk myndighet samtycker till det.

Under de förutsättningar som anges i första stycket får en påbörjad övervakning fortsätta även beträffande någon annan än en misstänkt gärningsman, om det är nödvändigt för den pågående utredningen och det finns starka skäl att anta att åtgärden kan medverka till att identifiera eller spåra en misstänkt gärningsman.

I paragrafen anges förutsättningarna för gränsöverskridande övervakning. Paragrafen motsvarar 4 § första och andra stycket i den gamla lagen.

2 § Övervakningen av en misstänkt gärningsman får fortsätta utan föregående samtycke, om saken är så brådskande att samtycke inte kan inhämtas i förväg och den utländska utredningen avser misstanke om sådana brott som sägs i artikel 40.7 i Schengenkonventionen, nämligen

- mord,*
- dråp,*

- grovt sexualbrott,
- mordbrand,
- penningförfalskning och förfalskning av betalningsmedel,
- grov stöld,
- grovt häleri,
- penningtvätt,
- grovt bedrägeri,
- utpressning,
- människorov och tagande av gisslan,
- olaglig människohandel,
- människosmuggling,
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,
- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen,
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen,
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall,
- olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen,
- sådan brottslighet som avses i rådets gemensamma åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott, och
 - terroristbrott enligt rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism.

För att övervakningen ska få fortsätta utan föregående samtycke krävs också att överskridandet av gränsen i samband med övervakningen anmäls till en behörig svensk myndighet så snart det är möjligt och att den utländska myndigheten utan dröjsmål begär bistånd i utredningen.

I paragrafen anges när gränsöverskridande övervakning får fortsätta utan föregående samtycke. Den motsvarar 4 § tredje stycket i den gamla lagen.

3 § Övervakning enligt 1 eller 2 § ska genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det. Övervakning enligt 2 § ska även upphöra om samtycke inte har lämnats inom fem timmar från gränsöverskridandet.

Av paragrafen framgår när gränsöverskridande övervakning ska upphöra. Den motsvarar 4 § fjärde stycket i den gamla lagen.

Gränsöverskridande förföljande

4 § Om en person i en stat som deltar i Schengensamarbetet har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett brott som kan föranleda överlämnande

eller utlämning, eller om någon som är häktad eller som avtjänar frihetsstraff har rymt, får utländska tjänstemän fortsätta ett i sin stat påbörjat förföljande av personen över en landgräns in på svenskt territorium, om en behörig svensk myndighet samtycker till det.

I paragrafen anges förutsättningarna för gränsöverskridande förföljande. Paragrafen motsvarar 5 § första stycket i den gamla lagen.

5 § Förföljandet får fortsätta utan föregående samtycke om det på grund av sakens brådskande natur inte har varit möjligt att underrätta en behörig svensk myndighet i förväg, eller om svenska tjänstemän inte har kunnat ta över förföljandet i tid. De förföljande tjänstemännen ska anhålla om bistånd av en behörig svensk myndighet senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet.

Av paragrafen framgår när gränsöverskridande förföljande får ske utan föregående samtycke. Den motsvarar 5 § andra stycket i den gamla lagen.

6 § Förföljande enligt 4 eller 5 § ska genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det.

Enligt paragrafen ska ett gränsöverskridande förföljande genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det. Paragrafen motsvarar 5 § tredje stycket i den gamla lagen.

Behöriga tjänstemän

7 § Gränsöverskridande övervakning och förföljande får utföras av utländska polismän eller andra utländska tjänstemän som har anmälts vara behöriga att utföra sådant gränsöverskridande arbete som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen.

I paragrafen anges vilka utländska tjänstemän som är behöriga att utföra gränsöverskridande övervakning och förföljande. Paragrafen motsvarar definitionen av utländska tjänstemän i 2 § i den gamla lagen.

Befogenheter

8 § Om utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande förföljande begär det, ska svenska polismän ombänderta den flyende.

De utländska tjänstemännen får stoppa och ombänderta den flyende tills svenska polismän kan överta ombändertagandet eller identifiera den flyende.

Paragrafen reglerar tillsammans med 9 och 10 §§ vilka befogenheter utländska tjänstemän har i samband med ett gränsöverskridande förföljande. Den motsvarar 6 § i den gamla lagen.

9 § När en person ombändertas enligt 8 § andra stycket får utländska tjänstemän

1. kroppsvisitera den som har ombändertagits, om det görs av säkerhets-skäl eller för att söka efter föremål som anges i 2,

2. ombänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. 3 § 2 brottsbal-ken eller kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhånts någon genom brott, och

3. belägga den som har ombändertagits med handfängsel.

Föremål som har ombändertagits enligt första stycket 2 ska så snart det är möjligt överlämnas till en svensk polisman för prövning av fråga om beslag enligt 10 § andra stycket.

Paragrafen reglerar vilka befogenheter de utländska tjänstemännen har när de har ombändertagit någon enligt 8 §. Den motsvarar 7 § i den gamla lagen.

Befogenheterna avgränsas ytterligare genom bestämmelsen i 5 kap. 1 §, enligt vilken de utländska tjänstemännen ska följa svensk lag och annan författning och instruktioner som meddelas av den behöriga svenska myndigheten. Det innebär att exempelvis befo-genheten att kroppsvisitera någon omfattas av samma begränsningar som gäller för svenska tjänstemän.

10 § En person som har ombändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polis-myndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart friges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om en sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta föremål i beslag som har omhändertagits enligt 9 § första stycket 2, enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

I paragrafen anges förutsättningarna för en svensk myndighet och en svensk polisman att ta någon i förvar respektive föremål i beslag i samband med gränsöverskridande förföljande. Paragrafen motsvarar 8 § i den gamla lagen.

11 § Utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande övervakning eller förföljande får bara använda tjänstevapen i nödvärnssituationer. De får inte bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är tillgängliga för allmänheten.

Av paragrafen framgår att utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande övervakning eller förföljande endast får använda sina tjänstevapen i nödvärnssituationer och att de inte får bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är tillgängliga för allmänheten. Paragrafen motsvarar 11 § första stycket andra och tredje meningen i den gamla lagen.

Föreskrifter

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om Schengensamarbetet.

Paragrafen är en upplysningsbestämmelse och anger att det kan finnas ytterligare bestämmelser i förordning eller myndighetsföreskrifter om Schengensamarbetet.

3 kap. Samarbete i Öresundsregionen

Gränsöverskridande förföljande

1 § Danska polismän får fortsätta ett i Danmark påbörjat förföljande över en landgräns in på svenskt territorium om förföljandet avser en person som har upptäckts på bar gärning i färd med att begå en gärning som hör under allmänt åtal enligt svensk och dansk rätt. De får även fortsätta ett förföljande av en person som har avvikit från ett frihetsberövande på grund av brott eller från ett annat slags frihetsberövande, i den mån utlämning till Danmark kan komma i fråga enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling. Ett förföljande ska genomföras på de villkor som i övrigt framgår av 2 kap. 4–6 §§.

Danska polismän får på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen även inleda ett förföljande som avses i första stycket. De ska i ett sådant fall omedelbart anhålla om bistånd av Polismyndigheten.

Vid ett förföljande enligt denna paragraf har danska polismän de befogenheter och den rätt att använda tjänstevapen som framgår av 2 kap. 8, 9 och 11 §§.

Paragrafen är en specialreglering av förföljanden som utförs av danska polismän över Öresundsförbindelsen in i Sverige. Ett sådant förföljande får ske i fler fall än förföljande enligt Schengensamarbetet. Paragrafen motsvarar 10 § i den gamla lagen.

Vissa ingripanden på Öresundsförbindelsen

2 § Danska polismän har på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen samma befogenheter att ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som en svensk polisman har enligt lag eller annan författning. Vid ett sådant ingripande får de bara använda tjänstevapen i nödvärnssituationer.

Om en dansk polisman vidtar en åtgärd enligt första stycket, ska Polismyndigheten omedelbart underrättas. Åtgärden får pågå tills Polismyndigheten övertar genomförandet eller begär att den ska avbrytas.

Paragrafen reglerar danska polismäns befogenheter att ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten när de befinner sig på svenskt territorium på Öresundsförbindelsen. Paragrafen motsvarar 9 § och 11 § första stycket tredje meningen i den gamla lagen.

Föreskrifter

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om samarbetet i Öresundsregionen.

Paragrafen är en upplysningsbestämmelse och anger att det kan finnas ytterligare bestämmelser i förordning eller myndighetsföreskrifter om samarbetet i Öresundsregionen.

4 kap. Operativt samarbete enligt Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet

Samarbete enligt Prümrådsbeslutet

1 § Regeringen eller Polismyndigheten får från behöriga myndigheter i stater som tillämpar Prümrådsbeslutet begära stöd för att genomföra gemensamma insatser enligt artikel 17 i Prümrådsbeslutet.

Regeringen eller Polismyndigheten får från behöriga myndigheter i stater som tillämpar Prümrådsbeslutet även begära bistånd vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor enligt artikel 18 i Prümrådsbeslutet. Biståndet kan bestå av utrustning eller utsända tjänstemän.

Av paragrafen framgår att operativt samarbete enligt Prümrådsbeslutet får äga rum i Sverige och hur ett sådant samarbete initieras. Paragrafen behandlas i avsnitt 7.1.

Enligt paragrafen får regeringen eller Polismyndigheten begära stöd för att genomföra gemensamma insatser enligt artikel 17 och begära bistånd enligt artikel 18 i Prümrådsbeslutet. En begäran får riktas till behöriga myndigheter i stater som tillämpar Prümråds-

beslutet. Vilka myndigheter som är behöriga bestäms av respektive stat.

Vilka krav som gäller för att ett samarbete ska få initieras framgår av 2 §.

2 § Samarbete enligt Prömrådsbeslutet ska behövas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Om ett samarbete innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige ska det genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum.

Paragrafen anger vissa grundläggande förutsättningar för samarbete enligt Prömrådsbeslutet. Den behandlas i avsnitt 7.1.

Enligt paragrafens första mening ska ett samarbete behövas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Det senare uttrycket innefattar att övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och att ingripa när störningar, t.ex. brott, har inträffat (se prop. 2009/10:177 s. 18). Uttrycket omfattar i det här sammanhanget även åtgärder vid olyckshändelser och katastrofer men däremot inte utredning av brott.

Ett samarbete ska behövas för de angivna syftena. Med detta avses att frågan om samarbete ska ske måste avgöras utifrån utgångspunkten att samarbete är avsett som ett komplement för vissa situationer där polisverksamheten kan utföras på ett bättre sätt genom samverkan med utländska myndigheter. Vid prövningen måste nationella behov och resurser och vad utländska myndigheter kan bidra med beaktas.

Enligt paragrafens andra mening ska ett samarbete som innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum. Ett sådant samarbete kan alltså inte genomföras för att rent allmänt förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Syftet måste i stället vara att en utländsk myndighet ska delta i en särskild del av den svenska polisverksamheten. Kravet på avgränsning i tid och rum hindrar inte mer löpande samarbete. Även sådana samarbeten måste dock avse en bestämd period och plats. Samarbetets särskilda syfte och tid och plats ska anges i överenskommelsen om samarbetet (se 7 §).

3 § Utländska tjänstemän får delta i samarbete enligt Prömrådsbeslutet om de är lämpliga för uppgiften och är anställda vid en samverkande myndighet. De ska stå under ledning av Polismyndigheten.

Paragrafen reglerar vilka utländska tjänstemän som får delta i samarbeten enligt Prömrådsbeslutet och vad som ska gälla för tjänstemännen beträffande ledning. Paragrafen behandlas i avsnitt 7.3 och 7.4.

För att en utländsk tjänsteman ska få delta i ett samarbete gäller enligt paragrafens första mening att tjänstemannen ska vara lämplig för uppgiften och anställd vid en samverkande myndighet. Frågan om lämplighetskravet är uppfyllt får avgöras utifrån tjänstemannens utbildning och erfarenhet, innefattande hans eller hennes uppgifter i hemstaten, och vilka uppgifter tjänstemannen skulle ges vid samarbetet. Lämplighetskravet för sådana tjänstemän som ska delta aktivt i samarbetet, tilldelas polisiära befogenheter och ha samma rätt som svenska polismän att använda vapen är därmed högre än lämplighetskravet för andra utländska tjänstemän. För att tjänstemännen ska kunna betraktas som lämpliga för deltagande måste de bl.a. ha tillräckligt goda språkkunskaper för att kunna kommunicera med svenska polismän och med allmänheten samt känna till de regler och arbetsmetoder som tillämpas av svensk polis.

Vilka utländska tjänstemän som ska delta i ett samarbete får avgöras efter samråd med den samverkande myndigheten och ska anges i överenskommelsen om samarbetet (se 7 §). Polismyndigheten ansvarar för att tjänstemännen uppfyller lämplighetskravet.

Utländska tjänstemän som deltar i ett samarbete ska enligt paragrafens andra mening stå under ledning av Polismyndigheten. Ledningen måste kunna gestalta sig på olika sätt vid olika typer av samarbeten. Vid alla samarbeten gäller dock att Polismyndigheten ska kunna följa och lämna instruktioner för utländska tjänstemäns agerande, t.ex. deras befogenhetsanvändning, och att åtgärder ska stämmas av med och rapporteras till myndigheten. När en pågående åtgärd, t.ex. ett gripande, rapporteras till Polismyndigheten måste myndigheten ta ställning till åtgärden.

I en överenskommelse om samarbete ska anges hur ledning ska utövas (se 7 §).

Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet

4 § Regeringen eller Polismyndigheten får från behöriga myndigheter i stater som tillämpar Atlasrådsbeslutet begära bistånd av en särskild insatsgrupp enligt artikel 3 i Atlasrådsbeslutet. Biståndet kan bestå av utrustning, expertis eller genomförande av operationer.

Av paragrafen framgår att operativt samarbete enligt Atlasrådsbeslutet får äga rum i Sverige och hur ett sådant samarbete initieras. Paragrafen behandlas i avsnitt 8.1.

Enligt paragrafen får regeringen eller Polismyndigheten begära bistånd av en särskild insatsgrupp enligt artikel 3 i Atlasrådsbeslutet. En begäran får riktas till behöriga myndigheter i stater som tillämpar rådsbeslutet. Vilka myndigheter som är behöriga bestäms av respektive stat.

Vilka krav som gäller för att ett samarbete ska få initieras framgår av 5 §.

5 § Samarbete enligt Atlasrådsbeslutet ska behövas för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Om ett samarbete innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige ska det genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum.

Paragrafen anger vissa grundläggande förutsättningar för samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet. Den behandlas i avsnitt 8.1.

Enligt paragrafens första mening ska ett samarbete behövas för att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Detta överensstämmer med det grundkrav som gäller för att polisen ska få begära stöd från Försvarsmakten enligt lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Det innebär att samarbete kan ske inte bara vid angrepp som kan konstateras utgöra terroristbrott enligt lagen om straff för terroristbrott utan också när det är oklart om den aktuella handlingen utförs med det särskilda uppsåt som krävs för att det ska röra sig om ett sådant brott. Samarbete kan alltså ske om det är fråga om en sådan gärning som avses i 3 § lagen om straff för terroristbrott och gärningen allvarligt kan skada en stat eller mellanfolklig organisation. I likhet med insatser enligt lagen om Försvarsmaktens stöd

till polisen vid terrorismbekämpning kan samarbete avse bl.a. att avvärja ett överhängande angrepp eller att begränsa skadeverkningar vid en pågående attack. Uttrycket ”på annat sätt ingripa” omfattar bl.a. fritagningar av personer som hålls som gisslan av terrorister och vissa åtgärder på förundersökningsstadiet, t.ex. gripanden.

Ett samarbete ska behövas för det angivna syftet. Med detta avses att frågan om samarbete ska ske måste avgöras utifrån utgångspunkten att samarbete är avsett som ett komplement för vissa situationer där polisverksamheten kan utföras på ett bättre sätt genom samverkan med utländska myndigheter. Vid prövningen måste nationella behov och resurser och vad utländska myndigheter kan bidra med beaktas.

Enligt paragrafens andra mening ska ett samarbete som innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige genomföras för ett särskilt syfte och vara avgränsat i tid och rum. Kravet på avgränsning i tid och rum innebär att samarbetet ska avse en bestämd period och plats. Samarbetets särskilda syfte och tid och plats ska anges i överenskommelsen om samarbetet (se 7 §).

6 § Utländska tjänstemän får delta i samarbete enligt Atlasrådsbeslutet om de är lämpliga för uppgiften och ingår i en samverkande särskild insatsgrupp. De ska stå under ledning av Polismyndigheten.

Paragrafen reglerar vilka utländska tjänstemän som får delta i samarbeten enligt Atlasrådsbeslutet. Paragrafen behandlas i avsnitt 8.3 och 8.4.

För att en utländsk tjänsteman ska få delta i ett samarbete gäller enligt paragrafen att tjänstemannen ska vara lämplig för uppgiften och ingå i en samverkande särskild insatsgrupp. Frågan om lämplighetskravet är uppfyllt får avgöras utifrån tjänstemannens utbildning och erfarenhet, innefattande hans eller hennes uppgifter i hemstaten, och vilka uppgifter tjänstemannen skulle ges vid samarbetet. Lämplighetskravet för sådana tjänstemän som ska delta aktivt i samarbetet, tilldelas polisiära befogenheter och ha samma rätt som svenska polismän att använda vapen är därmed högre än lämplighetskravet för andra utländska tjänstemän. För att tjänstemännen ska kunna betraktas som lämpliga för deltagande måste de bl.a. ha tillräckligt goda språkkunskaper för att kunna kommunicera med

svenska polismän och med allmänheten samt känna till de regler och arbetsmetoder som tillämpas av svensk polis.

Vilka utländska tjänstemän som ska delta i ett samarbete får avgöras efter samråd med den samverkande myndigheten och ska anges i överenskommelsen om samarbetet (se 7 §). Polismyndigheten ansvarar för att tjänstemännen uppfyller lämplighetskravet.

Utländska tjänstemän som deltar i ett samarbete ska enligt paragrafens andra mening stå under ledning av Polismyndigheten. Ledningen måste kunna gestalta sig på olika sätt vid olika typer av samarbeten. Om de utländska tjänstemän ska agera som en sammanhållen enhet – vilket typiskt sett kommer att vara fallet vid operationer med särskilda insatsgrupper – är det naturligt att tjänstemännen leds av ett eget befäl och genom befälet ges ett uppdrag med vissa ramar och begränsningar.

Vid alla samarbeten gäller att Polismyndigheten ska kunna följa och lämna instruktioner för utländska tjänstemäns agerande, t.ex. deras befogenhetsanvändning, och att åtgärder ska stämmas av med och rapporteras till myndigheten. När en pågående åtgärd, t.ex. ett gripande, rapporteras till Polismyndigheten måste myndigheten ta ställning till åtgärden.

I en överenskommelse om samarbete ska anges hur ledning ska utövas (se 7 §).

Överenskommelser om samarbete

7 § Innan ett samarbete enligt Prümrådsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet påbörjas ska regeringen eller Polismyndigheten ingå en skriftlig överenskommelse om samarbetet med en behörig myndighet i den andra staten.

Om samarbetet innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige ska överenskommelsen ange

- 1. det särskilda syftet med samarbetet,*
- 2. på vilken tid och plats samarbetet ska genomföras,*
- 3. vilket stöd eller bistånd den utländska myndigheten ska ge,*
- 4. hur ledning ska utövas,*
- 5. vilka utländska tjänstemän som ska delta,*
- 6. vilka befogenheter utländska tjänstemän ska ha, och*
- 7. vilka vapen och vilken annan liknande utrustning utländska tjänstemän ska få inneha.*

Paragrafen behandlar överenskommelser om samarbete enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Den behandlas i avsnitt 7.2 och 8.2.

Av paragrafens första stycke framgår att ett samarbete ska föregås av en skriftlig överenskommelse. Genom överenskommelsen kan samarbetet avgränsas och anpassas till det behov av stöd som finns i det enskilda fallet. Regeringen eller Polismyndigheten ska ingå överenskommelsen med en behörig myndighet i samarbetsstaten. Vilka myndigheter som är behöriga bestäms av respektive stat.

Enligt paragrafens andra stycke ska överenskommelsen reglera vissa frågor om samarbetet innebär att utländska tjänstemän ska utföra uppgifter i Sverige. Överenskommelsen ska ange det särskilda syftet med samarbetet, på vilken tid och plats samarbetet ska genomföras, vilket stöd eller bistånd den utländska myndigheten ska ge, hur ledning ska utövas, vilka utländska tjänstemän som ska delta, vilka befogenheter utländska tjänstemän ska ha och vilka vapen och vilken annan liknande utrustning de ska få inneha.

Befogenheter

8 § Genom en överenskommelse enligt 7 § får utländska polismän som deltar i gemensamma insatser samt utländska tjänstemän som deltar i operationer med särskilda insatsgrupper och har polisiära befogenheter i sina hemstater ges de befogenheter som en svensk polisman har enligt polislagen (1984:387).

Tjänstemännen får även ges de befogenheter som en svensk polisman har att

- 1. gripa någon enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,*
- 2. ta föremål i beslag enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken,*
- 3. förbjuda tillträde till ett visst område eller vidta andra åtgärder enligt 27 kap. 15 § rättegångsbalken, och*
- 4. besluta om kroppsvisitation enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken.*

Paragrafen reglerar möjligheten att överlåta polisiära befogenheter till utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Den behandlas i avsnitt 7.5 och 8.5.

Enligt paragrafen kan polisiära befogenheter överlåtas till utländska tjänstemän bara vid gemensamma insatser och operationer med särskilda insatsgrupper. För att kunna tilldelas polisiära befogenheter ska tjänstemännen betraktas som polismän respektive ha

polisiära befogenheter i sina hemstater. De befogenheter som kan överlåtas är de befogenheter som svenska polismän har enligt polislagen (1984:387) och, i viss utsträckning, enligt rättegångsbalken. En eventuell överlåtelse ska ske genom en överenskommelse enligt 7 §.

Frågan om en utländsk tjänsteman bör tilldelas polisiära befogenheter får avgöras utifrån vilket samarbete som ska ske. Samarbetet inom ramen för både gemensamma insatser och operationer med särskilda insatsgrupper är sådant att utländska tjänstemän typiskt sett behöver befogenheter enligt polislagen. Om en tjänsteman ges sådana befogenheter, bör han eller hon ges samtliga befogenheter enligt lagen. Ofta torde utländska tjänstemän även behöva en befogenhet enligt rättegångsbalken att gripa personer som är misstänkta för brott. Tjänstemännen kommer dock att behöva övriga befogenheter enligt rättegångsbalken endast i undantagsfall, och då främst vid insatser eller operationer där de mer självständigt ska kunna ingripa mot brott.

Av 7 § framgår att det i den överenskommelse som ska föregå samarbetet ska anges vilka befogenheter utländska tjänstemän ska ha.

Användning av vapen

9 § Utländska tjänstemän som getts befogenheter enligt 8 § har samma rätt att använda tjänstevapen och annan liknande utrustning som en svensk polisman har enligt lag eller annan författning. Andra utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prömvårdsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet får bara använda tjänstevapen och annan liknande utrustning i nödvärnssituationer. Tjänstevapnen och utrustningen ska motsvara vad svenska polismän använder.

Paragrafen reglerar utländska tjänstemäns användning av tjänstevapen och liknande utrustning. Den behandlas i avsnitt 7.6 och 8.6.

I paragrafens första mening anges att utländska tjänstemän som getts befogenheter enligt 8 § har samma rätt att använda tjänstevapen och annan liknande utrustning som en svensk polisman har enligt lag eller annan författning. I paragrafens andra mening anges att andra utländska tjänstemän får använda tjänstevapen och annan liknande utrustning bara i nödvärnssituationer. Av paragrafens

tredje mening framgår att vapen och utrustning ska motsvara vad svenska polismän använder.

Föreskrifter

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela före-skrifter om operativt samarbete enligt Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet.

Paragrafen är en upplysningsbestämmelse och anger att det kan finnas ytterligare bestämmelser i förordning eller myndighetsföreskrifter om samarbete enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet.

5 kap. Gemensamma bestämmelser för operativt samarbete

Skyldigheter

1 § Utländska tjänstemän ska, när de utövar befogenheter enligt denna lag, följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av den behöriga svenska myndigheten. De ska alltid kunna styrka sin behörighet och identitet.

Paragrafen reglerar utländska tjänstemäns skyldigheter och behandlas i avsnitt 9.1.

Bestämmelsen i första meningen motsvarar första stycket första meningen i nuvarande 11 §. Tillämpningsområdet har utökats från att avse utländska tjänstemän som verkar enligt Schengensamarbetet eller det polisiära samarbetet i Öresundsregionen till att omfatta även utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet. Bestämmelsen innebär att utländska tjänstemän som utövar befogenheter enligt lagen är skyldiga att följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av den behöriga svenska myndigheten.

Bestämmelsen i andra meningen motsvarar första stycket fjärde meningen i nuvarande 11 §. Den krets av tjänstemän som omfattas av bestämmelsen har utökats till att omfatta även utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet.

Straffrättsligt ansvar och skydd

2 § Utländska tjänstemän som utövar myndighet i Sverige enligt denna lag ska vara skyddade enligt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Utländska tjänstemän som utför uppgifter i Sverige enligt denna lag ska vara ansvariga för olaga diskriminering enligt 16 kap. 9 § brottsbalken på motsvarande sätt som den som är anställd i svensk allmän tjänst. Innefattar uppgifterna myndighetsutövning ska tjänstemännen även vara ansvariga för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straffrättsligt ansvar och skydd. Den behandlas i avsnitt 9.2.

Paragrafens första stycke motsvarar första stycket i nuvarande 12 §, med den ändringen att tillämpningsområdet utökas till att avse även utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet.

Paragrafens andra stycke första mening innehåller en ny bestämmelse om ansvar för olaga diskriminering enligt 16 kap. 9 § brottsbalken. Bestämmelsen omfattar samtliga tjänstemän som utför uppgifter i Sverige enligt lagen. Ansvar för olaga diskriminering torde dock i praktiken vara uteslutet för tjänstemän som utför uppgifter enligt Schengensamarbetet eller det polisiära samarbetet i Öresundsregionen (se prop. 1999/2000:64 s. 112 f.).

Paragrafens andra stycke andra mening motsvarar andra stycket i nuvarande 12 §. Tillämpningsområdet utökas till att avse även tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet.

Skadestånd

3 § Om utländska tjänstemän utför uppgifter i Sverige enligt denna lag, ska svenska staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband med utförandet av uppgiften och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. Svenska staten ska dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

I paragrafen regleras ansvaret för skador som utländska tjänstemän vållar i samband med tjänstgöring i Sverige. Den behandlas i avsnitt 9.4.

Paragrafen motsvarar nuvarande 13 §, med den ändringen att tillämpningsområdet utökas till att avse även utländska tjänstemän som deltar i samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet. I övrigt är ingen ändring i sak avsedd.

4 § Bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar ska inte vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med gränsöverskridande förföljande eller övervakning. Detsamma ska gälla när skadorna vållas i samband med samarbete i Öresundsregionen eller i samband med samarbete enligt Prümrådsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet.

Paragrafen behandlar svenska statens ansvar för skador som svenska tjänstemän vållar i samband med tjänstgöring utomlands. Den behandlas i avsnitt 10.1.

Paragrafen motsvarar nuvarande 14 §, med den ändringen att tillämpningsområdet utökas till att avse även skador som vållats vid samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbeslutet. Dessutom har ett tillägg gjorts för att klargöra att bestämmelsen även omfattar skador som vållats i samband med utförandet av andra uppgifter enligt det särskilda samarbetet i Öresundsregionen än gränsöverskridande förföljande och övervakning.

6 kap. Allmänna bestämmelser om uppgiftsutbyte

Förhållandet till andra bestämmelser om personuppgiftsbehandling

1 § Polisdatalagen (2010:361) gäller för polisens behandling av personuppgifter vid internationellt polisiärt samarbete, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till denna.

Lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet gäller för Tullverkets behandling av personuppgifter vid internationellt polisiärt samarbete, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till denna.

Kustbevakningsdatalagen (2012:145) gäller för Kustbevakningens behandling av personuppgifter vid internationellt polisiärt samarbete, om inte

annat följer av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till denna.

Paragrafen motsvarar 1 a § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 § I lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen, och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som inom ramen för polissamarbete eller straffrättsligt samarbete har överförts från eller gjorts tillgängliga av

- 1. en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU),*
- 2. Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein,*
- 3. ett EU-organ, eller*
- 4. ett EU-informationssystem.*

Om det i de författningar som anges i första stycket finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till lagen. Detta gäller dock inte vid behandling av personuppgifter som utbyts eller har utbyts med stöd av Prüm-rådsbeslutet, CBE-direktivet eller VIS-rådsbeslutet.

Paragrafen motsvarar 1 b § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Villkor om användningsbegränsningar

3 § Om en svensk myndighet har fått uppgifter eller bevisning från en annan stat för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, för att utreda brott eller för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, ska svenska myndigheter följa villkor som begränsar möjligheten att använda uppgifterna eller bevisningen, om villkoren gäller på grund av en överenskommelse med den andra staten eller en mellanfolklig organisation.

Första stycket ska gälla oavsett vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

Paragrafen motsvarar 3 § i den gamla lagen. Lydelsen har ändrats. Även i övrigt har bestämmelsen justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd. Frågan behandlas i avsnitt 6.2.

4 § En svensk brottsbekämpande myndighet får i enskilda fall ställa upp villkor som begränsar möjligheten att använda uppgifter eller bevisning som lämnas till en annan stat eller en mellanfolklig organisation, om det krävs med hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt. Sådana villkor får inte strida mot en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Paragrafen motsvarar 3 a § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Rättelse och skadestånd

5 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Paragrafen motsvarar 30 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

7 kap. Uppgiftsutbyte enligt Prövrådsbeslutet

Utbyte av dna-profiler

1 § Vid samarbete enligt Prövrådsbeslutet får ett utländskt kontaktställe medges direktåtkomst till referensuppgifter i de svenska registren över dna-profiler.

Efter överenskommelse mellan Sverige och en annan stat får kontaktstället i den andra staten göra en automatisk jämförelse mellan sina oidentifierade dna-profiler och referensuppgifter i de svenska registren över dna-profiler.

Första och andra styckena gäller endast de register över dna-profiler som regleras i polisdatalagen (2010:361).

Paragrafen motsvarar 16 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 § Vid en förundersökning eller annan utredning som handläggs enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats dna-register. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det

och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i de svenska registren över dna-profiler.

Efter överenskommelse mellan Sverige och en annan stat får det svenska kontaktstället, i syfte att utreda brott, göra en automatisk jämförelse mellan dna-profiler i spårregistret och referensuppgifter i den andra statens dna-register.

Paragrafen motsvarar 17 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Utbyte av fingeravtryck

3 § Vid samarbete enligt Prümrådsbeslutet får ett utländskt kontaktställe medges direktåtkomst till referensuppgifter i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

Paragrafen motsvarar 18 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

4 § I syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller att utreda brott får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats fingeravtrycksregister. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

Det svenska kontaktstället ansvarar för att kontrollera om det mottagna fingeravtrycket stämmer överens med det fingeravtryck sökningen avsåg.

Paragrafen motsvarar 19 § i den gamla lagen. Lydelsen har ändrats men någon ändring i sak är inte avsedd. Frågan behandlas i avsnitt 6.2.

Utbyte av fordonsuppgifter

5 § I lagen (2001:558) om vägtrafikregister finns bestämmelser om möjlighet att medge ett utländskt kontaktställe direktåtkomst enligt Prümrådsbeslutet till uppgifter i vägtrafikregistret.

Paragrafen motsvarar 20 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

6 § I syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller att utreda brott eller för att upprätthålla allmän säkerhet får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats fordonsregister. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i det svenska vägtrafikregistret. Vid sökning får endast ett fordons fullständiga chassinummer eller fullständiga registreringsnummer användas som sökbegrepp.

Paragrafen motsvarar 21 § i den gamla lagen. Lydelsen har ändrats men någon ändring i sak är inte avsedd. Frågan behandlas i avsnitt 6.2.

Föreskrifter

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om behandling av personuppgifter vid uppgiftsutbyte enligt Prövrådsbeslutet.

Paragrafen motsvarar 31 § punkten 1 i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

8 kap. Uppgiftsutbyte enligt CBE-direktivet

1 § I lagen (2001:558) om vägtrafikregister finns bestämmelser om möjlighet att medge ett utländskt kontaktställe direktåtkomst enligt CBE-direktivet till uppgifter i vägtrafikregistret.

Paragrafen motsvarar 22 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 § I syfte att utreda ett sådant trafiksäkerhetsrelaterat brott som omfattas av artikel 2 i CBE-direktivet får det svenska kontaktstället i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i en annan stats fordonsregister. Uppgifter får behandlas endast i den utsträckning den andra staten tillåter det och om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i det svenska vägtrafikregistret. Vid sökning får endast ett fordons fullständiga registreringsnummer användas som sökbegrepp.

Paragrafen motsvarar 23 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om uppgiftsutbyte enligt CBE-direktivet.

Paragrafen motsvarar 31 § punkten 2 i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

9 kap. Tillgång till uppgifter enligt VIS-rådsbeslutet

1 § På begäran av behöriga myndigheter får den centrala åtkomstpunkten genom direktåtkomst söka uppgifter i informationssystemet för viseringar (VIS), om det i enskilda fall finns skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att utreda ett sådant terroristbrott eller annat grovt brott som omfattas av definitionerna i artikel 2.1 i VIS-rådsbeslutet.

Detsamma gäller om det i enskilda fall finns skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott som anges i första stycket.

Paragrafen motsvarar 24 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 § Vid sökning i VIS får endast följande uppgifter användas som sökegrepp:

- 1. nuvarande och tidigare efternamn, förnamn, kön, födelsedatum, födelseort och födelseland,*
- 2. nuvarande medborgarskap och medborgarskap vid födseln,*
- 3. resehandlingens typ och nummer, utfärdande myndighet, dag för utfärdande och sista giltighetsdag,*
- 4. huvuddestination och den planerade vistelsens varaktighet,*
- 5. syftet med resan,*
- 6. planerad ankomst- och avresedag,*
- 7. planerad gränsövergång för första inresa eller transiteringsväg,*
- 8. bostad,*
- 9. fingeravtryck,*
- 10. typ av visering och viseringsmärkets nummer, och*
- 11. den person som bjudit in eller åtagit sig att stå för sökandens levnads-
kostnader under vistelsen.*

Paragrafen motsvarar 25 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

3 § Personuppgifter som har hämtats från VIS får behandlas för det ändamål som uppgifterna hämtades för. De får också behandlas för att utreda eller beivra brott i det enskilda fall som sökningen avsåg.

Paragrafen motsvarar 26 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

4 § Det är förbjudet att till tredjeland eller en internationell organisation överföra eller göra tillgängliga sådana personuppgifter som har hämtats från VIS och som har lagts in i systemet av en annan stat.

Detta är dock tillåtet i brådskande fall om

- 1. de villkor för sökning som anges i 1 § andra stycket är uppfyllda,*
- 2. det är förenligt med svenska intressen att uppgifterna lämnas ut,*
- 3. den stat som har lagt in uppgifterna i systemet samtycker till det, och*
- 4. förutsättningarna i 33 och 34 §§ personuppgiftslagen (1998:204) är uppfyllda.*

Paragrafen motsvarar 27 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om tillgång till uppgifter enligt VIS-rådsbeslutet.

Paragrafen motsvarar 31 § punkten 3 i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

10 kap. Uppgiftsutbyte enligt avtalet med USA

1 § Vid samarbete enligt avtalet med USA får ett amerikanskt kontaktställe trots 33 § personuppgiftslagen (1998:204) medges direktåtkomst till referensuppgifter i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

Paragrafen motsvarar 28 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 § *På begäran av behöriga myndigheter får ett svenskt kontaktställe i enskilda fall genom direktåtkomst söka uppgifter i amerikanska fingeravtrycksregister i syfte att utreda ett brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Detsamma gäller om sökningen görs i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar ett sådant brott.*

Uppgifter får behandlas endast om behandlingen i motsvarande fall hade varit tillåten i svenska fingeravtrycksregister som förs med stöd av polisdata-lagen (2010:361).

Det svenska kontaktstället ansvarar för att kontrollera om det mottagna fingeravtrycket stämmer överens med det fingeravtryck sökningen avsåg.

Paragrafen motsvarar 29 § i den gamla lagen. I den bestämmelsen användes uttrycket förebygga brottslig verksamhet. För att göra lagens begreppsanvändning mer enhetlig används nu i stället uttrycket förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Detta motsvarar även hur polisens uppgift att förebygga brott numera beskrivs i t.ex. 2 § polislagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

3 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om samarbete enligt avtalet med USA.*

Paragrafen motsvarar 31 § i den gamla lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

14.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

2 kap. Om tillämpligheten av svensk lag

3 § För brott som begåtts utom riket döms även i annat fall än som avses i 2 § efter svensk lag och vid svensk domstol,

1. om brottet förövats på ett svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på ett sådant fartyg,

2. om brottet begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig eller om det begåtts av någon annan på ett sådant område och avdelningen befann sig där för annat ändamål än övning,

3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför arbetsuppgifter *i en annan stat* enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

4. om brottet förövats mot Sverige, *en* svensk kommun eller annan menighet eller *en* svensk allmän inrättning,

5. om brottet begåtts inom *ett* område som inte tillhör någon stat och förövats mot *en* svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot *en* utlänning med hemvist i Sverige,

6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, olovlig befattningsmed kemiska vapen, olovlig befattningsmed minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, försök till sådant brott, brott som avses i 5 § samma lag, brott enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, uppvigling som består i en omedelbar och offentlig uppmaning att begå folkmord eller om brottet riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning, eller

7. om det lindrigaste straff som i svensk lag är stadgat för brottet är fängelse i fyra år eller däröver.

Paragrafen kompletterar bestämmelserna i 2 kap. 2 § brottsbalken angående svensk jurisdiktion beträffande brott begångna utomlands med bestämmelser som utsträcker behörigheten till vissa specialfall.

Ändringen i punkten 3 a innebär en utvidgning av den svenska jurisdiktionen. Ändringen behandlas i avsnitt 10.1.

Bestämmelsen ändras på så sätt att kravet på att brottet ska ha begåtts av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter har ersatts av ett krav på att brottet ska ha begåtts av en sådan tjänsteman som utför arbetsuppgifter i en annan stat. Arbetsuppgifterna ska liksom tidigare utföras enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt. Den nya lydelsen, som inte bara omfattar arbetsuppgifter enligt Schengensamarbetet och det polisiära samarbetet i Öresundsregionen utan också arbetsuppgifter inom ramen för samarbeten enligt Prüm- eller Atlasrådsbelutet, klargör att tjänstemannens arbetsuppgifter inte behöver vara gräns-

överskridande i snäv mening. Bestämmelsen omfattar alltså alla typer av arbetsuppgifter som en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen utför utomlands i enlighet en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt.

Paragrafen moderniseras även språkligt.

5 § Åtal för brott, som inom riket begåtts *på ett* utländskt fartyg eller luftfartyg av *en* utlänning som var befälhavare eller tillhörde besättningen *på* fartyget eller *av någon annan anledning* medföljde detsamma mot *en* sådan utlänning eller mot *ett* utländskt intresse, *får inte* väckas utan att *regeringen, eller den myndighet som regeringen har bemyndigat, har meddelat förordnande om det.*

Åtal för brott, som förövats utom riket, får väckas endast efter förordnande enligt första stycket. Åtal får dock väckas utan ett sådant förordnande, om brottet är osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol eller om brottet begåtts

1. *på ett* svenskt fartyg eller luftfartyg eller i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen *på ett* sådant fartyg,

2. av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig,

3. vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

4. i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen som utför arbetsuppgifter *i en annan stat* enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

5. i Danmark, Finland, Island eller Norge eller *på ett* fartyg eller luftfartyg i reguljär trafik mellan orter belägna i Sverige eller någon av nämnda stater, eller

6. av *en* svensk, dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare mot *ett* svenskt intresse.

I paragrafen regleras kravet på tillstånd för att väcka åtal för brott begångna utomlands, s.k. åtalsförordnande, samt i vilka fall sådant förordnande inte krävs. Ändringen i andra stycket punkten 4 innebär en utvidgning av undantaget från kravet på åtalsförordnande. Bestämmelsens räckvidd motsvarar den föreslagna ändringen i 2 kap. 3 § 3 a brottsbalken. Ändringen behandlas i avsnitt 10.2.

Paragrafen moderniseras även språkligt.

14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

1 a § I lagen (2016:000) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser om polisiärt samarbete.

I lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen, och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som inom ramen för polissamarbete eller straffrättsligt samarbete har överförts från eller gjorts tillgängliga av

1. en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU),
2. Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein,
3. ett EU-organ, eller
4. ett EU-informationssystem.

Om det i de författningar som anges i första och andra styckena finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

I *första stycket* ändras hänvisningen till följd av att lagen om internationellt polisiärt samarbete ersätts av en ny lag. I övrigt är paragrafen oförändrad.

14.4 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

9 kap. Förbud i annan lagstiftning mot att röja eller utnyttja uppgift

2 § Bestämmelser som begränsar möjligheten att använda vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i

1. lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden,
2. lagen (2016:000) om internationellt polisiärt samarbete,
3. lagen (2000:344) om Schengens informationssystem,
4. lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
5. lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete,

6. lagen (2003:1174) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar,

7. lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen,

8. lagen (1998:620) om belastningsregister,

9. lagen (2012:843) om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning,

10. lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen, och

11. lagen (2015:63) om utbyte av upplysningar med anledning av FATCA-avtalet.

I *punkten* 2 ändras hänvisningen till följd av att lagen om internationellt polisiärt samarbete ersätts av en ny lag. I övrigt är paragrafen oförändrad.

14.5 Förslaget till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361)

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

4 § I lagen (2010:361) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser. Om det i dessa författningar finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Hänvisningen ändras till följd av att lagen om internationellt polisiärt samarbete ersätts av en ny lag. I övrigt är paragrafen oförändrad.

14.6 Förslaget till lag om ändring i kustbevakningsdatalagen (2012:145)

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

2 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Kustbevakningens operativa verksamhet som rör:

1. brottsbekämpning,
2. övrig sjöövervakning,
3. räddningstjänst,
4. samordning av civila behov av sjöövervakning och förmedling av civil sjöinformation, och
5. internationellt samarbete.

Lagen gäller emellertid endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

I lagen (2016:000) om internationellt polisiärt samarbete och i föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den lagen, finns det särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som följer av internationella överenskommelser. Om det i dessa författningar finns avvikande bestämmelser, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

I *tredje stycket* ändras hänvisningen till följd av att lagen om internationellt polisiärt samarbete ersätts av en ny lag. I övrigt är paragrafen oförändrad.

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS BESLUT 2008/615/RIF

av den 23 juni 2008

om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 30.1 a och b, artikel 31.1 a, artikel 32 och artikel 34.2 c,

på initiativ av Konungariket Belgien, Republiken Bulgarien, Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Republiken Italien, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Republiken Portugal, Rumänien, Republiken Slovenien, Republiken Slovakien, Republiken Finland och Konungariket Sverige,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾, och

av följande skäl:

- (1) Efter ikraftträdandet av fördraget mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna och Republiken Österrike om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism, gränsöverskridande brottslighet och olaglig migration (Prümfördraget) läggs, i enlighet med bestämmelserna i fördraget om Europeiska unionen efter samråd med Europeiska kommissionen, detta initiativ fram i syfte att införliva innebörden av bestämmelserna i Prümfördraget med Europeiska unionens lagstiftning.
- (2) I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors i oktober 1999 bekräftades behovet av förbättrat informationsutbyte mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter för att upptäcka och utreda brott.
- (3) I Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen från november 2004 ger Europeiska

rådet uttryck för sin övertygelse om att det för detta syfte krävs en innovativ strategi i fråga om gränsöverskridande utbyte av information om brottsbekämpning.

- (4) Europeiska rådet angav i enlighet med detta att utbytet av sådan information bör uppfylla de villkor som gäller för tillgänglighetsprincipen. Detta innebär att en brottsbekämpande tjänsteman i en av unionens medlemsstater som behöver information för att utföra sina uppgifter kan få denna från en annan medlemsstat och att de brottsbekämpande myndigheterna i den medlemsstat som innehar denna information kommer att göra den tillgänglig för det angivna ändamålet, med hänsyn tagen till behov med anknytning till pågående utredningar i den medlemsstaten.
- (5) Europeiska rådet fastställde den 1 januari 2008 som tidsfrist för att uppnå detta mål i Haagprogrammet.
- (6) Redan i rådets rambeslut 2006/960/RIF av den 18 december 2006 om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater ⁽²⁾ fastställs regler enligt vilka medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter effektivt och snabbt kan utbyta befintlig information och befintliga underrättelser för genomförandet av brottsutredningar eller kriminalunderrättelseverksamhet.
- (7) I Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa förklaras också att ny teknik bör användas fullt ut och att det också bör finnas ömsesidig tillgång till nationella databaser, men att nya centraliserade europeiska databaser bör inrättas endast på grundval av studier som har visat deras mervärde.

⁽¹⁾ Yttrandet avgivet den 10 juni 2007 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ EUT L 386, 29.12.2006, s. 89.

- (8) För ett effektivt internationellt samarbete är det av central betydelse att exakt information kan utbytas snabbt och effektivt. Syftet är att införa förfaranden för att främja ett snabbt, effektivt och billigt utbyte av uppgifter. För den gemensamma användningen av uppgifter bör ansvarsskyldighet gälla för dessa förfaranden, och de bör innehålla lämpliga garantier beträffande uppgifternas korrekthet och säkerhet under överföring och lagring samt förfaranden för registrering av utbyte av uppgifter och restriktioner beträffande användningen av utbytta uppgifter.
- (9) Dessa krav uppfylls genom Prümfördraget. För att de väsentliga kraven i Haagprogrammet ska kunna uppfyllas för samtliga medlemsstater inom den tidsram som fastställs där bör innebörden av de väsentliga delarna av Prümfördraget göras tillämpliga på samtliga medlemsstater.
- (10) Detta beslut innehåller därför bestämmelser som är grundade på de viktigaste bestämmelserna i Prümfördraget och som är avsedda att förbättra informationsutbytet, varigenom medlemsstaterna beviljar varandra rätt till tillgång till sina automatiska databaser över DNA-analyser, automatiska identifieringssystem för fingeravtryck och uppgifter i fordonsregister. När det gäller uppgifter från nationella databaser över DNA-analyser och automatiska identifieringssystem för fingeravtryck bör det genom ett system med träff/icke träff vara möjligt för den medlemsstat som genomför sökningen att i ett andra steg begära specifika personuppgifter från den medlemsstat som administrerar uppgifterna och vid behov begära ytterligare uppgifter genom förfaranden för ömsesidigt bistånd, inklusive de förfaranden som har antagits enligt rambeslut 2006/960/RIF.
- (11) Detta skulle påskynda de befintliga förfarandena avsevärt genom att det blir möjligt för medlemsstaterna att ta reda på om någon annan medlemsstat, och i så fall vilken, har de uppgifter som de behöver.
- (12) Gränsöverskridande jämförelse av uppgifter bör öppna en ny dimension inom brottsbekämpningen. Den information som erhålls genom jämförelse av uppgifter bör öppna vägen för nya utredningsstrategier för medlemsstaterna och alltså spela en central roll när det gäller att bistå medlemsstaternas brottsbekämpande och rättsliga myndigheter.
- (13) Reglerna bygger på inrättande av nätverk mellan medlemsstaternas nationella databaser.
- (14) På vissa villkor bör medlemsstaterna kunna översända personuppgifter och icke-personuppgifter för att förbättra informationsutbytet för att förebygga brott och upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten i samband med större evenemang med gränsöverskridande verkningar.
- (15) Vid tillämpningen av artikel 12 får medlemsstaterna besluta att prioritera kampen mot allvarlig brottslighet med beaktande av de begränsade tekniska resurser som finns tillgängliga för överföringen av uppgifter.
- (16) Förutom förbättring av informationsutbytet finns det behov av en reglering av andra former för närmare samarbete mellan polismyndigheterna, särskilt vid gemensamma säkerhetsoperationer (t.ex. gemensamma patruller).
- (17) Närmare polissamarbete och straffrättsligt samarbete måste gå hand i hand med respekt för grundläggande rättigheter, särskilt rätten till respekt för integritet och till skydd av personuppgifter, som bör garanteras genom särskilda förfaranden för uppgiftsskydd som är särskilt anpassade till den specifika arten av olika former av uppgiftsutbyte. Sådana bestämmelser om uppgiftsskydd bör särskilt beakta särdragen i gränsöverskridande elektronisk åtkomst till databaser. Eftersom det med åtkomst on-line inte är möjligt för den medlemsstat som administrerar uppgifterna att göra kontroller i förväg bör ett system för kontroll i efterhand finnas.
- (18) Systemet med träff/icke-träff tillhandahåller en struktur med jämförelse av anonyma profiler, där ytterligare personuppgifter endast utbyts efter en träff, för vilket tillgången och mottagandet styrs av nationell lagstiftning, inbegripet regler om rättsligt bistånd. Denna konstruktion garanterar systemet med träff/icke-träff tillfredsställande skydd av personuppgifter, varvid dock översändandet av personuppgifter till en annan medlemsstat förutsätter tillräcklig dataskyddsnivå i den mottagande medlemsstaten.
- (19) Med tanke på det omfattande utbyte av information och uppgifter som följer av närmare polisiärt och rättsligt samarbete eftersträvar man med detta beslut att garantera en lämplig nivå av uppgiftsskydd. Det följer den skyddsnivå som utformats för databehandling i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, tilläggsprotokollet till konventionen av den 8 november 2001 och principerna i Europarådets rekommendation nr R (87) 15 om polisens användning av personuppgifter.

- (20) Bestämmelserna om dataskydd i detta beslut inbegriper även de dataskyddsprinciper som var nödvändiga på grund av avsaknaden av ett rambeslut om dataskydd i den tredje pelaren. Detta rambeslut bör tillämpas inom hela området för polissamarbete och straffrättsligt samarbete under förutsättning att dess dataskyddsnivå inte är lägre än det skydd som fastställs i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter och i dess tilläggsprotokoll av den 8 november 2001 samt att Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 om polisens användning av personuppgifter beaktas, även när uppgifter inte behandlas automatiskt.
- (21) Eftersom målen för detta beslut, särskilt förbättrandet av informationsutbytet i Europeiska unionen, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva på grund av brottsbekämpningens och säkerhetsfrågornas gränsöverskridande natur, vilket innebär att medlemsstaterna är ömsesidigt beroende av varandra i dessa frågor, och de därför bättre kan uppnås på EU-nivå, kan rådet vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, till vilken artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen hänvisar. I enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i EG-fördraget går detta beslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (22) Detta beslut står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA ASPEKTER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

Genom detta beslut har medlemsstaterna för avsikt att fördjupa det gränsöverskridande samarbetet i frågor som omfattas av avdelning VI i fördraget, särskilt i fråga om utbyte av information mellan myndigheter som är ansvariga för förebyggande och utredning av brott. Beslutet innehåller därför regler på följande områden:

- Bestämmelser om villkoren och förfarandet för automatisk överföring av DNA-profiler, fingeravtrycksuppgifter och vissa uppgifter ur nationella fordonsregister (kapitel 2).
- Bestämmelser om villkoren för översändande av uppgifter i samband med större evenemang med gränsöverskridande verkningar (kapitel 3).
- Bestämmelser om villkoren för översändande av uppgifter för förebyggande av terroristbrott (kapitel 4).

- Bestämmelser om villkoren och förfarandet för fördjupat gränsöverskridande polissamarbete genom olika åtgärder (kapitel 5).

KAPITEL 2

ÅTKOMST ON-LINE OCH BEGÄRAN OM UPPFÖLJNING

AVSNITT 1

DNA-profiler

Artikel 2

Inrättande av nationella databaser med DNA-analyser

- Medlemsstaterna ska inrätta och upprätthålla nationella databaser med DNA-analyser för brottsutredningar. Behandlingen av uppgifter i dessa databaser inom ramen för detta beslut ska utföras i enlighet med detta beslut, i överensstämmelse med nationell rätt som är tillämplig på behandlingen.
- För genomförandet av detta beslut ska medlemsstaterna se till att det i överensstämmelse med punkt 1 första meningen bereds tillgång till referensuppgifterna i de nationella databaserna med DNA-analyser. Referensuppgifterna ska endast innehålla DNA-profiler från den icke-kodifierande delen av DNA:t och en sifferbeteckning. Referensuppgifterna får inte innehålla uppgifter som möjliggör en omedelbar identifiering av den berörda personen. Referensuppgifter, som inte är kopplade till en viss person (oidentifierade DNA-profiler), ska kunna identifieras som sådana.
- Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om de nationella databaser med DNA-analyser på vilka artiklarna 2–6 kan tillämpas samt villkoren förutsättningarna för automatisk sökning som avses i artikel 3.1 i enlighet med artikel 36.

Artikel 3

Automatisk sökning av DNA-profiler

- I samband med brottsutredningar ska medlemsstaterna ge de övriga medlemsstaternas nationella kontaktställen enligt artikel 6 tillträde till referensuppgifterna i sina databaser med DNA-profiler med rätt att göra automatiska sökningar i dem genom jämförelse av DNA-profiler. Sökningen får endast göras i enskilda fall och i överensstämmelse med den nationella lagstiftningen i den ansökande medlemsstaten.
- Om det i samband med en automatisk sökning konstateras att en förmedlad DNA-profil motsvarar DNA-profiler i den mottagande medlemsstatens databas, ska det nationella kontaktstället i den ansökande medlemsstaten automatiskt ta emot de referensuppgifter för vilka överensstämmelse har konstaterats. Om ingen överensstämmelse konstateras ska detta meddelas automatiskt.

*Artikel 4***Automatisk jämförelse av DNA-profiler**

1. Medlemsstaterna ska i samband med brottsutredningar enligt en gemensam överenskommelse genom sina nationella kontaktställen jämföra DNA-profilerna för sina egna oidentifierade DNA-profiler med referensuppgifterna för alla övriga parter nationella databaser med DNA-analyser. Profilerna ska översändas och jämföras automatiskt. Oidentifierade DNA-profiler ska översändas för jämförelse endast i sådana fall där den ansökande medlemsstatens nationella lagstiftning tillåter det.

2. Om en medlemsstat till följd av en jämförelse enligt punkt 1 konstaterar att en översänd DNA-profil motsvarar en profil som ingår i någon av dess egna databaser med DNA-profiler ska den utan dröjsmål tillställa den andra medlemsstatens nationella kontaktställe de referensuppgifter för vilka överensstämmelse har konstaterats.

*Artikel 5***Översändande av övriga personuppgifter och ytterligare information**

Om en överensstämmelse mellan DNA-profiler konstateras vid förfaranden enligt artiklarna 3 och 4 ska översändande av övriga tillgängliga personuppgifter och ytterligare information med anknytning till referensuppgifterna regleras av den anmodade medlemsstatens nationella lagstiftning, inklusive bestämmelserna om rättshjälp.

*Artikel 6***Nationellt kontaktställe och genomförandeåtgärder**

1. Varje medlemsstat ska utse ett nationellt kontaktställe för förmedling av de uppgifter som avses i artiklarna 3 och 4. De nationella kontaktställets befogenheter ska fastställas i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen.

2. De tekniska detaljerna för det förfarande som beskrivs i artiklarna 3 och 4 ska fastställas i de genomförandeåtgärder som avses i artikel 33.

*Artikel 7***Insamling av molekyलगenetiskt material och översändande av DNA-profiler**

Om det under pågående brottsutredning eller straffrättsliga förfaranden saknas en DNA-profil över en viss person som vistas i en anmodad medlemsstat, ska den medlemsstaten ge rättshjälp genom att insamla och undersöka molekyलगenetiskt material från denna person och översända den DNA-profil som erhållits, om

- den ansökande medlemsstaten meddelar för vilket ändamål detta behövs,
- den ansökande medlemsstaten i enlighet med sin lagstiftning framställer en begäran eller ett förordnande om

undersökning från den behöriga myndigheten, där det framgår att det hade funnits förutsättningar för insamling och undersökning av molekyलगenetiskt material om personen i fråga hade vistats i den ansökande medlemsstaten, och

- det enligt lagstiftningen i den anmodade medlemsstaten finns förutsättningar för insamling och undersökning av molekyलगenetiskt material samt för översändande av den DNA-profil som erhålls.

*AVSNITT 2***Fingeravtrycksuppgifter***Artikel 8***Fingeravtrycksuppgifter**

För genomförandet av detta beslut ska medlemsstaterna se till att referensuppgifterna i de för brottsförebyggande och brottsutredning inrättade nationella systemen för automatisk identifiering av fingeravtryck hålls tillgängliga. Referensuppgifterna ska endast innehålla fingeravtrycksuppgifter och en sifferbeteckning. Referensuppgifterna får inte innehålla uppgifter som möjliggör en omedelbar identifiering av den berörda personen. Referensuppgifter som inte är kopplade till en viss person ("oidentifierade fingeravtrycksuppgifter") ska kunna identifieras som sådana.

*Artikel 9***Automatisk sökning av fingeravtrycksuppgifter**

1. För förebyggande och utredning av brott ska medlemsstaterna ge de övriga medlemsstaternas nationella kontaktställen enligt artikel 11 tillträde till referensuppgifterna i de system för automatisk identifiering av fingeravtryck som inrättats för detta syfte och ska ge dem rätt att göra automatiska sökningar i dem genom jämförelse av fingeravtrycksuppgifter. Sökningen får endast göras i enskilda fall och i överensstämmelse med den nationella lagstiftningen i den ansökande medlemsstaten.

2. Bekräftelse av fingeravtrycksuppgifters överensstämmelse med referensuppgifterna hos den medlemsstat som administrerar databasen ska utföras av det nationella kontaktstället i den ansökande medlemsstaten genom att de referensuppgifter som krävs för att säkerställa en entydig överensstämmelse översänds automatiskt.

*Artikel 10***Översändande av övriga personuppgifter och ytterligare information**

Om en överensstämmelse mellan fingeravtrycksuppgifter konstateras vid ett förfarande enligt artikel 9 ska översändandet av övriga personuppgifter och ytterligare information med anknytning till referensuppgifterna regleras av den anmodade medlemsstatens nationella lagstiftning, inklusive bestämmelserna om rättslig hjälp.

*Artikel 11***Nationellt kontaktställe och genomförandeåtgärder**

1. Varje medlemsstat ska utse ett nationellt kontaktställe för förmedling av de uppgifter som avses i artikel 9. De nationella kontaktställets befogenheter ska fastställas i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen.

2. De tekniska detaljerna för det förfarande som anges i artikel 9 ska fastställas i de genomförandeåtgärder som avses i artikel 33.

AVSNITT 3

Uppgifter ur fordonsregister*Artikel 12***Automatisk sökning av uppgifter ur fordonsregister**

1. För förebyggande och utredning av brott samt för undersökning av sådana överträdelser som i den ansökande medlemsstaten lyder under domstols- och åklagarväsendets behörighet samt för upprätthållande av allmän säkerhet ska medlemsstaterna ge övriga medlemsstaters nationella kontaktställen enligt punkt 2 tillträde till följande uppgifter i de nationella fordonsregistren, med rätt att i enskilda fall göra automatiska sökningar:

- a) Uppgifter om ägare och innehavare.
- b) Uppgifter om fordonet.

En sökning får endast genomföras genom användning av ett fordonets fullständiga chassinummer eller fullständiga registreringsnummer. Sökningar får endast göras i överensstämmelse med den ansökande medlemsstatens nationella lagstiftning.

2. Varje medlemsstat ska för förmedling av de uppgifter som avses i punkt 1 utse ett nationellt kontaktställe som tar emot förfrågningar. De nationella kontaktställets befogenheter ska fastställas i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen. De tekniska detaljerna för förfarandet ska fastställas i de genomförandeåtgärder som avses i artikel 33.

KAPITEL 3

STÖRRE EVENEMANG*Artikel 13***Översändande av andra uppgifter än personuppgifter**

För förebyggande av brott och upprätthållande av allmän ordning och säkerhet i samband med större evenemang med gränsöverskridande verkningar, såsom betydande idrottsvenemang eller Europeiska rådets möten, ska medlemsstaterna både

på begäran och på eget initiativ i överensstämmelse med den översändande medlemsstatens nationella lagstiftning sända varandra nödvändiga icke personrelaterade uppgifter.

*Artikel 14***Översändande av personuppgifter**

1. För förebyggande bekämpning av brott och upprätthållande av allmän ordning och säkerhet i samband med större evenemang med gränsöverskridande verkningar, såsom betydande idrottsvenemang eller Europeiska rådets möten, ska medlemsstaterna både på begäran och på eget initiativ sända varandra personuppgifter, om det på grundval av domar som vunnit laga kraft eller andra fakta finns skäl att anta att personerna i fråga kommer att begå brott vid de berörda evenemangen eller att personerna utgör ett hot mot den allmänna ordningen och säkerheten, förutsatt att översändande av sådana uppgifter är tillåtet enligt den nationella lagstiftningen i den medlemsstat som sänder uppgifterna.

2. Personuppgifter får endast behandlas för de syften som avses i punkt 1 och endast i samband med de evenemang för vilket de har översänts. De uppgifter som har översänts ska utplånas omedelbart när de syften som avses i punkt 1 har uppnåtts eller när de inte längre kan uppnås. De uppgifter som översänts ska under alla omständigheter utplånas senast inom ett år.

*Artikel 15***Nationellt kontaktställe**

Varje medlemsstat ska utse ett nationellt kontaktställe för förmedling av de uppgifter som avses i artiklarna 13 och 14. De nationella kontaktställets befogenheter ska fastställas i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen.

KAPITEL 4

ÅTGÄRDER FÖR FÖREBYGGANDE AV TERRORISTBROTT*Artikel 16***Översändande av uppgifter för bekämpning av terroristbrott**

1. Medlemsstaterna får i överensstämmelse med nationell lagstiftning och i enskilda fall, även utan föregående förfrågan, för förebyggande av terroristbrott översända personuppgifter och andra uppgifter enligt punkt 2 till de övriga medlemsstaternas nationella kontaktställen enligt punkt 3, i den mån det är nödvändigt därför att särskilda omständigheter ger anledning att anta att de berörda personerna kommer att göra sig skyldiga till sådana brott som avses i artiklarna 1–3 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EGT L 164, 22.6.2002, s. 3.

2. De uppgifter som ska översändas är efternamn, förnamn, födelsetid och födelseort samt en beskrivning av de omständigheter som ligger till grund för det antagande som avses i punkt 1.

3. Varje medlemsstat ska utse ett nationellt kontaktställe för utbyte av information med övriga medlemsstaters nationella kontaktställen. De nationella kontaktställets befogenheter ska fastställas i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen.

4. Den översändande medlemsstaten kan i enlighet med den nationella lagstiftningen fastställa de villkor enligt vilka den mottagande medlemsstaten får använda sådana uppgifter. Dessa villkor ska vara bindande för den mottagande medlemsstaten.

KAPITEL 5

ANDRA FORMER AV SAMARBETE

Artikel 17

Gemensamma insatser

1. För att fördjupa polissamarbetet kan de behöriga myndigheter som medlemsstaterna utser, för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt för förebyggande av brott, inrätta gemensamma patruller och genomföra andra gemensamma insatser där utsedda tjänstemän eller andra statsanställda (nedan kallade *tjänstemän*) från andra medlemsstater deltar i insatser på en annan medlemsstats territorium.

2. Varje medlemsstat får i egenskap av värdmedlemsstat, i enlighet med sin nationella lagstiftning och med den utsändande medlemsstatens medgivande, ge tjänstemän från de utsändande medlemsstaterna rätt att utöva verkställande befogenheter i samband med gemensamma insatser eller, när detta är tillåtet enligt värdmedlemsstatens lagstiftning, bevilja de utsändande medlemsstaternas tjänstemän rätt att utöva verkställande befogenheter i enlighet med den utsändande medlemsstatens lagstiftning. Sådana verkställande befogenheter får endast utövas under överinsyn av och i regel i närvaro av värdmedlemsstatens tjänstemän. De utsändande medlemsstaternas tjänstemän ska lyda under värdmedlemsstatens nationella lagstiftning. Värdmedlemsstaten ska ansvara för deras handlingar.

3. Tjänstemän från utsändande medlemsstater som deltar i gemensamma insatser ska iakttä de anvisningar som meddelas av värdmedlemsstatens behöriga myndighet.

4. Medlemsstaterna ska lämna förklaringar enligt artikel 36 i vilka de fastställer de praktiska aspekterna av samarbetet.

Artikel 18

Bistånd vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor

Medlemsstaternas behöriga myndigheter ska ge varandra ömsesidigt bistånd i enlighet med sin nationella lagstiftning vid större

evenemang, och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor, genom att försöka förhindra brott och upprätthålla allmän ordning och säkerhet, genom att

- a) i ett så tidigt skede som möjligt underrätta varandra om sådana situationer som har gränsöverskridande verkningar, och förmedla väsentliga uppgifter som hänför sig till dem,
- b) i situationer med gränsöverskridande verkningar genomföra och samordna nödvändiga polisiära åtgärder på sitt territorium,
- c) på begäran av den medlemsstat på vars territorium situationen i fråga har uppstått, i den mån det är möjligt, ge bistånd genom att sända tjänstemän, specialister och rådgivare samt genom att ställa övrig nödvändig utrustning till förfogande.

Artikel 19

Användning av tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning

1. En utsändande medlemsstats tjänstemän som inom ramen för en gemensam insats vistas på en annan medlemsstats territorium enligt artikel 17 eller 18 får använda sin nationella tjänsteuniform. De får inneha tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning i enlighet med den utsändande medlemsstatens nationella lagstiftning. Värdmedlemsstaten får förbjuda den utsändande medlemsstatens tjänstemän att medföra vissa tjänstevapen, viss ammunition eller utrustning.

2. Medlemsstaterna ska lämna förklaringar enligt artikel 36 i vilka de förtecknar de tjänstevapen, den ammunition och utrustning som endast får användas vid nödvärn för att skydda sig själv eller andra. Värdmedlemsstatens tjänsteman som leder insatsen kan i enskilda fall i enlighet med den nationella lagstiftningen godkänna användning av tjänstevapen, ammunition och utrustning i andra fall än de som avses i första meningen. Vid användning av tjänstevapen, ammunition och övrig nödvändig utrustning ska värdmedlemsstatens lagstiftning iakttas. De behöriga myndigheterna ska underrätta varandra om tillåtna tjänstevapen och tillåten ammunition och utrustning och villkoren för användningen av dem.

3. Om en medlemsstats tjänsteman i samband med åtgärder i enlighet med detta beslut använder motorfordon på en annan medlemsstats territorium, ska för dem gälla samma trafikbestämmelser som för värdmedlemsstatens tjänstemän, inklusive de bestämmelser om skyldighet att lämna företräde och särskilda rättigheter i vägtrafiken.

4. Medlemsstaterna ska lämna förklaringar enligt artikel 36 i vilka de fastställer de praktiska aspekterna i samband med användningen av tjänstevapen, ammunition och utrustning.

Artikel 20

Skydd och bistånd

Medlemsstaterna ska vara skyldiga att skydda och bistå andra medlemsstaters tjänstemän som överskrider gränserna på samma sätt som sina egna tjänstemän.

Artikel 21

Allmänna bestämmelser om skadeståndsansvar

1. När en medlemsstats tjänstemän verkar i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17, ska deras medlemsstat ansvara för de eventuella skador som de förorsakar under sina insatser, i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium de verkar.

2. Den medlemsstat på vars territorium de skador som avses i punkt 1 förorsakades ska ersätta sådana skador enligt de villkor som gäller för skador som förorsakas av dess egna tjänstemän.

3. I det fall som anges i punkt 1 ska den medlemsstat vars tjänstemän har förorsakat skador på någon person på en annan medlemsstats territorium till fullo ersätta den andra medlemsstaten för alla belopp den har betalat ut till offren eller de personer som befullmäktigats att handla på offrens vägnar.

4. När en medlemsstats tjänstemän verkar i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 18, ska den sistnämnda medlemsstaten i enlighet med sin nationella lagstiftning ansvara för de eventuella skador som de förorsakar under sina insatser.

5. När den skada som avses i punkt 4 följer av grov oaktsamhet eller avsiktlig försummelse, får värdmedlemsstaten begära att hemmedlemsstaten ska ersätta de belopp som värdmedlemsstaten har betalat ut för att gottgöra offren eller de personer som på offrens vägnar har rätt till ersättning.

6. Utan att det påverkar utövandet av eventuella rättigheter gentemot tredje part och med undantag för vad som sägs i punkt 3 ska alla medlemsstater under de omständigheter som avses i punkt 1 avstå från att kräva ersättning för de skador den lidit av en annan medlemsstat.

Artikel 22

Straffrättsligt ansvar

Tjänstemän som enligt detta beslut verkar på en annan medlemsstats territorium ska i fråga om brott som de begår eller brott som de utsätts för jämföras med den andra medlemsstatens tjänstemän, om inte annat följer av något annat avtal som är bindande för de berörda medlemsstaterna.

Artikel 23

Tjänsteförhållanden

Tjänstemän som enligt detta beslut verkar på en annan medlemsstats territorium ska i tjänsterättsligt hänseende, särskilt

vad gäller de disciplinära bestämmelserna, omfattas av den tillämpliga lagstiftningen i sin egen medlemsstat.

KAPITEL 6

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM DATASKYDD

Artikel 24

Definitioner och tillämpningsområde

1. I detta beslut gäller följande definitioner:

- a) *behandling av personuppgifter*: all behandling av personuppgifter eller en räkna behandlingar med eller utan hjälp av automatiska förfaranden, såsom insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, urval, förfrågan, konsultering, användning, överlåtelse genom överföring, spridning och alla andra former av tillhandahållande, kombination eller sammankoppling samt spärrande, avförande eller utplånande av uppgifter. Som behandling av personuppgifter enligt detta beslut anses även underrättelse om huruvida en överensstämmelse konstaterats eller inte.
- b) *automatisk sökning*: direkt tillträde till ett annat organs automatiska databas på ett sätt där en förfrågan besvaras fullständigt automatiskt.
- c) *förseende med en beteckning*: märkning av registrerade personuppgifter som inte syftar till att begränsa den framtida behandlingen av dem.
- d) *spärrande*: märkning av registrerade personuppgifter i syfte att begränsa den framtida behandlingen av dem.

2. Följande bestämmelser ska gälla för uppgifter som översänds eller har översänts enligt detta beslut, om inte annat föreskrivs i de föregående kapitlen.

Artikel 25

Dataskyddsnivå

1. Varje medlemsstat ska i sin nationella lagstiftning, i fråga om behandlingen av personuppgifter som översänds eller har översänts enligt detta beslut, garantera ett skydd för personuppgifter som motsvarar åtminstone den nivå som fastställs i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter och i tilläggsprotokollet av den 8 november 2001, och ska därvid beakta rekommendation nr R (87) 15 av den 17 september 1987 från Europarådets ministerkommitté till medlemsstaterna om polisens användning av personuppgifter, även när uppgifterna inte behandlas automatiskt.

2. Översändande av personuppgifter i enlighet med detta beslut får inledas först när bestämmelserna i detta kapitel har genomförts i lagstiftningen i de medlemsstater som deltar i informationsutbytet. Rådet ska enhälligt besluta om huruvida denna förutsättning är uppfylld.

3. Punkt 2 ska inte tillämpas på de medlemsstater där översändandet av personuppgifter enligt detta beslut redan har inletts i enlighet med fördraget av den 27 maj 2005 mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna och Republiken Österrike om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism, gränsöverskridande brottslighet och olaglig migration (Prümfördraget).

Artikel 26

Syfte

1. Den mottagande medlemsstaten får behandla personuppgifter endast för de syften för vilka uppgifterna har översänts i enlighet med detta beslut. Behandling för andra syften ska vara tillåten endast med förhandstillstånd från den medlemsstat som administrerar uppgifterna och i enlighet med den mottagande medlemsstatens nationella lagstiftning. Ett sådant tillstånd får beviljas om den nationella lagstiftningen i den medlemsstat som administrerar uppgifterna tillåter denna behandling för sådana andra syften.
2. Den sökande eller jämförande medlemsstaten får behandla uppgifter som översänts i enlighet med artiklarna 3, 4 och 9 endast för
 - a) fastställande av om jämförda DNA-profiler eller fingeravtrycksuppgifter överensstämmer,
 - b) utarbetande och inlämnande av en begäran om handräddning eller rättslig hjälp i enlighet med den nationella lagstiftningen när dessa uppgifter överensstämmer,
 - c) registrering i enlighet med artikel 30.

Den medlemsstat som administrerar uppgifterna får behandla uppgifter som översänts till den i enlighet med artiklarna 3, 4 och 9 endast om det är nödvändigt för att göra en jämförelse, svara på en automatisk sökning eller göra en registrering enligt artikel 30. Efter det att jämförelsen av uppgifter avslutats eller den automatiska sökningen besvarats ska de uppgifter som översänts omedelbart utplånas, om det inte är nödvändigt med en ytterligare behandling av dem för de syften som anges i leden b och c i första stycket.

3. Den medlemsstat som administrerar uppgifterna får använda uppgifter som översänts i enlighet med artikel 12 endast om det är nödvändigt för besvarande av en automatisk sökning eller för registrering i enlighet med artikel 30. Efter det att den automatiska sökningen besvarats ska de uppgifter som översänts omedelbart utplånas, om det inte är nödvändigt med en ytterligare behandling av dem för registrering i enlighet med artikel 30. Den sökande medlemsstaten får använda de uppgifter som erhållits under sökningen endast för det förfarande på grundval av vilket sökningen skett.

Artikel 27

Behöriga myndigheter

Översända personuppgifter får endast behandlas av de myndigheter, organ och domstolar som ansvarar för en uppgift i enlighet med syftena i artikel 26. Särskilt får uppgifter översändas till andra myndigheter endast med den översändande medlemsstatens förhandstillstånd och i enlighet med den mottagande medlemsstatens nationella lagstiftning.

Artikel 28

Uppgifternas korrekthet, aktualitet och lagringstid

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att personuppgifterna är korrekta och aktuella. Om det *ex officio* eller genom ett meddelande från den berörda personen visar sig att felaktiga uppgifter eller uppgifter som inte borde ha översänts har översänts, ska den eller de mottagande medlemsstaterna omedelbart underrättas om detta. Den eller de berörda medlemsstaterna ska vara skyldiga att rätta eller utplåna uppgifterna. Även i övriga fall ska översända personuppgifter rättas om det framgår att de är felaktiga. Om det mottagande organet har skäl att anta att de översända uppgifterna är felaktiga eller bör utplånas ska den utan dröjsmål underrätta det översändande organet om detta.
2. Uppgifter vars korrekthet den berörda personen bestrider och vars korrekthet eller felaktighet inte kan fastställas ska märkas, i enlighet med medlemsstaternas nationella lagstiftning, på begäran av den person som uppgifterna berör. Om en sådan märkning har använts får denna avlägsnas, i enlighet med medlemsstaternas nationella lagstiftning, endast med den berörda personens medgivande eller genom beslut av en behörig domstol eller en oberoende myndighet som ansvarar för övervakningen av dataskyddet.
3. Översända personuppgifter ska utplånas om de inte borde ha översänts eller mottagits. Uppgifter som har översänts och mottagits korrekt ska utplånas

- a) om de inte eller inte längre är nödvändiga för det syfte för vilket de översänts; om personuppgifterna har översänts utan begäran ska det mottagande organet omedelbart kontrollera om de är nödvändiga med tanke på de syften för vilka de översändes,
- b) efter det att den tidsfrist som fastställs för lagring av uppgifterna enligt den översändande medlemsstatens nationella lagstiftning har löpt ut, när det översändande organet har informerat det mottagande organet om denna maximala lagringstid i samband med att uppgifterna översändes.

I stället för att utplånas ska uppgifterna spärras i enlighet med den nationella lagstiftningen om det finns skäl att anta att en utplåning skulle skada den berörda personens intressen. Spärrade uppgifter får endast översändas eller användas i det syfte som lett till att utplåningen förhindrades.

Artikel 29

Tekniska och organisatoriska åtgärder för säkerställande av dataskydd och datasäkerhet

1. De översändande och mottagande organen ska vidta åtgärder så att personuppgifter skyddas effektivt mot oavsiktlig eller otillåten utplåning, oavsiktlig förlust, obehörig tillgång, obehörig eller oavsiktlig ändring och obehörigt offentliggörande.

2. Detaljerna för det automatiska sökningsförfarandet ska fastställas i de genomförandeåtgärder som avses i artikel 33, som garanterar att

- a) åtgärder som motsvarar den senaste tekniken vidtas för att säkerställa dataskydd och datasäkerhet, särskilt uppgifternas konfidentialitet och integritet,
- b) krypterings- och autentiseringsmetoder som erkänns av de behöriga myndigheterna används när allmänt tillgängliga nät utnyttjas, och
- c) det i enlighet med artikel 30.2, 30.4 och 30.5 kan kontrolleras att sökningarna är tillåtna.

Artikel 30

Registrering och dokumentation, särskilda bestämmelser om automatiskt och icke-automatiskt översändande

1. Varje medlemsstat ska garantera att varje icke-automatiskt översändande och varje icke-automatiskt mottagande av personuppgifter i det organ som administrerar databasen och i det sökande organet registreras för att kontrollera att sändningen är tillåten. Registreringen ska omfatta följande uppgifter:

- a) Skälet till översändandet.
- b) Översända uppgifter.
- c) Datum för översändandet.
- d) Namn eller sifferbeteckning på det sökande organet och det organ som administrerar databasen.

2. För automatisk sökning av uppgifter i enlighet med artiklarna 3, 9 och 12 och för automatisk jämförelse i enlighet med artikel 4 ska följande gälla:

- a) En automatisk sökning eller jämförelse får endast genomföras av de tjänstemän vid nationella kontaktställen som särskilt bemyndigats att göra detta. En förteckning över de tjänstemän som bemyndigats att genomföra automatiska sökningar eller jämförelser ska på begäran ställas till förfogande för de övervakningsmyndigheter som avses i punkt 5 och de övriga medlemsstaterna.

b) Varje medlemsstat ska garantera att varje översändande och mottagande av personuppgifter i det organ som administrerar databasen och i det sökande organet registreras tillsammans med uppgift om huruvida sökningen lett till en träff eller inte. Denna registrering ska omfatta följande uppgifter:

- i) Översända uppgifter.
- ii) Datum och exakt tidpunkt för översändandet.
- iii) Namn eller sifferbeteckning på det sökande organet och det organ som administrerar databasen.

Det sökande organet ska dessutom registrera sökningens eller översändandets syfte samt en identitetsuppgift för den tjänsteman som initierade sökningen eller översändandet.

3. Det registrerande organet ska på begäran utan dröjsmål delge den berörda medlemsstatens behöriga dataskyddsmyndigheter de registrerade uppgifterna, dock senast fyra veckor efter det att begäran inkom. De registrerade uppgifterna får endast användas för följande ändamål:

- a) Övervakning av dataskydd.
- b) Garanterande av datasäkerheten.

4. De registrerade uppgifterna ska med hjälp av lämpliga åtgärder skyddas mot obehörig användning och andra former av missbruk och lagras i två år. När lagringstiden har löpt ut ska de registrerade uppgifterna utan dröjsmål utplånas.

5. Den rättsliga övervakningen av översändande och mottagande av personuppgifter ska ankomma på de oberoende dataskyddsmyndigheterna eller, i förekommande fall, de rättsliga myndigheterna i varje medlemsstat. I enlighet med den nationella lagstiftningen kan var och en hos dessa myndigheter ansöka om en granskning av lagligheten beträffande behandlingen av sina personuppgifter. Dessa myndigheter och de organ som ansvarar för registreringen ska även oberoende av ovan nämnda ansökningar göra stickprov för att kontrollera översändningarnas laglighet med hjälp av berörda dokument.

De oberoende dataskyddsmyndigheterna ska förvara resultaten av dessa kontroller för granskning i 18 månader. Efter denna tidsfrist ska de utplånas omedelbart. Varje dataskyddsmyndighet kan anmodas av den oberoende dataskyddsmyndigheten i en annan medlemsstat att utöva sina befogenheter i enlighet med den nationella lagstiftningen. Medlemsstaternas oberoende dataskyddsmyndigheter ska utföra de inspektioner som är nödvändiga för det ömsesidiga samarbetet, särskilt genom utbyte av relevant information.

Artikel 31

Berörda personers rätt till information och skadestånd

1. På begäran av den berörda personen i enlighet med nationell lagstiftning ska denna person som bevisar sin identitet, utan oskäliga avgifter, i en allmänt förståelig form och utan oacceptabla dröjsmål, i enlighet med nationell lagstiftning informeras om de uppgifter om denna person som har varit föremål för behandling, liksom om uppgifternas ursprung, mottagare eller kategori av mottagare, det avsedda ändamålet med behandlingen och, när så krävs i nationell lagstiftning, dess rättsliga grund. Dessutom ska den person som uppgifterna berör ha rätt att kräva att felaktiga uppgifter korrigeras och att uppgifter som behandlats på otillbörligt sätt utplånas. Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa att den person som uppgifterna berör, då personens rättigheter avseende dataskydd kränkts, kan överklaga hos en oavhängig domstol enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna eller hos en oberoende tillsynsmyndighet enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁽¹⁾, och att personen ges möjlighet att kräva skadestånd eller annan ersättning. De närmare bestämmelserna för förfarandet för att hävda dessa rättigheter och skälen till begränsning av tillgången ska följa den tillämpliga nationella lagstiftningen i den medlemsstat där personen i fråga hävdar sina rättigheter.

2. När ett organ i en medlemsstat har översänt personuppgifter i enlighet med detta beslut, kan den mottagande myndigheten i en annan medlemsstat inte hänvisa till att de översända uppgifterna var felaktiga för att undgå sitt ansvar gentemot den skadelidande i enlighet med den nationella lagstiftningen. Om det mottagande organet döms att betala skadestånd på grund av dess användning av översända felaktiga uppgifter ska det översändande organet ersätta det mottagande organets skadeståndsbetalning till fullt belopp.

Artikel 32

Information på begäran av medlemsstaterna

Den mottagande medlemsstaten ska på begäran ge den översändande medlemsstaten information om behandlingen av de översända uppgifterna och de resultat som erhållits.

KAPITEL 7

GENOMFÖRANDE OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 33

Genomförandeåtgärder

Rådet ska, med kvalificerad majoritet och efter att ha hört Europaparlamentet, besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta beslut på unionsnivå.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31. Direktivet ändrat genom förordning (EG) nr 1882/2003 (EUT L 284, 31.10.2003, s. 1.)

Artikel 34

Kostnader

Varje medlemsstat ska ansvara för de driftskostnader som dess egna myndigheter ådrar sig i samband med tillämpningen av detta beslut. I särskilda fall får de berörda medlemsstaterna komma överens om avvikande arrangemang.

Artikel 35

Förhållandet till andra instrument

1. För de berörda medlemsstaterna ska de tillämpliga bestämmelserna i detta beslut tillämpas i stället för motsvarande bestämmelser i Prümfördraget. Varje annan bestämmelse i Prümfördraget ska fortfarande vara tillämplig mellan de fördragslutande parterna i Prümfördraget.

2. Medlemsstaterna får, utan att det påverkar deras åtaganden enligt andra rättakter som antagits enligt avdelning VI i fördraget,

- a) fortsätta att tillämpa bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser om gränsöverskridande samarbete som är i kraft den dag då detta beslut antas, förutsatt att dessa avtal eller överenskommelser inte är oförenliga med målen för detta beslut,
- b) ingå eller låta träda i kraft bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser om gränsöverskridande samarbete efter det att detta beslut har trätt i kraft, förutsatt att dessa avtal eller överenskommelser gör det möjligt att utvidga eller bredda målen för detta beslut.

3. De avtal och överenskommelser som avses i punkterna 1 och 2 får inte påverka förbindelserna med de medlemsstater som inte är parter i dem.

4. Medlemsstaterna ska inom fyra veckor efter det att detta beslut fått verkan underrätta rådet och kommissionen om de befintliga avtal eller överenskommelser enligt punkt 2 a som de vill fortsätta att tillämpa.

5. Medlemsstaterna ska också underrätta rådet och kommissionen om alla nya avtal eller överenskommelser enligt punkt 2 b inom tre månader efter undertecknandet eller, om det gäller instrument som undertecknades innan detta beslut antogs, inom tre månader efter deras ikraftträdande.

6. Ingenting i detta beslut ska påverka bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser mellan medlemsstaterna och tredjestater.

7. Detta beslut ska inte påverka befintliga avtal om rättslig hjälp eller ömsesidigt erkännande av domstolsavgöranden.

*Artikel 36***Genomförande och förklaringar**

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att följa bestämmelserna i detta beslut inom ett år efter det att beslutet har fått verkan, med undantag av bestämmelserna i kapitel 2 avseende vilka nödvändiga åtgärder ska vidtas inom tre år efter det att detta beslut och rådets beslut om tillämpningen av detta beslut har fått verkan.

2. Medlemsstaterna ska underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen om att de har uppfyllt de skyldigheter som de åläggs enligt detta beslut och lämna in de förklaringar som avses i beslutet. I samband med detta får varje medlemsstat meddela att den omedelbart kommer att tillämpa detta beslut i förbindelserna med de medlemsstater som har lämnat samma meddelande.

3. Förklaringar som har lämnats i enlighet med punkt 2 får när som helst ändras genom en förklaring som lämnas till rådets generalsekretariat. Rådets generalsekretariat ska vidarebefordra alla mottagna förklaringar till medlemsstaterna och kommissionen.

4. På grundval av detta och annan information som medlemsstaterna gjort tillgänglig på begäran ska kommissionen inge en rapport till rådet senast den 28 juli 2012 om genomförandet av detta beslut åtföljd av förslag som den anser lämpliga för vidare utveckling.

*Artikel 37***Tillämpning**

Detta beslut får verkan tjugo dagar efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Luxemburg den 23 juni 2008.

På rådets vägnar

I. JARC

Ordförande

RÅDETS BESLUT 2008/617/RIF

av den 23 juni 2008

om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 30, 32 och 34.2 c,

med beaktande av Republiken Österrikes initiativ ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 29 i fördraget ska unionens mål vara att ge medborgarna en hög säkerhetsnivå inom ett område med frihet, säkerhet och rättvisa genom att bland medlemsstaterna utforma gemensamma insatser på områdena polis-samarbete och straffrättsligt samarbete.
- (2) Europeiska unionens medlemsstaters stats- och regeringschefer förklarade i sitt uttalande av den 25 mars 2004 om solidaritet i kampen mot terrorismen att det var deras bestämda avsikt att medlemsstaterna ska mobilisera alla instrument som står till deras förfogande för att i händelse av en terroristattack bistå en medlemsstat eller en anslutande stat på dess territorium på begäran av dess politiska myndigheter.
- (3) Med anledning av attackerna den 11 september 2001 har de särskilda insatsgrupperna inom alla brottsbekämpande organ i medlemsstaterna redan inlett samarbete under överinseende av den operativa specialgruppen med polischefer. Detta nätverk, kallat Atlas, har genomfört diverse seminarier, studier, utbyten av material och gemensamma övningar sedan 2001.
- (4) Ingen medlemsstat förfogar själv över alla de medel och resurser och den expertis som behövs för att effektivt hantera alla möjliga typer av bestämda eller storskaliga krissituationer där det krävs särskilda insatser. Det är därför av avgörande betydelse att varje medlemsstat kan begära bistånd av en annan medlemsstat.
- (5) Rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet ⁽³⁾ (Prümbeslutet), och särskilt artikel 18 i det beslutet, reglerar formerna för polisärt bistånd mellan

medlemsstaterna vid större evenemang och liknande viktiga händelser, vid katastrofer och vid allvarliga olyckor. Detta beslut omfattar inte större evenemang, naturkatastrofer eller allvarliga olyckor i enlighet med artikel 18 i Prümbeslutet, utan utgör en komplettering av de bestämmelser i Prümbeslutet som möjliggör former av polisärt bistånd mellan medlemsstaterna genom särskilda insatsgrupper i andra situationer, dvs. krissituationer som är försakade av människor och som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur eller institutioner, särskilt tagande av gisslan, kapning och liknande händelser.

- (6) När denna ram och en sammanställning där de behöriga myndigheterna anges finns tillgängliga kommer det att bli möjligt för medlemsstaterna att reagera snabbt och vinna tid om en sådan krissituation inträffar. I syfte att förbättra medlemsstaternas förmåga att förhindra och åtgärda sådana krissituationer är det vidare viktigt att de särskilda insatsgrupperna träffas regelbundet och anordnar gemensam utbildning för att dra fördel av varandras erfarenheter.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

*Artikel 1***Syfte**

I detta beslut fastställs allmänna regler och villkor som möjliggör att en medlemsstats särskilda insatsgrupper lämnar bistånd och/eller opererar på en annan medlemsstats territorium i sådana fall där de blivit ombedda av den andra medlemsstaten (nedan kallad *den ansökande medlemsstaten*) och har samtyckt till att göra detta för att hantera en krissituation. De praktiska detaljer och genomförandebestämmelser som kompletterar detta beslut ska fastställas direkt i samråd mellan den ansökande medlemsstaten och den anmodade medlemsstaten.

*Artikel 2***Definitioner**

I detta beslut gäller följande definitioner:

- a) *särskild insatsgrupp*: varje brottsbekämpande enhet i en medlemsstat, vilken har hantering av krissituationer som en specialuppgift.

⁽¹⁾ EUT C 321, 29.12.2006, s. 45.

⁽²⁾ Yttrandet avgivet den 31 januari 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

- b) *krissituation*: varje situation i en medlemsstat där de behöriga myndigheterna i en medlemsstat har rimlig anledning att förmoda att det föreligger ett brott som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur eller institutioner i den medlemsstaten, särskilt sådana situationer som avses i artikel 1.1 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism ⁽¹⁾.
- c) *behörig myndighet*: den nationella myndighet som får göra ansökningar om eller bemyndiga användning av de särskilda insatsgrupperna.

Artikel 3

Bistånd till en annan medlemsstat

1. Genom en begäran via de behöriga myndigheterna, i vilken det begärda biståndets art och det operativa behovet av bistånd anges, kan en medlemsstat begära att få bistånd av en särskild insatsgrupp i en annan medlemsstat för att hantera en krissituation. Den anmodade medlemsstatens behöriga myndighet får fritt besluta att bevilja eller avslå en sådan begäran eller föreslå någon annan typ av bistånd.

2. Med förbehåll för en överenskommelse mellan de berörda medlemsstaterna kan biståndet bestå av tillhandahållande av utrustning och/eller expertis till den ansökande medlemsstaten och/eller av genomförande av operationer på den medlemsstatens territorium, om så krävs med användning av vapen.

3. När det gäller operationer på den ansökande medlemsstatens territorium ska tjänstemännen i den bistående särskilda insatsgruppen bemyndigas att agera i en stödfunktion på den ansökande medlemsstatens territorium och vidta alla de åtgärder som är nödvändiga för att lämna det begärda biståndet förutsatt att de

- a) opererar på den ansökande medlemsstatens ansvar, under dess bemyndigande och ledning samt i enlighet med den ansökande medlemsstatens lagstiftning, och
- b) opererar inom ramen för sina befogenheter enligt sitt lands nationella lagstiftning.

Artikel 4

Civilrättsligt och straffrättsligt ansvar

När tjänstemän från en medlemsstat opererar i en annan medlemsstat och/eller utrustning används i enlighet med detta beslut ska de regler om civilrättsligt och straffrättsligt ansvar som anges i artiklarna 21.4, 21.5 och 22 i Prümbeslutet gälla.

⁽¹⁾ EGT L 164, 22.6.2002, s. 3.

Artikel 5

Möten och gemensam utbildning

De deltagande medlemsstaterna ska se till att deras särskilda insatsgrupper håller möten och anordnar gemensam utbildning och gemensamma övningar närhelst det är nödvändigt, i syfte att utbyta erfarenheter och expertis samt allmän, praktisk och teknisk information om sätt att hantera en krissituation. Mötena, utbildningen och övningarna får finansieras genom de möjligheter att beviljas anslag ur Europeiska unionens budget som erbjuds genom unionens finansiella program. I detta sammanhang ska den medlemsstat som innehar unionens ordförandeskap sträva efter att säkerställa att denna utbildning och dessa möten och övningar äger rum.

Artikel 6

Kostnader

Den ansökande medlemsstaten ska ansvara för de driftskostnader som den anmodade medlemsstatens särskilda insatsgrupper ådrar sig i samband med tillämpningen av artikel 3, inbegripet kostnader för transport och förläggning, om inte de berörda medlemsstaterna har kommit överens om någonting annat.

Artikel 7

Förhållandet till andra instrument

1. Medlemsstaterna får utan att det påverkar deras åtaganden enligt andra rättakter som antagits enligt avdelning VI i fördraget, särskilt Prümbeslutet

- a) fortsätta att tillämpa bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser om gränsöverskridande samarbete som är i kraft den 23 juni 2008, förutsatt att dessa avtal eller överenskommelser inte är oförenliga med målen för detta beslut,
- b) ingå eller låta träda i kraft bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser om gränsöverskridande samarbete efter den 23 december 2008, förutsatt att dessa avtal eller överenskommelser gör det möjligt att utvidga eller bredda målen för detta beslut.

2. De avtal och överenskommelser som avses i punkt 1 får inte påverka förbindelserna med de medlemsstater som inte är parter i dem.

3. Medlemsstaterna ska underrätta rådet och kommissionen om sådana avtal och överenskommelser som avses i punkt 1.

*Artikel 8***Slutbestämmelser**

Rådets generalsekretariat ska sammanställa och kontinuerligt uppdatera förteckningen över de behöriga myndigheter i medlemsstaterna som får göra ansökningar om eller bemyndiga lämnande av bistånd enligt artikel 3.

Rådets generalsekretariat ska underrätta de myndigheter som nämns i punkt 1 om varje förändring i den förteckning som upprättats i enlighet med denna artikel.

*Artikel 9***Ikraftträdande**

Detta beslut träder i kraft den 23 december 2008.

Utfärdat i Luxemburg den 23 juni 2008.

På rådets vägnar

I. JARC

Ordförande

Atlasrådsbeslutet

Sammanfattning av SOU 2011:25

Uppdraget

Utredningens uppdrag har varit att överväga på vilket sätt svenska brottsbekämpande myndigheter, dvs. polisen, Åklagarmyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket, i större utsträckning än för närvarande bör kunna ta emot hjälp från myndigheter inom EU och Norden, inbegripet insatser som kan innebära myndighetsutövning mot enskilda. I utredningens uppdrag har också ingått att utreda de frågor som aktualiseras, när svenska tjänstemän på motsvarande sätt deltar i insatser utomlands.

Inom EU och mellan de nordiska staterna finns sedan länge ett polisiärt samarbete. Samarbetet bedrivs främst genom uppgiftsutbyte men även genom andra former av mera direkt bistånd, t.ex. i samband med brottsutredningar. Men operativt insatssamarbete av den typ som utredningsuppdraget avser är hittills mindre utvecklat. Genom Schengensamarbetet finns dock möjligheter till s.k. *gränsöverskridande övervakning* och *gränsöverskridande förföljande*. Med detta menas att en medlemsstats tjänstemän tillåts att fortsätta en pågående övervakning av en misstänkt gärningsman eller ett pågående förföljande av en efterlyst person in på en annan medlemsstats territorium. Operativt samarbete mellan svensk och dansk polis kan också ske enligt en särreglering som gäller för polisiärt *samarbete i Öresundsregionen*. Regleringen innebär att dansk polis har samma befogenheter som svensk polis att ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten på Öresundsförbindelsen.

Utöver dessa samarbetsformer finns för närvarande i princip inga möjligheter att låta utländsk personal delta i polisverksamhet i Sverige med operativa insatser som innebär myndighetsutövning mot enskilda.

Utredningens överväganden tar, i enlighet med direktiven, sin utgångspunkt i det gränsöverskridande polisiära samarbete som möjliggörs genom dels rådets beslut år 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet, det s.k. *Prümrådsbeslutet*, dels rådets beslut samma år om förbättrat samarbete i krissituationer mellan EU:s medlemsstaters särskilda insatsgrupper, *Atlasrådsbeslutet*.

Utredningen har även beaktat ett förslag till avtal om samttjänstgöring mellan nordisk polispersonal, som upprättats av en arbetsgrupp tillsatt av Nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftningssamarbete, och vilket för närvarande bereds i Regeringskansliet.

När utredningens direktiv beslutades i april 2009 omfattade Prümrådsbeslutet endast EU:s medlemsstater. Sedan dess har emellertid Island och Norge också anslutit sig till beslutet. Eftersom alla nordiska stater således numera ingår i Prümsamarbetet, uppkommer fråga om behovet av samarbetsformen *samtjänstgöring mellan nordisk polispersonal*. Enligt utredningens bedömning innebär denna samarbetsform, såsom den definierats i nuvarande avtalsutkast, nämligen ingen utökning av samarbetet jämfört med Prümrådsbeslutet. Utredningen konstaterar därför, att det knappast finns skäl att fullfölja projektet i dess nuvarande form. Men i syfte främst att ge ett så brett remissunderlag som möjligt, har utredningen dock valt att i sina överväganden och förslag utgå ifrån att det nordiska avtalsutkastet kan resultera i ett framtida avtal med i huvudsak samma innehåll som det nuvarande utkastet. Det betecknas i betänkandet därför genomgående som *det nordiska samarbetsavtalet*.

Behovet av samarbete

Utredningen har inledningsvis kartlagt de brottsbekämpande myndigheternas behov av stöd från motsvarande utländska myndigheter med insatser som kan innebära myndighetsutövning mot enskilda. Kartläggningen ger vid handen, att polisen har ett visst behov av sådant stöd. Behovet av stöd kan delas in i såväl punktvisa samverkansinsatser som mera löpande samarbete.

De *punktvisa insatserna* kan avse förstärkning av polisens grundförmåga i form av ökad numerär eller uthållighet vid en viss händelse, t.ex. vid allmänna sammankomster, offentliga tillställningar eller andra större händelser. Det kan också röra sig om stöd i form av särskild expertis (exempelvis bombtekniker och helikopterförare) eller utrustning (t.ex. fordon och skyddsutrustning). Vidare kan det vara fråga om särskilda insatser av den typ som i Sverige hanteras av Nationella insatsstyrkan. Nationella insatsstyrkan kan, beroende på situationen, ha behov av stöd för att utöka sin kapacitet. Stödet kan avse numerär, uthållighet, kompetens eller utrustning.

Löpande samarbete avser samverkan som är av mera fortlöpande karaktär, mera utsträckt i tiden och ofta även avser ett större geografiskt område. Det kan t.ex. röra sig om en sampatrullering längs gränsen till Danmark, Finland eller Norge.

Övriga brottsbekämpande myndigheter, alltså Åklagarmyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket, har, såvitt framkommit under utredningen, däremot inte något behov av nya former av sådant stöd som omfattas av utredningsuppdraget.

Utgångspunkter

Internationaliseringen och de geografiska gränsernas minskande betydelse för människors levnadsförhållanden har öppnat för en gränsöverskridandebrottslighet som ställer allt större krav på internationell samverkan vad gäller såväl brottsprevention som brottsbekämpning. Ett utökat internationellt operativt polissamarbete ger förutsättningar att förebygga och bekämpa brottsligheten på ett mera slagkraftigt sätt, än vad som är möjligt i dag. Ett fördjupat samarbete innebär också att polisen ges möjlighet att bedriva sin verksamhet på ett mera kostnadseffektivt sätt. I stället för att dimensionera verksamheten så, att polisen har förmåga att hantera varje tänkbar situation, vilket ofrånkomligen normalt förutsätter viss överkapacitet, kan polisen och utländska brottsbekämpande myndigheter genom ett gemensamt resursutnyttjande ytterligare rationalisera sina verksamheter. En utgångspunkt för utredningens överväganden är att samma krav på rättssäkerhet för den enskilde och kvalitet i polisarbetet ska ställas på uppgifter som utförs inom

ramen för internationellt polissamarbete som om uppgiften utförs rent nationellt. Från såväl den enskildes som deltagande myndigheters perspektiv är det också viktigt att föreskriftregleringen av samarbetet är klar, tydlig och lätt att tillämpa.

Nya samarbetsformer

Utredningen föreslår att fyra nya samarbetsformer införs:

1. *Gemensamma patruller* eller andra liknande insatser där utländska tjänstemän deltar i operationer på en annan stats territorium i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott (*gemensamma insatser*). Gemensamma insatser får genomföras med andra stater i EU samt Island och Norge.
2. *Bistånd vid större evenemang* och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott (*bistånd enligt Prümrådsbeslutet*). Bistånd får begäras från andra stater i EU samt Island och Norge.
3. *Bistånd från en särskild insatsgrupp* för att hantera en situation, då det finns anledning att anta att det föreligger ett brott som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur eller institutioner (*bistånd enligt Atlasrådsbeslutet*). Bistånd får begäras från andra stater i EU.
4. *Samtjänstgöring mellan nordisk polispersonal* i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott (*nordisk samtjänstgöring*).

Gemensamt för de fyra samverkansformerna är, som framgått, att de syftar till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott. Samarbetsformerna omfattar således inte utredning i fråga om brott, utan utgör ett komplement till de former för straffrättsligt samarbete inom EU som redan finns på det området.

Regleringen

En begäran om stöd från en utländsk brottsbekämpande myndighet ska enligt förslaget göras av *regeringen* eller, efter regeringens bestämmande, *Rikspolisstyrelsen (RPS)*. En lokal polismyndighet har alltså inte denna möjlighet. Orsaken till denna beslutsordning är att frågan om insatser med utländska tjänstemän på svenskt territorium i sig är av sådan principiell vikt, att beslutsnivån redan av det skälet bör vara hög. Dessutom har RPS i det internationella arbetet på polisområdet redan i dag flera ansvarsområden och befogenheter. RPS har också en samlad överblick över de nationella polisresurserna och kan säkerställa en enhetlig syn på frågorna.

Vid varje samverkansinsats ska regeringen, eller i förekommande fall RPS, träffa en *överenskommelse* med behörig myndighet i samverkande stat. I överenskommelsen ska insatsen konkretiseras och avgränsas i exempelvis tid och rum. Även praktiska frågor kan regleras i överenskommelsen.

Endast utländska tjänstemän som är verksamma vid brottsbekämpande myndigheter får enligt förslaget delta i insatser i Sverige. I insatser enligt Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet får delta *polisman, annan tjänsteman som har polisiära befogenheter samt tjänsteman som har särskild funktion och kompetens*, exempelvis bombtekniker och helikopterförare. I nordisk samtjänstgöring får, i enlighet med vad som föreskrivs i det nordiska samarbetsavtalet, endast polismän delta.

Utländska tjänstemän får inte verka på egen hand i Sverige, utan ska alltid *stå under befäl av svensk polis*. Det finns dock inget hinder mot att de utländska tjänstemännen åtföljs av egna befäl som utövar en intern befälsrätt över tjänstemännen. En förutsättning för de utländska tjänstemännens medverkan är dock att de inordnas i den ledningsstruktur som finns här och underställs svensk polis befäl och ledning.

När en utländsk polisman, eller annan tjänsteman med polisiära befogenheter, deltar i insatser i Sverige, kan de liksom svensk polis ställas inför situationer då de måste använda sig av våld eller tvång för att lösa en arbetsuppgift. För att en samverkansinsats ska fungera praktiskt är det närmast en förutsättning att en deltagande *utländsk tjänsteman* i en sådan situation har *samma befogenheter som en svensk polisman har enligt polislagen*. I annat fall finns en risk att

det tänkta stödet i stället blir en belastning, att säkerheten inte kan upprätthållas och att den operativa effektiviteten därmed går förlorad. Utredningen föreslår därför, att dessa tjänstemän ska ha motsvarande befogenheter att initialt ingripa som en svensk polisman har enligt polislagen. Att befogenheterna är avgränsade till ett initialskede innebär att de är tänkta att utövas under en inledande, begränsad tidsrymd till dess svensk polis får full kontroll över situationen.

Övriga tjänstemän som får delta i insatser i Sverige, dvs. tjänstemän med särskild funktion och kompetens, ställs, till skillnad från polismän, i normalfallet inte inför situationer då våld eller tvång måste användas utan har en understödjande funktion i det polisiära arbetet. Deras befogenheter är därför begränsade till vad som gäller enligt den s.k. envarsrätten (24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken), dvs. den rätt att ingripa under vissa förutsättningar som alla medborgare har.

Övriga förslag innebär i korthet följande:

- Utländska tjänstemän ska normalt få inneha tjänstevapen och övrig nödvändig utrustning. Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, RPS får dock förbjuda användning av vissa vapen eller viss annan utrustning.
- För att underlätta införsel, utförsel och hantering av vapen och övrig utrustning undantas utländska tjänstemän från vissa tillståndskrav i lagen om krigsmateriel, vapenlagen, lagen om brandfarliga och explosiva varor och förordningen om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål.
- Samma trafikbestämmelser som gäller för svenska polismän ska gälla för utländska tjänstemän.
- Utländska tjänstemän ska fullt ut jämställas med svenska polismän vad gäller straffrättsligt ansvar och skydd.
- Den svenska staten ska ersätta skador som utländska tjänstemän orsakar vid insatser i Sverige. Ersättning ska utgå i den utsträckning skadan skulle ha ersatts om den vållats av en svensk polisman.
- Den utländske tjänstemannens arbetsgivare och den svenska polismyndighet som leder en insats ska båda ha ett arbetsmiljö-

ansvar. Ansvarsfördelningen dem emellan ska motsvara vad som enligt arbetsmiljölagen gäller mellan arbetsgivare som hyr ut arbetskraft och den som hyr in arbetskraft för att utföra arbete i sin verksamhet.

Svenska tjänstemäns insatser i andra stater

På motsvarande sätt som utländska tjänstemän kan komma att delta i insatser i Sverige enligt Prömrådsbeslutet, Atlasrådsbeslutet och det nordiska samarbetsavtalet, kan svenska tjänstemän komma att delta i sådana insatser utomlands. I dessa fall gäller att de svenska tjänstemännens befogenheter regleras av den mottagande statens nationella bestämmelser. Mot den bakgrunden krävs *ingen svensk lagreglering av svenska tjänstemäns befogenheter att utöva myndighet i andra stater*. Däremot lämnar utredningen förslag i andra frågor som aktualiseras vid insatser utomlands. Sammanfattningsvis innebär de förslagen följande:

- Svensk domstol ska vara oinskränkt behörig att pröva åtal om brott som har begåtts i tjänsten av svensk polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför arbetsuppgifter i annan stat.
- Skada som har vållats av svenska tjänstemän vid insatser utomlands ersätts av mottagande stat. Svenska staten ska därför inte ersätta sådan skada.
- Det får förutsättas att svenska arbetsmiljökrav i huvudsak överensstämmer med arbetsmiljökraven i mottagande stater. Det saknas därför skäl att göra den svenska arbetsmiljöregleringen tillämplig vid insatser utomlands.
- Svensk polismyndighet ska utan tillstånd enligt lagen om krigsmateriel få föra ut skjutvapen samt tillhörande reservdelar och ammunition ur Sverige om vapnet ska återinföras.

Konsekvenser

Förslagen innebär att polisen genom ett samarbete med utländska brottsbekämpande myndigheter kan effektivisera sin verksamhet,

vilket ger vissa möjligheter till kostnadsbesparingar. Förslagen bedöms också medföra en effektivare brottsprevention och brottsbekämpning, vilket bör resultera i minskad brottslighet och därmed förknippade övergripande minskade samhällskostnader.

Riksdagsbehandlingen och ikraftträdande

De uppgifter och befogenheter som utredningen föreslår ska kunna tilldelas utländska tjänstemän förutsätter att vissa svenska förvaltningsuppgifter överförs till annan stat. Utredningen föreslår att riksdagen med stöd av 10 kap. 8 § regeringsformen uppdrar åt regeringen eller, efter regeringens bestämmande, RPS att besluta om överlåtelse i det enskilda fallet, vilket kräver särskilda kvalificerade omröstningsregler i riksdagen. Under förutsättning att riksdagen fattar beslut enligt dessa regler, bedöms samtliga författningsändringar kunna träda i kraft den 1 juli 2012.

Författningsförslag i SOU 2011:25

1. Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

Härigenom föreskrivs av 2 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §⁸

För brott som begåtts utom riket döms även i annat fall än som avses i 2 § efter svensk lag och vid svensk domstol,

1. om brottet förövats på svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på sådant fartyg,

2. om brottet begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig eller om det begåtts av någon annan på ett sådant område och avdelningen befann sig där för annat ändamål än övning,

3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför *gränsöverskridande* arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför arbetsuppgifter *i annan stat* enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

⁸ Senaste lydelse 2010:636.

4. om brottet förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning,

5. om brottet begåtts inom område som ej tillhör någon stat och förövats mot svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot utlänning med hemvist i Sverige,

6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, folkrättsbrott, olovlig befattning med kemiska vapen, olovlig befattning med minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, försök till sådant brott, brott som avses i 5 § samma lag eller om brottet riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning, eller

7. om det lindrigaste straff som i svensk lag är stadgat för brottet är fängelse i fyra år eller däröver.

5 §⁹

Åtal för brott, som inom riket begåtts å utländskt fartyg eller luftfartyg av utlänning som var befälhavare eller tillhörde besättningen å fartyget eller eljest medföljde detsamma mot sådan utlänning eller mot utländskt intresse, må ej väckas utan att förordnande därom meddelas av regeringen eller den regeringen bemyndigat därtill.

Åtal för brott, som förövats utom riket, får väckas endast efter förordnande enligt första stycket. Åtal får dock väckas utan ett sådant förordnande, om brottet är osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol eller om brottet begåtts

1. å svenskt fartyg eller luftfartyg eller i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen å sådant fartyg,

2. av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig,

3. vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

4. i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbe-

4. i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbe-

⁹ Senaste lydelse 2010:636.

vakningen som utför *gräns-överskridande* arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt, vakningen som utför arbetsuppgifter *i en annan stat* enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

5. i Danmark, Finland, Island eller Norge eller på fartyg eller luftfartyg i reguljär trafik mellan orter belägna i Sverige eller någon av nämnda stater, eller

6. av svensk, dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare mot svenskt intresse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1992:1300) om krigsmateriel ska införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Tillstånd enligt 6 § krävs inte för

1. svensk polismyndighet, för utförelse av skjutvapen samt tillhörande reservdelar och ammunition om vapnet ska återinföras,

2. utländsk tjänsteman som tjänstgör i Sverige enligt lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete, för utförelse av skjutvapen samt reservdelar och ammunition till vapnet vilka tjänstemannen fört in i landet,

3. utländsk tjänsteman som tillfälligt tjänstgör i Sverige enligt lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete, för utförelse av skjutvapen samt reservdelar och ammunition till vapnet vilka tjänstemannen fört in i landet, eller

4. utländsk tjänsteman som deltar i det operativa samarbetet vid EU:s medlemsstaters yttre gränser eller i snabba gränsinsatsenheter, för utförelse av skjutvapen samt reservdelar och ammunition till vapnet vilka tjänstemannen fört in i landet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

dels att nuvarande 4–6, 9 och 15 §§ ska betecknas 8–10, 16 och 25 §§,

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att nuvarande 7–8 och 10–14 §§ ska betecknas 11–12 respektive 17, 19, 21, 22 och 23 §§ och ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 4, 5, 9, 11, 12, 13 och 15 §§ ska sättas närmast före 8, 9, 16, 19, 21, 22 respektive 25 §§,

dels att rubrikerna närmast före rubrikerna till 4 § och 11 § ska sättas närmast före rubriken till 8 § respektive 18 §,

dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 4–7, 13–15, 18, 20 och 24 §§ samt närmast före 4, 13, 18, 20 och 24 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Definitioner

2 §

I denna lag avses med

– *utländska tjänstemän*: utländska polismän och andra utländska tjänstemän som har anmälts vara behöriga att utföra sådant gränsöverskridande arbete som avses i artikel 40 och 41 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 (Schengenkonventionen),

– *förföljande tjänstemän*: utländska tjänstemän som förföljer en person på svenskt territorium enligt denna lag,

– *svenska tjänstemän*: svenska polismän, tulltjänstemän eller

– *utländska tjänstemän*: utländska polismän och andra utländska tjänstemän, vilka som verksamma vid brottsbekämpande myndigheter har anmälts som behöriga och har befogenheter enligt denna lag,

– *svenska tjänstemän*: svenska polismän, tulltjänstemän eller

kustbevakningstjänstemän när de enligt lag eller annan författning har polisiära befogenheter, samt

– *Öresundsförbindelsen*: den fasta förbindelsen över Öresund som den definieras i artikel 2 i avtalet av den 6 oktober 1999 mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Danmarks regering om polisiärt samarbete i Öresundsregionen.

kustbevakningstjänstemän när de enligt lag eller annan författning har polisiära befogenheter,

– *Öresundsförbindelsen*: den fasta förbindelsen över Öresund som den definieras i artikel 2 i avtalet av den 6 oktober 1999 mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Danmarks regering om polisiärt samarbete i Öresundsregionen,

– *gemensamma insatser: gemensamma patruller eller liknande insatser, där utländska tjänstemän deltar i operationer på annan stats territorium i syfte att där upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott,*

– *bistånd enligt Prümrådsbeslutet: bistånd i enlighet med Prümrådsbeslutet 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 från en annan stat vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott,*

– *bistånd enligt Atlasrådsbeslutet: bistånd i enlighet med Atlasrådsbeslutet 2008/617/RIF av den 23 juni 2008 från en särskild insatsgrupp i en annan stat för att hantera en situation då det finns anledning att anta att det föreligger ett brott som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur*

eller institutioner, samt

– nordisk samtjänstgöring:
polistjänst som bedrivs av polis-
män från två eller flera nordiska
stater tillsammans på endera sta-
tens territorium för att upprätt-
hålla allmän ordning och säker-
het samt förebygga brott.

Samarbete enligt Prümrådsbe- slutet och Atlasrådsbeslutet

4 §

Regeringen eller, efter rege-
ringens bestämmande, Rikspolis-
styrelsen får från behöriga myn-
digheter i andra stater i Euro-
peiska unionen samt Island och
Norge begära

a) stöd för att på svenskt
territorium utföra gemensamma
insatser, och

b) bistånd enligt Prümrådsbe-
slutet.

5 §

Regeringen eller, efter rege-
ringens bestämmande, Rikspolis-
styrelsen får från behöriga myn-
digheter i andra stater i Euro-
peiska unionen begära bistånd
enligt Atlasrådsbeslutet.

6 §

I ett samarbete enligt 4 eller
5 §§ får följande tjänstemän från
en samverkande stat delta:

a) polisman,

b) annan utländsk tjänsteman

som har polisiära befogenheter, eller

c) utländsk tjänsteman som har särskild funktion och kompetens.

7 §

En sådan tjänsteman som avses i 6 § a och b har samma befogenheter att initialt ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som en svensk polisman har enligt lag eller annan författning.

En sådan tjänsteman som avses i 6 § c har samma befogenhet att gripa en person som envar har enligt 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

7 §

När en person omhändertas enligt 6 § andra stycket får utländska tjänstemän

1. kroppsvisitera den som har omhändertagits, om det sker av säkerhetsskäl eller för att söka efter föremål som anges i 2,

2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. 3 § 2 brottsbalken eller kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, samt

3. belägga den som har omhändertagits med handfängsel.

Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 skall så snart det kan ske överlämnas till en svensk polisman för prövning av fråga om beslag enligt 8 § andra stycket.

11 §

När en person omhändertas enligt 10 § andra stycket får utländska tjänstemän

Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 ska så snart det kan ske överlämnas till en svensk polisman för prövning av fråga om beslag enligt 12 § andra stycket.

8 §

En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av en svensk polismyndighet under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad. Därefter *skall* personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,
2. 17 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,
6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, eller
8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

12 §

En person som har omhändertagits enligt 10 § får tas i förvar av en svensk polismyndighet under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad. Därefter *ska* personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 11 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

*Nordisk samtjänstgöring**13 §*

Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Rikspolisstyrelsen får hos behöriga myndigheter i andra nordiska stater begära stöd från dessa för nordisk samtjänstgöring på svenskt territorium.

14 §

Vid samtjänstgöring enligt 13 § får polismän från en samverkande stat delta.

15 §

En utländsk polisman som tjänstgör tillsammans med svensk polisman enligt 13 § har samma befogenheter att initialt ingripa mot hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som en svensk polisman har enligt lag eller annan författning.

10 §

Danska polismän får på svenskt territorium, i enlighet med de villkor som i övrigt framgår av 5 § och med de befogenheter som framgår av 6 och 7 §§, fortsätta ett i Danmark påbörjat förföljande av en person för varje gärning som hör under allmänt åtal enligt svensk och dansk rätt. Utöver vad som anges i 5 § får förföljande ske av en person som har

17 §

Danska polismän får på svenskt territorium, i enlighet med de villkor som i övrigt framgår av 9 § och med de befogenheter som framgår av 10 och 11 §§, fortsätta ett i Danmark påbörjat förföljande av en person för varje gärning som hör under allmänt åtal enligt svensk och dansk rätt. Utöver vad som anges i 9 § får förföljande ske av en person som har

avvikit från varje form av frihetsberövande på grund av brott. Sådant förföljande får också ske av en person som har avvikit från annat frihetsberövande i den mån utlämning till Danmark kan komma i fråga enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling.

På svenskt territorium på Öresundsförbindelsen får danska polismän även inleda ett förföljande som avses i första stycket. De *skall* i ett sådant fall omedelbart anhålla om bistånd av en behörig svensk myndighet.

avvikit från varje form av frihetsberövande på grund av brott. Sådant förföljande får också ske av en person som har avvikit från annat frihetsberövande i den mån utlämning till Danmark kan komma i fråga enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling.

På svenskt territorium på Öresundsförbindelsen får danska polismän även inleda ett förföljande som avses i första stycket. De *ska* i ett sådant fall omedelbart anhålla om bistånd av en behörig svensk myndighet.

Gemensamma bestämmelser

Överenskommelse med samverkande stat m.m.

18 §

Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Rikspolisstyrelsen får träffa en överenskommelse med en behörig myndighet i en samverkande stat, om att samarbeta i enlighet med 4, 5 eller 13 §§ inom ramen för en särskild insats som är klart avgränsad.

En överenskommelse enligt första stycket får innefatta överlåtelse av sådana förvaltningsupp-

gifter som avses i 7 och 15 §§.

Skyldigheter

11 §

Utländska tjänstemän *skall*, när de utövar befogenheter enligt denna lag, följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av behöriga svenska polismyndigheter. *Under gränsöverskridande förföljande eller övervakning får de inte beträda bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten.* Tjänstevapen får bara användas i nödvärns-situationer.

Utländska tjänstemän *skall* alltid kunna styrka sin behörighet och identitet.

Att undantag kan göras från vapenlagens (1996:67) bestämmelser, i fråga om rätt för företrädare för främmande stats myndighet att medföra skjutvapen och ammunition vid tillfällig tjänstgöring i Sverige, följer av 11 kap. 1 § f sagda lag.

19 §

Utländska tjänstemän *ska*, när de utövar befogenheter enligt denna lag, följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av behöriga svenska polismyndigheter. *Utländska tjänstemän som deltar i samarbete enligt 4, 5 eller 13 §§ ska stå under befäl av svensk polis.*

Under gränsöverskridande förföljande eller övervakning får utländska tjänstemän inte beträda bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten.

Utländska tjänstemän *ska* alltid kunna styrka sin behörighet och identitet.

Användning av vapen och annan utrustning

20 §

Utländska tjänstemän som deltar i samarbete enligt 4, 5 eller

13 §§ har samma befogenheter att använda vapen och annan utrustning som svenska polismän har enligt lag eller annan författning om inte annat framgår av andra stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Rikspolisstyrelsen får meddela föreskrifter om att vissa vapen eller viss annan utrustning inte får användas av utländska tjänstemän vid insatser enligt 4, 5 eller 13 §§.

Utländska tjänstemän som deltar i samarbete enligt 8, 9, 16 eller 17 §§ får bara använda tjänstevapen i nödvärnssituationer.

Straffrättsligt ansvar och skydd

12 §

Utländska tjänstemän som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige skall vara skyddade enligt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Utländska tjänstemän som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige skall vara ansvariga för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

21 §

Bestämmelserna om tjänstefel i 20 kap. 1 § brottsbalken och skydd i 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken ska tillämpas även ifråga om utländska tjänstemän som enligt denna lag utför förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning.

För försök eller förberedelse till brott enligt 17 kap. 1 § brottsbalken mot en sådan tjänsteman

tillämpas 17 kap. 16 § brottsbalken.

Skadestånd

13 §

Om utländska tjänstemän utför uppgifter enligt denna lag i Sverige, *skall* svenska staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband med *förföljandet, övervakningen eller ingripandet i övrigt* och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. Svenska staten *skall* dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

14 §

Bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar *skall* inte vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med *gränsöverskridande förföljande eller övervakning*.

22 §

Om utländska tjänstemän utför uppgifter enligt denna lag i Sverige, *ska* svenska staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband med *utförandet av uppgiften* och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. Svenska staten *ska* dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

23 §

Bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar *ska* inte vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med *utförande av uppgifter enligt denna lag*.

Arbetsmiljölagens tillämpning

24 §

Arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller för utländska tjänstemän

som utför arbete i Sverige med stöd av denna lag.

Den polismyndighet som leder en insats som avses i 4, 5 eller 13 §§ denna lag har därvid motsvarande arbetsmiljöansvar för deltagande utländska tjänstemän som den som anlitar inbyrd arbetskraft har för denna enligt 3 kap. 12 § andra stycket arbetsmiljölagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över SOU 2011:25

1. Riksdagens ombudsmän
2. Hovrätten för Övre Norrland
3. Malmö tingsrätt
4. Jönköpings tingsrätt
5. Kammarrätten i Göteborg
6. Förvaltningsrätten i Luleå
7. Justitiekanslern
8. Åklagarmyndigheten
9. Ekobrottsmyndigheten
10. Rikspolisstyrelsen
11. Säkerhetspolisen
12. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
13. Brottsförebyggande rådet
14. Datainspektionen
15. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
16. Kustbevakningen
17. Försvarmakten
18. Skatteverket
19. Tullverket
20. Inspektionen för strategiska produkter
21. Juridiska fakultetsstyrelsen vid Uppsala universitet
22. Diskrimineringsombudsmannen
23. Sveriges advokatsamfund
24. Arbetsgivarverket
25. ST-Polisväsendet
26. Svenska polisförbundet
27. Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)
28. Tull-Kust

29. Amnesty International Sverige
30. Civil Rights Defenders
31. Svenska avdelningen av Internationella juristkommissionen

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 24 februari 2016
(OR. en)

14957/15

**Interinstitutionellt ärende:
2013/0091 (COD)**

**ENFOPOL 403
CSC 305
CODEC 1655**

RÄTTSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: Rådets ståndpunkt vid första behandlingen inför antagandet av
EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om Europeiska
Unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om
ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF,
2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
FÖRORDNING (EU) 2016/...**

av den

**om Europeiska unionens byrå
för samarbete inom brottsbekämpning (Europol)
och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF,
2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 88,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet¹, och

¹ Europaparlamentets ståndpunkt av den ... (ännu ej offentliggjord i EUT) samt rådet ståndpunkt vid första behandlingen av den ... (ännu ej offentliggjord i EUT). Europaparlamentets ståndpunkt av den ... (ännu ej offentliggjord i EUT).

av följande skäl:

- (1) Europol inrättades genom rådets beslut 2009/371/RIF¹ som en EU-enhet, finansierad genom Europeiska unionens allmänna budget för att stödja och stärka medlemsstaternas behöriga myndigheters insatser och deras ömsesidiga samarbete vad gäller förebyggande av och kamp mot organiserad brottslighet, terrorism och andra former av allvarlig brottslighet som berör två eller flera medlemsstater. Beslut 2009/371/RIF ersatte konventionen på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (Europolkonventionen)².
- (2) Enligt artikel 88 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska Europol regleras genom förordningar som ska antas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt samma artikel krävs även närmare bestämmelser för den kontroll av Europols verksamhet som Europaparlamentet utför under medverkan av de nationella parlamenten, med förbehåll för artikel 12 c i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och artikel 9 i protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget (nedan kallat *protokoll nr 1*) för att öka Europols demokratiska legitimitet och ansvarighet inför unionsmedborgarna. Beslut 2009/371/RIF bör därför ersättas med en förordning som bland annat innehåller bestämmelser om parlamentarisk kontroll.

¹ Rådets beslut 2009/371/RIF av den 6 april 2009 om inrättande av Europeiska polisbyrån (Europol) (EUT L 121, 15.5.2009, s. 37).

² EGT C 316, 27.11.1995, s. 1.

- (3) I *Stockholmsprogrammet – ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd*¹ efterlyses en utveckling av Europol till "ett nav för informationsutbyte mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter, en tjänsteleverantör och en plattform för de brottsbekämpande myndigheterna". Av en bedömning av Europols sätt att fungera framgår det att dess operativa effektivitet måste förbättras ytterligare för att det målet ska uppnås.
- (4) Storskaliga kriminella nätverk och terrornätverk utgör betydande hot mot såväl unionens inre säkerhet som medborgarnas säkerhet och försörjning. Tillgängliga hotbilsbedömningar visar att kriminella grupper ägnar sig åt allt fler typer av brottslighet och blir alltmer gränsöverskridande i sin verksamhet. Nationella brottsbekämpande myndigheter måste därför samarbeta närmare med sina motsvarigheter i andra medlemsstater. I detta sammanhang är det nödvändigt att rusta Europol för att kunna erbjuda medlemsstater bättre stöd inom brottsförebyggande verksamhet, analyser och utredningar på EU-nivå. Detta bekräftades också i utvärderingen av beslut 2009/371/RIF.

¹ EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

- (5) Denna förordning syftar till att ändra och utvidga bestämmelserna i beslut 2009/371/RIF och rådets beslut 2009/934/RIF¹, 2009/935/RIF², 2009/936/RIF³ och 2009/968/RIF⁴ om genomförande av beslut 2009/371/RIF. Eftersom de ändringar som ska göras är omfattande till sitt antal och sin art, bör de besluten av tydlighetsskäl ersättas i sin helhet i förhållande till de medlemsstater som är bundna av denna förordning. Europol såsom den inrättas enligt denna förordning bör ersätta Europol såsom det inrättades enligt beslut 2009/371/RIF, som följaktligen bör upphävas, och överta dess uppgifter.

¹ Rådets beslut 2009/934/RIF av den 30 november 2009 om antagande av tillämpningsföreskrifter för Europols förbindelser med partner, inbegripet för utbyte av personuppgifter och sekretessbelagd information (EUT L 325, 11.12.2009, s. 6).

² Rådets beslut 2009/935/RIF av den 30 november 2009 om fastställande av förteckningen över de tredjestater och organisationer med vilka Europol ska ingå överenskommelser (EUT L 325, 11.12.2009, s. 12).

³ Rådets beslut 2009/936/RIF av den 30 november 2009 om antagande av tillämpningsföreskrifter för Europols analysregister (EUT L 325, 11.12.2009, s. 14).

⁴ Rådets beslut 2009/968/RIF av den 30 november 2009 om antagande av sekretessbestämmelser för Europolinformation (EUT L 332, 17.12. 2009, s. 17).

- (6) Eftersom grova brott ofta överskrider inre gränser, bör Europol stödja och stärka medlemsstaternas insatser och deras samarbete vad gäller förebyggande av och kamp mot allvarlig brottslighet som berör två eller flera medlemsstater. Då terrorism är ett av de största hoten mot säkerheten i unionen, bör Europol bistå medlemsstaterna med att bemöta gemensamma utmaningar i detta avseende. I egenskap av unionens brottsbekämpande byrå bör Europol också stödja och stärka åtgärder och samarbete för att bekämpa de former av brottslighet som påverkar unionens intressen. Bland de former av brottslighet som ingår i Europols behörighet kommer den organiserade brottsligheten även i fortsättningen att omfattas av Europols huvudmål eftersom den på grund av sin omfattning och betydelse och sina konsekvenser även kräver en gemensam strategi mellan medlemsstaterna. Europol bör också erbjuda stöd för förebyggande av, och kamp mot, relaterade brott som begås för att anskaffa medel till att utföra gärningar som omfattas av Europols behörighet eller för att underlätta eller utföra sådana gärningar eller för att säkerställa att de som begår dem undgår lagföring och straff.

- (7) Europol bör tillhandahålla strategiska analyser och hotbilda-bedömningar för att bistå rådet och kommissionen i fastställandet av unionens strategiska och operativa prioriteringar för brottsbekämpning och i det operativa genomförandet av dessa prioriteringar. På begäran av kommissionen i enlighet med artikel 8 i rådets förordning (EU) nr 1053/2013¹ bör Europol också utföra riskanalyser, bland annat avseende organiserad brottslighet, i den mån de berörda riskerna kan undergräva medlemsstaternas tillämpning av Schengenregelverket. I förekommande fall bör Europol dessutom på begäran av rådet eller kommissionen tillhandahålla strategiska analyser och hotbilda-bedömningar för att bidra till utvärderingen av stater som är kandidater för anslutning till unionen.
- (8) Attacker mot informationssystem som påverkar unionsorgan eller två eller flera medlemsstater är ett växande hot i unionen, framför allt med tanke på deras hastighet och följder samt svårigheterna att identifiera deras källor. När medlemsstaterna behandlar framställningar från Europol om inledande av en utredning av en allvarlig attack av misstänkt brottsligt ursprung mot informationssystem som påverkar unionsorgan eller två eller flera medlemsstater bör de svara Europol utan dröjsmål med hänsyn till att snabb reaktion är avgörande för att framgångsrikt bekämpa it-brottslighet.

¹ Rådets förordning (EU) nr 1053/2013 av den 7 oktober 2013 om inrättande av en utvärderings- och övervakningsmekanism för kontroll av tillämpningen av Schengenregelverket och om upphävande av verkställande kommitténs beslut av den 16 september 1998 om inrättande av Ständiga kommittén för genomförande av Schengenkonventionen (EUT L 295, 6.11.2013, s. 27).

- (9) Med tanke på betydelsen av samarbetet mellan byråerna bör Europol och Eurojust se till att nödvändiga bestämmelser fastställs för att optimera deras operativa samarbete, med tillbörlig hänsyn till deras respektive uppdrag och mandat och medlemsstaternas intressen. Europol och Eurojust bör framför allt informera varandra om all verksamhet som rör finansieringen av gemensamma utredningsgrupper.
- (10) När en gemensam utredningsgrupp inrättas bör villkoren för Europolpersonalens deltagande i den fastställas i det tillämpliga avtalet. Europol bör dokumentera sitt deltagande i sådana gemensamma utredningsgrupper som utreder brott som omfattas av Europols mål.
- (11) Europol bör kunna anmoda medlemsstaterna att inleda, genomföra eller samordna brottsutredningar i särskilda fall, där gränsöverskridande samarbete skulle tillföra ett mervärde. Europol bör informera Eurojust om sådana framställningar.
- (12) Europol bör vara ett nav för informationsutbyte inom unionen. Uppgifter som samlas in, lagras, behandlas, analyseras och utbyts av Europol omfattar kriminalunderrättelser, som rör uppgifter om brott eller brottslig verksamhet, som omfattas av Europols mål, och som inhämtats för att fastställa om konkreta brottsliga handlingar har begåtts eller kan komma att begås.

- (13) För att säkerställa Europols effektivitet som ett nav för informationsutbyte bör tydliga skyldigheter fastställas för medlemsstaterna att förse Europol med de uppgifter som krävs för att myndigheten ska kunna uppfylla sina mål. När de uppfyller sådana skyldigheter, bör medlemsstaterna vara särskilt uppmärksamma på att tillhandahålla uppgifter som är relevanta i kampen mot brott som bedöms vara strategiska och operativa prioriteringar inom relevanta politiska instrument inrättade av unionen, särskilt de prioriteringar som fastställs av rådet inom ramen för EU:s policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet. Medlemsstaterna bör också sträva efter att förse Europol med en kopia av det bilaterala och multilaterala informationsutbytet med andra medlemsstater om brottslighet som omfattas av Europols mål. När medlemsstaterna förser Europol med de uppgifter som krävs bör de också ta med uppgifter om eventuella påstådda it-attacker som påverkar unionsorgan som är belägna inom deras territorium. Samtidigt bör Europol öka sitt stöd till medlemsstaterna och därigenom stärka det ömsesidiga samarbetet och informationsutbytet. Europol bör överlämna en årlig rapport till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och de nationella parlamenten om informationen från de enskilda medlemsstaterna.

- (14) För att säkerställa ett effektivt samarbete mellan Europol och medlemsstaterna bör en nationell enhet inrättas i varje medlemsstat (nedan kallad *nationell enhet*). Den nationella enheten bör vara förbindelselänken mellan de nationella behöriga myndigheterna och Europol och således ha en samordnande roll när det gäller medlemsstaternas samarbete med Europol samt därmed bidra till att säkerställa att varje medlemsstat svarar på Europols framställningar på ett enhetligt sätt. För att säkerställa ett kontinuerligt och effektivt informationsutbyte mellan Europol och de nationella enheterna och underlätta deras samarbete, bör varje nationell enhet utse minst en sambandsman som placeras vid Europol.
- (15) Med hänsyn till den decentraliserade strukturen i vissa medlemsstater och behovet av att säkerställa ett snabbt utbyte av uppgifter bör Europol tillåtas att samarbeta direkt med medlemsstaternas behöriga myndigheter, om inte annat sägs i de av medlemsstaterna fastställda villkoren, samtidigt som de nationella enheterna på den senares begäran hålls informerade om detta.
- (16) Inrättandet av gemensamma utredningsgrupper bör främjas och Europolpersonal bör kunna delta i dessa. För att säkerställa att ett sådant deltagande är möjligt i samtliga medlemsstater fastställs i rådets förordning (Euratom, EKSG, EEG) nr 549/69¹ att Europolpersonal inte åtnjuter immunitet när de deltar i gemensamma utredningsgrupper.
- (17) Det är också nödvändigt att förbättra Europols styrelseformer genom att eftersträva effektivitetsvinster och rationalisera förfaranden.

¹ Rådets förordning (Euratom, EKSG, EEG) nr 549/69 av den 25 mars 1969 om fastställande av de grupper av tjänstemän och övriga anställda i Europeiska gemenskaperna som skall omfattas av bestämmelserna i artikel 12, artikel 13 andra stycket samt artikel 14 i protokollet om immunitet och privilegier för Europeiska gemenskaperna (EGT L 74, 27.3.1969, s. 1).

- (18) Kommissionen och medlemsstaterna bör vara företrädare i Europols styrelse (nedan kallad *styrelsen*), så att de effektivt kan övervaka myndighetens arbete. De ordinarie ledamöterna och suppleanterna i styrelsen bör utses med beaktande av deras relevanta kompetens inom ledning, förvaltning och budget samt deras kunskaper om samarbete på brottsbekämpningsområdet. Suppleanterna bör fungera som ledamöter i dessas frånvaro.
- (19) För att säkerställa kontinuiteten i styrelsens arbete bör samtliga parter som är företrädare i styrelsen arbeta för att begränsa omsättningen av sina företrädare. Alla parter bör sträva efter att uppnå en jämn könsfördelning i styrelsen.
- (20) Styrelsen bör ha möjlighet att bjuda in observatörer utan rösträtt vars åsikter kan vara av betydelse vid diskussionen, inbegripet en företrädare som utses av den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen.
- (21) Styrelsen bör ges nödvändiga befogenheter, i synnerhet för att fastställa budgeten, kontrollera budgetens genomförande och anta lämpliga finansiella bestämmelser och planeringsdokument och anta regler för att förebygga och hantera intressekonflikter med avseende på sina ledamöter, utarbeta öppna förfaranden för de beslut som ska fattas av Europols verkställande direktör samt anta den årliga verksamhetsrapporten. Styrelsen bör utöva befogenheten som tillsättningsmyndighet gentemot Europols personal, inbegripet den verkställande direktören.

- (22) För att säkerställa att Europols löpande verksamhet bedrivs på ett effektivt sätt, bör den verkställande direktören vara dess rättsliga företrädare och ledare för verksamheten och utföra sina uppgifter oberoende samt se till att Europol fullgör de uppgifter som föreskrivs i denna förordning. Den verkställande direktören bör särskilt ha ansvar för att utarbeta och planera de budget- och planeringsdokument som läggs fram för beslut i styrelsen och för att genomföra den fleråriga programplaneringen och de årliga arbetsprogrammen för Europol och övriga planeringsdokument.
- (23) I syfte att förebygga och bekämpa brottslighet som omfattas av Europols mål är det nödvändigt för Europol att förfoga över så fullständiga och aktuella uppgifter som möjligt. Europol bör därför ha befogenhet att behandla uppgifter från medlemsstaterna, unionsorgan, tredjeländer, internationella organisationer och, under de strikta villkor som föreskrivs i denna förordning, privata parter samt uppgifter från allmänt tillgängliga källor, för att på så sätt utveckla kännedom om kriminella företeelser och tendenser samt samla uppgifter om kriminella nätverk och upptäcka kopplingar mellan olika brott.

- (24) Europol bör använda ny teknik för uppgiftsbehandling för att på ett effektivare sätt kunna förse medlemsstaternas behöriga myndigheter med korrekta brottsanalyser. Europol bör snabbt kunna upptäcka kopplingar mellan utredningar och gemensamma metoder inom olika kriminella grupper, kunna samköra uppgifter och få en klar överblick över tendenser, samtidigt som ett starkt skydd av enskildas personuppgifter garanteras. Därför bör Europols databaser struktureras på ett sätt som gör det möjligt för Europol att använda den effektivaste it-strukturen. Europol bör även kunna fungera som tjänsteleverantör, särskilt genom att tillhandahålla ett säkert nät för uppgiftsutbyte, såsom nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena), i syfte att underlätta informationsutbytet mellan medlemsstaterna, Europol, andra unionsorgan, tredjeland samt internationella organisationer. För att säkerställa ett starkt dataskydd, bör syftet med databehandlingen, åtkomsträtten och särskilda ytterligare skyddsåtgärder fastställas. Framför allt bör principen om nödvändighet och proportionalitetsprincipen följas vid behandling av personuppgifter.
- (25) Europol bör försäkra sig om att alla personuppgifter som behandlas för operativ analys tilldelas ett givet syfte. För att Europol ska kunna fullgöra sina uppgifter bör byrån dock tillåtas att behandla alla personuppgifter som den har erhållit för att upptäcka kopplingar mellan flera brottsområden och utredningar och bör inte begränsas till att upptäcka kopplingar endast inom ett enda brottsområde.

- (26) För att respektera äganderätten till och skyddet av personuppgifter, bör medlemsstater, unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer kunna besluta både i vilket eller vilka syften Europol får behandla de uppgifter som de tillhandahåller och begränsa åtkomsträtten. Begränsning av syftet är en grundläggande princip för behandling av personuppgifter; framför allt bidrar den till öppenhet, rättssäkerhet och förutsägbarhet och är särskilt viktig för samarbete inom brottsbekämpning, där registrerade oftast är omedvetna om att deras personuppgifter samlas in och behandlas och där användningen av personuppgifter kan få mycket stora konsekvenser för enskildas liv och friheter.
- (27) För att säkerställa att endast de som behöver uppgifterna för att kunna utföra sina arbetsuppgifter får åtkomst till dem, bör denna förordning innehålla närmare bestämmelser om olika grader av åtkomsträtt till uppgifter som behandlas av Europol. Dessa regler bör inte påverka begränsningar av åtkomsträtten som har införts av tillhandahållaren av uppgifterna, eftersom principen om äganderätten till uppgifter bör respekteras. För att effektivisera förebyggande och kamp mot brottslighet som omfattas av Europols mål, bör Europol underrätta medlemsstaterna om uppgifter som berör dem.

- (28) För att stärka det operativa samarbetet mellan byråerna, särskilt för att upprätta kopplingar mellan de uppgifter som de olika byråerna redan har tillgång till, bör Europol göra det möjligt för Eurojust och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) att på grundval av ett system med träff/icke träff få åtkomst till uppgifter som Europol förfogar över. Europol och Eurojust bör kunna ingå ett samarbetsavtal som på ömsesidig grund, inom sina respektive uppdrag, säkerställer åtkomst till och möjlighet att göra sökningar bland samtliga uppgifter som inlämnats för samkörning i enlighet med särskilda skyddsåtgärder och garantier för dataskydd som föreskrivs i denna förordning. Varje åtkomst till uppgifter som Europol förfogar över bör genom tekniska medel begränsas till information som faller inom respektive unionsorgans mandat.
- (29) Europol bör upprätthålla samarbetsförbindelser med andra unionsorgan, myndigheter i tredjeland, internationella organisationer och privata parter i den mån dess arbetsuppgifter kräver.

- (30) För att säkerställa en effektiv operativ verksamhet, bör Europol kunna utbyta alla relevanta uppgifter, med undantag av personuppgifter, med andra unionsorgan, myndigheter i tredjeland och internationella organisationer i den mån dess arbetsuppgifter kräver. Eftersom bolag, företag, branschorganisationer, icke-statliga organisationer och andra privata parter besitter sakkunskap och uppgifter som direkt kan användas för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet och terrorism, bör Europol också kunna utväxla sådana uppgifter med privata parter. För att förebygga och bekämpa it-brottslighet med anknytning till nätverks- och it-säkerhetsincidenter, bör Europol, i enlighet med den tillämpliga unionslagstiftningsakt som fastställer åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i hela unionen, samarbeta och utbyta uppgifter, med undantag av personuppgifter, med de nationella myndigheter som ansvarar för säkerheten inom nätverk och informationssystem.
- (31) Europol bör ha rätt att utbyta relevanta personuppgifter med andra unionsorgan i den mån dess eller deras arbetsuppgifter kräver.
- (32) Allvarlig brottslighet och terrorism har ofta kopplingar utanför unionens territorium. Europol bör därför kunna utbyta personuppgifter med myndigheter i tredjeland och sådana internationella organisationer som Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) i den utsträckning det är nödvändigt för att utföra dess uppgifter.

- (33) Samtliga medlemsstater är anslutna till Interpol. För att kunna fullgöra sitt uppdrag mottar, lagrar och sprider Interpol uppgifter för att hjälpa de behöriga brottsbekämpande myndigheterna att förebygga och bekämpa internationell brottslighet. Det är därför lämpligt att stärka samarbetet mellan Europol och Interpol genom att främja ett effektivt utbyte av personuppgifter med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna vid automatisk behandling av personuppgifter. När personuppgifter överförs från Europol till Interpol bör denna förordning tillämpas, särskilt bestämmelserna om internationella överföringar.
- (34) För att garantera begränsning av syftet är det viktigt att säkerställa att personuppgifter endast kan överföras av Europol till unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer om det är nödvändigt för att förebygga och bekämpa brottslighet som omfattas av Europols mål. Därför är det, vid överföring av personuppgifter, nödvändigt att säkerställa att mottagaren lämnar en försäkran om att uppgifterna enbart kommer att användas av mottagaren, eller överförs vidare till en behörig myndighet i ett tredjeland, för det syfte för vilket de ursprungligen överfördes. Ytterligare vidare överföring av uppgifterna bör ske i enlighet med denna förordning.

(35) Europol bör kunna överföra personuppgifter till en myndighet i ett tredjeland eller en internationell organisation på grundval av ett kommissionsbeslut om att landet eller den internationella organisationen i fråga kan garantera en adekvat skyddsnivå (nedan kallat *beslut om adekvat skyddsnivå*) eller, om något sådant beslut inte föreligger, på grundval av ett internationellt avtal som unionen har ingått i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget eller ett samarbetsavtal som medger utbyte av personuppgifter, vilket har ingåtts mellan Europol och detta tredjeland före ikraftträdandet av denna förordning. Mot bakgrund av artikel 9 i det till EU- och EUF-fördragen fogade protokoll nr 36 om övergångsbestämmelser ska rättsverkan för sådana avtal bestå så länge dessa akter inte upphävs, ogiltigförklaras eller ändras med tillämpning av fördragen. När så är lämpligt och i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001¹ bör kommissionen kunna höra Europeiska datatillsynsmannen före och under förhandlingarna om en internationell överenskommelse. Om styrelsen upptäcker ett operativt behov av samordning med ett tredjeland eller en internationell organisation bör den kunna föreslå rådet att den senare uppmärksammar kommissionen på behovet av ett beslut om adekvat skyddsnivå eller en rekommendation om att inleda förhandlingar inför en internationell överenskommelse enligt ovan.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

- (36) Om en överföring av personuppgifter inte kan grundas på ett beslut om en adekvat skyddsnivå, ett internationellt avtal som har ingåtts av unionen eller ett gällande samarbetsavtal, bör styrelsen i samförstånd med Europeiska datatillsynsmannen ha möjlighet att tillåta en serie överföringar om detta krävs på grund av särskilda omständigheter och förutsatt att tillräckliga skyddsåtgärder säkerställs. Den verkställande direktören bör i undantagsfall ha möjlighet att tillåta överföring av uppgifter från fall till fall, när en sådan överföring är nödvändig, i enlighet med särskilda strikta villkor.
- (37) Europol bör endast kunna behandla personuppgifter från privata parter och privatpersoner, om dessa uppgifter har överförts till Europol av en av följande: en nationell enhet i enlighet med dess nationella rätt; en kontaktpunkt i ett tredjeland eller en internationell organisation med vilken det har upprättats samarbete genom ett samarbetsavtal som medger utbyte av personuppgifter, vilket har ingåtts i enlighet med artikel 23 i beslut 2009/371/RIF före ikraftträdandet av denna förordning, en myndighet i ett tredjeland; eller en internationell organisation vilken är föremål för ett beslut om adekvat skyddsnivå eller med vilken unionen har ingått ett internationellt avtal i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget. I fall där Europol mottar personuppgifter direkt från privata parter och den berörda nationella enheten, kontaktpunkten eller myndigheten inte kan identifieras, bör dock Europol enbart kunna behandla dessa personuppgifter för att identifiera dessa enheter, och sådana uppgifter bör utplånas om inte dessa enheter återigen överlämnar personuppgifterna inom fyra månader efter det att överföringen äger rum. Europol bör genom tekniska medel garantera att sådana uppgifter inte är tillgängliga för behandling för något annat syfte under den perioden.

- (38) Med tanke på det exceptionella och särskilda hot mot unionens inre säkerhet som terrorism och andra former av allvarlig brottslighet utgör, särskilt när dessa underlättas, främjas eller begås med hjälp av internet, bör den verksamhet som Europol bör bedriva på grundval av denna förordning och som följer av Europols genomförande av rådets slutsatser av den 12 mars 2015 och uppmaningen från mötet i Europeiska rådet av den 23 april 2015 i synnerhet i samband med dessa prioriterade områden, särskilt den motsvarande praxisen med direkt utbyte av personuppgifter med privata parter, utvärderas av kommissionen senast den 1 maj 2019.
- (39) Uppgifter som uppenbart har erhållits i tydlig strid med de mänskliga rättigheterna bör inte behandlas.

- (40) För att säkerställa en hög skyddsnivå för enskilda med avseende på behandlingen av personuppgifter bör bestämmelserna om dataskydd vid Europol skärpas och bygga på de principer som ligger till grund för förordning (EG) nr 45/2001. I den till EU- och EUF-fördragen fogade förklaring nr 21 om skydd av personuppgifter på området för straffrättsligt samarbete och polissamarbete erkänns de särskilda förhållanden som gäller för behandling av personuppgifter inom brottsbekämpning, och därför bör Europols regler om dataskydd vara oberoende och samtidigt överensstämmande med andra relevanta instrument för skydd av uppgifter på området polissamarbete inom EU. Dessa instrument inkluderar i synnerhet den tillämpliga unionslagstiftningsakten om skydd för enskilda personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter samt Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter och dess rekommendation R(87) 15¹.

¹ Europarådets ministerkommittés rekommendation R(87) 15 av den 17 september 1987 om polisens användning av personuppgifter.

- (41) Varje behandling av personuppgifter av Europol bör vara lagenlig och rättvis i förhållande till berörda registrerade. Principen om rättvis behandling kräver öppenhet i behandlingen så att berörda registrerade kan utöva sina rättigheter i enlighet med denna förordning. Det bör dock vara möjligt att vägra eller begränsa åtkomsten till deras personuppgifter om en sådan vägran eller begränsning, med vederbörlig hänsyn till de berörda registrerades intressen, är nödvändig för att Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett korrekt sätt, skydda säkerhet och allmän ordning eller förhindra brott, garantera att nationella utredningar inte äventyras eller skydda tredje mans fri- och rättigheter. För att förbättra öppenheten bör Europol offentliggöra ett dokument som på ett begripligt sätt anger de tillämpliga bestämmelserna för behandling av personuppgifter och de medel som står till de registrerades förfogande för att de ska kunna utöva sina rättigheter. Europol bör också på sin webbplats offentliggöra en förteckning över beslut om adekvat skyddsnivå, överenskommelser och avtal och administrativa överenskommelser som rör överföring av personuppgifter till tredjeländer och internationella organisationer. För att öka Europols öppenhet gentemot medborgarna och dess ansvarsskyldighet bör Europol dessutom på sin webbplats offentliggöra en förteckning över sina styrelseledamöter och, i förekommande fall, sammandrag av resultatet av styrelsens möten, med respekt för kraven på skydd av personuppgifter.

- (42) Personuppgifter bör i möjligaste mån delas in efter deras grad av korrekthet och tillförlitlighet. Sakförhållanden bör särskiljas från personliga bedömningar, för att möjliggöra såväl skydd för enskilda som kvaliteten och tillförlitligheten hos de uppgifter som behandlas av Europol. När det gäller uppgifter som erhållits från allmänt tillgängliga källor, framför allt källor på internet, bör Europol i möjligaste mån synnerligen omsorgsfullt bedöma korrektheten hos dessa uppgifter och källans tillförlitlighet för att beakta de risker som är förknippade med internet vad gäller skyddet av personuppgifter och privatlivet.
- (43) Personuppgifter rörande olika kategorier av registrerade behandlas inom ramen för samarbete i brottsbekämpningssyfte. Europol bör göra distinktioner mellan personuppgifter som rör olika kategorier av registrerade så tydliga som möjligt. Personuppgifter rörande personer såsom brottsoffer, vittnen och personer som besitter relevanta uppgifter och personuppgifter rörande minderåriga bör omfattas av särskilt skydd. Europol bör endast behandla känsliga uppgifter, om dessa uppgifter kompletterar andra personuppgifter som redan behandlas av Europol.
- (44) Mot bakgrund av de grundläggande rättigheterna till skydd av personuppgifter bör Europol inte lagra personuppgifter längre än vad som är nödvändigt för att fullgöra sina arbetsuppgifter. Behovet av fortsatt lagring av sådana uppgifter bör ses över senast tre år efter det att de först började behandlas.
- (45) För att garantera skyddet av personuppgifter bör Europol och medlemsstaterna genomföra nödvändiga tekniska och organisatoriska åtgärder.

- (46) Alla registrerade bör ha åtkomsträtt till personuppgifter som rör dem, att få felaktiga uppgifter som rör dem korrigerade och att utplåna eller begränsa uppgifter som rör dem, om dessa uppgifter inte längre behövs. Kostnaderna i samband med utövandet av åtkomsträtten till personuppgifter bör inte utgöra ett hinder för ett effektivt utövande av den rätten. Den registrerades rättigheter och utövandet av dessa bör inte påverka Europols skyldigheter och bör omfattas av de begränsningar som fastställs i denna förordning.
- (47) Skyddet av de registrerades rättigheter och friheter kräver en tydlig ansvarsfördelning inom ramen för denna förordning. Medlemsstaterna bör särskilt ansvara för att de uppgifter som de har överfört till Europol är korrekta, hålls uppdaterade och för att sådana överföringar av uppgifter är lagenliga. Europol bör ansvara för att uppgifter från andra uppgiftslämnare eller från Europols egna analyser är korrekta och hålls uppdaterade. Europol bör säkerställa att uppgifterna behandlas på ett korrekt och lagenligt sätt, och att de samlas in och behandlas för ett givet syfte. Europol bör även säkerställa att uppgifterna är korrekta, relevanta och inte överdrivet omfattande i förhållande till det syfte för vilket de behandlas, att de inte lagras längre än syftet kräver och att de behandlas på ett sätt som garanterar adekvat säkerhet för personuppgifterna och konfidentialitet vid uppgiftsbehandlingen.
- (48) Europol bör föra register över insamling, ändring, åtkomst, utlämning, samkörning och utplåning av personuppgifter, så att det är möjligt att kontrollera lagenligheten i behandlingen av uppgifterna, genomföra egenkontroll samt säkerställa dataintegritet och datasäkerhet. Det bör åligga Europol att samarbeta med Europeiska datatillsynsmannen och att på begäran göra loggar eller dokumentation tillgängliga, så att de kan användas för övervakning av behandlingen.

- (49) Europol bör utnämna ett dataskyddsbud för hjälp med övervakningen av hur bestämmelserna i denna förordning efterlevs. Dataskyddsbudet bör kunna utföra sitt uppdrag och sina uppgifter på ett oberoende och effektivt sätt och bör förses med nödvändiga resurser.
- (50) Oberoende, öppna, ansvariga och effektiva strukturer för tillsyn är grundläggande för skyddet av enskilda med avseende på behandling av personuppgifter i enlighet med kraven i artikel 8.3 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Nationella myndigheter med behörighet avseende tillsynen av behandlingen av personuppgifter bör övervaka lagenligheten i personuppgifter som medlemsstaterna lämnar till Europol. Europeiska datatillsynsmannen bör övervaka lagenligheten i den databehandling som utförs av Europol, och utöva sina funktioner på ett fullständigt oberoende sätt. I detta avseende utgör mekanismen för föregående samråd en viktig skyddsåtgärd för nya typer av behandling. Detta bör inte gälla operativ verksamhet i specifika enskilda fall som projekt för operativa analyser, utan användning av nya it-system för behandling av personuppgifter och varje betydande ändring av dessa.
- (51) Det är viktigt att säkerställa en skärpt och effektiv tillsyn av Europol och garantera att Europeiska datatillsynsmannen kan använda sig av lämplig sakkunskap om dataskydd på brottsbekämpningsområdet när denne tar på sig ansvaret för tillsynen av dataskyddet vid Europol. Europeiska datatillsynsmannen och de nationella tillsynsmyndigheterna bör samarbeta nära med varandra om specifika frågor som kräver nationellt deltagande och bör säkerställa enhetlig tillämpning av denna förordning inom hela unionen.

- (52) För att underlätta samarbetet mellan Europeiska datatillsynsmannen och de nationella tillsynsmyndigheterna, men utan att det påverkar Europeiska datatillsynsmannens oberoende och dennes ansvar för tillsynen av dataskyddet vid Europol, bör de träffas regelbundet i samarbetsnämnden, som, i egenskap av rådgivande organ, bör utarbeta yttranden, riktlinjer, rekommendationer och bästa praxis om olika frågor som kräver nationellt deltagande.
- (53) Eftersom Europol också behandlar personuppgifter som inte används i det operativa arbetet och som alltså inte är förknippade med brottsutredningar, till exempel personuppgifter om Europols personal, tjänsteleverantörer eller besökare, bör behandlingen av sådana uppgifter omfattas av förordning (EG) nr 45/2001.
- (54) Europeiska datatillsynsmannen bör pröva och utreda klagomål som lämnas in av registrerade. Utredningen av ett klagomål bör, med förbehåll för eventuell domstolsprövning, ske i den utsträckning som är lämplig i det enskilda fallet. Den nationella tillsynsmyndigheten bör i rimlig tid informera den registrerade om hur arbetet med klagomålet fortskrider och vad resultatet blir.
- (55) Varje enskild person bör ha rätt till rättsmedel mot beslut av Europeiska datatillsynsmannen som rör denne.
- (56) Europol bör omfattas av allmänna bestämmelser om inom- och utomobligatoriskt ansvar som är tillämpliga på unionens institutioner, byråer och organ, med undantag för bestämmelser om ansvar för olaga databehandling.

- (57) Det kan för den berörda personen vara oklart om skada till följd av olaga databehandling är en konsekvens av åtgärder som vidtagits av Europol eller av en medlemsstat. Europol och den medlemsstat där skadan uppkom bör därför vara solidariskt ansvariga.
- (58) Samtidigt som man respekterar Europaparlamentets och de nationella parlamentens roll beträffande kontrollen av Europols verksamhet, är det nödvändigt att Europol är en fullt ansvarig och öppen inre organisation. I detta syfte bör, mot bakgrund av artikel 88 i EUF-fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förfaranden fastställas för Europaparlamentets och de nationella parlamentens kontroll av Europols verksamhet. Sådana förfaranden bör omfattas av artikel 12 c i EU-fördraget och artikel 9 i protokoll nr 1, vari det fastställs att Europaparlamentet och de nationella parlamenten tillsammans ska bestämma hur ett effektivt och regelbundet interparlamentariskt samarbete ska organiseras och främjas inom unionen. De förfaranden som ska fastställas för kontroll av Europols verksamhet bör fastställas med vederbörlig hänsyn till behovet av att se till att Europaparlamentet och de nationella parlamenten kan delta på lika villkor samt behovet av konfidentialitet för operativa uppgifter. Det sätt på vilket de nationella parlamenten granskar sina regeringar i fråga om unionens verksamhet är dock en angelägenhet för varje medlemsstats särskilda konstitutionella organisation och praxis.

- (59) Tjänsteföreskrifterna för tjänstemännen i Europeiska unionen (nedan kallade *tjänsteföreskrifterna*) och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen (nedan kallade *anställningsvillkoren för övriga anställda*) som fastställs i rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68¹ bör gälla för Europols personal. Europol bör ha rätt att anställa personal från medlemsstaternas behöriga myndigheter som tillfälligt anställda med begränsad anställningstid i syfte att bibehålla rotationsprincipen, eftersom sådan personals därpå följande återintegrering i de behöriga myndigheternas tjänst underlättar ett nära samarbete mellan Europol och medlemsstaternas behöriga myndigheter. Medlemsstaterna bör vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillfälligt anställd personal vid Europol efter sin tjänstgöring där kan återvända till de nationella offentliga förvaltningar som de tillhör.
- (60) Med tanke på vilken karaktär Europols uppdrag har och den verkställande direktörens roll, bör det berörda utskottet i Europaparlamentet ha möjlighet att uppmana den verkställande direktören att inställa sig inför det före dennes utnämning, liksom inför varje förlängning av dennes förordnande. Den verkställande direktören bör även lägga fram årsrapporten för Europaparlamentet och rådet. Europaparlamentet och rådet bör dessutom ha möjlighet att uppmana den verkställande direktören att rapportera om hur dennes uppgifter har utförts.

¹ EGT L 56, 4.3.1968, s. 1.

- (61) För att garantera Europols fullständiga oberoende och självständighet, bör det ha en egen budget, med inkomster som främst består av ett bidrag från unionens allmänna budget. Unionens budgetförfarande bör gälla för unionens bidrag och för alla andra anslag från Europeiska unionens allmänna budget. Revisionen av räkenskaperna bör göras av revisionsrätten.
- (62) Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013¹ bör tillämpas på Europol.
- (63) Med tanke på deras särskilda rättsliga och administrativa befogenheter samt deras tekniska kompetens vid utförandet av gränsöverskridande informationsutbyte, verksamhet och utredningar, inbegripet i gemensamma utredningsgrupper, och vid tillhandahållandet av faciliteter för utbildning, bör medlemsstaternas behöriga myndigheter kunna få bidrag från Europol utan en ansökningsomgång i enlighet med artikel 190.1 d i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012².
- (64) Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013³ bör tillämpas på Europol.

¹ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013 av den 30 september 2013 med rambudgetförordning för de organ som avses i artikel 208 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 328, 7.12.2013, s. 42).

² Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012 av den 29 oktober 2012 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 362, 31.12.2012, s. 1).

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 av den 11 september 2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 och rådets förordning (Euratom) nr 1074/1999 (EUT L 248, 18.9.2013, s. 1)

- (65) Europol behandlar uppgifter som behöver särskilt skydd, eftersom de inbegriper känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade och säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter. Europol bör därför utarbeta regler om konfidentialitet och behandling av sådana uppgifter. Reglerna för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter bör överensstämma med rådets beslut 2013/488/EU¹.
- (66) Tillämpningen av denna förordning bör regelbundet utvärderas.
- (67) De nödvändiga bestämmelserna om lokaler för Europol i Haag, där det har sitt huvudkontor, och de särskilda regler som gäller hela Europols personal och deras familjemedlemmar bör fastställas i ett särskilt avtal om huvudkontor. Världmedlemsstaten bör dessutom tillhandahålla de nödvändiga villkoren för en smidig drift av Europol, inklusive flerspråkig skolundervisning med europeisk inriktning samt lämpliga transportförbindelser, för att därigenom locka till sig personal av hög kvalitet från största möjliga geografiska område.
- (68) Europol såsom den inrättas genom denna förordning ersätter och efterträder Europol såsom den inrättades genom beslut 2009/371/RIF. Det bör därför vara den rättsliga efterträdaren till alla dess avtal, inbegripet anställningsavtal, skulder och förvärvat egendom. De internationella avtal som har ingåtts av Europol såsom den inrättades genom beslut 2009/371/RIF och de avtal som ingåtts av Europol såsom den inrättades genom Europokonventionen före den 1 januari 2010 bör fortsätta att gälla.

¹ Rådets beslut 2013/488/EU av den 23 september 2013 om säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter (EUT L 274, 15.10.2013, s. 1).

- (69) För att Europol på bästa sätt ska kunna fortsätta att utföra de uppgifter som utfördes av Europol såsom det inrättades genom beslut 2009/371/RIF bör övergångsåtgärder fastställas, särskilt med avseende på styrelsen, den verkställande direktören och personal anställd som lokalt anställda enligt ett avtal som ska gälla tills vidare ingått av Europol såsom det inrättades genom Europolkonventionen, vilken bör ges möjlighet till anställning som tillfälligt anställd eller kontraktsanställd personal i enlighet med anställningsvillkoren för övriga anställda.
- (70) Rådets akt 1999/C 26/07 om Europols tjänsteföreskrifter¹ har upphävts genom artikel 63 i beslut 2009/371/RIF. Den bör dock fortfarande vara tillämplig på personal som anställts av Europol före ikraftträdandet av beslut 2009/371/RIF. Därför bör det i övergångsbestämmelser föreskrivas att avtal som har ingåtts i enlighet med dessa tjänsteföreskrifter ska fortsätta att regleras av dem.
- (71) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att inrätta en enhet med ansvar för brottsbekämpande samarbete på unionsnivå, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare , på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

¹ Rådets akt 1999/C 26/07 av den 3 december 1998 om antagande av tjänsteföreskrifter för anställda vid Europol (EGT C 26, 30.1.1999, s. 23).

- (72) I enlighet med artiklarna 3 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, har Irland meddelat att det önskar delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.
- (73) I enlighet med artiklarna 1 och 2 och artikel 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Förenade kungariket inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Förenade kungariket.
- (74) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.
- (75) Europeiska datatillsynsmannen har hörts och avgav ett yttrande den 31 maj 2013.
- (76) Denna förordning respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som särskilt erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i synnerhet rätten till skydd av personuppgifter och rätten till privatliv, vilka skyddas genom artiklarna 8 och 7 i stadgan och artikel 16 i EUF-fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER, MÅL OCH UPPGIFTER

FÖR EUROPOL

Artikel 1

Inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning

1. Härmed inrättas Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) i syfte att stödja samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter i unionen.
2. Europol, såsom den inrättas genom denna förordning, ska ersätta och efterträda Europol såsom den inrättades genom beslut 2009/371/RIF.

Artikel 2
Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

- a) *medlemsstaternas behöriga myndigheter*: polismyndigheter och andra brottsbekämpande organ i medlemsstaterna som enligt nationell rätt är ansvariga för att förebygga och bekämpa brott. Behöriga myndigheter ska även omfatta andra myndigheter i medlemsstaterna som enligt nationell rätt är ansvariga för att förebygga och bekämpa brott som omfattas av Europols behörighet.
- b) *strategisk analys*: metoder och tekniker genom vilka information samlas in, lagras, behandlas och bedöms i syfte att understödja och utveckla en kriminalpolitik som bidrar till effektivt och ändamålsenligt förebyggande och bekämpande av brott.
- c) *operativ analys*: metoder och tekniker genom vilka information samlas in, lagras, behandlas och bedöms i syfte att understödja brottsutredningar.
- d) *unionsorgan*: institutioner, organ, uppdrag, kontor och byråer som har inrättats genom, eller på grundval av, EU-fördraget och EUF-fördraget.
- e) *internationell organisation*: en organisation och dess underställda organ som lyder under internationell rätt eller annat organ som har inrättats genom, eller på grundval av, en överenskommelse mellan två eller flera länder.

- f) *privata parter*: enheter och organ som har inrättats enligt en medlemsstat eller ett tredjelands rätt, i synnerhet bolag och företag, näringslivsorganisationer, ideella organisationer och andra juridiska personer som inte omfattas av led e.
- g) *privatpersoner*: fysiska personer.
- h) *personuppgifter*: upplysning som avser den registrerade.
- i) *den registrerade*: en identifierad eller identifierbar fysisk person, där en identifierbar person är en person som kan identifieras, direkt eller indirekt, särskilt genom hänvisning till en identifierare som namn, identifikationsnummer, lokaliseringssuppgift eller onlineidentifikator, eller till en eller flera faktorer som är specifika för den personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.
- j) *genetiska uppgifter*: personuppgifter som rör genetiska kännetecken för en enskild person som är nedärvda eller har förvärvats, vilka ger unik information om den enskilda personens fysiologi eller hälsa och som särskilt erhålls genom analys av ett biologiskt prov från personen i fråga.
- k) *behandling*: en åtgärd, eller serie av åtgärder, som vidtas med personuppgifter, eller uppsamlingar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, till exempel insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, hämtning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, begränsning, utplåning eller förstöring.

- l) *mottagare*: en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, byrå eller annat organ till vilket uppgifterna lämnas ut, vare sig det är en tredje part eller ej.
- m) *överföring av personuppgifter*: överlämnande av personuppgifter, som aktivt ställs till förfogande mellan ett begränsat antal fastställda parter, med avsändarens vetskap om eller avsikt att ge mottagaren åtkomst till personuppgifter.
- n) *personuppgiftsincident*: en säkerhetsincident som leder till förstöring, förlust eller ändringar genom olyckshändelse eller olagliga handlingar eller till obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats.
- o) *den registrerades samtycke*: en frivillig, uttrycklig, informerad och entydig viljeyttring genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller en tydlig bekräftelse, samtycker till behandling av uppgifter som rör denne.
- p) *administrativa personuppgifter*: andra personuppgifter som behandlas av Europol än de som behandlas för att uppfylla de mål som fastställs i artikel 3.

Artikel 3

Mål

1. Europol ska stödja och stärka medlemsstaternas behöriga myndigheters insatser och ömsesidiga samarbete för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet som berör två eller flera medlemsstater, terrorism och former av brottslighet som påverkar ett gemensamt intresse som omfattas av unionens politik, som anges i bilaga I.
2. Utöver vad som anges i punkt 1 ska Europols mål även omfatta brott som hör samman med sådan brottslighet. Följande ska anses höra samman med sådan brottslighet:
 - a) Brotts som begås för att anskaffa medel till att utföra gärningar som omfattas av Europols behörighet.
 - b) Brotts som begås för att underlätta eller utföra gärningar som omfattas av Europols behörighet.
 - c) Brotts som begås för att personer som begår gärningar som omfattas av Europols behörighet ska undgå lagföring och straff.

Artikel 4
Uppgifter

1. Europol ska utföra följande uppgifter för att uppnå målen i artikel 3:
 - a) Samla in, lagra, behandla, analysera och utbyta information, inbegripet kriminalunderrättelser.
 - b) Utan dröjsmål, via de nationella enheter som har inrättats eller utsetts enligt artikel 7.2, underrätta medlemsstaterna om eventuella uppgifter om och samband mellan brott som berör dem.
 - c) Samordna, organisera och genomföra utredningar och operativa insatser för att stödja och stärka insatser från medlemsstaternas behöriga myndigheter, som utförs
 - i) tillsammans med medlemsstaternas behöriga myndigheter, eller
 - ii) inom ramen för gemensamma utredningsgrupper, i enlighet med artikel 5 och, i förekommande fall, i samverkan med Eurojust.
 - d) Delta i gemensamma utredningsgrupper samt föreslå att de inrättas i enlighet med artikel 5.

- e) Förse medlemsstaterna med information och analytiskt stöd i samband med större internationella händelser.
- f) Utarbeta hotbilda-bedömningar, strategiska och operativa analyser samt allmänna lägesrapporter.
- g) Utveckla, sprida och främja specialkunskaper om brottsförebyggande metoder, undersökningsförfaranden, tekniska och forensiska metoder samt ge råd till medlemsstaterna.
- h) Stödja medlemsstaternas gränsöverskridande informationsutbyte, verksamhet och utredningar samt gemensamma utredningsgrupper, inbegripet genom att tillhandahålla operativt, tekniskt och ekonomiskt stöd.
- i) Tillhandahålla specialiserad utbildning och bistå medlemsstaterna med att anordna utbildning, inbegripet tillhandahållande av ekonomiskt stöd, inom ramen för sina mål och i överensstämmelse med sina personal- och budgetresurser i samordning med Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning (Cepol).
- j) Samarbeta med de unionsorgan som har inrättats i enlighet med avdelning V i EUF-fördraget och med Olaf, i synnerhet genom informationsutbyte och genom att förse dem med analytiskt stöd på områden som omfattas av deras behörighet.

- k) Förse EU:s krishanteringsstrukturer och krishanteringsuppdrag enligt EU-fördraget med information och stöd inom ramen för Europols mål enligt artikel 3.
 - l) Utveckla unionscentrum med specialkunskap för att bekämpa vissa typer av brott som omfattas av Europols mål, särskilt det europeiska it-brottscentrumet.
 - m) Stödja medlemsstaternas insatser för att förebygga och bekämpa de former av brottslighet som anges i bilaga I, vilka underlättas, främjas eller begås med hjälp av internet, inbegripet att i samarbete med medlemsstaterna anmäla internetinnehåll genom vilket sådana former av brottslighet underlättas, främjas eller begås till de berörda internetjänsteleverantörerna för att dessa frivilligt ska överväga om det anmälda internetinnehåll är förenligt med deras egna villkor.
2. Europol ska tillhandahålla strategiska analyser och hotbilsbedömningar för att bistå rådet och kommissionen vid fastställandet av unionens strategiska och operativa prioriteringar för brottsbekämpning. Europol ska också bidra till det operativa genomförandet av dessa prioriteringar.
3. Europol ska tillhandahålla strategiska analyser och hotbilsbedömningar för att bidra till en effektiv och rationell användning av tillgängliga resurser på nationell nivå och unionsnivå för operativ verksamhet och stöd till sådan verksamhet.

4. Europol ska fungera som centralbyrå för bekämpande av förfalskning av euron i enlighet med rådets beslut 2005/511/RIF¹. Europol ska också främja samordning av åtgärder som genomförs av medlemsstaternas behöriga myndigheter eller inom ramen för gemensamma utredningsgrupper för att bekämpa förfalskning av euron, i tillämpliga fall i samverkan med unionsorgan och myndigheter i tredjeland.
5. Europol får inte vidta tvångsåtgärder vid fullgörandet av sina uppgifter.

KAPITEL II

SAMARBETE MELLAN MEDLEMSSTATER OCH EUROPOL

Artikel 5

Deltagande i gemensamma utredningsgrupper

1. Europolpersonal får delta i den verksamhet som bedrivs av gemensamma utredningsgrupper som utreder brott som omfattas av Europols mål. Avtalet om inrättande av en gemensam utredningsgrupp ska fastställa villkoren för Europolpersonalens deltagande i gruppen, och ska inkludera information om reglerna om ansvar.

¹ Rådets beslut 2005/511/RIF av den 12 juli 2005 om skydd av euron mot förfalskning genom att Europol utses till centralbyrå för bekämpande av förfalskning av euron (EUT L 185, 16.7.2005, s. 35).

2. Europolpersonal får, inom de gränser som fastställs i lagstiftningen i de medlemsstater där en gemensam utredningsgrupp är verksam, delta i all verksamhet och allt informationsutbyte med alla medlemmar i den gemensamma utredningsgruppen.
3. Europolpersonal som deltar i en gemensam utredningsgrupp får, i enlighet med denna förordning, förse alla medlemmar i gruppen med nödvändiga uppgifter som behandlas av Europol för de ändamål som fastställs i artikel 18.2. Europol ska samtidigt informera de nationella enheterna i de medlemsstater som är företrädda i gruppen samt de nationella enheterna i de medlemsstater som tillhandahåller uppgifterna.
4. Uppgifter som Europolpersonal erhåller när de ingår en gemensam utredningsgrupp får, med samtycke från och under ansvar av den medlemsstat som lämnade uppgifterna, behandlas av Europol för de ändamål som fastställs i artikel 18.2, på de villkor som anges i denna förordning.
5. Om Europol har skäl att anta att inrättandet av en gemensam utredningsgrupp skulle ge en utredning ett mervärde, får den föreslå de berörda medlemsstaterna detta och vidta åtgärder för att bistå dem med inrättandet av en gemensam utredningsgrupp.

Artikel 6

Framställan från Europol om inledande av en brottsutredning

1. I särskilda fall, där Europol anser att en utredning av ett brott som omfattas av dess mål bör inledas, ska Europol, via de nationella enheterna, göra en framställan om att de berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter inleder, genomför eller samordnar en sådan brottsutredning.
2. De nationella enheterna ska utan dröjsmål informera Europol om det beslut som fattas av medlemsstaternas behöriga myndigheter avseende en eventuell framställan i enlighet med punkt 1.
3. Om de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna beslutar att inte tillmötesgå en framställan från Europol enligt punkt 1, ska de utan onödigt dröjsmål, helst inom en månad efter mottagandet av framställan, informera Europol om skälen till sitt beslut. Skälen kan emellertid hållas inne, om utlämnande av dem skulle
 - a) strida mot medlemsstatens grundläggande säkerhetsintressen, eller
 - b) äventyra en positiv utgång av en pågående utredning eller en enskild persons säkerhet.
4. Europol ska omedelbart informera Eurojust om en eventuell begäran i enlighet med punkt 1 och om ett eventuellt beslut som en behörig myndighet i en medlemsstat fattar i enlighet med punkt 2.

Artikel 7
Nationella Europolenheter

1. Medlemsstaterna och Europol ska samarbeta med varandra i fullgörandet av sina respektive uppgifter enligt denna förordning.
2. Varje medlemsstat ska inrätta eller utse en nationell enhet, som ska fungera som sambandsorgan mellan Europol och de behöriga myndigheterna i medlemsstaten. Varje medlemsstat ska utse en tjänsteman till chef för sin nationella enhet.
3. Varje medlemsstat ska säkerställa att dess nationella enhet är behörig enligt nationell rätt att fullgöra de uppgifter som anförtros de nationella enheterna i denna förordning, och i synnerhet att den har åtkomst till nationella brottsbekämpningsuppgifter och andra relevanta uppgifter som är nödvändiga för samarbetet med Europol.
4. Varje medlemsstat ska fastställa sin nationella enhets organisation och personalstyrka i enlighet med sin nationella rätt.
5. I enlighet med punkt 2 ska den nationella enheten fungera som sambandsorgan mellan Europol och medlemsstaternas behöriga myndigheter. På villkor som fastställs av medlemsstaterna, inbegripet tidigare kontakt med den nationella enheten, får medlemsstaterna dock tillåta direktkontakt mellan sina behöriga myndigheter och Europol. Den nationella enheten ska samtidigt från Europol erhålla eventuell information som har utbyttts under direktkontakter mellan Europol och de behöriga myndigheterna, om inte den nationella enheten anger att den inte behöver erhålla sådan information.

6. Varje medlemsstat ska via sin nationella enhet eller, med förbehåll för punkt 5, en behörig myndighet, i synnerhet
- a) tillhandahålla Europol den information som är nödvändig för att den ska kunna uppfylla sina mål, inbegripet uppgifter om de former av brottslighet vars förebyggande eller bekämpande prioriteras av unionen,
 - b) säkerställa effektiv kommunikation och effektivt samarbete mellan alla berörda behöriga myndigheter och Europol,
 - c) öka medvetenheten om Europols verksamhet,
 - d) i enlighet med artikel 38.5 a säkerställa att nationell rätt efterlevs vid tillhandahållande av information till Europol.
7. Utan att det påverkar medlemsstaternas fullgörande av sitt ansvar att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten ska medlemsstaterna inte vara skyldiga att i ett konkret fall tillhandahålla information i enlighet med punkt 6 a, om det skulle
- a) strida mot den berörda medlemsstatens grundläggande säkerhetsintressen,
 - b) äventyra en positiv utgång av en pågående utredning eller en enskild persons säkerhet, eller
 - c) medföra att uppgifter som sätts i samband med organisationer eller särskild underrättelseverksamhet inom området för nationell säkerhet lämnas ut.

Medlemsstaterna ska dock tillhandahålla information så snart den upphör att omfattas av första stycket led a, b eller c.

8. Medlemsstaterna ska se till att de finansunderrättelseenheter som har inrättats i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG¹ tillåts samarbeta med Europol via respektive nationella enheter när det gäller analyser inom ramen för deras uppdrag och behörighet.
9. Cheferna för de nationella enheterna ska sammanträda regelbundet, i synnerhet för att diskutera och lösa problem som uppstår inom ramen för deras operativa samarbete med Europol.
10. De nationella enheternas kostnader för förbindelser med Europol ska bäras av medlemsstaterna och, med undantag för anslutningskostnader, inte debiteras Europol.
11. Europol ska utarbeta en årsrapport om den information som tillhandahålls av varje medlemsstat enligt punkt 6 a på grundval av de av styrelsen fastställda kvantitativa och kvalitativa utvärderingskriterierna. Årsrapporten ska skickas till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och de nationella parlamenten.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (EUT L 309, 25.11.2005, s. 15).

Artikel 8
Sambandsmän

1. Varje nationell enhet ska utse minst en sambandsman som ska vara knuten till Europol. Om inte annat anges i föreliggande förordning, ska sambandsmännen vara underkastade nationell rätt i den medlemsstat som de utsetts av.
2. Sambandsmännen ska utgöra nationella sambandskontor vid Europol och ska av sina nationella enheter ges i uppdrag att företräda dessas intressen inom Europol i enlighet med nationell rätt i den medlemsstat som de utsetts av och de bestämmelser som gäller för Europols förvaltning.
3. Sambandsmännen ska delta i utbytet av information mellan Europol och respektive medlemsstater.
4. Sambandsmännen ska, i enlighet med sin nationella rätt, delta i utbytet av information mellan respektive medlemsstater och sambandsmännen från andra medlemsstater, tredjeländer och internationella organisationer. Europols infrastruktur kan i enlighet med nationell rätt utnyttjas till sådana bilaterala utbyten även för att täcka brott som inte omfattas av Europols mål. Allt sådant informationsutbyte ska ske i enlighet med tillämplig unionsrätt och nationell rätt.
5. Styrelsen ska fastställa sambandsmännens rättigheter och skyldigheter gentemot Europol. Sambandsmännen ska åtnjuta de privilegier och den immunitet som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter i enlighet med artikel 63.2.

6. Europol ska säkerställa att sambandsmännen har fullständig information om, och är delaktiga i, all Europols verksamhet, i den mån det är nödvändigt för att de ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.
7. Europol ska täcka kostnaderna för att förse medlemsstater med erforderliga lokaler i Europols byggnad och ge tillräckligt stöd för att sambandsmännen ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Alla andra kostnader som uppstår i samband med utnämningen av sambandsmän ska bäras av den medlemsstat som de utses av, inbegripet kostnaderna för sambandsmännens utrustning, om inte Europaparlamentet och rådet på rekommendation av styrelsen beslutar annorlunda.

KAPITEL III

ORGANISATIONEN AV EUROPOL

Artikel 9

Europols lednings- och förvaltningsstruktur

Europols lednings- och förvaltningsstruktur ska omfatta följande:

- a) En styrelse.
- b) En verkställande direktör.
- c) Vid behov andra rådgivande organ som inrättas av styrelsen i enlighet med artikel 11.1 s.

AVSNITT 1

STYRELSE

Artikel 10

Styrelsens sammansättning

1. Styrelsen ska bestå av en företrädare för varje medlemsstat och en företrädare för kommissionen. Varje företrädare ska ha rösträtt.
2. Styrelseledamöterna ska utses med beaktande av deras kunskaper om samarbete inom området för brottsbekämpning.
3. Varje styrelseledamot ska ha en suppleant, som ska utses med beaktande av kriteriet i punkt 2. Suppleanten ska företräda ledamoten i den senares frånvaro.

Hänsyn ska även tas till principen om jämn könsfördelning i styrelsen.
4. Ledamöternas och suppleanternas mandatperiod ska vara fyra år, utan att det påverkar medlemsstaternas och kommissionens rätt att avsluta sina respektive ledamöters och suppleanternas mandat. Denna period får förlängas.

Artikel 11
Styrelsens funktioner

1. Styrelsen ska
 - a) varje år, med två tredjedelars majoritet av sina ledamöter och i enlighet med artikel 12, anta ett dokument som innehåller Europols fleråriga programplanering och dess årliga arbetsprogram för följande år,
 - b) med två tredjedelars majoritet av sina ledamöter anta Europols årliga budget och fullgöra andra uppgifter som avser Europols budget i enlighet med kapitel X,
 - c) anta en konsoliderad årlig verksamhetsrapport om Europols verksamhet och senast den 1 juli följande år sända den till Europaparlamentet, rådet, kommissionen, revisionsrätten och de nationella parlamenten; den konsoliderade årliga verksamhetsrapporten ska offentliggöras,
 - d) anta de finansiella bestämmelser som ska tillämpas på Europol i enlighet med artikel 61,
 - e) anta en intern strategi för bedrägeribekämpning, som står i proportion till risken för bedrägerier, och tar hänsyn till kostnaderna för och fördelarna med de åtgärder som ska genomföras,
 - f) anta regler för att förebygga och hantera intressekonflikter med avseende på ledamöterna, inbegripet med avseende på deras intresseförklaringar,

- g) i enlighet med punkt 2, med avseende på Europols personal, utöva de befogenheter som i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän tilldelas tillsättningsmyndigheten och i anställningsvillkoren för övriga anställda tilldelas den myndighet som är behörig att sluta anställningsavtal för övriga anställda (nedan kallade *tillsättningsbefogenheter*),
- h) anta lämpliga genomförandebestämmelser för att ge verkan åt tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna,
- i) anta interna regler för förfarandet för att utse den verkställande direktören, inklusive regler för urvalskommitténs sammansättning som säkerställer dess oberoende och opartiskhet,
- j) för rådet lägga fram en slutlista över kandidater till posterna som verkställande direktör och vice verkställande direktörer samt, vid behov, föreslå rådet att deras mandatperiod förlängs eller att de avsätts från posten i enlighet med artiklarna 54 och 55,
- k) fastställa resultatindikatorer och övervaka den verkställande direktörens arbete, inklusive genomförandet av styrelsebeslut,
- l) utse ett dataskyddsombud som ska vara funktionellt oberoende vid utförandet av sina arbetsuppgifter,

- m) utse en räkenskapsförare, som ska omfattas av tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda och vara funktionellt oberoende vid fullgörandet av sina arbetsuppgifter,
- n) vid behov inrätta en internrevisionsinstans,
- o) säkerställa lämplig uppföljning av resultat och rekommendationer som härrör från de interna eller externa revisionsrapporterna och utvärderingarna samt från utredningar som utförs av Olaf och Europeiska datatillsynsmannen,
- p) fastställa utvärderingskriterierna för årsrapporten i enlighet med artikel 7.11,
- q) efter att ha hört Europeiska datatillsynsmannen anta riktlinjer som närmare anger förfarandena för Europols behandling av information enligt artikel 18,
- r) Besluta om ingåendet av arbets- och administrativa arrangemang i enlighet med artiklarna 23.4 respektive 25.1,
- s) med beaktande av både verksamhetsrelaterade och finansiella krav, på förslag av den verkställande direktören, besluta om inrättande av Europols interna strukturer, inbegripet de unionscentrum med specialkunskap som avses i artikel 4.1 1,
- t) anta sin arbetsordning, inbegripet bestämmelser om sekretariatets uppgifter och funktion,
- u) vid behov, anta övriga interna regler.

2. Styrelsen får, om den anser det vara nödvändigt för utförandet av Europols uppgifter, föreslå rådet att det uppmärksammar kommissionen på behovet av ett beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 25.1 a eller av en rekommendation till ett beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar i syfte att ingå en internationell överenskommelse enligt artikel 25.1 b.

3. Styrelsen ska i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna anta ett beslut grundat på artikel 2.1 i tjänsteföreskrifterna och artikel 6 i anställningsvillkoren för övriga anställda om att till den verkställande direktören delegera relevant befogenhet att sluta anställningsavtal och fastställa på vilka villkor sådan delegering av befogenheter får dras in. Den verkställande direktören ska vara bemyndigad att vidaredelegera dessa befogenheter.

Om särskilda omständigheter så kräver, får styrelsen genom beslut tillfälligt dra in delegeringen av befogenhet som tillsättningsmyndighet till den verkställande direktören och en eventuell vidaredelegering av dessa befogenheter och själv utöva dessa befogenheter eller delegera dem till en av sina ledamöter eller en annan anställd än den verkställande direktören.

Artikel 12

Flerårig programplanering och årliga arbetsprogram

1. Styrelsen ska senast den 30 november varje år, på grundval av ett förslag som läggs fram av den verkställande direktören, anta ett dokument som innehåller Europols fleråriga programplanering och årliga arbetsprogram, med beaktande av synpunkter från kommissionen, och när det gäller den fleråriga programplaneringen, efter samråd med den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen. Styrelsen ska vidarebefordra dokumentet till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen.
2. Den fleråriga programplaneringen ska fastställa den övergripande strategiska programplaneringen, inbegripet målen, förväntade resultat och resultatindikatorer. Den ska också fastställa resursplaneringen, inbegripet den flerårig budgeten och personal. Den ska innefatta strategin för förbindelser med tredjeland eller internationella organisationer.

Den fleråriga programplaneringen ska genomföras med hjälp av årliga arbetsprogram och ska vid behov uppdateras för att följa upp resultaten från såväl interna som externa utvärderingar. Slutsatserna av utvärderingarna ska när det är lämpligt också avspeglas i det årliga arbetsprogrammet för följande år.

3. Det årliga arbetsprogrammet ska omfatta detaljerade mål, förväntade resultat och resultatindikatorer. Programmet ska också innehålla en beskrivning av de åtgärder som ska finansieras och en indikation på de ekonomiska resurser och den personal som har anslagits för varje åtgärd, i enlighet med principerna om verksamhetsbaserad budgetering och förvaltning. Det årliga arbetsprogrammet ska överensstämma med den fleråriga programplaneringen. Det ska tydligt framgå vilka uppgifter som har lagts till, ändrats eller strukits jämfört med föregående budgetår.
4. Styrelsen ska ändra det antagna årliga arbetsprogrammet om Europol får någon ny uppgift efter det att ett årligt arbetsprogram har antagits.
5. Varje betydande ändring av det årliga arbetsprogrammet ska antas enligt samma förfarande som det som tillämpas vid antagandet av det ursprungliga årliga arbetsprogrammet. Styrelsen får till den verkställande direktören delegera befogenheten att göra icke-väsentliga ändringar i det årliga arbetsprogrammet.

Artikel 13

Styrelsens ordförande och vice ordförande

1. Styrelsen ska välja en ordförande och en vice ordförande inom den grupp av tre medlemsstater som gemensamt har utarbetat rådets 18-månadersprogram. De ska inneha sina befattningar under den period på 18 månader som motsvarar rådets program. Om ordförandens eller vice ordförandens uppdrag som styrelseledamot emellertid upphör någon gång under deras mandatperiod som ordförande eller vice ordförande, upphör deras mandatperiod automatiskt vid samma tidpunkt.

2. Ordföranden och vice ordföranden ska väljas med två tredjedelars majoritet av ledamöterna i styrelsen.
3. Vid ordförandens förhinder ska denne automatiskt ersättas av vice ordföranden.

Artikel 14

Styrelsemöten

1. Ordföranden ska sammankalla styrelsens möten.
2. Den verkställande direktören ska delta i styrelsens möten.
3. Styrelsen ska hålla minst två ordinarie möten per år. Dessutom ska styrelsen sammanträda på ordförandens initiativ eller på begäran av kommissionen eller av minst en tredjedel av dess ledamöter.
4. Styrelsen får bjuda in personer vilkas åsikter kan vara av betydelse vid diskussionen att delta i mötena, inklusive, när det är lämpligt, en företrädare för den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen, som observatörer utan rösträtt.
5. Styrelseledamöterna och deras suppleanter får, med förbehåll för styrelsens arbetsordning, låta sig biträdas av rådgivare eller experter vid mötena.
6. Europol ska bistå styrelsen med ett sekretariat.

Artikel 15

Omröstningsbestämmelser för styrelsen

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 11.1 a och b, 13.2, 50.2, 54.8 och 64 ska styrelsen fatta beslut med en majoritet av sina ledamöter.
2. Varje ledamot ska ha en röst. Om en ledamot med rösträtt är frånvarande, ska suppleanten ha rätt att utöva ledamotens rösträtt.
3. Den verkställande direktören får inte delta i omröstningen.
4. Närmare bestämmelser om röstningsförfaranden ska fastställas i styrelsens arbetsordning, i synnerhet de villkor på vilka en ledamot får agera på en annan ledamots vägnar samt vid behov eventuella krav på beslutförhet.

AVSNITT 2

DEN VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN

Artikel 16

Den verkställande direktörens ansvar

1. Den verkställande direktören ska leda Europol. Han eller hon är ansvarig inför styrelsen.

2. Utan att det påverkar kommissionens eller styrelsens befogenheter ska den verkställande direktören vara oberoende vid sin tjänsteutövning och får varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller något annat organ.
3. Rådet får uppmana den verkställande direktören att rapportera om resultatet av sitt arbete.
4. Den verkställande direktören ska vara den rättsliga företrädaren för Europol.
5. Den verkställande direktören ska ansvara för genomförandet av de uppgifter som tilldelas Europol genom denna förordning, i synnerhet för följande:
 - a) Den löpande administrationen av Europol.
 - b) Lägga fram förslag för styrelsen om Europolis interna strukturer.
 - c) Verkställa de beslut som antas av styrelsen.
 - d) Utarbeta förslag till den fleråriga programplaneringen och de årliga arbetsprogrammen och översända dem till styrelsen, efter att ha hört kommissionen.
 - e) Genomföra den fleråriga programplaneringen och de årliga arbetsprogrammen samt rapportera till styrelsen om hur de genomförts.

- f) Utarbeta lämpliga förslag till genomförandebestämmelser för att ge verkan åt tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna. g) Utarbeta utkast till den konsoliderade årliga rapporten om Europols verksamhet samt lägga fram den för styrelsen för antagande.
- h) Utarbeta en handlingsplan på grundval av slutsatserna i interna eller externa revisionsrapporter och utvärderingar samt utredningsrapporter och rekommendationer från utredningar utförda av Olaf och Europeiska datatillsynsmannen samt rapportera till kommissionen två gånger om året och till styrelsen med regelbundna mellanrum.
- i) Skydda unionens ekonomiska intressen genom åtgärder för att förebygga bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet, utan att detta påverkar Olafs behörighet att inleda undersökningar, genom effektiva kontroller och om oriktigheter upptäcks genom att återkräva felaktigt utbetalda belopp och, vid behov, genom effektiva, proportionella och avskräckande administrativa och ekonomiska sanktioner.
- j) Utarbeta ett utkast till en intern bedrägeribekämpningsstrategi för Europol och lägga fram den för styrelsen för antagande.
- k) Utarbeta utkast till interna regler för att förebygga och hantera intressekonflikter med avseende på ledamöterna i styrelsen och lägga fram dessa utkast för styrelsen för antagande.
- l) Utarbeta ett utkast till de finansiella bestämmelser som ska tillämpas på Europol.

- m) Utarbeta Europols förslag till yttrande om förväntade inkomster och utgifter och genomförande av dess budget.
- n) Bistå styrelsens ordförande vid förberedelserna av styrelsemöten.
- o) Regelbundet underrätta styrelsen om genomförandet av unionens strategiska och operativa prioriteringar i kampen mot brottslighet.
- p) Fullgöra andra uppgifter enligt denna förordning.

KAPITEL IV

BEHANDLING AV UPPGIFTER

Artikel 17

Källor

1. Europol får endast behandla uppgifter som har erhållits från
 - a) medlemsstaterna i enlighet med deras nationella rätt och artikel 7,
 - b) unionsorgan, tredjeland och internationella organisationer i enlighet med kapitel V,
 - c) privata parter och privatpersoner i enlighet med kapitel V.

2. Europol får hämta och behandla uppgifter, inbegripet personuppgifter, direkt från allmänt tillgängliga källor, inbegripet från internet och offentliga uppgifter.
3. I den mån Europol enligt unionens, internationella eller nationella rättsliga instrument har rätt till datoriserad åtkomst till uppgifter från unionens, internationella eller nationella informationssystem, får Europol via dessa kanaler samla in och behandla uppgifter, inbegripet personuppgifter, om det är nödvändigt för fullgörandet av dess arbetsuppgifter. De tillämpliga bestämmelserna i dessa unionens, internationella eller nationella rättsliga instrument ska reglera Europols åtkomst till, och användning av, dessa uppgifter i den mån de innehåller striktare regler för åtkomst och användning än de som föreskrivs i denna förordning. Åtkomsten till sådana informationssystem ska endast beviljas vederbörligen bemyndigad personal vid Europol och endast i den mån detta är nödvändigt för, och står i proportion till, deras arbetsuppgifter.

Artikel 18

Syftet med behandlingen av uppgifter

1. I den mån det är nödvändigt för att uppnå målen i artikel 3 får Europol behandla information, inbegripet personuppgifter.

2. Personuppgifter får endast behandlas i följande syften:
- a) Samkörning som syftar till att kartlägga kopplingar eller andra relevanta samband mellan uppgifter som rör
 - i) personer som misstänks för att ha begått eller varit delaktiga i ett brott som omfattas av Europols behörighet eller som har dömts för ett sådant brott,
 - ii) personer avseende vilka det finns faktiska indikationer på, eller rimliga skäl att anta, att de kommer att begå brott som omfattas av Europols behörighet.
 - b) Analyser av strategisk eller tematisk karaktär.
 - c) Operativa analyser.
 - d) Underlättande av informationsutbyte mellan medlemsstater, Europol, andra unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer.

3. Behandling för operativa analyser som avses i punkt 2 c ska genomföras i form av projekt för operativa analyser för vilka följande särskilda skyddsåtgärder ska tillämpas:
- a) För varje projekt för operativa analyser ska den verkställande direktören fastställa det särskilda syftet, kategorier av personuppgifter och av registrerade, deltagare, hur länge uppgifterna får lagras och villkoren för åtkomst, överföring och användning av de berörda uppgifterna, och ska informera styrelsen och Europeiska datatillsynsmannen.
 - b) Personuppgifter får endast samlas in och behandlas för det angivna projektet för operativa analyser. Om det framkommer att personuppgifter kan vara relevanta för ett annat projekt för operativa analyser, ska fortsatt behandling av dessa personuppgifter vara tillåten endast i den mån den fortsatta behandlingen är nödvändig och proportionell och personuppgifterna är förenliga med de bestämmelser i led a som är tillämpliga på det andra analysprojektet.
 - c) Endast bemyndigad personal kan få tillgång till och behandla uppgifter avseende det berörda projektet.
4. Den behandling som avses i punkterna 2 och 3 ska ske i överensstämmelse med de skyddsåtgärder för uppgifter som föreskrivs i denna förordning. Europol ska dokumentera denna behandling på vederbörligt sätt. Dokumentationen ska på begäran ställas till förfogande för dataskyddsbudet och Europeiska datatillsynsmannen för kontroll av behandlingens lagenlighet.

5. Bilaga II innehåller en förteckning över kategorier av personuppgifter och kategorier av registrerade vars uppgifter får samlas in och behandlas för vart och ett av de syften som avses i punkt 2.
6. Europol får tillfälligt behandla uppgifter för att fastställa om uppgifterna i fråga är relevanta för dess uppgifter och, i så fall, för vilket av de syften som avses i punkt 2. Styrelsen ska på förslag av den verkställande direktören och efter att ha hört Europeiska datatillsynsmannen närmare ange villkoren för behandling av sådana uppgifter, särskilt när det gäller tillgång till och användning av uppgifterna, samt tidsgränser för lagring och utplåning av uppgifterna vilka inte får överskrida sex månader, med vederbörlig hänsyn till de principer som avses i artikel 28.
7. Efter att ha hört Europeiska datatillsynsmannen ska styrelsen vid behov anta riktlinjer för att närmare precisera förfarandena för behandling av uppgifter för syftena i punkt 2 i enlighet med artikel 11.1 q.

Artikel 19

Fastställande av syftet med och begränsningar för Europols behandling av uppgifter

1. En medlemsstat, ett unionsorgan, ett tredjeland eller en internationell organisation som lämnar uppgifter till Europol ska fastställa i vilket eller vilka syften uppgifterna får behandlas, enligt artikel 18. Om så inte har skett, ska Europol behandla uppgifterna i samförstånd med den som har lämnat de berörda uppgifterna, för att avgöra vilken relevans uppgifterna har och fastställa för vilket eller vilka syften uppgifterna kommer att behandlas senare. Europol får behandla uppgifter i annat syfte än det för vilket uppgifterna har lämnats, endast om uppgiftslämnaren har givit tillstånd till detta.
2. I samband med tillhandahållandet av uppgifter till Europol kan medlemsstaterna, unionsorgan, tredjeland och internationella organisationer ange eventuella allmänna eller specifika begränsningar i fråga om åtkomst till och användning av dem, även när det gäller överföring, utplåning eller förstöring. I de fall där behovet av sådana begränsningar framkommer efter det att informationen tillhandahållits, ska Europol underrättas om detta. Europol ska iaktta dessa begränsningar.
3. I vederbörligen motiverade fall får Europol besluta om att medlemsstaterna, unionsorgan, tredjeland och internationella organisationer endast ska medges begränsad åtkomst till eller användning av uppgifter som har erhållits från allmänt tillgängliga källor.

Artikel 20

Åtkomst för medlemsstaterna och Europols personal till uppgifter som lagras av Europol

1. Medlemsstaterna ska i enlighet med sin nationella rätt och artikel 7.5 ha åtkomst till och kunna genomföra sökningar bland samtliga uppgifter som har tillhandahållits i det syfte som avses i artikel 18.2 a och b. Detta ska inte påverka rätten för medlemsstaterna, unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer att ange begränsningar i enlighet med artikel 19.2.
2. Medlemsstaterna ska i enlighet med deras nationella rätt och artikel 7.5, på grundval av ett system med träff/icke träff, ha indirekt åtkomst till uppgifter som har lämnats inom ramen för artikel 18.2 c. Detta ska inte påverka de begränsningar som anges av de medlemsstater, unionsorgan och tredjeländer eller internationella organisationer som tillhandahåller uppgifterna i enlighet med artikel 19.2.

Om sökningen ger en träff, ska Europol inleda ett förfarande genom vilket de uppgifter som gav upphov till träffen får lämnas ut, i enlighet med det beslut som har fattats av den som har lämnat uppgifterna till Europol.

3. I enlighet med nationell rätt ska åtkomst till och vidare behandling av de uppgifter som avses i punkterna 1 och 2 vara tillåten för medlemsstaterna endast för att förebygga och bekämpa
 - a) sådana former av brottslighet som omfattas av Europols behörighet, och

- b) andra former av grov brottslighet, som anges i rådets rambeslut 2002/584/RIF¹.
4. Den personal vid Europol som i vederbörlig ordning fått erforderliga befogenheter av den verkställande direktören ska ha åtkomst till de uppgifter som behandlas av Europol i den mån arbetsuppgifterna kräver, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 67.

Artikel 21

Eurojusts och Olafs åtkomst till uppgifter som lagras av Europol

1. Europol ska vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att Eurojust och Olaf inom sina respektive uppdrag har indirekt tillgång på grundval av ett system med träff/icke träff till uppgifter som lämnas inom ramen för artikel 18.2 a, b och c, utan att detta påverkar eventuella begränsningar som anges av den medlemsstat, unionsorgan, tredjeland eller internationell organisation som tillhandahåller de berörda uppgifterna i enlighet med artikel 19.2.

Om sökningen ger en träff, ska Europol inleda ett förfarande genom vilket de uppgifter som gav upphov till träffen får lämnas ut, i enlighet med det beslut som har fattats av den som har lämnat uppgifterna till Europol och endast i den mån de uppgifter som gav upphov till träffen är nödvändiga för att Eurojust och Olaf ska kunna utföra sina uppgifter.

¹ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EUT L 190, 18.7.2002, s. 1).

2. Europol och Eurojust kan ingå ett samarbetsavtal som ömsesidigt och inom deras respektive uppdrag säkerställer åtkomst till och möjlighet att göra sökningar bland samtliga uppgifter som lämnats för de ändamål som anges i artikel 18.2 a. Detta ska inte påverka tillämpningen av rätten för medlemsstater, unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer att ange begränsningar för tillgången och användningen av sådana uppgifter och ska ske i enlighet med de garantier för dataskydd som föreskrivs i denna förordning.
3. Sökning efter uppgifter i enlighet med punkterna 1 och 2 får endast ske i syfte att fastställa huruvida Eurojusts eller Olafs uppgifter överensstämmer med uppgifter som behandlas vid Europol.
4. Europol ska endast tillåta sökningar i enlighet med punkterna 1 och 2 om det har fått information från Eurojust om vilka nationella medlemmar, suppleanter, assistenter och vilka anställda vid Eurojust och från Olaf om vilka anställda vid Olaf som har bemyndigats att genomföra sådana sökningar.
5. Om Europol eller en medlemsstat, vid Europols behandling av uppgifter inom ramen för en enskild utredning, konstaterar att det föreligger ett behov av samordning, samarbete eller stöd i enlighet med Eurojusts eller Olafs uppdrag, ska Europol underrätta dem om detta och inleda förfarandet för att lämna ut uppgifterna, i enlighet med den uppgiftslämnande medlemsstatens beslut. Eurojust eller Olaf ska samråda med Europol i dessa fall.

6. Eurojust, inklusive kollegiet, de nationella medlemmarna, suppleanterna och assistenterna samt Eurojusts och Olafs personal, ska iaktta de allmänna eller specifika begränsningar i fråga om åtkomst och användning som anges av medlemsstaterna, unionsorgan, tredjeland och internationella organisationer i enlighet med artikel 19.2.
7. Europol, Eurojust och Olaf ska informera varandra om det, när de tagit del av varandras uppgifter i enlighet med punkt 2 eller till följd av en träff enligt punkt 1, finns tecken på att uppgifterna kan vara felaktiga eller stå i strid med andra uppgifter.

Artikel 22

Skyldighet att underrätta medlemsstater

1. Europol ska, i enlighet med artikel 4.1 b, utan dröjsmål underrätta en medlemsstat om eventuella uppgifter som gäller denna stat. Om sådana uppgifter omfattas av sådan begränsad åtkomst enligt artikel 19.2 som medför att uppgifterna inte får lämnas ut, ska Europol samråda med uppgiftslämnaren om den begränsade åtkomsten och inhämta dennes samtycke till utlämning av uppgifterna.

I sådana fall får uppgifterna inte lämnas ut utan uttryckligt samtycke från uppgiftslämnaren.

2. Oberoende av eventuella åtkomstbegränsningar, ska Europol underrätta en medlemsstat om eventuella uppgifter som rör denna stat, om detta är absolut nödvändigt för att förebygga en överhängande livshotande situation.

I dessa fall ska Europol samtidigt underrätta uppgiftslämnaren om att uppgifterna har lämnats ut och motivera sin analys av situationen.

KAPITEL V

FÖRBINDELSER MED PARTNER

AVSNITT 1

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Artikel 23

Gemensamma bestämmelser

1. I den mån det är nödvändigt för utförandet av dess uppgifter får Europol upprätta och upprätthålla samarbetsförbindelser med unionsorgan i enlighet med målen för dessa organ, myndigheter i tredjeland, internationella organisationer och privata parter.
2. Med förbehåll för eventuella begränsningar enligt artikel 19.2 och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 67 får Europol direkt utbyta alla uppgifter, utom personuppgifter, med de enheter som avses i punkt 1 i den här artikeln, i den mån det är relevant för utförandet av dess uppgifter
3. Den verkställande direktören ska informera styrelsen om eventuella regelbundna samarbetsförbindelser som Europol avser att upprätta och upprätthålla i enlighet med punkterna 1 och 2 och om utvecklingen av sådant upprättat samarbete.

4. I enlighet med punkterna 1 och 2 får Europol ingå samarbetsavtal med de enheter som avses i punkt 1. Dessa samarbetsavtal ska inte tillåta utbyte av personuppgifter och inte vara bindande för unionen eller dess medlemsstater.
5. Europol får ta emot och behandla personuppgifter från de enheter som avses i punkt 1 i den mån det är nödvändigt och proportionellt för ett berättigat utförande av dess arbetsuppgifter och i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel.
6. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30.5 ska personuppgifter endast överlämnas från Europol till unionens övriga organ, tredjeland och internationella organisationer om detta är nödvändigt för att förhindra eller motverka brottslighet som omfattas av Europols mål och det sker i enlighet med denna förordning och om mottagaren lämnar en försäkran om att uppgifterna enbart ska behandlas för det syfte för vilket de överlämnades. Om de uppgifter som ska överlämnas har lämnats av en medlemsstat, ska Europol inhämta den medlemsstatens samtycke, såvida inte medlemsstaten på förhand har samtyckt till vidareöverföring, antingen generellt eller förenat med särskilda villkor. Sådant samtycke kan återkallas när som helst.
7. Medlemsstater, unionsorgan, tredjeland och internationella organisationer får inte överföra vidare personuppgifter som innehas av Europol utan uttryckligt samtycke på förhand från Europol.
8. Europol ska se till att alla överföringar av personuppgifter och orsakerna till dessa överföringar registreras utförligt sker i enlighet med denna förordning.

9. Uppgifter som uppenbart har erhållits i tydlig strid med de mänskliga rättigheterna får inte behandlas.

AVSNITT 2

ÖVERFÖRING OCH UTBYTE AV PERSONUPPGIFTER

Artikel 24

Överföring av personuppgifter till unionsorgan

Med förbehåll för eventuella begränsningar som anges i artikel 19.2 eller 19.3 och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 66 får Europol direkt överföra personuppgifter till ett unionsorgan i den mån överföringen är nödvändig för utförandet av de egna eller det mottagande unionsorganets arbetsuppgifter.

Artikel 25

Överföring av personuppgifter till tredjeland och internationella organisationer

1. Med förbehåll för eventuella begränsningar som anges i artikel 19.2 eller 19.3 och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 67 får Europol överföra personuppgifter till myndigheter i tredjeland eller till internationella organisationer i den mån överföringen är nödvändig för utförandet av Europols arbetsuppgifter, på grundval av något av följande:
 - a) Ett kommissionsbeslut som har antagits enligt den tillämpliga unionslagstiftningsakten om skydd för enskilda personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter i vilket det konstateras att tredjelandet eller ett territorium eller en behandlande enhet i det tredjelandet eller den internationella organisationen i fråga kan garantera en adekvat skyddsnivå (*beslut om adekvat skyddsnivå*).
 - b) En internationell överenskommelse som har ingåtts mellan unionen och tredjelandet eller den internationella organisationen i fråga enligt artikel 218 i EUF-fördraget, som erbjuder tillräckliga skyddsåtgärder för skyddet av den personliga integriteten och enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

- c) Ett samarbetsavtal som medger utbyte av personuppgifter vilket ingicks före den 1 maj 2017 mellan Europol och tredjelandet eller den internationella organisationen i fråga i enlighet med artikel 23 i beslut 2009/371/RIF.

Europol får ingå administrativa överenskommelser för att genomföra sådana överenskommelser och avtal eller beslut om adekvat skyddsnivå.

2. Den verkställande direktören ska informera styrelsen om utbytet av personuppgifter på grundval av beslut om adekvat skyddsnivå enligt punkt 1 a.
3. Europol ska offentliggöra på sin webbplats och uppdatera en förteckning över beslut om adekvat skyddsnivå, överenskommelser och avtal, administrativa överenskommelser och andra instrument som rör överföring av personuppgifter i enlighet med punkt 1.
4. Kommissionen ska senast ... [fem år efter det att denna förordning har trätt i kraft] göra en bedömning av bestämmelserna i de samarbetsavtal som avses i punkt 1 c, särskilt bestämmelserna i fråga om dataskydd. Kommissionen ska informera Europaparlamentet och rådet om resultatet av den bedömningen och får, vid behov, förelägga rådet en rekommendation till ett beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar för ingående av internationella överenskommelser som avses i punkt 1 b.

5. Utan hinder av punkt 1 får den verkställande direktören från fall till fall tillåta överföring av personuppgifter till tredjeland eller internationella organisationer, om överföringen är
- a) nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade eller för en annan person,
 - b) nödvändig för att skydda den registrerades berättigade intressen, om rätten i den medlemsstat som överför personuppgifterna föreskriver detta,
 - c) avgörande för att avvärja ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten i en medlemsstat eller ett tredjeland,
 - d) nödvändig, i ett enskilt fall, för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, eller
 - e) nödvändig, i ett enskilt fall, för att fastslå, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk som hänför sig till förebyggande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott eller verkställandet av en specifik straffrättslig påföljd.

Personuppgifter får inte överföras om den verkställande direktören fastställer att den berörda registrerades grundläggande fri- och rättigheter väger tyngre än allmänintresset av överföringen som avses i leden d och e.

Undantag får inte gälla för systematiska överföringar, massöverföringar eller strukturella överföringar.

6. Utan hinder av punkt 1 får styrelsen i samförstånd med Europeiska datatillsynsmannen, för en period på högst ett år, som kan förnyas, tillåta en serie överföringar i enlighet med punkt 5 a–e, med beaktande av förekomsten av tillräckliga skyddsåtgärder för enskildas rätt till privatliv och grundläggande fri- och rättigheter. Sådan tillåtelse ska vederbörligen motiveras och dokumenteras.
7. Den verkställande direktören ska snarast möjligt informera styrelsen och Europeiska datatillsynsmannen om de fall där punkt 5 har tillämpats.
8. Europol ska utförligt registrera alla överföringar som gjorts i enlighet med denna artikel.

Artikel 26

Utbyte av personuppgifter med privata parter

1. I den mån det är nödvändigt för att Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter, får Europol behandla personuppgifter som erhållits från privata parter, förutsatt att de har mottagits via
 - a) en nationell enhet i enlighet med nationell rätt,
 - b) en kontaktpunkt i ett tredjeland eller en internationell organisation, med vilken Europol har slutit ett samarbetsavtal före den 1 maj 2017, som medger utbyte av personuppgifter enligt artikel 23 i beslut 2009/371/RIF, eller

- c) en myndighet i tredjeland eller en internationell organisation som är föremål för ett beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 25.1 a i denna förordning eller med vilken unionen har ingått en internationell överenskommelse i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget.
2. I fall där Europol ändå mottar personuppgifter direkt från privata parter och där den berörda nationella enhet, kontaktpunkt eller myndighet som avses i punkt 1 inte kan identifieras, får Europol enbart behandla dessa personuppgifter för den identifieringen. Personuppgifterna ska därefter omedelbart vidarebefordras till den berörda nationella enheten, kontaktpunkten eller myndigheten och ska raderas om inte den berörda nationella enheten, kontaktpunkten eller myndigheten översänder samma personuppgifter på nytt enligt artikel 19.1 inom fyra månader efter överföringen. Europol ska genom tekniska medel se till att uppgifterna i fråga under den perioden inte är tillgängliga för behandling för något annat syfte.
3. Efter överföringen av personuppgifter i enlighet med punkt 5 c i den här artikeln får Europol i anslutning därtill erhålla personuppgifter direkt från en privat part som förklarar sig ha laglig rätt att överlämna dessa uppgifter i enlighet med tillämplig rätt för att behandla sådana uppgifter för att utföra den uppgift som anges i artikel 4.1 m.

4. Om Europol mottar personuppgifter från en privat part i ett tredjeland med vilket ingen överenskommelse har ingåtts vare sig enligt artikel 23 i beslut 2009/371/RIF eller enligt artikel 218 i EUF-fördraget eller som inte är föremål för något beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 25.1 a i denna förordning, får Europol endast vidarebefordra dessa uppgifter till en medlemsstat eller ett berört tredjeland med vilket en sådan överenskommelse har ingåtts.
5. Europol får inte överföra personuppgifter till privata parter utom, efter en bedömning i det enskilda fallet, när det är strikt nödvändigt, med förbehåll för eventuella begränsningar som fastställs i enlighet med artikel 25.2 eller 25.3 och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 67:
 - a) överföringen är utan tvekan i den registrerades intresse och den registrerade har gett sitt samtycke eller omständigheterna talar klart för att det finns ett sådant samtycke från den registrerades sida,
 - b) överföringen är absolut nödvändig för att förhindra en överhängande fara för brottslighet, inbegripet terrorism, som omfattas av Europols behörighet, eller
 - c) överföringen av personuppgifter, som är allmänt tillgängliga, är strikt nödvändig för att utföra uppgiften i artikel 4.1 m och följande villkor är uppfyllda:
 - i) Överföringen avser ett enskilt och specifikt fall.
 - ii) Inga av de berörda registrerades grundläggande fri- eller rättigheter väger tyngre än det allmänintresse som nödvändiggör överföringen i det aktuella fallet.

6. Om den berörda privata parten inte är etablerad inom unionen eller i ett land med vilket Europol har ett samarbetsavtal som medger utbyte av personuppgifter eller med vilket unionen har ingått ett internationellt avtal i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget eller vilket omfattas av ett beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 25.1 a i denna förordning, ska överföringen, med avseende på punkt 5 a och b i den här artikeln, beviljas endast om överföringen är
- a) nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade eller för en annan person, eller
 - b) nödvändig för att skydda den registrerades legitima intressen, eller
 - c) avgörande för att avvärja ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten i en medlemsstat eller ett tredjeland, eller
 - d) nödvändig, i ett enskilt fall, för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott som omfattas av Europols behörighet, eller
 - e) nödvändig, i ett enskilt fall, för att fastslå, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk som hänför sig till förebyggande, utredning, avslöjande eller lagföring av ett specifikt brott som omfattas av Europols behörighet.
7. Europol ska se till att alla överföringar av personuppgifter och orsakerna till dessa överföringar registreras utförligt i enlighet med denna förordning och på begäran överlämnas till Europeiska datatillsynsmannen i enlighet med artikel 40.

8. Om de personuppgifter som erhållits eller ska överföras påverkar en medlemsstats intressen, ska Europol omedelbart informera den berörda medlemsstatens nationella enhet.
9. Europol ska inte kontakta privata parter för att erhålla personuppgifter.
10. Kommissionen ska utvärdera praxisen med direkt utbyte av personuppgifter med privata parter senast den 1 maj 2019.

Artikel 27

Uppgifter från privatpersoner

1. I den mån det är nödvändigt för att Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter, får Europol ta emot och behandla uppgifter som lämnas av privatpersoner. Personuppgifter som lämnas av privatpersoner får endast behandlas av Europol, om de har mottagits via
 - a) en nationell enhet i enlighet med nationell rätt,
 - b) en kontaktpunkt i ett tredjeland eller en internationell organisation, med vilken Europol har slutit ett samarbetsavtal före den 1 maj 2017, som medger utbyte av personuppgifter enligt artikel 23 i beslut 2009/371/RIF, eller
 - c) en myndighet i tredjeland eller en internationell organisation som är föremål för ett beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 25.1 a eller med vilken unionen har ingått en internationell överenskommelse i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget.

2. Om Europol mottar uppgifter, inbegripet personuppgifter, från en privatperson som är bosatt i ett tredjeland med vilket ingen internationell överenskommelse har ingåtts vare sig enligt artikel 23 i beslut 2009/371/RIF eller enligt artikel 218 i EUF-fördraget, eller som inte är föremål för något beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 25.1 a i denna förordning, får Europol endast vidarebefordra informationen till en medlemsstat eller ett berört tredjeland med vilket en sådan internationellt överenskommelse har ingåtts.
3. Om de mottagna personuppgifterna påverkar en medlemsstats intressen, ska Europol omedelbart informera den berörda medlemsstatens nationella enhet.
4. Europol ska inte kontakta enskilda för att erhålla uppgifter.
5. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 36 och 37 får Europol inte överföra personuppgifter till privatpersoner.

KAPITEL VI

SKYDDSÅTGÄRDER FÖR UPPGIFTER

Artikel 28

Allmänna principer för dataskydd

1. Personuppgifter ska
 - a) behandlas på ett korrekt och lagenligt sätt,

- b) samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade syften och inte vidarebehandlas på ett sätt som är oförenligt med detta syfte; vidarebehandling av personuppgifter för historiska ändamål, statistiska ändamål eller vetenskapliga forskningsändamål ska inte anses vara oförenligt med detta, förutsatt att Europol vidtar lämpliga skyddsåtgärder, särskilt för att säkerställa att uppgifterna inte behandlas i andra syften,
- c) vara adekvata, relevanta och begränsade till vad som krävs när det gäller de syften för vilka de behandlas,
- d) vara korrekta och hållas aktuella; alla rimliga åtgärder måste vidtas för att se till att personuppgifter som är felaktiga antingen utplånas eller rättas utan dröjsmål, med beaktande av de syften för vilka de behandlas,
- e) lagras på ett sätt som tillåter att de registrerade kan identifieras under en tid som inte är längre än vad som krävs för de syften för vilka personuppgifterna behandlades,
- f) behandlas på ett sätt som garanterar vederbörlig säkerhet för personuppgifter.

2. Europol ska offentliggöra ett dokument som på ett begripligt sätt anger bestämmelserna för behandling av personuppgifter och de medel som står till de registrerades förfogande för att de ska kunna utöva sina rättigheter.

Artikel 29

Bedömning av källans tillförlitlighet och uppgiftens korrekthet

1. Tillförlitligheten hos den källa som lämnar uppgifter från en medlemsstat ska i möjligaste mån bedömas av den medlemsstat som tillhandahåller uppgifterna, med hjälp av följande källutvärderingskoder:

(A): Det råder inget tvivel om källans äkthet, tillförlitlighet och kompetens eller uppgifterna tillhandahålls av en källa som tidigare alltid har visat sig vara tillförlitlig.

(B): Informationen tillhandahålls av en källa som oftast har visat sig vara tillförlitlig.

(C): Informationen tillhandahålls av en källa som oftast har visat sig vara otillförlitlig.

(X): Källans tillförlitlighet kan inte bedömas.

2. Korrektheten hos uppgifter från en medlemsstat ska i möjligaste mån bedömas av den medlemsstat som tillhandahåller uppgifterna, med hjälp av följande uppgiftsutvärderingskoder:

(1): Uppgifter vars korrekthet inte betvivlas.

(2): Uppgifter som källan känner till personligen men som den tjänsteman som vidarebefordrar uppgifterna inte känner till personligen.

(3): Uppgifter som källan inte känner till personligen men som bekräftas av andra redan registrerade uppgifter.

(4): Uppgifter som källan inte känner till personligen och som inte kan bekräftas.

3. Om Europol på grundval av redan innehavda uppgifter kommer till slutsatsen att den bedömning som anges i punkterna 1 eller 2 behöver korrigeras, ska Europol informera den berörda medlemsstaten och söka nå en överenskommelse om att ändra bedömningen. Europol får inte ändra bedömningen utan en sådan överenskommelse.
4. Om Europol mottar uppgifter från en medlemsstat utan någon bedömning i enlighet med punkterna 1 och 2, ska Europol försöka bedöma källans tillförlitlighet eller uppgifternas korrekthet på grundval av redan innehavda uppgifter. Bedömningen av särskilda uppgifter och särskild information ska göras i samförstånd med den medlemsstat som tillhandahåller uppgifterna. En medlemsstat och Europol får också i allmänna termer komma överens om bedömningen av särskilda typer av uppgifter och bestämda källor. Om ingen överenskommelse nås i det särskilda fallet eller det inte finns någon allmän överenskommelse, ska Europol utvärdera informationen eller uppgifterna och tilldela sådan information eller sådana uppgifter utvärderingskoderna X och 4 enligt punkterna 1 respektive 2.
5. Denna artikel ska tillämpas i tillämpliga delar om Europol får upplysningar eller uppgifter från ett unionsorgan, ett tredjeland, en internationell organisation eller en privat part.
6. Uppgifter från allmänt tillgängliga källor ska bedömas av Europol med hjälp av de koder som anges i punkterna 1 och 2.

7. Om uppgifterna är resultatet av en analys som har gjorts av Europol vid fullgörandet av sina arbetsuppgifter, ska Europol bedöma sådana uppgifter i enlighet med denna artikel och i samförstånd med de medlemsstater som deltar i analysen.

Artikel 30

Behandling av särskilda kategorier personuppgifter och olika kategorier registrerade

1. Behandling av personuppgifter om brottsoffer, vittnen eller andra personer som kan lämna uppgifter beträffande brott, eller om personer under 18 år ska vara tillåtet, om det är strikt nödvändigt och proportionellt för att förhindra eller bekämpa brottslighet som omfattas av Europols mål.
2. Automatisk behandling av personuppgifter eller annan behandling som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening samt behandling av genetiska uppgifter och uppgifter som rör en persons hälsa eller sexualliv ska vara förbjudet, såvida det inte är strikt nödvändigt och proportionellt för att förebygga eller bekämpa brott som omfattas av Europols mål och om dessa uppgifter kompletterar andra personuppgifter som har behandlats av Europol. Det ska vara förbjudet att välja ut en särskild grupp personer enbart på grundval av sådana personuppgifter.
3. Endast Europol ska ha direkt åtkomst till personuppgifter av det slag som avses i punkterna 1 och 2. Den verkställande direktören ska vederbörligen utse ett begränsat antal av Europols tjänstemän som ska ha sådan åtkomst, om det är nödvändigt för att de ska kunna utföra sina arbetsuppgifter.

4. Inga beslut av en behörig myndighet med negativ rättslig verkan för en registrerad person får grundas enbart på automatisk behandling av uppgifter av det slag som avses i punkt 2, om inte beslutet uttryckligen är tillåtet enligt nationell lagstiftning eller unionslagstiftning.
5. Personuppgifter av det slag som avses i punkterna 1 och 2 får inte överföras till medlemsstater, unionsorgan, tredjeland eller internationella organisationer om det inte är strikt nödvändigt och proportionellt i enskilda fall som avser brottslighet som omfattas av Europols mål och i enlighet med kapitel V.
6. Varje år ska Europol förse Europeiska datatillsynsmannen med en statistisk översikt över alla personuppgifter av det slag som avses i punkt 2 som Europol har behandlat.

Artikel 31

Tidsgränser för lagring och utplåning av personuppgifter

1. Personuppgifter som behandlats av Europol får endast lagras av Europol så länge som det är nödvändigt för, och står i proportion till, det syfte för vilket uppgifterna behandlas.
2. Europol ska i alla fall se över behovet av fortsatt lagring senast tre år efter det att den första behandlingen av personuppgifterna påbörjades. Europol får besluta om fortsatt lagring av personuppgifterna fram till nästa kontroll, som ska ske efter ytterligare en period av tre år, om fortsatt lagring fortfarande är nödvändig för att Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter. Skälen till fortsatt lagring ska anges och registreras. Fattas inget beslut om fortsatt lagring, ska personuppgifterna automatiskt utplånas efter tre år.

3. Om de personuppgifter av det slag som avses i artikel 30.1 och 30.2 lagras under en period av mer än fem år, ska Europeiska datatillsynsmannen informeras om detta.
4. Om en medlemsstat, ett unionsorgan, tredjeland eller en internationell organisation har fastställt begränsningar avseende tidigare utplåning eller förstöring av personuppgifterna i samband med överföringen i enlighet med artikel 19.2, ska Europol utplåna personuppgifterna i enlighet med dessa begränsningar. Om fortsatt lagring anses nödvändig, mot bakgrund av underrättelser som är mer omfattande än de som uppgiftslämnaren har, för att Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter, ska Europol inhämta uppgiftslämnarens samtycke till fortsatt lagring av uppgifterna och motivera sin begäran.
5. Om en medlemsstat, ett unionsorgan, ett tredjeland eller en internationell organisation i sina egna register utplånar personuppgifter som har överlämnats till Europol, ska de informera Europol om detta. Europol ska utplåna uppgifterna om inte fortsatt lagring av uppgifterna, mot bakgrund av underrättelser som är mer omfattande än de som uppgiftslämnaren har, anses nödvändig för att Europol ska kunna utföra sina uppgifter. Europol ska informera uppgiftslämnaren om att uppgifterna kommer att fortsätta lagras och motivera den fortsatta lagringen.
6. Personuppgifter får inte utplånas i följande fall:
 - a) Om det skulle skada en skyddsbehövande registrerads intressen. I sådana fall får uppgifterna endast användas med den registrerades uttryckliga, skriftliga samtycke.

- b) Om den registrerade bestrider uppgifternas korrekthet, under en tid som ger medlemsstaterna eller Europol möjlighet att vid behov kontrollera korrektheten.
- c) Om de måste sparas som bevisning eller för att fastslå, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk.
- d) Om den registrerade motsätter sig att de utplånas och i stället begär att användningen ska begränsas.

Artikel 32

Säkerhet vid behandling

1. Europol ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda personuppgifter från oavsiktlig eller olaglig utplåning, oavsiktlig förlust eller otillåtet utlämnande, otillåtna ändringar, otillåten åtkomst och varje annat slag av otillåten behandling.
2. Vid automatisk databehandling ska Europol och varje medlemsstat vidta lämpliga åtgärder för att
 - a) vägra varje obehörig person åtkomst till datorutrustning som används för behandling av personuppgifter (åtkomstskydd för utrustning),
 - b) förhindra att databärare läses, kopieras, ändras eller avlägsnas av obehöriga (kontroll av datamedier),
 - c) förhindra obehörig registrering av data och obehörig åtkomst till, ändring av eller utplåning av lagrade personuppgifter (lagringskontroll),

- d) förhindra att obehöriga personer kan använda datasystem via datakommunikation (användarkontroll),
- e) säkerställa att alla som är behöriga att använda ett system för behandling av uppgifter endast har åtkomst till de uppgifter för vilka de är behöriga (behörighetskontroll),
- f) säkerställa att det är möjligt att kontrollera och konstatera till vilka enheter personuppgifter får överföras eller har överförts via datakommunikation (kommunikationskontroll),
- g) säkerställa att det är möjligt att kontrollera och konstatera vilka personuppgifter som har införts i datasystemen samt när och av vem uppgifterna infördes (kontroll av indata),
- h) säkerställa att det är möjligt att kontrollera och fastställa vilken anställd som haft åtkomst till vilka uppgifter och vid vilken tidpunkt (åtkomstlogg),
- i) förhindra obehörig läsning, kopiering, ändring eller utplåning av personuppgifter i samband med överföring av sådana uppgifter eller under transport av databärare (transportkontroll),
- j) säkerställa att det är möjligt att återställa de installerade systemen omedelbart vid avbrott (återställande), och
- k) säkerställa att systemet fungerar felfritt, att uppkomna funktionsfel omedelbart rapporteras (driftsäkerhet) och att de lagrade uppgifterna inte kan förvanskas genom ett funktionsfel i systemet (dataintegritet).

3. Europol och medlemsstaterna ska fastställa metoder för att se till att säkerhetsbehoven beaktas inom och mellan alla informationssystem.

Artikel 33

Inbyggt dataskydd

Europol ska genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder och förfaranden för att se till att behandlingen av uppgifter är förenlig med denna förordning och värnar de berörda registrerades rättigheter.

Artikel 34

Anmälan av en personuppgiftsincident till berörda myndigheter

1. I händelse av en personuppgiftsincident ska Europol utan onödigt dröjsmål anmäla detta till Europeiska datatillsynsmannen och de berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter, i enlighet med villkoren i artikel 7.5, samt till den som lämnat de berörda uppgifterna.
2. Den anmälan som avses i punkt 1 ska minst innehålla
 - a) en beskrivning av personuppgiftsincidentens art, inbegripet, om så är möjligt och lämpligt, berörda kategorier av och antal registrerade samt berörda kategorier av och antal uppgiftsposter,
 - b) en beskrivning av de sannolika konsekvenserna av personuppgiftsincidenten,

- c) en beskrivning av de åtgärder som Europol föreslagit eller vidtagit för att åtgärda personuppgiftsincidenten, och
 - d) när så är lämpligt, rekommenderade åtgärder för att begränsa de möjliga negativa följderna av personuppgiftsincidenten.
3. Europol ska dokumentera alla personuppgiftsincidenter inklusive omständigheterna kring dem, samt deras följder och de korrigerande åtgärder som vidtagits, och därmed göra det möjligt för Europeiska datatillsynsmannen att kontrollera att denna artikel efterlevs.

Artikel 35

Information till den registrerade om en personuppgiftsincident

1. Med förbehåll för punkt 4 i den här artikeln ska Europol om en sådan personuppgiftsincident som avses i artikel 34 sannolikt kommer att ha en allvarlig negativ inverkan på den registrerades fri- och rättigheter utan onödigt dröjsmål informera den registrerade om personuppgiftsincidenten.
2. Det meddelande till den registrerade som avses i punkt 1 ska, när det är möjligt, beskriva personuppgiftsincidentens art, rekommenderade åtgärder för att begränsa möjliga negativa följder av personuppgiftsincidenten samt innehålla dataskyddsombudets kontaktuppgifter.

3. Om Europol inte har den berörda registrerades kontaktuppgifter ska uppgiftslämnaren ombes att informera den registrerade om personuppgiftsincidenten och informera Europol om vilket beslut som fattas. De medlemsstater som tillhandahåller uppgifterna ska informera den berörda registrerade i enlighet med förfaranden enligt sin nationella rätt.
4. Det ska inte vara ett krav att informera den registrerade om en personuppgiftsincident om
 - a) Europol på de personuppgifter som berördes av personuppgiftsincidenten har tillämpat lämpliga tekniska skyddsåtgärder som gör uppgifterna oläsbara för alla personer som inte är behöriga att ha åtkomst till dem,
 - b) Europol har vidtagit ytterligare åtgärder som säkerställer att den registrerades fri- och rättigheter sannolikt inte längre kommer att påverkas allvarligt, eller
 - c) sådan information skulle medföra orimligt mycket arbete, särskilt med tanke på antalet berörda fall. I sådana fall ska de berörda registrerade i stället informeras lika effektivt genom ett offentligt meddelande eller en liknande åtgärd.
5. Informationen till den registrerade får senareläggas, begränsas eller utelämnas om detta utgör en nödvändig åtgärd med beaktande av den berörda personens legitima intressen av att
 - a) undvika att hindra officiella eller rättsliga utredningar, undersökningar eller förfaranden,

- b) undvika menlig inverkan på förebyggande, upptäckt, utredning och lagföring av brott eller för verkställighet av straffrättsliga påföljder,
- c) värna allmän och nationell säkerhet,
- d) skydda tredje mans fri- och rättigheter.

Artikel 36

Den registrerades åtkomsträtt

1. En registrerad ska ha rätt att med rimliga tidsintervall få information om huruvida Europol behandlar personuppgifter som rör denne.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 5 ska Europol lämna följande upplysningar till den registrerade:
 - a) Bekräftelse på om uppgifter som rör denne behandlas eller inte.
 - b) Information om åtminstone syftet med behandlingen, de berörda uppgiftskategorierna och till vilka mottagare eller mottagarkategorier uppgifterna lämnas ut.
 - c) Information i begriplig form om personuppgifter som behandlas och eventuell tillgänglig information om deras källor.
 - d) Uppgift om den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifterna.

- e) Den förutsedda period under vilken personuppgifterna kommer att lagras.
 - f) Information om rätten att vända sig till Europol för att begära rättelse, utplåning eller begränsning av behandlingen av personuppgifter om den registrerade.
3. Varje registrerad som vill utöva åtkomsträtten till personuppgifter som rör denne kan lämna in en begäran om detta, utan att ådra sig alltför stora kostnader, till den myndighet som utsetts för detta ändamål, i valfri medlemsstat. Denna myndighet ska hänskjuta begäran till Europol utan dröjsmål och under alla omständigheter inom en månad från mottagandet.
4. Europol ska bekräfta att begäran i enlighet med punkt 3 har mottagits. Europol ska besvara den utan dröjsmål och under alla omständigheter senast inom tre månader från det att Europol mottagit den nationella myndighetens begäran.
5. Europol ska samråda med medlemsstaternas behöriga myndigheter i enlighet med de villkor som fastställs i artikel 7.5, och med den som har lämnat de berörda uppgifterna, innan beslut fattas. Ett beslut om åtkomst till personuppgifter ska vara avhängigt av ett nära samarbete mellan Europol och medlemsstaterna och den uppgiftslämnare som direkt berörs av den registrerades åtkomst till uppgifterna. Om medlemsstaten eller uppgiftslämnaren motsätter sig Europols förslag till svar, ska den meddela Europol grunderna för detta i enlighet med punkt 6 i den här artikeln. Europol ska ta sådana invändningar under noggrant övervägande. Europol ska därefter underrätta de berörda behöriga myndigheterna, i enlighet med de villkor som fastställs i artikel 7.5, och uppgiftslämnaren om sitt beslut.

6. Tillhandahållande av information som svar på en begäran enligt punkt 1 kan vägras eller begränsas, om en sådan vägran eller begränsning är en åtgärd som är nödvändig för att
- a) Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett korrekt sätt,
 - b) skydda säkerhet och allmän ordning eller förhindra brott,
 - c) garantera att en nationell utredning inte äventyras, eller
 - d) skydda tredje mans fri- och rättigheter.

Vid bedömning av om ett undantag är tillämpligt ska hänsyn tas till den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

7. Europol ska skriftligen informera den registrerade om en eventuell vägran eller begränsning av åtkomsten, om motiveringen till ett sådant beslut och om dennes rätt att klaga hos Europeiska datatillsynsmannen. Om tillhandahållande av sådan information skulle göra punkt 6 verkningslös, ska Europol endast underrätta personen i fråga om att kontroller har utförts, utan att lämna information som skulle kunna röja för denne huruvida personuppgifter om denne behandlas av Europol eller inte.

Artikel 37

Rätt till rättelse, utplåning eller begränsning

1. Varje registrerad som i enlighet med artikel 36 har fått åtkomst till personuppgifter som rör denne som behandlats av Europol har rätt att i valfri medlemsstat, genom den myndighet som denna medlemsstat har utsett för detta ändamål, begära att Europol rättar personuppgifter som rör denne vilka innehas av Europol om de är felaktiga eller kompletterar eller uppdaterar dem. Den myndigheten ska hänskjuta begäran till Europol utan dröjsmål och under alla omständigheter inom en månad från mottagandet.
2. Varje registrerad som i enlighet med artikel 36 har fått åtkomst till personuppgifter som rör denne som behandlats av Europol har rätt att i valfri medlemsstat, genom den myndighet som denna medlemsstat har utsett för detta ändamål, begära att Europol utplånar personuppgifter som rör denne vilka innehas av Europol, om de inte längre fyller det syfte för vilket de har samlats in eller behandlas. Den myndigheten ska hänskjuta begäran till Europol utan dröjsmål och under alla omständigheter inom en månad från mottagandet.
3. Europol ska, istället för att utplåna, begränsa personuppgifter som avses i punkt 2, om det finns skälig grund att anta att utplåning skulle kunna påverka den registrerades legitima intressen. Begränsade uppgifter får endast behandlas för det syfte som hindrade att de utplånades.

4. Om de personuppgifter som avses i punkterna 1, 2 och 3 som innehas av Europol har överlämnats till Europol av tredjeland, internationella organisationer eller unionsorgan, har tillhandahållits direkt av privata parter, har hämtats ur allmänt tillgängliga källor av Europol eller kommer från Europols egna analyser, ska Europol rätta, utplåna eller begränsa uppgifterna och, om lämpligt, underrätta uppgiftslämnarna.
5. Om personuppgifter som avses i punkterna 1, 2 och 3 som innehas av Europol har överlämnats till Europol av medlemsstaterna, ska de berörda medlemsstaterna rätta, utplåna eller begränsa uppgifterna i samarbete med Europol inom ramen för sina respektive befogenheter.
6. Om felaktiga personuppgifter har överförts på något annat lämpligt sätt eller om felaktigheterna hos de uppgifter som har lämnats av medlemsstater beror på att överföringen har skett på ett felaktigt sätt eller i strid med denna förordning eller om de beror på att Europols registrering, hantering eller lagring av uppgifterna har skett på ett felaktigt sätt eller i strid med denna förordning, ska Europol rätta eller utplåna sådana uppgifter i samarbete med den berörda uppgiftslämnaren.
7. I de fall som avses i punkterna 4, 5 och 6 ska alla mottagare av de berörda uppgifterna informeras utan dröjsmål. Mottagarna ska då rätta, utplåna eller begränsa dessa uppgifter i sina egna system, i enlighet med de bestämmelser som är tillämpliga på dem.
8. Europol ska skriftligen informera den registrerade utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom tre månader från mottagandet av begäran i enlighet med punkterna 1 och 2 om att uppgifter som berör denne har rättats, utplånats eller blockerats.

9. Europol ska, inom tre månader från mottagandet av begäran i enlighet med punkterna 1 och 2, skriftligen informera den registrerade om en eventuell vägran att rätta, utplåna eller begränsa uppgifterna, om motiven för en sådan vägran och om rätten att klaga hos Europeiska datatillsynsmannen och möjligheterna att överklaga.

Artikel 38

Ansvar för skyddet av uppgifter

1. Europol ska lagra personuppgifter så att dess källa, som avses i artikel 17, kan fastställas.
2. Ansvaret för kvaliteten på personuppgifter enligt artikel 28.1 d ska ligga hos
 - a) den medlemsstat eller det unionsorgan som överlämnade personuppgifter till Europol,
 - b) Europol vad gäller personuppgifter som har lämnats av tredjeland eller internationella organisationer eller direkt av privata parter, personuppgifter som Europol hämtat ur allmänt tillgängliga källor eller som är resultatet av Europols egna analyser och personuppgifter som har lagrats av Europol i enlighet med artikel 31.5.
3. Om Europol får kännedom om att personuppgifter som har lämnats i enlighet med artikel 17.1 a och b är felaktiga i sak eller har lagrats på ett olagligt sätt ska uppgiftslämnaren informeras om detta.

4. Europol ska vara ansvarig för efterlevnaden av de principer som avses i artikel 28.1 a, b, c, e och f.
5. Ansvaret för att överföringen av uppgifterna är lagenlig ska ligga hos
 - a) den medlemsstat som lämnade personuppgifterna till Europol,
 - b) Europol, när personuppgifter lämnas ut av Europol till medlemsstater, tredjeland eller internationella organisationer.
6. Om uppgifter överförs mellan Europol och ett unionsorgan, ska ansvaret för att överföringen är laglig ligga hos Europol.

Utan att det påverkar tillämpningen av första stycket ska både Europol och mottagaren, om uppgifterna överförs av Europol på begäran av mottagaren, vara ansvariga för att en sådan överföring är lagenlig.
7. Europol ska vara ansvarig för all behandling av uppgifter som utförs av Europol, med undantag av bilateralt uppgiftsutbyte, till vilka Europol inte har åtkomst, mellan medlemsstater, unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer med användning av Europols infrastruktur. De berörda enheterna ska vara ansvariga för sådant bilateralt utbyte i enlighet med deras rätt. Säkerheten i sådant utbyte ska säkerställas i enlighet med artikel 32.

Artikel 39
Föregående samråd

1. Eventuella nya typer av behandling som ska utföras ska vara föremål för föregående samråd, om
 - a) särskilda kategorier av uppgifter enligt artikel 30.2 ska behandlas,
 - b) behandlingens typ, särskilt användning av ny teknik, nya rutiner eller nya förfaranden, innebär särskilda risker för de registrerades grundläggande fri- och rättigheterna och i synnerhet skyddet av deras personuppgifter.
2. Det föregående samrådet ska genomföras av Europeiska datatillsynsmannen efter ett meddelande från dataskyddsombudet som ska innehålla åtminstone en allmän beskrivning av den planerade behandlingen, en bedömning av riskerna för de registrerades fri- och rättigheter, de åtgärder som planeras för att hantera dessa risker, skyddsåtgärder, säkerhetsåtgärder och rutiner för att garantera skyddet av personuppgifter och för att visa att denna förordning efterlevs, med hänsyn till de registrerades och andra berörda personers rättigheter och berättigade intressen.
3. Europeiska datatillsynsmannen ska avge sitt yttrande till styrelsen inom två månader efter det att meddelandet mottogs. Denna tidsfrist kan tillfälligt upphöra att löpa i avvaktan på att Europeiska datatillsynsmannen erhåller den ytterligare information som han/hon har begärt.

Om inget yttrande lämnas inom fyra månader, ska ett positivt yttrande anses ha lämnats.

Om Europeiska datatillsynsmannen anser att den anmälda behandlingen kan innebära ett åsidosättande av en bestämmelse i denna förordning, ska datatillsynsmannen om det är lämpligt lämna förslag till hur ett sådant åsidosättande kan undvikas. Om Europol inte ändrar behandlingen i enlighet med detta får Europeiska datatillsynsmannen utöva sina befogenheter enligt artikel 43.3.

4. Europeiska datatillsynsmannen ska föra ett register över all behandling som har anmälts till denne enligt punkt 1. Registret får inte offentliggöras.

Artikel 40

Loggning och dokumentation

1. Europol ska registrera insamling, ändring, åtkomst, överföring, sammanställning och utplåning av personuppgifter för att möjliggöra kontroller av behandlingens lagenlighet, egenkontroll samt sörja för uppgifternas integritet och säkerhet. Sådana loggar eller dokumentation ska utplånas efter tre år, om inte de uppgifter som de innehåller behövs för pågående kontroller. Det får inte vara möjligt att ändra loggarna.
2. Loggar eller liknande handlingar som utarbetas enligt punkt 1 ska på begäran överlämnas till Europeiska datatillsynsmannen, dataskyddsombudet och, om de behövs för en särskild utredning, till berörd nationell enhet. De uppgifter som överlämnas på detta sätt får användas endast för att kontrollera dataskyddet, för att se till att behandlingen fungerar tillfredsställande och för att sörja för uppgifternas integritet och säkerhet.

Artikel 41
Dataskyddsbud

1. Styrelsen ska utse ett dataskyddsbud, som ska vara anställd vid Europol. Vid fullgörandet av sina arbetsuppgifter ska dataskyddsbudet agera oberoende.
2. Dataskyddsbudet ska utses på grundval av sina personliga och yrkesmässiga kvalifikationer och i synnerhet sina expertkunskaper om dataskydd.

Vid valet av dataskyddsbud ska det säkerställas att ingen intressekonflikt kan uppstå till följd av dataskyddsbudets utförande av uppgifterna inom ramen för uppdraget och av andra offentliga åligganden, särskilt sådana som avser tillämpningen av denna förordning.

3. Dataskyddsbudet ska utses för en period av fyra år. Ombudet ska kunna återutses för en period omfattande totalt högst åtta år. Ombudet får endast entledigas från sitt uppdrag som dataskyddsbud av styrelsen med samtycke av Europeiska datatillsynsmannen, om ombudet inte längre uppfyller kraven för utförandet av uppgifterna.
4. Efter utnämningen ska dataskyddsbudet registreras av styrelsen hos Europeiska datatillsynsmannen.
5. Vid fullgörandet av sina uppgifter får dataskyddsbudet inte ta emot instruktioner.

6. Dataskyddsbudjet ska särskilt ha följande uppgifter i fråga om personuppgifter, med undantag av administrativa personuppgifter:
- a) På ett oberoende sätt säkerställa att denna förordning tillämpas internt vid behandlingen av personuppgifter.
 - b) Säkerställa att ett register över överföring och mottagande av personuppgifter förs i enlighet med denna förordning.
 - c) Säkerställa att de registrerade på begäran informeras om sina rättigheter enligt denna förordning.
 - d) Samarbeta med de tjänstemän vid Europol som ansvarar för förfaranden, utbildning och rådgivning om databehandling.
 - e) Samarbeta med Europeiska datatillsynsmannen.
 - f) Utarbeta en årlig rapport och överlämna den till styrelsen och till Europeiska datatillsynsmannen.
 - g) Föra ett register över personuppgiftsincidenter.
7. Dataskyddsbudjet ska även utföra de uppgifter som anges i förordning (EG) nr 45/2001 avseende administrativa personuppgifter.
8. Dataskyddsbudjet ska för fullgörandet av sina uppgifter ha åtkomst till alla uppgifter som behandlas av Europol och tillträde till alla Europols lokaler.

9. Om dataskyddsombudet anser att bestämmelserna om behandling av personuppgifter i denna förordning inte har iakttagits, ska dataskyddsombudet underrätta den verkställande direktören och begära att denne vidtar åtgärder för att avhjälpa den bristande överensstämmelsen inom en fastställd tidsfrist.

Om inte den verkställande direktören inom den fastställda tidsfristen avhjälper den bristande överensstämmelsen när det gäller behandling av personuppgifter, ska dataskyddsombudet informera styrelsen. Dataskyddsombudet och styrelsen ska enas om en fastställd tidsfrist för den senares svar. Om inte styrelsen avhjälper den bristande överensstämmelsen inom den fastställda tidsfristen, ska dataskyddsombudet hänskjuta frågan till Europeiska datatillsynsmannen.

10. Styrelsen ska anta genomförandebestämmelser rörande dataskyddsombudet. Dessa genomförandebestämmelser ska särskilt avse förfarandet för utnämning av dataskyddsombudet och dennes entledigande, arbetsuppgifter, åligganden och befogenheter samt skyddsåtgärder för att säkerställa dataskyddsombudets oberoende.
11. Europol ska förse dataskyddsombudet med tillräcklig personal och resurser för att denne ska kunna fullgöra sina uppgifter. Denna personal ska ha åtkomst till alla uppgifter som behandlas av Europol och till Europols lokaler endast i den mån arbetsuppgifterna kräver.
12. Dataskyddsombudet och dennes personal ska iaktta skyldigheten avseende konfidentialitet i artikel 67.1.

Artikel 42

Den nationella tillsynsmyndighetens tillsyn

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet. Den nationella tillsynsmyndigheten ska ha till uppgift att oberoende och i enlighet med nationell rätt kontrollera att den berörda medlemsstatens överföring, sökning och utlämning till Europol av personuppgifter är laglig och att undersöka att sådan överföring, sökning eller utlämning inte kränker den berörda registrerades rättigheter. Den nationella tillsynsmyndigheten ska i detta syfte hos den nationella enheten eller hos sambandsmannen få åtkomst till de uppgifter den egna medlemsstaten överlämnat till Europol i enlighet med tillämpliga nationella förfaranden och till de loggar och liknande handlingar som avses i artikel 40.
2. För att kunna utöva sin tillsyn ska de nationella tillsynsmyndigheterna få tillträde till lokaler och akter hos de respektive sambandsmännen vid Europol.
3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska i enlighet med tillämpliga nationella förfaranden övervaka de nationella enheternas och sambandsmännens verksamhet i den utsträckning denna verksamhet har betydelse för skyddet av personuppgifter. De ska också hålla Europeiska datatillsynsmannen informerad om alla åtgärder de vidtar avseende Europol.

4. Var och en ska ha rätt att begära att den nationella tillsynsmyndigheten kontrollerar lagenligheten i en överföring eller utlämning till Europol, i vilken form den än sker, av de egna uppgifterna samt i medlemsstatens åtkomst till dessa uppgifter. Den rätten ska utövas i enlighet med nationell rätt i den medlemsstat där begäran görs.

Artikel 43

Europeiska datatillsynsmannens tillsyn

1. Europeiska datatillsynsmannen ska ansvara för att övervaka och säkerställa tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning om skyddet av fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter när Europol behandlar personuppgifter och för att råda Europol och de registrerade i alla frågor som rör behandling av personuppgifter. För detta ändamål ska Europeiska datatillsynsmannen fullgöra de uppgifter som avses i punkt 2 och utöva de befogenheter som fastställs i punkt 3 i nära samarbete med de nationella tillsynsmyndigheterna i enlighet med artikel 44.
2. Europeiska datatillsynsmannen ska ha följande uppgifter:
 - a) Ta emot och utreda klagomål och informera den registrerade om resultatet inom rimlig tid.
 - b) Bedriva utredningar, antingen på eget initiativ eller på grundval av ett klagomål, och informera berörda personer om resultatet inom rimlig tid.

- c) Övervaka och säkerställa att denna förordning och övriga unionsakter om skydd av fysiska personer i samband med behandling av personuppgifter tillämpas på Europol.
- d) Bistå Europol med råd, antingen på eget initiativ eller som svar på en begäran, i alla frågor som rör behandling av personuppgifter, särskilt innan interna bestämmelser utarbetas om skydd av enskildas grundläggande fri- och rättigheter i samband med behandlingen av personuppgifter.
- e) Föra ett register över nya typer av behandling som har anmälts till denne enligt artikel 39.1 och registrerats i enlighet med artikel 39.4.
- f) Genomföra föregående samråd avseende behandling som har anmälts till denne.

3. Europeiska datatillsynsmannen får enligt denna förordning

- a) bistå registrerade med råd när de utövar sina rättigheter,
- b) till Europol hänskjuta ärenden om en påstådd överträdelse av bestämmelserna om behandling av personuppgifter och vid behov lämna förslag om hur den överträdelsen kan gottgöras och hur skyddet för de registrerade kan förbättras,
- c) beordra att en begäran om att utöva vissa rättigheter med avseende på personuppgifter ska efterkommas, om detta har vägrats i strid med artiklarna 36 och 37,
- d) ge Europol en varning eller en tillrättavisning,

- e) beordra Europol att utföra rättelse, begränsning, utplåning eller förstöring av personuppgifter som har behandlats i strid med bestämmelserna för behandling av personuppgifter samt att underrätta tredje man till vilka dessa uppgifter har lämnats ut om åtgärderna,
- f) tillfälligt eller definitivt förbjuda behandling som utförs av Europol som står i strid med bestämmelserna för behandling av personuppgifter,
- g) hänskjuta ärendet till Europol och vid behov till Europaparlamentet, rådet och kommissionen,
- h) hänskjuta ärendet till Europeiska unionens domstol på de villkor som anges i EUF-fördraget,
- i) intervensera i ärenden som har anhängiggjorts vid Europeiska unionens domstol.

4. Europeiska datatillsynsmannen ska ha befogenhet att

- a) från Europol erhålla åtkomst till alla personuppgifter och alla upplysningar som den egna utredningen kräver,
- b) få tillträde till alla lokaler där Europol bedriver verksamhet, om det finns rimliga skäl att anta att en verksamhet som avses i denna förordning bedrivs där.

5. Europeiska datatillsynsmannen ska upprätta en årlig rapport om tillsynen över Europol efter samråd med de nationella tillsynsmyndigheterna. Den rapporten ska utgöra en del av Europeiska datatillsynsmannens årliga rapport som avses i artikel 48 i förordning (EG) nr 45/2001.

Rapporten ska omfatta statistiska uppgifter om klagomål och utredningar som genomförts enligt punkt 2 och om överföringar av personuppgifter till tredjeland och internationella organisationer, eventuella föregående samråd samt utnyttjandet av de befogenheter som fastställs i punkt 3.

6. Europeiska datatillsynsmannen, tjänstemän och övriga anställda vid den europeiska datatillsynsmannens sekretariat ska iaktta skyldigheten avseende konfidentialitet i artikel 67.1.

Artikel 44

Samarbete mellan Europeiska datatillsynsmannen och de nationella tillsynsmyndigheterna

1. Europeiska datatillsynsmannen ska arbeta nära tillsammans med de nationella tillsynsmyndigheterna i frågor som kräver nationellt deltagande, i synnerhet om Europeiska datatillsynsmannen eller en nationell tillsynsmyndighet upptäcker väsentliga avvikelser mellan praxis i olika medlemsstater eller eventuellt olagliga överföringar i Europols kanaler för informationsutbyte, eller i frågor som väcks av en eller flera nationella tillsynsmyndigheter avseende genomförandet eller tolkningen av denna förordning.

2. Europeiska datatillsynsmannen ska använda de nationella tillsynsmyndigheternas expertkunskaper och erfarenhet för att fullgöra sina åligganden enligt artikel 43.2. Ledamöter och personal vid de nationella tillsynsmyndigheterna ska vid gemensamma kontroller tillsammans med Europeiska datatillsynsmannen ta vederbörlig hänsyn till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, ha befogenheter motsvarande dem som anges i artikel 43.4 och ha en skyldighet motsvarande den som anges i artikel 43.6. Europeiska datatillsynsmannen och de nationella tillsynsmyndigheterna ska var och en inom sitt ansvarsområde utbyta relevant information och bistå varandra i samband med revision och kontroller.
3. Europeiska datatillsynsmannen ska ge de nationella tillsynsmyndigheterna fullständig information om alla frågor som direkt påverkar dem eller på annat sätt är av betydelse för dem. Europeiska datatillsynsmannen ska på begäran av en eller flera nationella tillsynsmyndigheter informera dem om särskilda frågor.
4. I fall som rör uppgifter från en eller flera medlemsstater, inbegripet fall som avses i artikel 47.2, ska Europeiska datatillsynsmannen samråda med de berörda nationella tillsynsmyndigheterna. Europeiska datatillsynsmannen får inte besluta om ytterligare åtgärder, innan dessa nationella tillsynsmyndigheter har informerat Europeiska datatillsynsmannen om sin ståndpunkt, inom en tidsfrist som fastställs av denne, som inte får vara kortare än en månad och inte längre än tre månader. Europeiska datatillsynsmannen ska ta största möjliga hänsyn till de berörda nationella tillsynsmyndigheternas respektive ståndpunkter. Om Europeiska datatillsynsmannen inte har för avsikt att följa en nationell tillsynsmyndighets ståndpunkt, ska denne informera den myndigheten, motivera sitt beslut och hänskjuta frågan för överläggning till den samarbetsnämnd som inrättats genom artikel 45.1.

I fall som Europeiska datatillsynsmannen anser vara synnerligen brådsökande får denne besluta att vidta omedelbara åtgärder. I dessa fall ska Europeiska datatillsynsmannen omedelbart informera de berörda nationella tillsynsmyndigheterna och motivera varför situationen är akut och den åtgärd denne har vidtagit.

Artikel 45

Samarbetsnämnd

1. En samarbetsnämnd med rådgivande funktion inrättas härmed. Samarbetsnämnden ska bestå av en företrädare för en nationell tillsynsmyndighet per medlemsstat samt Europeiska datatillsynsmannen.
2. Samarbetsnämnden ska agera oberoende när den fullgör sina uppgifter enligt punkt 3 och får varken begära eller ta emot instruktioner från något organ.
3. Samarbetsnämnden ska ha följande uppgifter:
 - a) Diskutera en allmän policy och strategi för övervakningen av Europols dataskydd och lagligheten i medlemsstaternas överföring, sökning och utlämning till Europol av personuppgifter.
 - b) Utredda problem med tolkningen eller tillämpningen av denna förordning.
 - c) Undersöka allmänna problem med utövningen av oberoende tillsyn eller de registrerades möjligheter att hävda sina rättigheter.

- d) Diskutera och upprätta harmoniserade förslag för gemensamma lösningar på frågor som avses i artikel 44.1.
 - e) Diskutera fall som överlämnats av Europeiska datatillsynsmannen i enlighet med artikel 44.4.
 - f) Diskutera fall som överlämnats av en nationell tillsynsmyndighet.
 - g) Höja medvetenheten om rätten till dataskydd.
4. Samarbetsnämnden får utfärda yttranden, riktlinjer, rekommendationer och bästa praxis. Europeiska datatillsynsmannen och de nationella tillsynsmyndigheterna ska, utan att det inkräktar på deras oberoende och var och en inom sitt behörighetsområde, ta största möjliga hänsyn till dem.
5. Samarbetsnämnden ska sammanträda när så krävs och minst två gånger om året. Kostnader och tjänster i samband med dess möten ska bäras av Europeiska datatillsynsmannen.
6. Samarbetsnämndens arbetsordning ska antas vid dess första möte med enkel majoritet av dess ledamöter. Ytterligare arbetsmetoder ska utvecklas gemensamt efter behov.

Artikel 46

Administrativa personuppgifter

Förordning (EG) nr 45/2001 ska vara tillämplig på alla administrativa personuppgifter som innehas av Europol.

KAPITEL VII

RÄTT TILL OMRÖVNING OCH ANSVARSBESTÄMMELSER

Artikel 47

Rätt att klaga hos Europeiska datatillsynsmannen

1. Varje registrerad ska ha rätt att klaga hos Europeiska datatillsynsmannen, om den registrerade anser att personuppgifter som rör denne behandlats av Europol i strid med denna förordning.
2. När ett klagomål rör ett beslut som avses i artiklarna 36 och 37, ska Europeiska datatillsynsmannen samråda med nationella tillsynsmyndigheter i den medlemsstat som tillhandahöll uppgiften eller den direkt berörda medlemsstaten. När Europeiska datatillsynsmannen fattar sitt beslut, som kan innebära en vägran att lämna information, ska denne ta hänsyn till den nationella tillsynsmyndighetens synpunkter.
3. När klagomålet rör behandling av uppgifter som en medlemsstat har lämnat till Europol ska Europeiska datatillsynsmannen och den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat som har tillhandahållit uppgifterna, var och en inom ramen för sitt behörighetsområde, försäkra sig om att nödvändiga kontroller av lagenligheten i behandlingen av uppgifterna har utförts på ett korrekt sätt.

4. När klagomålet rör behandling av uppgifter som Europol har erhållit från unionsorgan, tredjeland eller internationella organisationer eller uppgifter som hämtats ur allmänt tillgängliga källor av Europol eller kommer från Europols egna analyser ska Europeiska datatillsynsmannen försäkra sig om att Europol på ett korrekt sätt har utfört nödvändiga kontroller av lagenligheten i behandlingen av uppgifterna.

Artikel 48

Rätt att överklaga Europeiska datatillsynsmannens beslut till domstol

Talan mot europeiska datatillsynsmannens beslut ska väckas vid Europeiska unionens domstol.

Artikel 49

Allmänna bestämmelser om ansvar och rätt till ersättning

1. Europols avtalsrättsliga ansvar ska regleras av den rätt som är tillämplig på avtalet i fråga.
2. Europeiska unionens domstol ska vara behörig att träffa avgöranden enligt skiljedoms klausul i avtal som Europol ingått.
3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 49, gäller i fråga om utomobligatoriskt ansvar att Europol ska ersätta skada som dess avdelningar eller dess personal orsakar under tjänsteutövning, i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar.

4. Europeiska unionens domstol ska vara behörig i tvister om ersättning för skador som avses i punkt 3.
5. Europols personals personliga ansvar gentemot Europol ska regleras av de bestämmelser i tjänsteföreskrifterna eller i anställningsvillkoren för övriga anställda som är tillämpliga på dem.

Artikel 50

Ansvar för felaktig behandling av personuppgifter och rätt till ersättning

1. Var och en som åsamkats skada på grund av otillåten behandling av personuppgifter har rätt till ersättning för den skada som åsamkats, antingen från Europol i enlighet med artikel 340 i EUF-fördraget eller från den medlemsstat där den händelse som förorsakade skadan inträffade, i enlighet med dess nationella rätt. Den enskilde ska väcka talan mot Europol vid Europeiska unionens domstol eller mot en medlemsstat vid en behörig domstol i den medlemsstaten.
2. Alla tvister mellan Europol och medlemsstater om det slutliga ansvaret för ersättning som har beviljats enskilda i enlighet med punkt 1 ska hänskjutas till styrelsen, som ska besluta med två tredjedelars majoritet av sina ledamöter, utan att detta påverkar rätten att angripa det beslutet i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget.

KAPITEL VIII

GEMENSAM PARLAMENTARISK KONTROLL

Artikel 51

Gemensam parlamentarisk kontroll

1. I enlighet med artikel 88 i EUF-fördraget ska kontrollen av Europols verksamhet utföras av Europaparlamentet under medverkan av de nationella parlamenten. Detta ska utgöra en specialinriktad gemensam parlamentarisk kontrollgrupp inrättad gemensamt av de nationella parlamenten och Europaparlamentets ansvariga utskott. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppens organisation och arbetsordning ska fastställas av Europaparlamentet och de nationella parlamenten tillsammans i enlighet med artikel 9 i protokoll nr 1.

2. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen ska utöva politisk övervakning av hur Europol i sin verksamhet fullgör sitt uppdrag, inbegripet vad avser konsekvenserna av denna verksamhet för fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter.

Vid tillämpning av första stycket ska

- a) styrelsens ordförande, verkställande direktören eller vice ordföranden eller någon av de biträdande verkställande direktörerna på begäran av den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen inställa sig inför denna för att diskutera frågor som rör den verksamhet som avses i det första stycket, inbegripet budgetaspekter på denna verksamhet, Europols organisationsstruktur och ett eventuellt inrättande av nya enheter och specialiserade centrum, med beaktande av skyldigheterna avseende diskretion och konfidentialitet. Gruppen får besluta att inbjuda andra berörda personer till sina möten om det är lämpligt,
 - b) Europeiska datatillsynsmannen på begäran av den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen, och minst en gång om året, inställa sig inför denna för att diskutera allmänna frågor som rör skyddet av fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter och i synnerhet skyddet av personuppgifter, vad avser Europols verksamhet, med beaktande av skyldigheterna avseende diskretion och konfidentialitet,
 - c) den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen rådfrågas vad avser Europols fleråriga programplanering i enlighet med artikel 12.1.
3. Europol ska med beaktande av skyldigheterna avseende diskretion och konfidentialitet för kännedom tillstålla den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen följande handlingar:
- a) Hotbilda-bedomningar, strategiska analyser och allmänna lägesrapporter avseende Europols mål samt resultaten från undersökningar och utvärderingar som beställts av Europol.

- b) De administrativa överenskommelser som ingåtts enligt artikel 25.1.
 - c) Det dokument som innehåller Europols fleråriga programplanering och dess årliga arbetsprogram som avses i artikel 12.1.
 - d) Den konsoliderade årliga verksamhetsrapport om Europols verksamhet som avses i artikel 11.1 c.
 - e) Den av kommissionen utarbetade utvärderingsrapport som avses i artikel 68.1.
4. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen får begära andra relevanta handlingar som krävs för fullgörandet av gruppens uppgifter avseende den politiska övervakningen av Europols verksamhet, med förbehåll för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001¹ och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 52 och 67 i den här förordningen.
5. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen får sammanställa sammanfattande slutsatser om den politiska övervakningen av Europols verksamhet och tillställa Europaparlamentet och de nationella parlamenten dessa slutsatser. Europaparlamentet ska översända dem för kännedom till rådet, kommissionen och Europol.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådet och kommissionens handlingar (EGT L 145, 31.5.2001, s. 43).

Artikel 52

Europaparlamentets åtkomst till uppgifter som behandlas av eller via Europol

1. För att möjliggöra utövandet av den parlamentariska kontroll av Europolis verksamhet som avses i artikel 51 ska åtkomst för Europaparlamentet, på dess begäran, till känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som behandlas av eller via Europol överensstämma med de bestämmelser som avses i artikel 67.1.
2. Europaparlamentets åtkomst till säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter som behandlas av eller via Europol ska överensstämma med det interinstitutionella avtalet av den 12 mars 2014 mellan Europaparlamentet och rådet om överföring till och hantering inom Europaparlamentet av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som innehåller av rådet vilka rör andra frågor än de som omfattas av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken¹ och ska överensstämma med de bestämmelser som avses i artikel 67.2 i denna förordning.
3. Nödvändiga uppgifter om Europaparlamentets åtkomst till de uppgifter som avses i punkterna 1 och 2 ska fastställas i samarbetsavtal mellan Europol och Europaparlamentet.

¹ EUT C 95, 1.4.2014, s. 1.

KAPITEL IX

PERSONAL

Artikel 53

Allmänna bestämmelser

1. Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen, anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen samt de bestämmelser som antagits gemensamt av unionens institutioner för tillämpningen av tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren ska gälla för Europols personal, med undantag för personal som den 1 maj 2017 är anställda enligt ett avtal som ingicks med Europol såsom den inrättades genom Europolkonventionen, utan att detta påverkar artikel 73.4 i denna förordning. Sådana avtal ska fortsätta att omfattas av rådets akt 1999/C 26/07.
2. Europols personal ska bestå av tillfälligt anställda och/eller kontraktsanställda. Styrelsen ska årligen informeras om avtal om tillsvidareanställning som beviljats av den verkställande direktören. Styrelsen ska besluta om vilka tjänster i tjänsteförteckningen som är avsedda för tillfälligt anställda och som endast får tillsättas med personal från medlemsstaternas behöriga myndigheter. Personal som rekryteras till sådana tjänster ska vara tillfälligt anställda och får endast beviljas anställningsavtal för viss tid som får förnyas en gång med en bestämd period.

Artikel 54

Den verkställande direktören

1. Den verkställande direktören ska vara tillfälligt anställd vid Europol i enlighet med artikel 2a i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen.
2. Den verkställande direktören ska utses av rådet, från en slutlista över kandidater som föreslås av styrelsen på grundval av ett öppet och transparent urvalsförfarande.

Slutlistan ska upprättas av en urvalskommitté inrättad av styrelsen och bestå av ledamöter som utsetts av medlemsstaterna och en företrädare för kommissionen.

I det avtal som sluts med den verkställande direktören ska Europol företräddas av styrelsens ordförande.

Den kandidat som rådet väljer kan före utnämningen uppmanas att inställa sig inför det berörda utskottet i Europaparlamentet som därefter ska avge ett icke bindande yttrande.

3. Den verkställande direktörens mandatperiod ska vara fyra år. Vid periodens utgång ska kommissionen tillsammans med styrelsen göra en utvärdering med beaktande av
 - a) en bedömning av den verkställande direktörens arbetsinsats, och
 - b) Europols framtida uppgifter och utmaningar bedöms.

4. Rådet får på förslag av styrelsen, med beaktande av den utvärdering som avses i punkt 3, förlänga den verkställande direktörens mandatperiod en gång och med högst fyra år.
5. Styrelsen ska underrätta Europaparlamentet om den har för avsikt att föreslå rådet att förlänga den verkställande direktörens mandatperiod. Under den månad som föregår en sådan förlängning kan den verkställande direktören uppmanas att inställa sig inför Europaparlamentets behöriga utskott.
6. En verkställande direktör vars mandatperiod har förlängts får inte delta i ett annat urvalsförfarande för samma befattning vid utgången av den sammantagna mandatperioden.
7. Den verkställande direktören kan endast avsättas från sin post efter ett beslut av rådet på förslag av styrelsen. Europaparlamentet ska informeras om detta beslut.
8. Styrelsen ska fatta beslut avseende förslag till rådet om utnämning, mandatförlängning eller avsättning av den verkställande direktören med två tredjedelars majoritet av sina röstberättigade ledamöter.

Artikel 55

Vice verkställande direktörer

1. Tre vice verkställande direktörer ska bistå den verkställande direktören. Den verkställande direktören ska fastställa deras uppgifter.

2. Artikel 54 ska vara tillämplig på de vice verkställande direktörerna. Den verkställande direktören ska höras innan de utnämns, innan deras mandatperiod förlängs eller innan de avsätts.

Artikel 56

Utstationerade nationella experter

1. Europol får använda sig av utstationerade nationella experter.
2. Styrelsen ska anta ett beslut om bestämmelser för utstationering av nationella experter till Europol.

KAPITEL X

FINANSIELLA BESTÄMMELSER

Artikel 57

Budget

1. Europols alla inkomster och utgifter ska beräknas för varje budgetår, som ska vara kalenderår, och redovisas i Europols budget.
2. Europols budget ska vara balanserad i fråga om inkomster och utgifter.
3. Utan att det påverkar andra tillgångar ska Europols inkomster omfatta ett bidrag från unionen som tas upp i unionens allmänna budget.

4. Europol kan få unionsfinansiering via delegeringsavtal eller bidrag som beviljas från fall till fall, i enlighet med de finansiella bestämmelser som avses i artikel 61 och gällande bestämmelser för relevanta instrument till stöd för unionens politik.
5. Europols utgifter ska omfatta personalens löner, kostnader för administration och infrastruktur samt driftskostnader.
6. Budgetåtaganden för åtgärder som avser stora projekt och som sträcker sig över mer än ett budgetår får delas upp i årliga delåtaganden.

Artikel 58

Upprättande av budgeten

1. Varje år ska den verkställande direktören göra ett utkast till inkomst- och utgiftsberäkning av Europols intäkter och utgifter för påföljande räkenskapsår, inklusive en tjänsteförteckning, och sända denna till styrelsen.
2. På grundval av utkastet till beräkning av intäkter och utgifter ska styrelsen anta ett preliminärt utkast till beräkning av Europols inkomster och utgifter för påföljande budgetår och översända den till kommissionen senast den 31 januari varje år.
3. Senast den 31 mars ska styrelsen översända Europaparlamentet, rådet och kommissionen det slutliga utkastet till beräkning av Europols inkomster och utgifter, som även ska omfatta ett utkast till tjänsteförteckning.

4. Kommissionen ska vidarebefordra inkomst- och utgiftsberäkningen till Europaparlamentet och rådet, tillsammans med förslaget till unionens allmänna budget.
5. På grundval av beräkningen ska kommissionen i utkastet till unionens allmänna budget ta upp de medel som den betraktar som nödvändiga med tanke på tjänsteförteckningen och storleken på det anslag som ska belasta den allmänna budgeten, och som den ska förelägga Europaparlamentet och rådet i enlighet med artiklarna 313 och 314 i EUF-fördraget.
6. Europaparlamentet och rådet ska bevilja anslagen för bidraget till Europol.
7. Europaparlamentet och rådet ska anta Europols tjänsteförteckning.
8. Europols budget ska antas av styrelsen. Den blir definitiv efter det slutliga antagandet av unionens allmänna budget. Vid behov ska den anpassas i enlighet med det slutgiltiga antagandet.
9. Alla byggprojekt som kan komma att påverka Europols budget väsentligt ska omfattas av kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013.

Artikel 59

Budgetgenomförandet

1. Den verkställande direktören ska genomföra Europols budget.

2. Den verkställande direktören ska varje år till Europaparlamentet och rådet skicka alla uppgifter av betydelse för resultatet av eventuella utvärderingsförfaranden.

Artikel 60

Redovisning och förfarande för att bevilja ansvarsfrihet

1. Europols räkenskapsförare ska översända de preliminära räkenskaperna för budgetåret (år N) till kommissionens räkenskapsförare och till revisionsrätten senast den 1 mars det påföljande budgetåret (år N + 1).
2. Europol ska översända en rapport om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen för år N till Europaparlamentet, rådet och revisionsrätten senast den 31 mars år N + 1.
3. Kommissionens räkenskapsförare ska översända Europols preliminära räkenskaper för år N som konsoliderats med kommissionens räkenskaper till revisionsrätten senast den 31 mars år N + 1.
4. Efter mottagandet av revisionsrättens synpunkter på Europols preliminära räkenskaper för år N, enligt artikel 148 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012¹, ska Europols räkenskapsförare upprätta Europols slutliga redovisning för det året. Den verkställande direktören ska överlämna denna till styrelsen för yttrande.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 av den 25 oktober 2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget och om upphävande av rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 (EUT L 298, 26.10.2012, s. 1).

5. Styrelsen ska avge ett yttrande om Europols slutliga redovisning för år N.
6. Europols räkenskapsförare ska senast den 1 juli år N + 1 skicka den slutliga redovisningen för år N till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten, tillsammans med det yttrande av styrelsen som avses i punkt 5.
7. Den slutliga redovisningen för år N ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* senast den 15 november år N + 1.
8. Senast den 30 september år N + 1 ska den verkställande direktören sända ett svar på de synpunkter som revisionsrätten framförde i sin årsrapport. Denne ska också sända detta svar till styrelsen.
9. Den verkställande direktören ska på begäran förelägga Europaparlamentet alla uppgifter som behövs för att förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för år N ska fungera väl, i enlighet med artikel 109.3 i delegerad förordning (EU) nr 1271/2013.
10. Europaparlamentet ska före den 15 maj år N + 2 på rekommendation av rådet, som ska fatta beslut med kvalificerad majoritet, bevilja den verkställande direktören ansvarsfrihet för budgetens genomförande för år N.

Artikel 61

Finansiella bestämmelser

1. De finansiella bestämmelser som ska tillämpas på Europol ska antas av styrelsen efter samråd med kommissionen. De får inte avvika från delegerad förordning (EU) nr 1271/2013, såvida inte detta är nödvändigt på grund av särdragen i Europols verksamhet och kommissionen har lämnat sitt samtycke i förväg.
3. Europol får bevilja bidrag med koppling till fullgörandet av uppgifter i enlighet med vad som avses i artikel 4.
4. Europol får utan föregående ansökningsomgång bevilja medlemsstaterna bidrag för utförandet av deras gränsöverskridande verksamhet och utredningar samt för tillhandahållande av utbildning med koppling till de uppgifter som avses i artikel 4.1 h och i.
5. När det gäller det ekonomiska stödet till de gemensamma utredningsgruppernas verksamhet ska Europol och Eurojust gemensamt fastställa reglerna och villkoren för ansökningarnas behandling.

KAPITEL XI

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 62

Rättslig ställning

1. Europol ska vara ett unionsorgan. Europol ska vara en juridisk person.

2. Europol ska i varje medlemsstat ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt nationell rätt. Europol ska särskilt kunna förvärva och avyttra fast och lös egendom samt föra talan inför domstol.
3. I enlighet med protokoll nr 6 om lokalisering av säten för Europeiska unionens institutioner och vissa av dess organ, byråer och enheter, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget (protokoll nr 6), ska Europol ha sitt säte i Haag.

Artikel 63

Immunitet och privilegier

1. Europol och dess personal ska omfattas av protokoll nr 7 om Europeiska unionens immunitet och privilegier, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget.
2. Immunitet och privilegier för sambandsmän och deras familjemedlemmar ska utgöra föremål för ett avtal mellan Konungariket Nederländerna och övriga medlemsstater. Avtalet ska införa sådan immunitet och sådana privilegier som behövs för att sambandsmännen ska kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Artikel 64

Språkordning

1. Bestämmelserna i förordning nr 1¹ ska tillämpas på Europol.

¹ EGT 17, 6.10.1958, s. 385.

2. Styrelsen ska med två tredjedelars majoritet av sina ledamöter besluta om Europols interna språkordning.
3. De översättningstjänster som krävs för Europols arbete ska tillhandahållas av Översättningscentrum för Europeiska unionens organ.

Artikel 65

Öppenhet

1. Förordning (EG) nr 1049/2001 ska tillämpas på handlingar i Europols besittning.
2. Senast den ...[sex månader efter det att denna förordning trätt i kraft], ska styrelsen anta närmare bestämmelser om tillämpningen av förordning (EG) nr 1049/2001 på Europols handlingar.
3. De beslut som fattas av Europol i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 1049/2001 kan ligga till grund för ett klagomål till Europeiska ombudsmannen eller en talan inför Europeiska unionens domstol enlighet med artiklarna 228 respektive 263 i EUF-fördraget.

4. Europol ska på sin webbplats offentliggöra en förteckning över sina styrelseledamöter och sammandrag av resultatet av styrelsens möten. Offentliggörandet av dessa sammandrag ska tillfälligt eller permanent underlåtas eller begränsas om ett sådant offentliggörande riskerar att äventyra utförandet av Europols uppgifter, samtidigt som hänsyn tas till dess skyldigheter avseende diskretion och konfidentialitet samt dess operativa natur.

Artikel 66

Insatser mot bedrägeri

1. För att underlätta kampen mot bedrägeri, korrupktion och annan olaglig verksamhet enligt förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 ska Europol senast den 30 oktober 2017 ansluta sig till det interinstitutionella avtalet av den 25 maj 1999 mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och europeiska gemenskapernas kommission om interna utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)¹ och anta lämpliga bestämmelser som ska gälla Europols samtliga anställda, genom att använda den mall som finns i bilagan till det avtalet.
2. Revisionsrätten ska ha befogenhet att utföra revision, på grundval av handlingar och kontroller på plats, hos alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som har erhållit unionsfinansiering från Europol.

¹ EGT L 136, 31.5.1999, s. 15.

3. I syfte att fastställa om det har förekommit bedrägeri, korrupktion eller annan olaglig verksamhet som påverkar unionens finansiella intressen i samband med ett bidrag eller avtal som finansieras via Europol får Olaf göra utredningar, inbegripet kontroller på plats och inspektioner. Sådana utredningar ska genomföras i enlighet med de bestämmelser och förfaranden som fastställs i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 och rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96¹.
4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1, 2 och 3 ska samarbetsavtal med unionsorgan, myndigheter i tredjeländer, internationella organisationer och privata parter, kontrakt, bidragsavtal och bidragsbeslut som ingås av Europol innehålla bestämmelser som uttryckligen tillerkänner revisionsrätten och Olaf befogenheten att utföra den revision och de utredningar som avses i punkterna 2 och 3 i enlighet med deras respektive befogenheter.

Artikel 67

Bestämmelser om skydd av känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade och säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter

1. Europol ska fastställa bestämmelser om skyldigheter avseende diskretion och konfidentialitet och om skydd av känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.
2. Europol ska fastställa bestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter vilka ska överensstämma med beslut 2013/488/EU för att säkra en likvärdig nivå på skyddet av sådana uppgifter.

¹ Rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 av den 11 november 1996 om de kontroller och inspektioner på platsen som kommissionen utför för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot bedrägerier och andra oegentligheter (EGT L 292, 15.11.1996, s. 2).

Artikel 68

Utvärdering och översyn

1. Senast den 1 maj 2022 och vart femte år därefter ska kommissionen säkerställa att det genomförs en utvärdering, för att i synnerhet granska effekterna, ändamålsenligheten och effektiviteten i Europols arbete samt dess arbetsmetoder. Utvärderingen kan särskilt omfatta eventuella behov av att ändra Europols struktur, funktionssätt, verksamhetsområde och uppgifter samt de finansiella följderna av sådana ändringar.
2. Kommissionen ska översända utvärderingsrapporten till styrelsen. Styrelsen ska lämna sina synpunkter på utvärderingsrapporten senast tre månader efter dagen för mottagandet. Kommissionen ska därefter översända den slutliga utvärderingsrapporten tillsammans med kommissionens slutsatser, och med styrelsens synpunkter i en bilaga, till Europaparlamentet, rådet, de nationella parlamenten och styrelsen. I de fall detta är lämpligt, ska de huvudsakliga resultaten av utvärderingsrapporten offentliggöras.

Artikel 69

Administrativ undersökning

Europols verksamhet ska vara föremål för undersökningar av Europeiska ombudsmannen i enlighet med artikel 228 i EUF-fördraget.

Artikel 70

Säte

De nödvändiga bestämmelserna om Europol's lokaler i Konungariket Nederländerna och de anläggningar som Konungariket Nederländerna ska ställa till Europol's förfogande samt de särskilda regler som där ska tillämpas för den verkställande direktören, styrelseledamöterna, Europol's personal och deras familjemedlemmar ska fastställas i en överenskommelse om säte mellan Europol och Konungariket Nederländerna i enlighet med protokoll nr 6.

KAPITEL XII

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Artikel 71

Rättsligt övertagande

1. Europol, som inrättas genom denna förordning, ska vara rättslig efterträdare vad gäller alla avtal, alla skulder och all egendom som förvärvades av Europol såsom den inrättades genom beslut 2009/371/RIF.
2. Denna förordning påverkar inte den rättsliga verkan av avtal som ingicks av Europol såsom den inrättades genom beslut 2009/371/RIF före den ...[den dag då denna förordning träder i kraft] eller avtal som ingicks av Europol såsom den inrättades genom Europolkonventionen före den 1 januari 2010.

Artikel 72

Övergångsbestämmelser om styrelsen

1. Mandatperioden för ledamöterna i styrelsen, såsom den inrättades enligt artikel 37 i beslut 2009/371/RIF, ska löpa ut den 1 maj 2017.
2. Under perioden från den ...[datum då denna förordning träder i kraft] till och med den 1 maj 2017 ska styrelsen såsom den inrättades enligt artikel 37 i beslut 2009/371/RIF
 - a) utföra de styrelseuppgifter i enlighet med artikel 11 i denna förordning,
 - b) förbereda antagandet av bestämmelserna om tillämpning av förordning (EG) nr 1049/2001 på Europolhandlingar, som avses i artikel 65.2 i den här förordningen samt de regler som avses i artikel 67 i den här förordningen,
 - c) utarbeta övriga bestämmelser som krävs för tillämpningen av denna förordning, i synnerhet bestämmelser med anledning av kapitel IV, och
 - d) se över de interna bestämmelser och åtgärder som har antagits av styrelsen på grundval av beslut 2009/371/RIF för att ge styrelsen såsom den inrättats enligt artikel 10 i denna förordning möjlighet att fatta det beslut som avses i artikel 76 i denna förordning.

3. Efter den ... [datum då denna förordning träder i kraft] ska kommissionen utan dröjsmål vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att styrelsen såsom den inrättas i enlighet med artikel 10 inleder sitt arbete den 1 maj 2017.
4. Senast den ...[sex månader från den dag då denna förordning träder i kraft] ska medlemsstaterna meddela kommissionen namnen på de personer som de har utsett till ledamot och suppleant i styrelsen i enlighet med artikel 10.
5. Den styrelse som inrättas i enlighet med artikel 10 ska hålla sitt första sammanträde den 1 maj 2017. Styrelsen ska därvid vid behov fatta beslut enligt artikel 76.

Artikel 73

Övergångsbestämmelser om den verkställande direktören, de biträdande direktörerna och personalen

1. Europols direktör som har utsetts på grundval av artikel 38 i beslut 2009/371/RIF ska för sin återstående mandatperiod fungera som verkställande direktör enligt artikel 16 i denna förordning. De övriga villkoren i anställningsavtalet ska förbli oförändrade. Om mandatperioden löper ut mellan den ...[datum då denna förordning träder i kraft] och den 1 maj 2017 ska den automatiskt förlängas fram till ett år efter den 1 maj 2018.

2. Om den direktör som utsetts på grundval av artikel 38 i beslut 2009/371/RIF inte vill eller kan handla i enlighet med punkt 1 i den här artikeln, ska styrelsen tillförordna en verkställande direktör som ska utöva dennes befogenheter för en period på högst 18 månader, i avvaktan på det utnämningförfarande som föreskrivs i artikel 54.2 i denna förordning.
3. Punkterna 1 och 2 i den här artikeln ska tillämpas på de biträdande direktörer som har utsetts enligt artikel 38 i beslut 2009/371/RIF.
4. I enlighet med anställningsvillkoren för övriga anställda ska den myndighet som avses i artikel 6 första stycket däri erbjuda tillsvidareanställning som tillfälligt anställd eller kontraktsanställd till personer som den 1 maj 2017 är tillsvidareanställda som lokalt anställda enligt ett avtal som har ingåtts av Europol såsom det inrättades genom Europokonventionen. Anställningserbjudandet ska grundas på de uppgifter som den anställde skall utföra som tillfälligt anställd eller kontraktsanställd. Det berörda avtalet ska börja gälla senast den 1 maj 2018. Anställda som inte antar det erbjudande som avses i denna punkt får behålla sitt avtalsförhållande med Europol enligt artikel 53.1.

Artikel 74

Övergångsbestämmelser för budgeten

Förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för de budgetar som har fastställts på grundval av artikel 42 i beslut 2009/371/RIF ska genomföras i enlighet med bestämmelserna i artikel 43 däri.

KAPITEL XIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 75

Ersättande och upphävande

1. Beslut 2009/371/RIF, beslut 2009/934/RIF, beslut 2009/935/RIF, beslut 2009/936/RIF och beslut 2009/968/RIF ersätts härmed för de medlemsstater som är bundna av denna förordning med verkan från och med den 1 maj 2017.

Beslut 2009/371/RIF, beslut 2009/934/RIF, beslut 2009/935/RIF, beslut 2009/936/RIF och beslut 2009/968/RIF ska därför upphöra att gälla med verkan från och med den 1 maj 2017.

2. För de medlemsstater som är bundna av denna förordning ska hänvisningar till de beslut som avses i punkt 1 anses som hänvisningar till den här förordningen.

Artikel 76

Fortsatt tillämpning av interna bestämmelser antagna av styrelsen

Interna bestämmelser och åtgärder som har antagits av styrelsen på grundval av beslut 2009/371/RIF ska förbli i kraft efter den 1 maj 2017, om inte styrelsen beslutar annorlunda i samband med tillämpningen av denna förordning.

Artikel 77

Ikraftträdande och tillämpning

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Den ska tillämpas från och med den 1 maj 2017.

Artiklarna 71 och 72 och 73 ska dock tillämpas från och med den ... [den dag då förordningen träder i kraft].

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar

På rådets vägnar

Ordförande

Ordförande

BILAGA I

Förteckning över de former av brottslighet som avses i artikel 3.1

- Terrorism.
- Organiserad brottslighet.
- Narkotikahandel.
- Penningtvätt.
- Brottslighet som har samband med nukleära och radioaktiva ämnen.
- Illegal människosmuggling.
- Människohandel.
- Handel med stulna fordon.
- Mord och grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.
- Rån och grov stöld.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Svindleri och bedrägeri.

- Brott mot unionens finansiella intressen.
- Insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
- Penningförfalskning och förfalskning av betalningsmedel.
- It-brottslighet.
- Korruption.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
- Olaglig handel med hotade djurarter.
- Olaglig handel med hotade växtarter och växtsorter.
- Miljöbrott, däribland förorening från fartyg.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.
- Sexuella övergrepp och sexuellt utnyttjande, inbegripet material med övergrepp mot barn och kontaktsökning med barn i sexuellt syfte.
- Folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

BILAGA II

- A. Kategorier av personuppgifter och kategorier av registrerade vars uppgifter får samlas in och behandlas för sådan samkörning som avses i artikel 18.2 a
1. Personuppgifter som samlas in och behandlas för samkörning ska avse
 - a) personer som, i enlighet med den berörda medlemsstatens nationella rätt, misstänks för att ha begått eller varit delaktiga i ett brott som omfattas av Europols behörighet, eller som har dömts för ett sådant brott,
 - b) personer avseende vilka det i enlighet med den berörda medlemsstatens nationella rätt finns faktiska indikationer på eller rimliga skäl att anta att de kommer att begå brott som omfattas av Europols behörighet.
 2. Uppgifter om de personer som avses i punkt 1 får endast innehålla följande typer av personuppgifter:
 - a) Efternamn, namn som ogift, förnamn och i förekommande fall aliasnamn eller antagna namn.
 - b) Födelsedatum och födelseort.
 - c) Medborgarskap.
 - d) Kön.
 - e) Den berörda personens hemvist, yrke och vistelseort.

- f) Personnummer, körkort, identitetshandlingar och passuppgifter.
 - g) Vid behov, andra kännetecken som möjliggör identifiering, särskilt speciella objektiva och bestående fysiska kännetecken, t.ex. fingeravtrycksuppgifter och DNA-profil (upprättad utifrån den icke-kodande delen av DNA).
3. Förutom de upplysningar som avses i punkt 2 får följande typer av uppgifter om de personer som avses i punkt 1 samlas in och behandlas:
- a) Brott, påstådda brott och uppgift om när och var och hur de har (påstås ha) begåtts.
 - b) De medel som har använts eller kan ha använts för att begå de brottsliga gärningarna, inbegripet information om juridiska personer.
 - c) De avdelningar som handlägger ärendet och deras aktbeteckningar.
 - d) Misstanke om tillhörighet till en kriminell organisation.
 - e) Fällande domar, om de rör brott som omfattas av Europols behörighet.
 - f) Den part som för in uppgifterna.

Dessa uppgifter får lämnas ut till Europol även om de ännu inte hänvisar till personer.

4. Ytterligare information om de personer som avses i punkt 1 som finns hos Europol eller de nationella enheterna får på begäran överlämnas till varje nationell enhet eller till Europol. De nationella enheterna ska göra detta med iakttagande av sin nationella rätt.
 5. Om ett förfarande som har inletts mot den berörda personen slutgiltigt läggs ned, eller om denne slutgiltigt frikänns, ska de uppgifter som rör det mål där någotdera beslutet har fattats utplånas.
- B. Kategorier av personuppgifter och kategorier av registrerade vars uppgifter får samlas in och behandlas för analyser av strategisk eller tematisk karaktär, operativa analyser eller för att underlätta informationsutbyte som avses i artikel 18.2 b, c och d
1. Personuppgifter som samlas in och behandlas för analyser av strategisk eller tematisk karaktär, operativa analyser eller för att underlätta informationsutbyte mellan medlemsstaterna, Europol, andra unionsorgan, tredjeland och internationella organisationer får avse följande:
 - a) personer som, i enlighet med den berörda medlemsstatens nationella rätt, misstänks för att ha begått eller varit delaktiga i ett brott som omfattas av Europols behörighet eller som har dömts för ett sådant brott,
 - b) personer avseende vilka det i enlighet med den berörda medlemsstatens nationella rätt finns faktiska indikationer på eller rimliga skäl att anta att de kommer att begå brott som omfattas av Europols behörighet.

- c) Personer som kan kallas att vittna i utredningar om de aktuella brotten eller i efterföljande straffrättsliga förfaranden.
- d) Personer som har varit offer för något av de aktuella brotten eller avseende vilka det finns vissa omständigheter som ger anledning att anta att de skulle kunna bli offer för ett sådant brott.
- e) Kontakter eller medhjälpare.
- f) Personer som kan lämna uppgifter om de aktuella brotten.

2. Följande kategorier av personuppgifter, inklusive därtill hörande administrativa uppgifter, får behandlas för de personkategorier som avses i punkt 1 a och b:

- a) Närmare uppgifter om personen:
 - i) Nuvarande och tidigare efternamn.
 - ii) Nuvarande och tidigare förnamn.
 - iii) Namn som ogift.
 - iv) Faderns namn (när detta krävs för identifiering).
 - v) Moderns namn (när detta krävs för identifiering).
 - vi) Kön.

- vii) Födelsedatum.
 - viii) Födelseort.
 - ix) Medborgarskap.
 - x) Civilstånd.
 - xi) Alias.
 - xii) Tillnamn/öknamn.
 - xiii) Antaget eller falskt namn.
 - xiv) Nuvarande och tidigare vistelse- och/eller bosättningsort.
- b) Fysisk beskrivning:
- i) Fysisk beskrivning.
 - ii) Särskilda kännetecken (märken, ärr, tatueringar eller liknande).
- c) Identifieringssätt:
- i) Identitetshandling eller körkort.
 - ii) Nationellt identitetskort eller passnummer.
 - iii) Nationella identifieringsnummer eller socialförsäkringsnummer i förekommande fall.

- iv) Bilder eller annan information om utseendet.
 - v) Kriminaltekniska hjälpmedel för identifiering, såsom fingeravtryck, DNA-profil (upprättad utifrån den icke-kodande delen av DNA), röstprofil, blodgrupp, tandkort.
- d) Sysselsättning och färdigheter:
- i) Nuvarande anställning och sysselsättning.
 - ii) Tidigare anställning och sysselsättning.
 - iii) Utbildning (skola/universitet/yrkesutbildning).
 - iv) Meriter.
 - v) Färdigheter och andra kunskapsområden (språk/övrigt).
- e) Ekonomiska och finansiella uppgifter:
- i) Ekonomiska uppgifter (bankkonton och koder, kreditkort etc.).
 - ii) Kontanter.
 - iii) Aktier/övriga tillgångar.
 - iv) Uppgifter om fast egendom.

- v) Anknytning till företag.
 - vi) Kontakter med bank- och kreditväsendet.
 - vii) Skattessituation.
 - viii) Övriga uppgifter som visar hur en person hanterar sin finansiella situation.
- f) Uppgifter om beteende:
- i) Livsstil (exempelvis om någon lever över sina tillgångar) och vanor.
 - ii) Rörelser.
 - iii) Platser där personen ofta vistas.
 - iv) Vapen eller andra farliga föremål.
 - v) Riskbedömning.
 - vi) Särskilda risker såsom flyktbenägenhet, användning av dubbelagenter, förbindelser med brottsbekämpande personal.
 - vii) Brottrelaterade kännetecken och profiler.
 - viii) Drogmisbruk.

- g) Kontakter och medhjälpare, inbegripet typ och slag av kontakt eller förbindelser.
- h) Kommunikationsmedel som används, såsom telefon (stationär/mobil), fax, personsökare, e-post, postadress, internetförbindelse(r).
- i) Transportmedel som används, såsom fordon, båtar, luftfarkoster, inbegripet uppgifter som identifierar dessa transportmedel (registreringsnummer).
- j) Information om brottsligt beteende:
 - i) Tidigare fällande domar.
 - ii) Misstänkt delaktighet i brottslig verksamhet.
 - iii) Tillvägagångssätt.
 - iv) Hjälpmedel som använts eller kan komma att användas för att förbereda och/eller begå brott.
 - v) Medlem i kriminella grupper/organisationer och ställning i gruppen/organisationen.
 - vi) Roll i den kriminella organisationen.
 - vii) Den brottsliga verksamhetens geografiska räckvidd.
 - viii) Material som samlats in under en utredning, såsom videoupptagningar och foton.

- k) Hänvisning till övriga informationssystem där uppgifter om personen finns lagrade:
 - i) Europol.
 - ii) Polis- och tullmyndigheter.
 - iii) Andra brottsbekämpande byråer.
 - iv) Internationella organisationer.
 - v) Offentliga organ.
 - vi) Privata organisationer.
- l) Uppgifter om juridiska personer som har samband med de uppgifter som avses under e och j:
 - i) Angivande av den juridiska personen.
 - ii) Etableringsort.
 - iii) Dag för bildande och säte.
 - iv) Organisationsnummer.
 - v) Associationsform.
 - vi) Kapital.
 - vii) Verksamhetsområde.

viii) Nationella och internationella dotterbolag.

ix) Styrelseledamöter.

x) Bankförbindelser.

3. *Kontakter och medhjälpare* enligt punkt 1 e avser personer genom vilka det finns tillräcklig anledning att anta att uppgifter som rör de personer som avses i punkt 1 a och b i denna bilaga av betydelse för analysen kan erhållas, under förutsättning att de inte ingår i någon av de personkategorier som avses i punkt 1 a, b, c, d eller f. *Kontakter* avser personer som har sporadisk kontakt med de personer som avses i punkt 1 a och b. *Medhjälpare* avser personer som har regelbunden kontakt med de personer som avses i punkt 1 a och b.

För kontakter och medhjälpare får uppgifter som avses i punkt 2 lagras vid behov, om det finns anledning att anta att dessa uppgifter krävs för analysen av dessa personers roll som personer som avses i punkt 1 a och b. Härvid ska följande iakttas:

- a) En sådan anknytning ska utredas så snart som möjligt.
- b) Uppgifterna som anges i punkt 2 ska utplånas utan dröjsmål om antagandet att det föreligger en anknytning visar sig vara ogrundat.

- c) Alla uppgifter som anges i punkt 2 får lagras om kontakterna och medhjälparna misstänks ha begått ett brott som omfattas av Europols mål eller har dömts för att ha begått ett sådant brott eller om det finns faktiska indikationer på eller rimliga skäl enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt att tro att de kommer att begå sådana brott.
 - d) Uppgifterna som anges i punkt 2 om kontakter och kontakter medhjälpare samt uppgifter om medhjälparens kontakter och medhjälparens medhjälpare får inte lagras, med undantag av uppgifter som rör typen och arten av deras kontakter eller förbindelser med de personer som avses i punkt 1 a och b.
 - e) Om det inte är möjligt att nå ett klagande enligt föregående led, ska detta beaktas när beslut fattas om behovet av att lagra uppgifter för vidare analys och i vilken utsträckning.
4. För en person, som avses i punkt 1 d, som har varit offer för något av de aktuella brotten eller för vilken det på grund av vissa omständigheter finns anledning att anta att de skulle kunna bli offer för ett sådant brott, får sådana uppgifter som avses i punkt 2 a–c iii samt följande kategorier av uppgifter lagras:
- a) Uppgifter för identifiering av offret.
 - b) Anledningen till att personen i fråga utsatts för brottet.
 - c) Skada (fysisk/ekonomisk/psykisk/övrig).

- d) Om anonymitetsskydd ska garanteras.
- e) Om deltagande i domstolsförhandlingar är möjligt.
- f) Brottsrelaterade uppgifter från eller genom de personer som avses i punkt 1 d, inbegripet, när det är nödvändigt, uppgifter om deras anknytning till andra personer, för att identifiera de personer som avses i punkt 1 a och b.

Övriga uppgifter som anges i punkt 2 får lagras vid behov om det finns anledning att anta att de krävs för analysen av dessa personer i deras egenskap av offer eller möjliga offer.

Uppgifter som inte krävs för vidare analys ska utplånas.

5. För personer enligt punkt 1 c som kan kallas att vittna i utredningar av de aktuella brotten eller i efterföljande straffrättsliga förfaranden, får sådana uppgifter som avses i punkt 2 a–c iii samt uppgiftskategorier som överensstämmer med följande kriterier lagras:
- a) Brottsrelaterade uppgifter från sådana personer, inbegripet uppgifter om deras anknytning till andra personer som ingår i analysregistret.
 - b) Om anonymitetsskydd ska garanteras.

- c) Om beskydd ska garanteras och av vem.
- d) Ny identitet.
- e) Om deltagande i domstolsförhandlingar är möjligt.

Övriga uppgifter som anges i punkt 2 får lagras vid behov, om det finns anledning att anta att de krävs för analysen av dessa personers roll som vittnen.

Uppgifter som inte krävs för vidare analys ska utplånas.

6. För de personer enligt punkt 1 f som kan lämna upplysningar om de aktuella brotten, får de uppgifter som avses i punkt 2 a–c iii i denna bilaga samt uppgiftskategorier som överensstämmer med följande kriterier lagras:

- a) Kodade personuppgifter.
- b) Typ av uppgifter som lämnats.
- c) Om anonymitetsskydd ska garanteras.
- d) Om beskydd ska garanteras och av vem.
- e) Ny identitet.
- f) Om deltagande i en domstolsförhandling är möjligt.

- g) Negativa erfarenheter.
- h) Belöningar (ekonomiska/förmåner).

Övriga uppgifter som anges i punkt 2 får lagras vid behov, om det finns anledning att anta att de krävs för analysen av dessa personers roll som vittnen.

Uppgifter som inte krävs för vidare analys ska utplånas.

7. Om det vid någon tidpunkt under en pågående analys på grundval av starka och bekräftande indikationer framgår att en person bör hänföras till en annan personkategori enligt denna bilaga än den i vilken personen ursprungligen placerades, får Europol endast behandla sådana uppgifter om personen som är tillåtna inom den nya kategorin och alla andra uppgifter ska utplånas.

Om det enligt sådana indikationer framgår att en person bör hänföras till två eller flera olika kategorier enligt denna bilaga, får alla uppgifter som är tillåtna inom dessa kategorier behandlas av Europol.
